

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Avtorici: Jasmina Zubović, Neja Žerjav

Nevarnosti, s katerimi se soočajo spolne delavke in spolni delavci

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Ljubljana, 2016

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Jasmina Zubović, Neja Žerjav

Naslov naloge: Nevarnosti, s katerimi se soočajo spolne delavke in spolni delavci

Mentor: doc. dr. Srečo Dragoš

Kraj: Ljubljana

Leto: 2016

Št. strani: 196

Št. tabel: 5

Št. slik: 8

Št. virov: 33

Št. prilog: 4

Deskriptorji: Spolno delo, položaj spolnih delavk in spolnih delavcev, nevarnosti, s katerimi se soočajo spolne delavke, nasilje nad spolnimi delavkami, stigmatizacija, droge, spolno prenosljive bolezni

Povzetek: Spolno delo je družbeni pojav, ki je v različnih oblikah prisoten skozi celotno zgodovino v sleherni družbi. Družba spolno delo obravnava kot odklonsko vedenje, kar privede do stigmatizacije in marginalizacije spolnih delavk. Položaj spolnih delavk in spolnih delavcev je odvisen od stopnje tolerance družbe do tega pojava. V diplomski nalogi sva se osredotočili na nevarnosti, s katerimi se soočajo spolne delavke pri svojem delu, varovalke, s katerimi se zaščitijo pred njimi, in odzive spolnih delavk ob soočenju z nevarnostmi. Raziskali sva tudi vzroke za vstop osebe v svet spolnega dela ter kaj si od spolnega dela obetajo. Najina raziskava je pokazala, da so spolne delavke ob opravljanju svojega dela deležne različnih oblik nasilja, tako s strani strank, zvodnikov kot s strani institucij. Bojijo se razkritja in s tem povezane stigmatizacije. Droge so v njihovem poslu stalnica. Nekatere imajo težave z zasvojenostjo z ilegalnimi drogami, kar jih uvršča med najbolj ogrožene skupine spolnih delavk. Spolno prenosljive bolezni so ena od nevarnosti, pred katerimi so zelo dobro zaščitene. Spolne delavke torej niso rizična skupina za prenašanje spolnih bolezni. S spolnim delom si želijo predvsem izboljšati finančni položaj. V Sloveniji na področju spolnega dela ni organizacij, kamor bi se spolne delavke zatekle po pomoč. Prav tako ni razvitih konceptov pomoči, zato je potrebno raziskati, s kakšnimi problemi se soočajo spolne delavke, kakšne so njihove potrebe in hkrati oblikovati ustrezne odgovore nanje.

Title: The hazard of sex workers life

Key words: sex work, position of sex workers, reasons for sex work, threats that sex workers face, violence, stigmatization, drugs, sexually transmitted diseases

Abstract: Sex work is a social occurrence which has, in various forms, been present through the whole history of mankind in every single society. The society treats sex work as a deviant behavior, which leads to stigmatization and marginalization of sex workers. The position of sex workers depends on the level of tolerance of a certain society for this phenomenon. In our thesis, we have focused on the dangers that sex workers face when doing their job, shields they use to protect themselves against them, and on responses of sex workers when facing danger. We have also researched the causes for a person to enter the world of sex work and what they expect of it. Our research shows that when doing their job, the sex workers suffer from different forms of violence by clients, pimps, and institutions. They are afraid of exposure and the accompanying stigmatization. Drugs are a constant in their business. Some have troubles with being addicted to illegal drugs, which makes them a part of the most vulnerable group of sex workers. Sexually transmitted diseases are one of the dangers they are very well protected from. Therefore, sex workers are not a risk group for transmitting sexually transmitted diseases. With sex work they only seek to improve their financial situation. There are no organizations dealing with sex work in Slovenia, where sex workers could take refuge in. There are likewise no developed concepts of help, so it is necessary to research the problems that sex workers face, to find out what their needs are, and simultaneously find suitable responses for them.

PREDGOVOR

»Rdeča luč prekrije vse rane.« To je ena od izjav najine intervjuvanke, ki se nama je vtisnila globoko v spomin. Zdi se, da je celotna tema oziroma področje spolnega dela skrito in prekrito z rdečo lučjo. O tem družbenem pojavu, ki je označeno za odklonsko, se ne govori. Tema je potisnjena na stran, kakor so na rob družbe potisnjene spolne delavke in spolni delavci. S strani družbe so deležni obsojanja, nerazumevanja in zaničevanja. Nekateri spolno delo vidijo kot zlo, ki se ga ne da izkoreniniti, drugi kot nujno zlo, ki ga je potrebno vsaj zaježiti in nadzorovati. V zadnjem času se razvijata dva pogleda na spolno delo. Nekateri spolne delavke vidijo kot žrtve, ki so jih različne okoliščine (največkrat slab ekonomski položaj) prisilile v svet spolnega dela. Drugi pa zagovarjajo pogled, da bi moralo biti spolno delo obravnavano kot vsako drugo in da se vsak lahko zanj odloči svobodno. Obravnava in definicije spolnega dela so različne, prav tako so različni pogledi na njihovo problematiko in rešitve.

Prepričani sva, da imajo spolne delavke in spolni delavci o sebi in svojih problemih najbolj točne podatke oni sami. Iz tega razloga sva se odločili, da bova vprašanja o spolnem delu naslovile na njih. Pomembno nama je bilo predvsem to, da spolne delavke in spolni delavci sami definirajo in predstavijo svoje zgodbe, svoje vzroke za vstop v svet spolnega dela, svojo resničnost, svoj pogled na njihovo delo in vsakdan. Sprva sva bili odločeni, da bova poglobljeno raziskali problematiko in potrebe spolnih delavk, spolnih delavcev. Kasneje sva ugotovili, da sva bili preveč ambiciozni. Namesto dolgih, poglobljenih pogovorov sva bili deležni kratkih stikov in zgodb, za katere sva zelo hvaležni. Veliko vprašanj je ostalo odprtih, veliko je še za raziskati. Kljub temu pa sva dosegle najin cilj in raziskali vsaj delček problematike spolnega dela.

Najina pot do cilja ni bila kratka in lahka, zato bi se na tem mestu radi zahvalili najinima družinama, prijateljicam, fantu Anžetu in vsem, ki ste naju na tej poti podpirali in verjeli v naju. Brez vas nama ne bi uspelo.

Za vse usmeritve, pomoč in podporo pri najinih idejah, za vse popravke, napotke in hitro odzivnost se zahvaljujema najinemu mentorju, doc. dr. Sreču Dragošu.

Posebna zahvala pa gre najinim intervjuvankam in intervjuvancu. Zahvaljujema se vam, da ste z nama delili vaše zgodbe, s katerimi sva lahko videli vse tisto, kar sicer prekriva rdeča luč.

Kazalo vsebine

1	TEORETSKI UVOD	1
1.1	Odnos družbe do prostitucije skozi čas	1
1.1.1	Spolno delo v primitivnih družbah	1
1.1.2	Tempeljsko ali religiozno spolno delo	2
1.1.3	Spolno delo v stari Grčiji	3
1.1.4	Spolno delo v starem Rimu	3
1.1.5	Odnos krščanstva do spolnega dela	4
1.1.6	Spolno delo v srednjem veku	4
1.1.7	Spolno delo v osemnajstem in devetnajstem stoletju	5
1.2	Obravnava in različne definicije pojma spolnega dela	6
1.3	Zakonska ureditev spolnega dela	10
1.3.1	Reglementacija ali regulativni model	11
1.3.2	Prohibicijski model	12
1.3.3	Abolicionistični model	13
1.3.4	Dekriminalizacijski model	13
1.3.5	Načelo delavskih pravic	14
1.3.6	Zakonska ureditev spolnega dela v Sloveniji	14
1.4	Oblike spolnega dela, ki se pojavljajo v Sloveniji	15
1.5	Vzroki za vstop v dejavnost spolnega dela	16
1.6	Nevarnosti, s katerimi se soočajo spolne delavke in delavci pri nujenju svojih storitev	19
1.6.1	Nasilje	20
1.6.2	Razkritje in s tem povezana stigmatizacija spolnih delavk in spolnih delavcev	22
1.6.3	Spolno prenosljive bolezni	23
1.6.4	Droge	24
1.7	Socialno delo kot odgovor na potrebe in težave spolnih delavk in spolnih delavcev	25
1.7.1	Primer dobre prakse – nevladna organizacija P.A.R.C.S.E. v Kolumbiji	27
1.7.2	Želje in zahteve spolnih delavk in spolnih delavcev	28
2	PROBLEM	31
3	METODOLOGIJA	33
3.1	Vrsta raziskave	33
3.2	Opredelevanje ključnih pojmov	33
3.3	Merski instrumenti in viri podatkov	33
3.4	Populacija in vzorčenje	34

3.5	Zbiranje podatkov	34
3.6	Analiza podatkov	38
4	REZULTATI IN RAZPRAVA	47
4.1	Vstop v svet spolnega dela	47
4.1.1	Vzroki za vstop v svet spolnega dela	47
4.1.2	Čas ukvarjanja s spolnim delom	47
4.1.3	Je spolno delo edini vir dohodka ali le dodatno delo?	48
4.1.4	Namen ukvarjanja s spolnim delom	48
4.2	Nevarnosti, s katerimi se srečujejo spolne delavke in spolni delavci pri svojem delu	49
4.2.1	Nasilje	49
4.2.2	Razkritje	57
4.2.3	Spolno prenosljive bolezni	62
4.2.4	Odvisnost od drog	68
4.3	Varovalke	73
4.4	Odzivi	75
4.5	Zaključek	76
4.6	Omejitve raziskave	79
5	SKLEPI	83
6	PREDLOGI	85
6.1	Predlogi glede metodologije in nadaljnjega raziskovanja	85
6.2	Predlogi za oblikovanje pomoči spolnim delavkam in spolnim delavcem	85
7	UPORABLJENA LITERATURA	89
8	PRILOGE	93
8.1	Intervjuji	93
8.2	Ocene	111
8.2.1	Ocena za nasilje	111
8.2.2	Ocena za razkritje	120
8.2.3	Ocena za spolno prenosljive bolezni	126
8.2.4	Ocena za odvisnost od drog	130
8.3	Tabela z enotami kodiranja	135
8.4	Tabela s kodami	180

Kazalo tabel:

Tabela 3.1: Primer odprtega kodiranja	39
Tabela 3.2: Primer izpisa enot kodiranja pod kategorijo vstop v svet spolnega dela.....	40
Tabela 3.3: Primer osnega kodiranja	41
Tabela 3.4: Primer primerjalne tabele z enotami kodiranja	44
Tabela 3.5: Primer ocen za resnost – nasilje	46

Kazalo slik:

Slika 1: Ocene resnosti za nevarnost - nasilje.....	50
Slika 2: Ocene verjetnosti za nevarnost - nasilje.....	55
Slika 3: Ocene resnosti za nevarnost - razkritje	58
Slika 4: Ocene verjetnosti za nevarnost - razkritje	61
Slika 5: Ocene resnosti za nevarnost - spolno prenosljive bolezni.....	64
Slika 6: Ocene verjetnosti za nevarnost – spolno prenosljive bolezni	66
Slika 7: Ocene resnosti za nevarnost – odvisnost od drog.....	69
Slika 8: Ocene verjetnosti za nevarnost – odvisnost od drog.....	72

1 TEORETSKI UVOD

1.1 Odnos družbe do prostitucije skozi čas

Na kakšen način se obravnava prostitucija v določeni družbi je odvisno predvsem od samega odnosa te družbe do tega družbenega pojava. Zato lahko v različnih zgodovinskih obdobjih zaznavamo različne oblike in pojave prostitucije ter tudi različne odnose družb oziroma javnosti do tega družbenega pojava (Žagar v Popov, 2008:17).

1.1.1 Spolno delo v primitivnih družbah

Veliko avtorjev zagovarja stališče, da je prostitucija »izum« civilizacije. Čim višja je stopnja civilizacije, več je prostitucije in vse bolj so »sprevržene« njene oblike. To dokazuje tudi dejstvo, da v družbah, ki imajo nižjo stopnjo civilizacije oziroma v tako imenovanih primitivnih družbah, v družbah, kjer devištvo ni posebna vrednota, različne spolne aktivnosti niso tabu in ne poznajo monogamne družinske in družbene strukture, ni prostitucije. To naj bi veljalo za večji del človeške zgodovine (Popov, 2008:23, 24).

Scott (1969:45–47) navaja, da je pri različnih naravnih plemenih, kjer je nizka stopnja civiliziranosti, razširjena spolna svoboda. V določenih plemenih so ženske skupna last vseh moških in vsi lahko z vsemi spolno občujejo. Noben moški nima lastninske pravice do posamezne ženske. Pri večini naravnih plemenih se mlada dekleta pred poroko sproščeno predajajo svojim vrstnikom. To počnejo tudi po poroki, samo na bolj prikrit način. Ta dekleta ponavadi od svojih partnerjev prejmejo manjša darila kot znak simpatije in ne kot plačilo za sam spolni akt. Za večino naravnih plemen devištvo ni nikakršna vrednota. Prej je sramotno, če je spolno godno dekle še vedno devica. Zakonska zvestoba pri večini naravnih plemen velja le za ženo, a tudi ta jo lahko krši brez hujših posledic. Pri nekaterih plemenih moški ponujajo svoje žene in hčere gostom ali tujcem, za kar dobijo včasih kakšno povračilo. Ponekod domačini svoje žene in hčerke dajejo drugim na posojilo v zameno za ogromno odškodnino. Tu je mogoče opaziti zametke prostitucije.

V družbah, kjer je nizka stopnja civiliziranosti, je torej zelo težko govoriti o prostituciji. Spolna svoboda je ogromna. Posameznikom ni potrebno plačati za spolne usluge, saj se jim te ponujajo brezplačno. Tudi, če je v nekaterih naravnih plemenih opaziti zametke prostitucije, ta ni moralno obsojana. Je nekaj normalnega, vsakdanjega, je način življenja.

Ženske zaradi ponujanja spolnih uslug moškim niso stigmatizirane. Vsekakor niso obravnavane tako kot danes (prav tam).

1.1.2 Tempeljsko ali religiozno spolno delo

Del zgodovine zaznamuje tudi »tempeljska ali religiozna prostitucija.« Popov zagovarja stališče, da tudi »tempeljsko ali religiozno prostitucijo« ne moremo označiti za prostitucijo, saj so v tistem obdobju tak način življenja sprejemali kot samoumeven življenjski slog (prav tam).

Georges Bataille (2001:129) v svojem delu Erotizem pravi, da prostitucija v svetu pred krščanstvom ni bila obsojana s strani religije. Religija ni nasprotovala prostituciji in je celo urejala pogoje zanjo. Prostitutke so bile v stiku s svetim na krajih, ki so bili posvečeni, in so bile tudi same svete, tako kot duhovniki.

Tudi britanski novinar Georg Ryley Scott (1969:13, 14) je mnenja, da prostitucija ni bila zmeraj sramotna in da so nekoč prostitutke celo častili. V preteklosti so prostitutke pri nekaterih narodih uživale večji ugled kot zakonske žene. Kedeše so bile prostitutke, ki so služile v kanaanskih svetiščih. Te svečenice – prostitutke so v vseh deželah uživale velik ugled. Verniki so jih spoštovali in častili. Kasneje so se lahko tudi po opustitvi prostitucije poročile. Armenci so svoje hčerke posvečali bogu, da so mu nekaj časa služile kot prostitutke. Kasneje so se z lahkoto poročile, ne da bi pri tem trpela njihova čast. V Babilonu so prostitutke imeli za ženske, ki so v svoji verski predanosti žrtvovalle svoje življenje božanstvu. Svečenice so spolno občevalle z moškimi. Prisluženi denar so izročile svetišču. Svečenice so častili in spoštovali kot ugledne članice skupnosti.

V času sakralne oziroma religiozne prostitucije se pojavi tudi moška prostitucija. Marsikateri moški se je posvetil boginji ljubezni tako, da je žrtvoval svojo moškost. Ti posvečeni skopljenki so se vdajali spolnemu občevanju z drugimi moškimi. To je bilo sprejemljivo, saj je veljalo, da spolni stik z osebo, ki je tesno povezana z božanstvom, ne glede na to ali je to ženska ali skopljen moški, prinašajo človeku srečo (Scott, 1969: 51, 52).

»Ko se je prostitucija pod plaščem vere že trdno zasidrala med ljudmi, je zlahka prerasla v pridobitno obrt, kakršna danes uspeva povsod, kjer je uzakonjena monogamija. Vsak

korak, ki naj bi utrdil monogamijo ali utesnil svobodno ljubezen, nujno okrepi prostitucijo.« (Scott, 1969:64).

1.1.3 Spolno delo v stari Grčiji

V stari Grčiji je bil položaj ženske v družbi nižji kot položaj moškega. Ženska je bila podrejena moškemu. Žene in hčerke so bile obravnavane kot lastnina moškega in ta je z njimi razpolagal, kot je želel. Poročene žene so bile doma, kjer so skrbele za gospodinjstvo ter vzgojo otrok. V zakonu niso imele nobene besede. Njihovi možje so z njihovo vednostjo odkrito odhajali k prostitutkam. To je bilo nekaj povsem sprejemljivega in običajnega. Najvišji položaj med prostitutkami so imele hetere. Te so bile najbolj cenjene in spoštovane. Bile so privlačne in izobražene. Največkrat so se družile z najbogatejšimi in najmogočnejšimi možmi svojega časa. Sledile so jim auletride (piščalkarice). To so bile flavtistke in plesalke, ki so jih Grki najemali za družbo na raznih slovesnostih in zabavah. Njihova naloga je bila zabavati in zadovoljiti goste na različne načine. Zadovoljitev spolnih uslug je bila ena od teh nalog. Najnižje na lestvici so bile dikteriade. Te so se delile na tiste, ki so delale v javnih hišah, in na tiste, ki so delale na ulicah. V javnih hišah so bile zaposlene predvsem sužnje, ki so za svoje spolne usluge dobile le hrano in obleko. Njihov zaslužek je pobirala država. Obisk teh javnih hiš je bil zelo poceni. Prostitutko si si lahko našel tudi na cesti in mestnih trgih. Ravno te so bile najmanj cenjene (Scott, 1969:65, 66).

1.1.4 Spolno delo v starem Rimu

Tudi v starem Rimu je prostitucija cvetela. Poleg prostitutk je bilo tu tudi veliko prostitutov, saj so Rimljani cenili homoseksualnost. Moževe spolne avanture so imeli za nekaj običajnega, ženine pa so obsojali. Grešno ženo je mož lahko kaznoval in tudi ubil brez kakršnihkoli posledic. Rimljani so bili prvi, ki so skušali prostitutke registrirati. Registrirane prostitutke ali tako imenovane javne ženske so delovale v posebnih četrtih in bordelih, namenjenih prostituciji. Poznali so tudi javno prostitucijo, ki se je odvijala na hodnikih aren, v gledališčih in zasebnih hišah. Rimske prostitutke so bile brez družbeno priznanega dostojanstva in zato stigmatizirane. V Rimu je veljalo načelo »enkrat prostitutka, zmeraj prostitutka«, zato izbrisa iz registra prostitutk niso poznali in tudi ne izvajali (Popov, 2008:101).

Poleg registriranih prostitutk so spolne storitve ponujale tudi neregistrirane prostitutke, ki so se izmaknile registraciji in državo prikrajšale za davek, ki bi ga morale plačevati, če bi bile registrirane. Iz tega razloga so delovale očem skrito, predvsem na prostem. Poleg navadnih, neregistriranih prostitutk so delale še prostitutke, ki so se gibale v visoki družbi starega Rima. Te se po videzu in obnašanju niso ločile od drugih spodobnih rimskih matron. Bilo je tudi veliko suženj, ki so bile v prostitucijo prisiljene (Scott, 1969:69).

1.1.5 Odnos krščanstva do spolnega dela

Po uveljavitvi krščanstva so bile vse sile usmerjene v zagotavljanje nadzora nad človekovo spolnostjo, in sicer z ukazano monogamijo. Namen tega je bil spolno dejavnost omejiti le na heteroseksualne partnerje, ki so pred bogom sklenili zakonsko zvezo. S tem so skušali zaježiti in zmanjšati prostitucijo (Popov, 2008:101, 102).

Krščanstvo je po vzponu na oblast zahtevalo, da se zaprejo vsi bordeli ter da se opusti plačevanje davka vsem prostitutkam, ker naj bi s slednjim prostituciji podelili status dela, obrti, ki pa ji ne pripada, saj je prostitucija »greh« (Scott, 1969:70).

1.1.6 Spolno delo v srednjem veku

Različni vladarji v srednjem veku so pod okriljem krščanstva skušali zatreti prostitucijo. Uspelo jim jo je na trenutke zaježiti, ne pa popolnoma preprečiti. Ta se je ponovno razcvetela z razvojem mest in trgovskih središč. V Parizu so se prve javne hiše pojavile že ob koncu dvanajstega stoletja, nato so se razširile še po drugih mestih in mestecih. Poskusi, da bi prostitucijo zatrli, niso uspeli in prostitutke so še naslednjih tristo let opravljale svojo obrt brez večjih težav. V poznem srednjem veku so bordeli postali neločljiv člen v življenju mest. Prostitucija se je razširila tako po mestih kot dvorih (Scott, 1969:70–75).

Pozni srednji vek je bil čas velike spolne svobode in prostitutke so svoje delo opravljale precej svobodno. V 14. in 15. stoletju so imele ugodnejši družbeni položaj kot kadarkoli v zgodovini. Prostitucija je bila pomembna obrt, saj je dohodek iz te obrti polnil tako mestne blagajne kot tudi papeško blagajno (prav tam).

Tudi v srednjem veku so razločevali javne prostitutke ali javne ženske oz. »ženske, skupne vsem« od »uličnih prostitutk«, »ilegalnih prostitutk« in »lahkih žensk«. V 13. in

14. stoletju se poleg javnih hiš in ulične prostitucije pojavijo še zasebni bordeli, kjer je potekala prepovedana organizirana prostitucija (z zvodništvom). Pomembno vlogo so imela tudi kopališča, saj so veljala za prostor, kjer se je izvajala prostitucija. »Javna hiša je bila pogojno družbeno sprejemljiva, predvsem iz ekonomskih koristi, saj so dohodki od prostitucije bili sestavni del mestnega proračuna.« (Pajnik, 2008:17).

Za srednji vek je značilno, da je bila prostitucija močno tolerirana in hkrati močno obsojana. Cerkev jo je sprejemala kot manjše zlo, saj naj bi prostitucija varovala sodobne ženske pred posilstvi in spolnim nadlegovanjem. Skozi celotno zgodovino je možno zaznati dvoličen odnos družbe, različnih institucij in oblasti do prostitucije. To dokazujejo tudi različni ukrepi, ki so jih takrat sprejemali. Ti so ali močno obsojali prostitucijo in posledično sprejemali različne prepovedi, da bi jo čim bolj zaježili, ali pa so bili do nje tolerantni. Prostitucijo so skozi zgodovino včasih bolj (visoka stopnja tolerance), drugič manj (manjša stopnja tolerance) tolerirali, odvisno od same države in časovnega obdobja. Oblast se je zavedala prednosti prostitucije. Te so predvsem nudenje spolnih storitev določenemu delu prebivalstva, po katerih je bilo veliko povpraševanja. Prostitucija je zaposlovala tudi določeno število ljudi in prinašala dohodek določenemu delu prebivalstva. Do preganjanja prostitucije in s tem prostitutk in prostitutov je v zgodovini prišlo samo dvakrat in to predvsem zaradi strahu pred spolno prenosljivimi boleznimi. Prvič je bilo to v 16. stoletju, ko se je po Evropi razširil sifilis, za katerega so šele v 20. stoletju našli zdravilo. Drugič pa so prostitucijo preganjali v osemdesetih letih 20. stoletja, ko je izbruhnil aids (Popov, 2008:44, 45).

1.1.7 Spolno delo v osemnajstem in devetnajstem stoletju

V 18. in 19. stoletju je bila prostitucija v Evropi opredeljena kot dejavnost, ki so jo »obvladovale ženske«. Spolne delavke so si v tem obdobju same organizirale način dela, kar je v poznejšem času počel zvodnik. Same so si določale delovne pogoje, kot sta npr. urnik dela in cena. Na to je s svojimi normami in vrednotami imela še vedno vpliv družba. Položaj žensk, ki so se takrat ukvarjale s ponujanjem spolnih uslug, je bil primerljiv s položajem žensk, ki so emigrirale z vasi v mesta in se zaposlile kot gospodinje ali služabnice. Veliko služabnic in gospodinj se je začelo ukvarjati s spolnim delom kot priložnostnim delom (Pajnik, 2008:20, 21).

Sredi 19. stoletja, ko je imela veliko vlogo pri obravnavi prostitucije tudi religija, so jo obravnavali kot »družbeno zlo«. Prostitutke naj bi bile tiste, ki so vnašale nemir in naj bi ogrožale naravni red družbenih stvari. Ogrožale so družinske vrednote in sam napredek družbe. Poudarjena je bila krepost žensk, njihova spolna neomadeževanost. Spolne odnose naj bi imeli le poročeni heteroseksualni pari. Prostitutke so videli kot grožnjo družinskemu življenju. (Pajnik, 2008:21-22)

Konec 19. stoletja je v ospredje stopil medicinski vidik in pogled na prostitucijo. Prostitucija je veljala za družbeno deviacijo, torej odklon od tega, kar je normalno. Vzroke, zakaj se ženska odloči za prostitucijo, so iskali v njej sami, v njenih značajskih lastnostih. Te naj bi bile deviantne in nemoralne. Iz tega razloga naj bi ogrožale vrline, kot so red, ustrežljivost in družinska stabilnost (Pajnik, 2008:22–23).

1.2 Obravnava in različne definicije pojma spolnega dela

Način, kako je družba definirala pojem spolnega dela, je odraz zgodovinskega obdobja, kakšni so bili takrat pomembnejši dogodki, kakšna je bila kultura in miselnost ljudi, kakšni so bili zakoni, kdo je vladal, kakšna je bila religija in kakšno razmerje je bilo v družbi med žensko in moškim. Skozi vso zgodovino prostitucije, pa tudi v sedanjosti, je v ospredju ženska prostitucija, medtem ko se o moški in transseksualni prostituciji govori in piše bolj malo (Pajnik, 2008:10, 55, 115).

Glede na družbene razmere in predvsem glede na način razmišljanja o spolnosti in kako jo družba sprejema, so se oblikovale različne definicije prostitucije. Na oblikovanje definicije lahko vpliva tudi sam odnos družbe do določenega družbenega pojava, v našem primeru, do prostitucije. Popov: »Kar je bilo včeraj pohujšljivo, je danes nekaj povsem običajnega. Kar je bilo včeraj sprevrženo, je danes sprejemljivo, če ne celo krepostno. Kar je bilo včeraj tabuizirano, je danes razgaljeno, položeno na javni oltar in čaščeno.« (Popov, 2008:23).

Definicija prostitucije se vse skozi spreminja in razvija. Odvisna je predvsem od družbenih sprememb in sprememb glede odnosa in razmišljanja o spolnosti.

Avtorji definirajo prostitucijo različno. Okoli leta 1900 je Francoz Paul Lacroix (v Scott, 1969:9) za prostitutke označil vse ženske, ki se predajajo spolnemu občevanju izven zakona. Wardlaw (prav tam) je zapisal, da je prostitucija »nedovoljeno spolno

občevanje«. Webster (prav tam) pa je definiral prostitucijo kot dajanje svojega telesa v najem za opolzke namene.

Popov pravi, da so te definicije preozke, saj ne pojasnjujejo pojava samega, ampak predvsem pogled, razmišljanje in vrednotenje družbe samega pojava. Kakšen pogled ima določena družba na seksualnost in kako vrednoti ta pojav v določenem obdobju, je razvidno v definicijah prostitucije. Raziskovalci s takimi definicijami niso bili zadovoljni, saj so le-te na strani ponudbe spolnih uslug izpuščale moške. Moški in ženske so v zameno za nadomestilo ponujali spolne usluge tako moškim kot ženskam. Na strani ponudbe in povpraševanja najdemo oba spola. V prostituciji so poleg heteroseksualnih odnosov prisotni tudi homoseksualni odnosi (Popov, 2008:25).

G. R. Scott (1969:12) je prostitucijo definiral tako: »Prostitutka ali prostituiranec je oseba, ki se za kakršnokoli plačilo spolno predaja različnim osebam nasprotnega ali istega spola in ki ji je to udejstvovanje poklic ali postranska zaposlitev.«

Ameriška jasnovidka, terapevtka, učiteljica meditacije Andrea Kahealani (v Popov, 2008:26) je pojem prostitucije obravnavala zelo široko, in sicer prostitucijo razlaga kot nekaj, kar narediš v zameno za plačilo, kar ne bi nikoli naredil, če le-tega ne bi bilo.

Zaviršek (1993:3,4) v svojem članku Prostitucija – izziv za drugačno socialno delo pravi, da večina študij opredeli prostitucijo kot kaznivo obliko odklonskega vedenja. Ženske, ki se s tem ukvarjajo, so stigmatizirane. Spolne delavke so opredeljene kot ženske, ki nudijo spolne usluge v zameno za denar različnim moškim. Vse skupaj se odvija na strogi čustveni distanci. S prostitucijo se nekdo lahko ukvarja profesionalno, lahko je le prehodno obdobje, začasno delo, za katerega se nekdo odloči, da bi lahko rešil določen problem, npr. finančno stisko, lahko pa je eden od načinov preživetja.

Zoran Kanduč (2003:129,130) v svojem delu Onkraj zločina in kazni piše, da je na prostitucijo možno gledati in jo obravnavati s treh vidikov. Lahko jo obravnavamo kot zlo, ki ga je treba izkoreniniti. To lahko dosežemo s prepovedjo in s sankcioniranjem prostitucije, s prepovedjo in sankcioniranjem povpraševanja po spolnih uslugah ali pa s prepovedjo in sankcioniranjem zvodništva ter organiziranja prostitucije. Drugi način je, da na prostitucijo gledamo kot na nujno zlo, ki se ga ne da odpraviti. Pomembno pa je, da se ga nadzira in uravnava z različnimi prijemi, da bi se čim bolj zmanjšala tveganja na

področju zdravstva in tveganja na področju varnosti. Zadnji vidik pa je, da prostitucijo obravnavamo kot delo, ki ga je treba zakonsko urediti tako kot vse ostale zaposlitve.

S pojavom feminizma, gibanja, ki zagovarja politično, družbeno in ekonomsko enakopravnost med spoloma v javnem in zasebnem življenju, so se izoblikovali novi pogledi na prostitucijo. Tudi same pripadnice tega gibanja nimajo enotnega stališča do prostitucije. Ta se razlikujejo na podlagi različnih smeri v feminizmu. Radikalni feminizem absolutno zavrača prostitucijo, saj naj bi ta degradirala položaj vseh žensk in s tem krepila položaj moških v družbi ter njihovo dominacijo. Prostitucija naj bi ohranjala neenakopravno razmerje med spoloma v družbi. Prostitucija naj bi krepila in ohranjala podrejeni položaj ter izkoriščanje in zatiranje žensk. V prostituciji naj bi ženska bila obravnavana kot seksualni objekt, ki je na razpolago moškim. Zagovorniki te smeri so prepričani, da prostitutka ne more biti v prostituciji na podlagi lastne volje, ampak je vedno žrtev prisile, je žrtev nasilja. Eksistencialni feminizem in njeni privrženci verjamejo, da so močne ženske sposobne obvladovati moške, kar je še posebej razvidno v prostituciji, v kateri ima moški le navidezno moč, saj mora konec koncev plačati spolne storitve, če želi biti potešen. Prostitucija naj bi bila eden izmed načinov, ki omogoča ženski beg iz odvisnosti od moškega in je ne spreminja v žrtev nasilja. Privrženci liberalnega feminizma na prostitucijo gledajo kot na posel. Ženska se sama odloči, ali bo sklenila pogodbo s stranko in ali se bo z nekom spustila v prostitucijsko razmerje. To naj bi bila njena pravica. Privrženci marksističnega feminizma prostitucijo vidijo kot ponižujoče in zatiralsko obliko »popačenega« delo. Prostitucija naj bi bila simbol vsega tistega, kar je narobe v svetovnih družbenih ureditvah. Socialistični feminizem vidi psihološke in socialne razloge za zatiranje v družbi. Na prostitutko gledajo kot na žrtev krivično razdeljene družbe. (Popov, 2008:30–32)

Darja Zaviršek (1993:3) očita današnjim obravnavam prostitucije to, da se le-ta ne obravnava z vidika družbenega razmišljanja in družbenih norm, ki vladajo v naši družbi. S tem predvsem misli na spolne stereotipe o tem, kaj je »normalna« ženska in kaj »normalni moški« ter kaj je ženska in moška morala. Stereotipna razmišljanja o moških in ženskah vplivajo na obravnavanje prostitucije. Na obravnavo prostitucije vpliva tudi dejstvo, da same prostitutke, torej ženske, ki se ukvarjajo z nudenjem spolnih uslug, nimajo nobene besede. Današnje obravnave prostitucije ne upoštevajo pogleda spolnih delavk. Spolnim delavkam se ne prisluhne, nikogar ne zanima, kaj imajo za povedati o sebi in svojem delu.

Danes se prostitucijo obravnava predvsem na dva načina. Prostitucijo se obravnava kot posel oziroma seksualno delo. Prostitutka je delavka in ne žrtev, tako kot v primeru, če prostitucijo obravnavamo kot nasilje nad ženskami. Drugi vidik torej obravnava prostitucijo kot izkoriščanje žensk in utrjevanje moške dominacije (Pajnik, 2008:8).

Tudi Jurij Popov (2008:33, 34), tako kot Pajnikova (prav tam), omeni dva pogleda na prostitucijo, ki prevladujeta danes v naši družbi. Nekateri v prostituciji vidijo nasilje moških nad ženskami. Ženske se za prostitucijo ne odločajo svobodno, ampak jih v to silijo socialni, ekonomski in politični dejavniki. Spolne delavke in spolni delavci so obravnavani kot žrtve. Zagovorniki takega pogleda se zavzemajo za dekriminalizacijo spolnih delavk in za kriminalizacijo zvodnikov in strank, ki so najbolj odgovorni za nasilje, ki so ga ženske deležne v prostituciji. Drugi pogled na prostitucijo je stopil v ospredje v zadnjih dvajsetih letih kot posledica vse bolj angažiranih prostitutk in prostitutov, njihovih podpornikov in zagovornikov ter njihovih javnih nastopov. Posledica je nastajanje organizacij spolnih delavk in delavcev, ki zagovarjajo stališče, da je prostitucija delo, poklic kot vsak drug, za katerega se posameznik lahko odloči prostovoljno. Sebe ne vidijo kot žrtve in so mnenja, da so njihove težave posledica tega, da so prostitucija in ljudje v njej stigmatizirani.

Eden od prvih javnih nastopov spolnih delavk je bil aprila 1975, ko so francoske prostitutke za več dni zavzele cerkev Saint-Nizier v Lyonu. Bil je posledica umorov številnih prostitutk ter poostrenih prisilnih ukrepov državnih struktur. Prostitutke so skupaj z mediji zahtevale umik nalogov za pripor. Ta protest se je razširil tudi v Parizu in drugih francoskih mestih. Takrat je policija nasilno razgnala in aretirala prostitutke. To je ena od prvih političnih akcij, kjer so prostitutke spregovorile o svojem položaju. »Za mnoge ljudi je prostitucija šele tedaj postala realnost vsakdanjega življenja, razkrit je bil torej način, s katerim številna skupina žensk preživlja sebe in tudi mnoge druge ljudi.« (Zaviršek, 1994:130).

Leta 2005 je bila v Bruslju prva evropska konferenca spolnih delavk in delavcev. Na konferenci so sprejeli tri temeljne dokumente, in sicer Manifest seksualnih delavcev, Deklaracijo o pravicah seksualnih delavcev Evrope in Priporočila konference. Sto dvajset spolnih delavk in spolnih delavcev iz šestindvajsetih držav Evrope je podpisalo manifest ("sexworkers in Europemanifesto") na Evropski konferenci na temo spolnega dela, trgovine z ljudmi, človekovih pravic, delovne sile in migranti (EuropeanConference on

SexWork, Human Rights, LabourandMigration), ki je potekal od 15. do 17. oktobra 2005 v Bruslju. V okviru tega dokumenta so raziskali trenutne neenakosti in krivice v njihovih življenjih in spolni industriji, se vprašali o njihovem izvoru, se soočili z njimi, si jih postavili za izziv in predstavili svojo vizijo sprememb, ki so potrebne za vzpostavitev pravičnejše družbe, v kateri bi bili spolni delavci, njihovo delo in pravice priznani (International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe)¹.

Različna javna gibanja spolnih delavcev in spolnih delavk dosegajo spremembe in spreminjajo odnos družbe do tega pojava.

Pojavile in organizirale so se različne skupine, organizacije, katerih namen je boj za pravice prostitutk. To so nevladne organizacije. V zadnjih desetletjih se je razvilo ogromno takih nevladnih organizacij, ki jih najdemo v Združenih državah Amerike, Latinski Ameriki in južni Aziji. V Evropi pa v Veliki Britaniji, Nemčiji, Avstriji, Italiji, na Nizozemskem itn. Slovenije na tem seznamu ni (Popov, 2008:51, 52).

1.3 Zakonska ureditev spolnega dela

Namen zakonske ureditve prostitucije v zgodovini je bil predvsem zavarovati družbo pred prostitucijo. Skupna značilnost zakonskih urejanj prostitucije v zgodovini je, da noben zakon ni dvignil človeškega dostojanstva prostitutk in prostitutov s skrajnega družbenega dna. Noben izmed njih ni spravil celotne prostitucije v legalne okvire. Ta je bila od nekdaj prikrita pred zakonodajalci in varuhi javne morale. Zakoni so bolj ščitili državo in njene državljane pred prostitucijo, kot da bi ponudnicam in ponudnikom spolnih uslug zagotavljali boljše delovne pogoje, socialno in zdravstveno varstvo, varovanje njihovih temeljnih človekovih pravic, dostojanstvo in družbeni ugled. V zgodovini ni najti primerov, ki bi nam pokazali, da so pri ustvarjanju zakonov sodelovali tudi prostituti in prostitutke (Popov, 2008:109, 110).

Popov (2008:113) meni, da zakonske ureditve temeljijo predvsem na moralnih predpostavkah, kar ima velik vpliv na delovne in življenjske razmere prostitutk in prostitutov. Namen vseh uzakonjenih ureditev, razen tistih, ki priznavajo prostitucijo kot enakovredno delo drugim, je prostitucijo zatreti ali v celoti nadzorovati. Za te zakone velja tudi to, da se sklicujejo na skrb za javno zdravje in javni red.

¹Dostopno na: <http://www.sexworkeurope.org/resources/sex-workers-europe-manifesto>, (23.2.2016)

Popov (prav tam) navaja pet modelov zakonskega urejanja prostitucije. Ti so opredeljeni na podlagi volje države, da zagotovi, ali pa tudi ne, zakonske okvire za izvajanje prostitucije. Zakonski modeli so opredeljeni tudi na podlagi tega, ali zakonodajalec nudenje spolnih storitev v zameno za določeno dobrino smatra kot zakonito, ali nezakonito početje, pa tudi na podlagi moralnega obsojanja. Vsi modeli vsebujejo več ali manj elementov prohibicionizma, ker so določena dejanja in nekateri udeleženci močno kriminalizirani. Za nobeno državo ne velja »čisti model«.

1.3.1 Reglementacija ali regulativni model

Za reglementacijo je značilno, da je prostitucija zakonsko urejena, še vedno pa je moralno obsojena. Prostitucija je dovoljena, vendar so določeni pogoji in pravila, ki jih je potrebno upoštevati. Z zakonom so določeni kraji, kjer prostitucija lahko poteka, pogoji dela, način organiziranja, izvajanja nadzora itn. Za ta model je značilen sistem javnih hiš, sistem obdavčitve, sistem zdravniškega nadzora nad ponudnicami in ponudniki spolnih storitev ter sistem registriranja ponudnic. Ponudnikov spolnih storitev niso še nikoli registrirali (Popov, 2008:113–116).

Za ta model je značilen strog nadzor prostitutk, in sicer na različne načine. Eden izmed načinov je podeljevanje licenc bordelom, kar pomeni registracijo žensk kot prostitutk pri lokalnih oblasteh in policiji. Ženske imajo omejen prostor, kjer lahko delajo, in določen način dela. Večinoma je gibanje omejeno na bordele. Neodvisna prostitucija, prostitucija za spremstvo in ulična prostitucija je prepovedana. To privede do odvisnosti prostitutk od lastnikov in lastnic bordelov, kar oteži delovne pogoje (Pajnik, 2008:61, 62).

Obvezni zdravniški pregledi kot eden izmed elementov reglementacije se mnogim strokovnjakom, zdravnikom in tudi samim ponudnicam zdijo nepotrebni in poniževalni za ženske, saj jih prikazujejo kot nečiste in kot vir okužb s spolno prenosljivimi boleznimi. Tak nadzor bi bil smiseln le v primeru, če bi se za spolno prenosljive bolezni testirali vsi, ki pridejo v stik z vpletenimi, kar pomeni tudi same stranke, uporabniki spolnih storitev in tudi njihovi stalni ali občasni partnerji/partnerice (Popov, 2008:116).

Ta model je moč opaziti že v antičnih Atenah in Rimu, kjer je bila prostitucija podvržena državnemu nadzoru. Registrirane prostitutke in javne hiše so plačevale davke, vendar niso bile podvržene zdravniškemu nadzoru, saj so bile takrat spolne bolezni redke. Država je

prostitutkam predpisovala način oblačenja, da bi se ločile od drugih žensk in s tem preprečile moškim, da bi prostitutko zamenjali z ne prostitutko (Scott, 1969:127).

»Reglementacija je legalizacija suženjstva, ženske so na milost in nemilost prepuščene lastnikom javnih hiš in trgovcem z belim blagom. Ženska je le blago in pod stalnim policijskim nadzorom.« (Leskošek, 2002:126).

Leta 2002 so v Nemčiji sprejeli nov zakon, s katerim so prostitucijo razglasili za legalno, vendar ne povsem enakovredno drugim storitvam. Nemčija ima elemente regulativnega modela prostitucije. Spolne delavke in spolni delavci se morajo registrirati pri zdravstvenih oblasteh, ki jim zagotavljajo občasne brezplačne zdravniške preglede. Zaslужek od prostitucije je obdavčen, in sicer za nekaj odstotkov več kot zaslužek pri drugih delih. Spolnim delavkam in delavcem ne pripada nadomestilo v primeru brezposelnosti, prav tako jim ne pripada redni letni dopust, nimajo zdravstvenega varstva in drugih pravic, ki jih imajo ostali delavci, zaposleni v drugih dejavnostih. Kriminalizirani so zvodniki, trgovci z ljudmi in prostitutke ter prostituti, ki delujejo zunaj dovoljenih območij ali v zaprtih prostorih, brez opravljenih rednih zdravniških pregledov. Kriminalizirani so tudi lastniki in najemniki bordelov, saj le-ti spodbujajo prostitucijo. Območja delovanja prostitucije določajo lokalne skupnosti, zato v različnih krajih veljajo različne ureditve. Večina spolnih delavk in delavcev nasprotuje registraciji, saj se še vedno srečujejo z različnimi diskriminacijami zaradi stigme o nemoralnosti prostitucije (Popov, 2008:126–129).

1.3.2 Prohibicijski model

Prohibicijski model prepoveduje prostitucijo, dovoljena ni v nobeni obliki. Prostitucija je kaznivo dejanje. Tako ponudba kot povpraševanje in vsi ostali udeleženci v prostituciji (zvodniki, lastniki klubov, bordelov itd.) so kriminalizirani. Za kršitve teh prepovedi so določene tako denarne kot zaporne kazni. Ta model velja skoraj v vseh zveznih državah Združenih držav Amerike in v državah, kjer ima religija velik vpliv na politiko države. To velja predvsem v islamskih državah (Popov, 2008: 117).

Švedska je delno prohibistična, saj je kriminalizirala stranke. Same ponudnice in ponudniki spolnih storitev niso kazensko odgovorni. Prepovedano pa je skoraj vse, kar je potrebno za odvijanje tega posla. Posel je zato skoraj v celoti onemogočen. Pisci tega zakona so predvidevali, da bodo spolne delavke in delavci opustili prostitucijo in se

vključili v rehabilitacijski program, zaradi zmanjšanja števila strank, saj jih bodo zaradi kazenske grožnje prenehali obiskovati (Pajnik, 2008:52).

1.3.3 Abolicionistični model

»Po abolicionističnih obravnavah prostitucije so prostitutke žrtve nasilja, patriarhalnih praks in prevlade[...]. Abolicionizem zagovarja odpravo seksualne industrije, odpravo pornografije kot nasilja nad ženskami in kriminalizacijo trgovanja z ljudmi.« (Pajnik, 2008: 47).

Predstavniki abolicionizma prostitucijo in druge oblike seksualnega dela obravnavajo kot izkoriščevalske in kot eno izmed oblik nasilja.

Spolne delavke in delavci niso obravnavani kot deviantni ali kot kriminalci, ampak kot žrtve. Zagovorniki abolicionizma zagovarjajo stališče, da so ponudnice spolnih storitev prisiljene v prostitucijo s strani zvodnikov, lastnikov bordelov in ostalih vpletenih, vseh, ki imajo z njihovim delom dobiček. Sem se uvrščajo tudi lastniki hotelov in motelov, različni pomagači, ki omogočajo, da pride do prostitucije. Sama prostitucija zakonsko ni prepovedana, je pa prepovedano vse, kar omogoča, da do prostitucije pride. To pomeni, da je prepovedana tudi kakršnakoli oblika organizacije dela, ki spolne delavke in delavce sili v »naročje kriminala« (Popov, 2008:118).

1.3.4 Dekriminalizacijski model

Za ta model velja, da odpravlja zakone proti prostituciji. Sama prostitucija ni prepovedana, ni preganjana, ni kriminalizirana. Za njeno početje prostitutke in prostituti niso kazensko odgovorni. Ta model se ne zavzema za odpravo kazenskih določb, ki se dotikajo kaznivih dejanj, kot so zvodništvo, posredovanje pri prostituciji, vzdrževanje javnih hiš itn. Vsa dejanja, ki se tičejo izkoriščanja in nasilja so prepovedana s kazenskim zakonikom. Španija je edina država, za katero velja čisti model dekriminalizacije, saj so kriminalizirani le izkoriščevalci in zvodniki (Popov, 2008:119).

Za D. Radmilović (v Popov, 2008:119) velja dekriminalizacija za tiste države, ki spolnim delavkam priznava pravico, da se same odločajo o tem ali se bodo ukvarjale s prostitucijo ali ne, ter na kakšen način in pod katerimi pogoji bodo delale.

1.3.5 Načelo delavskih pravic

Ta model se je oblikoval nehote, in sicer so ga oblikovali spolne delavke in spolni delavci. Njegov nastanek lahko povežemo s krepitvijo gibanja prostitutk in prostitutov za uveljavitev njihovih pravic. Bistvo tega modela je, da se prostituciji prizna status dela ter da se dekriminalizira prostitucijo kot gospodarsko dejavnost. Prostitucijo naj ne bi urejal kazenski zakonik, ampak civilno in delovno pravo, tako kot vsako drugo službo. Zagovorniki tega modela so prepričani, da bi taka ureditev prostitucije pomenila, da bi se slednja priznala kot gospodarska panoga. Za ta model je značilno, da sprejema prostitutke in prostitute kot enakopravne partnerje in jim da glas. Spolnim delavkam in delavcem prinaša delavsko emancipacijo in s tem utrjuje njihov status v družbi. Strankam omogoča, da postanejo kritični odjemalci storitev, tako kot v primerih drugih ponujenih storitvah (Popov, 2008:121).

1.3.6 Zakonska ureditev spolnega dela v Sloveniji

Prostitucija je v Sloveniji že od leta 1997 uvrščena v register poklicev. (Mladina)².

Poklic je klasificiran, vse drugo, kar naredi poklic »zakonit in živ«, pa manjka (npr. registracija dejavnosti). Prostitucija je na podlagi zakonske ureditve dokaj neurejena oziroma je bolj ali manj prepuščena sama sebi (Popov, 2008:123).

V Sloveniji je bilo spolno delo pred letom 2003 opredeljeno kot prekršek zoper javni red in mir. Po letu 2003 je bilo spolno delo dekriminalizirano, kar pomeni, da ukvarjanje s spolnim delom ni več obravnavano kot prekršek, vendar je še vedno prepovedano na javnih mestih kot grožnja javnemu redu in miru (Pajnik, 2008:50).

Spolno delo v Sloveniji ureja kazenski zakonik³ (Uradni list RS. št. 50/2012 – uradno prečiščeno besedilo), in sicer prvi, drugi in tretji odstavek 175. člena. Zakon nalaga vsem, ki pri spolnem delu sodelujejo z namenom izkoriščanja, in vsem, ki pridobijo ali spodbudijo osebo k spolnemu delu s silo, grožnjami ali preslepitvijo, zaporno kazen od treh mesecev do pet let. Zakon v drugem odstavku predvideva višjo zaporno kazen, kadar je žrtev izkoriščanja, posredovanja ali napeljevanja v spolno delo mladoletna oseba, in sicer od enega do deset let. Prav tako Zakon v tretjem odstavku predvideva višjo zaporno

² Dostopna na: (<http://www.mladina.si/94146/dekriminalizacija-zdaj/>, 20. 2. 2016)

³ Povzeto po: (<https://www.uradni-list.si/1/content?id=109161>, 28. 2. 2016)

kazen, če je bilo zgoraj opisano kaznivo dejanje storjeno proti več osebam ali če gre za hudodelsko združbo. V tem primeru je zagrožena zaporna kazen od enega do dvanajst let.

Z dekriminalizacijo je odpravljena prepoved ponujanja spolnih storitev. Spolne delavke in spolni delavci, ki nudijo spolne usluge, za to niso kazensko odgovorni, prav tako jih represivni organi ne preganjajo. Preganjajo pa se zvodniki, zvodniki mladoletnih oseb ter trgovci z ljudmi, ki z različnimi načini osebo prepričajo, spodbudijo ali tudi prisilijo v prostitucijo.

Predlagatelji zakona o dekriminalizaciji prostitucije, ki je bil sprejet leta 2003, opozarjajo na to, da dekriminalizacija prostitucije ne pomeni legalizacije prostitucije, saj v tem primeru samo zvodništvo in posredovanje pri prostituciji ne bi bilo kaznivo. »Dekriminalizacija pomeni priznavanje državljskih pravic prostitutkam in prostitutom, da lahko sami izbirajo, ali se bodo ukvarjali s prostitucijo. Pri tem za svoja dejanja ne bodo kaznovani. Dekriminalizacija ne bi smela vzpodbujati prostitucije in ustvarjati pogojev za izkoriščanje prostitutk in prostitutov.« (Mladina)⁴.

1.4 Oblike spolnega dela, ki se pojavljajo v Sloveniji

Prostitucija v Sloveniji je »skrita očem javnosti«. Na strani ponudbe spolnih uslug je več žensk, na strani povpraševanja po spolnih storitvah pa moških. Glede na kraj, kjer pride do opravljanja prostitucije v Sloveniji, je možno opaziti več vrst prostitucije, in sicer ulično, stanovanjsko, hotelsko prostitucijo, prostitucijo, ki poteka po nočnih lokalih, masažnih salonih, bordelih, prostitucijo, ki poteka preko posredovanja agencij, ki ponujajo dekleta v namen prostitucije, in prostitucijo znotraj spremljevalnih uslug. Po ocenah slovenske policije in društva Ključ je največ stanovanjske prostitucije ter prostitucije po nočnih lokalih. Ostalih oblik prostitucije je veliko manj. Na podlagi ugleda, načina dela, okolja, v katerem prostitucija poteka, ter tudi glede na stopnjo zaščite in izpostavljenosti nasilju, je ulična prostitucija na »dnu sveta prostitucije«. Tako prostitutke kot prostituti, ki se ukvarjajo z ulično prostitucijo, so najbolj izpostavljeni različnim oblikam nasilja, kriminala ter preganjanja policije (Šori, 2005:63).

⁴ Dostopna na: (<http://www.mladina.si/94146/dekriminalizacija-zdaj/>, 20.2.2016)

1.5 Vzroki za vstop v dejavnost spolnega dela

Prostitucija je delo, za katerega se lahko odločimo tudi prostovoljno. Pomembno je, da razlikujemo med tistimi, ki se začnejo ukvarjati z nudenjem spolnih uslug prostovoljno, in drugimi, ki so v to prisiljeni. Opaziti je tudi nove oblike prostitucije, kjer spolne delavke in spolni delavci niso več žrtve, nimajo zvodnikov in zagovarjajo stališče, da je prostitucija dejavnost, enakovredna ostalim dejavnostim. Eni se s prostitucijo začnejo ukvarjati, ker jim to predstavlja način, da zaslužijo za preživetje, druge pa v prostitucijo potisne želja po ugodnejšem in višjem življenjskem standardu. Ravno takih spolnih delavk in spolnih delavcev je v Sloveniji največ, »z njo pa se ukvarjajo tako imenovane mobitel prostitutke«. Spolne delavke in spolni delavci svoje storitve oglašujejo v različnih oglasnikih. (Mladina)⁵.

Moški, ki se ukvarjajo z nudenjem spolnih uslug v zameno za plačilo, so manj vidni kot ženske in zaradi tega tudi veliko težje dosegljivi. Moški, ki se ukvarjajo s prostitucijo, so lahko, tako kot ženske, v to prisiljeni ali pa so se sami odločili, da se bodo ukvarjali z nudenjem spolnih storitev (Popov, 2008: 160).

Avtorji navajajo različne razloge in vzroke, zakaj se je nekdo odločil, da se bo ukvarjal z nudenjem spolnih storitev.

Leta 1936 je v delu *Ženski svet* izšel članek Boža Škerlja (Leskošek, 2002:127, 128), ki vidi vzroke, zakaj se nekdo odloči za prostitucijo, v dednosti in okolju. Neznani notranji nagon, ki je ženski prirojen, jo potisne v prostitucijo. Nekatere ženske naj bi bile že po svoji dedni zasnovi predestinirane za prostitucijo. To naj bi se videlo že po obrazu in telesu ženske. Tudi neredno mesečno perilo naj bi bil pokazatelj, da bo ženska v prihodnosti najverjetneje prostitutka. Potem so tu še različne priložnosti, ki lahko pripomorejo, da se ženska vda prostituciji. Krivdo vidi predvsem v vzgoji, družini ter alkoholu, v slabih razmerah, v osirotelosti, v mačehi, v neubogljivosti, v slabem zgledu sestre, v ločitvi od moža ter v vdovstvu. Vzroke prav tako vidi v prirojenih duševnih defekti in lahkomiselnosti. Po njegovem so vzroki za vdajanje v prostitucijo tudi v strahu pred bedo, v priходу v mesto, v brezposelnosti ali pa v okolju, ki je idealno za prostituiranje – slaba družba, delo v hotelu in gostilni.

⁵ Dostopno na: (<http://www.mladina.si/94146/dekriminalizacija-zdaj/>, 20.2.2016)

George Ryley Scott (1969: 25–28) ja videl razloge za prostitucijo v 20. stoletju v materah samohranilkah. Te so se zaradi nezakonskega otroka, za katerega so morale nekatere skrbeti same, teže poročile in če niso imele staršev, ki bi jim pomagali preživljati otroka, poleg tega pa so imele še majhno plačo, odločile za prostitucijo, s katero so si izboljšale svoj materialni položaj.

Razloge za prostitucijo je videl tudi v želji žensk po izboljšanju svojega ekonomskega položaja, s katerim so bile nezadovoljne. Predvsem služkinje in nekvalificirane delavke, ki so si želele lepo obleči, kam oditi, se povесeliti, so se odločile za prostitucijo. Poleg želje po razkošnem življenju pa je videl razlog za prostitucijo tudi v lenobi žensk, o katerih je rekel: »Vedno več deklet je pripravljenih s svojim telesom plačevati pot do lahkega življenja, do lepega položaja in slave.« (prav tam).

Popov (2008:157) navaja številne razloge, zakaj se nekdo odloči za prostitucijo. Ti razlogi nimajo nobene povezave s prirojenimi lastnostmi žensk. On vidi razloge predvsem v družbi in okolici spolne delavke, spolnega delavca, ki ga posredno ali neposredno potisne v prostitucijo.

Popov (prav tam) meni, da moški in ženske, ki so v vlogi ponudnikov in ponudnic spolnih storitev, prihajajo iz različnih okolij in se v prostitucijo spustijo zaradi različnih razlogov. Enega samega univerzalnega razloga, zakaj se nekdo odloči za prostitucijo, ni, ampak je teh toliko, kolikor je spolnih delavk in spolnih delavcev. Najpogosteje se s prostitucijo začnejo ukvarjati zato, da bi si zagotovili sredstva za preživetje.

»Prostitucija lahko pomeni osvoboditev pred nasilno družino ali partnerjem, beg iz revščine, beg iz okolja, ki ne ponuja nikakršne spodobne ali obetavne prihodnosti, beg pred izkoriščevalskim, slabo plačanim delom in delodajalcem, za nekatere pa pomeni zagotovitev materialne stabilnosti, zasebnosti in neodvisnosti, vse pogosteje pa se dekleta, zlasti v razvitem svetu, prostituirajo za priboljšek« (prav tam).

Darja Zaviršek (1994:126) razlaga, da se ženska začne ukvarjati s prostitucijo predvsem zaradi izkušenj v otroštvu in mladosti, predvsem zaradi travmatičnih izkušenj, ki zaznamujejo človeka, izkušenj, kot je spolno nasilje.

Izkušnje iz otroštva in mladosti so pomemben element, ki so lahko razlog za to, da se nekdo začne ukvarjati s prostitucijo. Začetki so pogosto nenačrtovani. Različne študije kažejo, da se s prostitucijo začnejo ukvarjati pogosteje ženske, ki so bile v otroštvu žrtve

spolnih zlorab in ženske, ki so svoje mame videle v vlogi spolnega objekta. Ker v otroštvu doživijo izkušnjo, ki jim da vedeti, da so nepomembne, da ne odločajo o svojem telesu ter da nimajo nobene pravice do svoje lastne spolnosti in čustev, da so njihove želje in potrebe neupoštevane, je prostitucija velikokrat način ali možnost, da prvič v življenju odločajo o svojem telesu (prav tam).

Zaviršek (1993:7) pravi, da je »[p]rostitucija [...] lahko način iskanja lastne neodvisnosti in odločanja o lastnem življenju ter telesu, lahko pa je tudi edini način, da se rešijo iz revščine, za tiste, ki so na trgu delovne sile najslabše plačane in najprej zavrnjene.«

Ženske se za prostitucijo ne odločijo iz užitka, temveč zato, ker nimajo drugih možnosti na trgu delovne sile in je prostitucija edina možnost, da postanejo ekonomsko neodvisne od drugih. Večina prostitutk je bila v otroštvu deležna pomanjkanja in tudi revščine (prav tam).

Tako kot Jurij Popov tudi Zavirškova vidi razlog za prostitucijo v pomanjkanju in revščini, kar žensko prisili k spolnemu delu, da bi si lahko zagotovila sredstva za preživetje in s tem posledično ekonomsko neodvisnost od drugih.

Že v 18. in 19. stoletju so ženske v prostituciji videle začasno rešitev svojega ekonomskega stanja oziroma svoje ekonomske stiske. Prostitucija je za marsikatero dekle pomenila alternativo revščini, slabim razmeram doma, domačemu delu in tudi ekonomski odvisnosti od družine. Za prostitucijo so bili pogosti vzroki revščina, nezaposlenost, pomanjkanje dela in prenizke plače (Pajnik, 2008:20–22).

Vesna Leskošek (2002:124) v svojem delu *Zavrnjena tradicija* pravi: »Za prostitucijo, ki velja za samostojno žensko obrt, sta kriva vzgoja moških in žensk. Revščina je povzročiteljica prostitucije pri ženskah. Temu pa je vzrok moški egoizem, ki ovira žensko izobrazbo. Vzgoja moških je naravnana k preziranju in zapostavljanju ženskega spola in gospodovanju nad ženskami.«

Vesna Leskošek (2002:124) tako kot Darja Zaviršek (1993:7) vidi razlog, da se ženska začne ukvarjati s prostitucijo, v revščini. Verjame pa, da do revščine pri ženskah pride predvsem zaradi moške vzgoje, sebičnosti in nadvlade, ki ovirajo izobraževanje žensk. Brez izobrazbe pa si slednje težko poiščejo in zagotovijo službo, ki bi jim nudila plačilo, s katerim bi si lahko omogočile spodobno življenje.

1.6 Nevarnosti, s katerimi se soočajo spolne delavke in delavci pri nudenju svojih storitev

Prostitutke so povečini prihajale iz revnih okolij, veliko jih je bilo samskih, brezdomk in sirot. »Ženske so bile v prostituciji pogosto izpostavljene nasilju, alkoholizmu, izčrpanosti, boleznim in ne nazadnje policijski represiji.« (Pajnik, 2008:20).

Primorac (2002:117) navaja različna tveganja, ki so jim izpostavljene prostitutke pri nudenju spolnih uslug. To so predvsem venerične in druge spolno prenosljive bolezni, tudi aids. Izpostavljene so neugodnemu, poniževalnemu in celo nasilnemu vedenju uporabnikov spolnih storitev, torej strank spolnih delavk. Prihaja tudi do izkoriščanja s strani madam in različnih zvodnikov. Prostitutke so lahko izpostavljene preziru in izobčenju, saj imajo skrajno nizek družbeni položaj. Nahajajo se prav na družbenem dnu.

Odločilen vzrok za to, da so prostitutke podvržene vsem tem tveganjem, Primorac vidi v negativni družbeni nastrojenosti. Če družba ne bi delovala tako obsojajoče, bi bile prostitutke lahko deležne dosti boljšega zdravstvenega varstva, zaščite s strani policije pred nasilnimi strankami in izkoriščajočimi zvodniki. V vsakem primeru pa bi imele boljši družbeni status (prav tam).

Popov (2008:166) pravi, da so dekleta, ki so na dnu hierarhične lestvice prostitutk, to so predvsem ženske, ki se ukvarjajo z ulično prostitucijo, najbolj ranljive in najbolj izpostavljene različnim nevarnostim. Ta dekleta se najpogosteje srečujejo z nasiljem, saj je nadzor nad njihovim delom najbolj otežen in zato so velikokrat žrtve kriminala.

Tudi Iztok Šori (2005:63) v svojem delu Prostitucija v Sloveniji, kjer so predstavljeni rezultati enoletnega spremljanja prostitucije v Sloveniji, poudarja, da so različnim oblikam nasilja, s strani različnih akterjev, kriminala, nasprotovanju in obsojanju družbe najbolj izpostavljene ravno ulične prostitutke, prostitutke, ki povečini svoje delo opravljajo na prostem ali v avtomobilu stranke.

Spolne delavke in spolni delavci so pri opravljanju svojega dela, torej nudenju spolnih uslug, velikokrat podvrženi različnim nevarnostim. Srečujejo se z različnimi oblikami nasilja, tako s strani uporabnikov spolnih uslug kot s strani zvodnikov in represivnih organov. S strani okolice so deležni predvsem prezira in poniževanja ter stigmatizacije in diskriminacije. Izpostavljeni so tudi različnim spolno prenosljivim boleznim, saj je njihova glavna storitev ravno spolni odnos, prek katerega lahko pride do okužbe.

1.6.1 Nasilje

Spolne delavke in spolni delavci so pri opravljanju svojega dela, torej pri nujenju različnih spolnih uslug v zameno za plačilo ali zaradi samega družbenega statusa, ki ga imajo, izpostavljeni različnim oblikam nasilja.

Nasilje nad ženskami je vedno obstajalo, je univerzalno, saj se pojavlja v vseh državah, tako revnih kot bogatih, v vseh kulturah, tako vzhodnih, zahodnih kot vmesnih, in v vseh družbenih slojih. Nasilje nad ženskami je prisotno tako med bogatimi in revnimi, med vernimi in nevernimi, med visoko izobraženimi in manj izobraženimi, med ljudmi z visokim družbenim statusom, z visokim kulturnim kapitalom in širokimi socialnimi mrežami, kakor tudi med marginaliziranimi (Antić Gaber, Selišnik, 2013:15).

Nasilje je kršenje temeljnih človekovih pravic, posledice pa vplivajo na slabše zdravje in materialne dobrine žrtve. Mednarodno pravo človekovih pravic je za države obvezujoče in mora biti preneseno v domačo zakonodajo. Naloga vsake države je, da družbo, različne institucije, svoje državljane in prebivalce, osvešča o nasilju, preprečuje, da do njega pride, raziskuje, rešuje in tudi kaznuje nasilje oziroma storilce nasilnih dejanj (Leskošek in drugi, 2013:10).

Poznamo več oblik nasilja. Društvo za nenasilno komunikacijo⁶ bolj podrobno definira štiri oblike nasilja:

- Psihično nasilje je oblika nasilja, ki najbolj pogosto poteka na verbalni ravni in negativno vpliva na samozavest in samopodobo. Sem uvrščamo grobo kritiziranje človekove osebnosti, poniževanje, žaljenje, ustrahovanje, grožnje, kričanje, ignoriranje, opravljanje, katerega namen je zmanjšati ugled osebe, izolacijo osebe od ljudi, s katerimi bi želela obdržati stik ipd.
- Telesno ali fizično nasilje je zloraba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile. Usmerjeno je na človekovo telo ali njegovo življenje. Fizično nasilje je izrazitejša stopnja nasilja v procesu, ki se začne s psihičnim nasiljem. Nekatera dejanja fizičnega nasilja so klofutanje, brcanje, ožiganje kože, udarci z roko ali predmeti, metanje predmetov proti osebi ali v osebo, odrivanje, dotikanje, če človek tega ne želi, zvijanje rok, polivanje s tekočino, neželjeno striženje las, omejevanje gibanja, odrekanje ali siljenje s hrano, umor, napadi z orožjem ipd.

⁶ Dostopno na: (<http://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju.html>, 20. 2. 2016),

- Spolno nasilje so vsa spolna dejanja, povezana s spolnostjo, ki jih oseba čuti kot prisilo. O spolnem odnosu govorimo, kadar si osebe želijo spolnosti oziroma aktivnosti, povezane s spolnostjo, in se zanje odločijo brez fizične, psihične, ekonomske ali druge prisile. V nasprotnem primeru govorimo o nasilju. Spolno nasilje so naslednja dejanja: slačenje, opazovanje, komentiranje in nagovarjanje, ki pri osebi povzroči nelagodje, poljubljanje, otipavanje, siljenje h gledanju pornografskih vsebin, siljenje k masturbiranju, v oralni, analni ali vaginalni spolni odnos, vtikanje predmetov v anus ali nožnico, poniževanje človeka glede njegove spolnosti in podobna dejanja. Sem prištevamo torej vsa dejanja, povezana s spolnostjo, v katere druga oseba ne pristane oziroma pristane pod prisilo.
- Ekonomsko nasilje so vse oblike nadvladovanja oziroma poniževanja žrtve s pomočjo sredstev za preživetje ali odrekanja pravic, povezanih z zaslužkom. Na primer omejevanje pravice do zaposlitve, preprečevanje žrtvi, da razpolaga s svojim ali skupnim denarjem, siljenje druge osebe v finančno odvisnost, zahteva po pokorščini, ker so žrtvina finančna sredstva nižja in podobno. Ekonomsko nasilje je tudi, ko je žrtev nasilja prisiljena, da sama prevzame celotno finančno breme povzročitelja nasilja.

»Psihično, fizično in spolno nasilje so skoraj vedno povezani.« (Dosje: Nasilje nad ženskami, 1999: 13).

Za ženske, v primerjavi z moškimi, velja veliko večje tveganje, da bodo žrtve spolnega nasilja v različnih življenjskih obdobjih, od zgodnjega otroštva do pozne starosti (Leskošek in drugi, 2013:8).

Dragan Petrovec (2015:5) omenja tudi institucionalno nasilje. Različne institucije imajo veliko večjo družbeno moč in tudi avtoriteto kot posameznik, zato vsaka institucija, tudi tista, katere namen je predvsem humanitaren, lahko postane storilka različnih oblik nasilja. Posameznik lahko postane žrtev institucionalnega nasilja. Žrtve institucionalnega nasilja težko zberejo pogum, da bi se uprle in soočile z nekom, katerega družbena moč, status, ugled prekašajo njegove. »Vojska, policija, cerkev, zapori, bratovščine, internati – vse to je topla greda za nasilje.« (Petrovec, 2015:5).

Mugnaioni Lešnikova (2005) (v Oman, 2011: 366, 367) razlaga, da institucije prikrito in odkrito izvajajo različne oblike nasilja. Poleg tega je njihovo ravnanje dostikrat naravnano tako, da ljudi v nekaj silijo, jim omejujejo svobodo odločanja, jih

disciplinirajo, z različnimi pravilniki pa omejujejo in usmerjajo h konformnemu vedenju, dopuščajo nestrpnost, avtoritarno odločanje in zlorabo moči.

1.6.2 Razkritje in s tem povezana stigmatizacija spolnih delavk in spolnih delavcev

Spolne delavke in spolni delavci so velikokrat izpostavljeni različnim moralnim sodbam. Zaradi svojega »poklica« so deležni prezira, posmeha, zaničevanja, tudi nasilja. Velikokrat jim je dostop do različnih dobrin otežen.

Ljudje smo si različni. Na podlagi stereotipov, ki jih imamo o določenih družbenih pojavih in skupinah, si ustvarimo mnenje o določenemu posamezniku. Na podlagi tega se do njega vedemo na določen način. Ta način je lahko diskriminatoren in stigmatizirajoč.

Sam pojav spolnega dela pa tudi spolne delavke in spolni delavci so že stoletja stigmatizirani. Večina spolnih delavk in spolnih delavcev prav zaradi tega razloga ne želijo povedati, s čim se preživljajo in tudi zato pristajajo na različne vrste izkoriščanja, saj se jim v danih okoliščinah to zdi manjše zlo kot družbena stigmatizacija (Popov, 2008:154).

Skozi zgodovino prostitucije je opaziti različne načine stigmatizacije.

Konec 19. stoletja so v Franciji registrirali prostitutke. Sami postopki registracije so prostitutke stigmatizirali. Najprej so jih podrobno izprašali pred komisijo za нравstveni urad (glede na moralo), potem še pred sanitarno komisijo, kjer so ugotavljali njihovo zdravstveno stanje. Izpis iz registra je bi mogoč le, če so prostitutke dokazale svojo spodobnost (Pajnik, 2008:29).

Pajnik (2008:64) poda veliko kritik na regulativni model zakonske ureditve prostitucije. Za ta model velja, da okvire prostitucije določa zakon. Z zakonom so določeni kraji, kjer lahko poteka prostitucija, način organiziranja in način javnega nadzora prostitutk in prostitutov. Ponekod zahtevajo registracijo ponudnic spolnih storitev. Ravno to lahko privede do stigme ponudnic. »Stigma je dolgoročna in zmanjšuje možnosti, da bi se posameznice odločile za druge vrste dela oziroma zaradi stigme najpogosteje takšne možnosti sploh nimajo.« (Pajnik, 2008:64).

1.6.3 Spolno prenosljive bolezni

Spolno prenosljive bolezni so nalezljive bolezni, ki se običajno prenašajo s spolnimi odnosi, tako vaginalnimi kot oralnimi in analnimi. Najbolj znane spolno prenosljive bolezni so AIDS, katerega povzročitelj je virus HIV, sifilis, gonoreja, hepatitis B ter genitalni herpes in genitalne bradavice (Wikipedija)⁷.

Tuje raziskave kažejo, da prostitutke niso glavni vir okužb s spolnimi boleznimi. Sedemdeset odstotkov okuženih se okuži na drug način in ne s spolnim občevanjem s prostitutko (Leskošek, 2002:126).

Spolne bolezni so v 19. stoletju povezovali z »grešnimi praksami in nečistimi seksualnimi razmerji«, kot je prostitucija. Spolne bolezni naj bi zastrupljale žensko telo, ki naj ne bi bilo nikoli več čisto po taki bolezni. Ko je sifilis zamenjal gobavost kot simbol strahovite družbene okužbe, so ženske v prostituciji postale družbene gobavke. Tudi samo zdravljenje spolnih bolezni je potekalo ločeno glede na spol. Ženske, za razliko od moških, niso imele dostopa do splošnih bolnišnic, ampak so zanje gradili posebne bolnišnice za spolne bolezni. Te bolnišnice niso bile namenjene samo zdravljenju, ampak tudi prevzgoji žensk (Pajnik, 2008:25).

Spolno prenosljive bolezni so bolezni, ki se prenašajo s partnerja na partnerja, in sicer prek različnih spolnih praks. Na rizičnost okužbe vpliva predvsem to, ali gre za zaščiten ali nezaščiten spolni odnos. Spolne delavke se zavedajo možnosti okužbe pri neuporabi zaščite, zato so velike zagovornice uporabe kondoma, kot enega izmed najzanesljivejših možnosti zaščite. Ravno zaradi tega do rizičnega seksa ne prihaja, razen v določenih okoljih, zaradi specifičnih razlogov (prisilna prostitucija). Veliko večja možnost širjenja okužbe je s strani strank oziroma uporabnikov storitev spolnih delavk, saj imajo ti največkrat s svojimi partnerji/partnericami nezaščitene spolne odnose (Popov, 2008:210–212).

Raziskave francoske sociologinje Lilian Mathieu so pokazale, da ni nobenega dokaza, da so spolne delavke in delavci prenašalci spolno prenosljivih bolezni ter da za spolne delavke in delavce velja nižja stopnja okuženosti kot za druge rizične skupine. Na podlagi

⁷ Dostopno na: . (https://sl.wikipedia.org/wiki/Spolno_prenosljiva_bolezen, 26.2.2016)

ugotovitev spolne delavke in delavce ni mogoče uvrščati v rizično populacijo (Mathieu v Popov, 2008:213).

1.6.4 Droge

Eden od stranskih produktov prostitucije je, po mnenju Zaviršek (1994: 127), ogromno žensk, ki se ukvarjajo z nudenjem spolnih uslug in so odvisne od legalnih in ilegalnih drog.

Raziskave moške prostitucije kažejo, da imajo moški v prostituciji, večkrat kot ženske, težave z odvisnostjo od različnih ilegalnih drog (Popov, 2008: 160).

Spolne delavke in spolni delavci, ki uživajo droge, so bolj ranljivi kot spolne delavke in delavci, ki tega ne počnejo. To še posebej velja za spolne delavke in delavce, ki so zasvojeni z različnimi drogami.

Zasvojenost z drogami v prostituciji moramo obravnavati z dveh vidikov, z vidika vzroka, zakaj se nekdo prostituira, in z vidika posledice, zakaj to spolna delavka ali spolni delavec počne. Vse pogostejše so droge, v manjši meri tudi alkohol, vzrok za prostituiranje odvisnice ali odvisnika od drog. V tem primeru je prostitucija način, sredstvo, kako nekdo pride do potrebnega denarja za nakup droge (Popov, 2008:213,214).

Prostitucija je tako eden izmed načinov, kako ženska pride do sredstev za nakup droge. Ženske, ki so odvisne od ilegalnih drog, imajo nizko ceno in so najbolj ogrožena skupina prostitutk, saj so nezavarovane pred nasiljem zvodnikov in stigmatizirane s strani žensk, ki so višje na hierarhični lestvici (Zaviršek, 1994:127).

Droge so tudi eden izmed načinov, kako se najučinkoviteje spolnega delavca ali delavko ohrani v tem poslu. Zvodniki pogosto zasvojijo spolne delavke in delavce, ki delajo zanje, z drogo in s tem ohranijo nad njimi popoln nadzor. Pogostokrat tudi spolne delavke in delavci sami začnejo jemati drogo, da lažje shajajo v poslu. Po dolgotrajnem delu v prostituciji ta pusti na posameznikih posledice, ki so predvsem psihološke narave. Do psiholoških težav pride predvsem zaradi močne stopnje stigmatizacije. Prostitucija ima v družbi najnižje mesto, uvršča se na družbeno dno. Ravno zaradi tega je tudi stigmatizirana do skrajnosti. Posledica stigmatizacije je predvsem ožanje socialne mreže. Zaradi prepričanja, da vsi vedo, s čim se ukvarjajo, veliko spolnih delavk in delavcev prekine stike z družinami in prijatelji. Nehajo zahajati med ljudi in se družijo samo s sebi

enakimi. Posledično to privede do razpada osebnosti. Spolne delavke in spolni delavci se počutijo ujete in vse bolj vidijo rešitev v uporabi drog (Popov, 2008:214–218).

1.7 Socialno delo kot odgovor na potrebe in težave spolnih delavk in spolnih delavcev

S prostitucijo v Sloveniji se ukvarjajo socialni delavci, policija, zdravniki ter pravniki po uradni dolžnosti. Šele v začetku osemdesetih let je prostitucija postala pomembna tema za socialno delo. V Sloveniji strokovni delavci nimajo izoblikovanega koncepta, kako delati s prostitutkami. Delo socialne službe obsega predvsem nudenje denarne pomoči ter pomoč pri prekvalifikaciji prostitutke in svetovanje. Socialni delavci in socialne delavke pogosto pridejo v stik s prostitutko tudi v primeru odvzema otrok in njegovo oddajo v rejo, običajno zaradi zanemarjenosti. V Sloveniji nimamo posebnih institucij, organizacij ali socialnih delavk, ki bi bile usposobljene za delo s spolnimi delavkami. Nimajo potrebnega znanja, ki bi jim omogočilo, da bi lahko prostitutkam pomagale rešiti njihove specifične probleme (Zaviršek, 1994:121–126).

Prostitucija je del vsakega družbenega sistema. Naloga socialnega dela je, da se zavzema za dekriminalizacijo, demarginalizacijo in destigmatizacijo vseh žensk, ki se ukvarjajo s prostitucijo in samim pojavom. Pomembno je, da se zavedamo, da so prostitutke heterogena družbena skupina, ki je tudi težko dostopna. Je skupina, ki je predvsem zaradi javnega mnenja, ki je povečini sestavljeno iz različnih stereotipov o prostitutkah, izrazito stigmatizirana. Delo s prostitutkami v socialnem delu ne sme temeljiti na moralnih normah in obsojanju. Pomembno je, da socialni delavci in delavke dajo besedo prostitutkam/prostitutom in jim prisluhnejo, kaj jim te želijo povedati. Pomembno je slišati, kako one/oni govorijo o sebi in kje one/oni vidijo rešitve za svoje probleme (Zaviršek, 1994:121–124).

Socialne delavke in delavci na centrih za socialno delo bi morali biti za delo s prostitutkami posebno senzibilizirani. Pomembno bi bilo ustanoviti različne oblike pomoči. Zaviršek (1994:129) navaja: »[P]osebne svetovalnice za prostitutke, skupine za samopomoč prostitutk ali bivših prostitutk, tistih, ki so se odločile prekiniti s prostitucijo, zatočišča, kamor bi se zatekle tiste, ki doživljajo različne vrste nasilja partnerjev in/ali zvodnikov.« Socialne delavke in delavci bi morali pomagati prostitutkam, ki želijo organizirati samostojne projekte v zvezi z različnimi problemi (AIDS, problemi s starši, problemi z otroki, odvisnostjo). (Zaviršek, 1994:129).

Veliko žensk, ki se ukvarja s spolnim delom, je odvisnih od legalnih ali ilegalnih drog, zato je v socialnem delu na področju prostitucije pomembno to upoštevati. Iz tega razloga je pomembno individualno in skupinsko svetovanje, pri katerem se posameznice poleg reševanja vsakdanjih problemov soočijo tudi z negativnimi izkušnjami iz svojega otroštva (nasilje, spolne zlorabe, zanemarjanje). Za socialno delo je pomembno, da se posameznica nauči prepoznati skrite vzroke za odvisnosti in hkrati s tem tudi za prostitucijo. Le tako bo njeno delo uspešno (prav tam).

Na področju spolnega dela so se v tujini začele oblikovati nevladne organizacije, ki se borijo za pravice spolnih delavk. Te se razlikujejo glede na delovno področje ter obliko organiziranosti. Nekatere nevladne organizacije so podobne sindikalnim organizacijam, nekatere zastopajo interese prostitutk, nekatere se ukvarjajo predvsem z zagovorništvom, spet druge je mogoče obravnavati kot neke vrste skupine za samopomoč. Nekatere organizacije vključujejo samo prostitutke, druge pa tudi tiste, ki jih zagovarjajo ali jim pomagajo pri uresničitvi njihovih ciljev (Popov, 2008:51, 52).

Pomembni pa so tudi izobraževalni programi, ki podpirajo spolne delavke in so namenjeni spolnim delavkam, bivšim spolnim delavkam ter njihovim otrokom (npr. APRAMP v Madridu). Različna združenja opozarjajo pred spolno prenosljivimi boleznimi, širijo informacije o tem, kako se pred njimi zaščititi, jih informirajo, kam oditi na pregled, ter jim delijo brezplačne kondome. Organizacija SCOT-PEP je izdala tudi osebni varnostni priročnik »Zaščiti se«, namenjen izključno prostitutkam. V njem je veliko splošnih in tudi specifičnih nasvetov iz različnih področij spolnega dela, predvsem kaj narediti, ko se stvari zapletejo. V njem je tudi seznam organizacij na Škotskem, kamor se spolne delavke lahko obrnejo po pomoč. Člani društva, skupaj s spolnimi delavkami, izpolnjujejo seznam nevarnih klientov. Ta seznam potem kopirajo in delijo med spolne delavke. V SCOT-PEP-u deluje tudi policistka, ki gre en dan v tednu na teren, tako da se lahko spolne delavke dogovorijo tudi za osebni razgovor (Tomažič, 2005: 37–47).

Takšno povezovanje spolnih delavcev, socialnih delavcev, policije in različnih društev, nevladnih organizacij ipd. je vsekakor koristno in je dobra varovalka na področju spolnega dela, predvsem pa zelo pogrešana varovalka v Sloveniji.

1.7.1 Primer dobre prakse – nevladna organizacija P.A.R.C.S.E. v Kolumbiji

P.A.R.C.E.S.⁸ je nevladna organizacija, ki deluje na območju Kolumbije. Sodeluje s spolnimi delavkami (»ulične spolne delavke«), ki prihajajo iz različnih ranljivih skupin. To so predvsem ženske – migrantke, ki so zbežale z območij, kjer prihaja do oboroženih spopadov. Gre za skupine transseksualcev, mladih žensk, žensk z različnih etničnih in/ali rasnih manjšin, žensk, ki bežijo pred različnimi zlorabami in nasiljem v krogu družine. Slab ekonomski položaj spolnih delavk in stigmatizacija spolnega dela preprečuje spolnim delavkam dostop do osnovnih človeških pravic, zdravstvenih storitev in ostalih socialnih pravic.

Spolne delavke v organizaciji sodelujejo na način, da so obravnavane kot ene izmed vodilnih v boju proti različnim družbenim krivicam. Skupaj se upirajo različnim nadlegovanjem s strani policije. Sodelujejo v različnih političnih akcijah, kjer zagovarjajo svoje pravice. Sodelujejo pa tudi v različnih raziskavah o spolnemu delu, katerih namen je opolnomočiti spolne delavke, da povejo svojo zgodbo in da se jim prisluhne. Pomembno je prisluhniti njihovim željam in zahtevam.

Glavni namen organizacije je upor različnim oblikam zatiranja spolnega dela. Poleg tega pa doseči, da se spolno delo prizna, da dobi status dela kot vsako drugo delo. Zavzemajo se za to, da se spolnim delavkam prizna pravica do osnovnega zdravstvenega varstva, pa tudi zdravstvenih storitev, kot so odkrivanje in zdravljenje različnih spolnih bolezni.

Organizacija poudarja, da so spolne delavke žrtve različnih oblik nasilja s strani policije, različnih institucij, uporabnikov spolnih storitev ter tudi njihovih intimnih partnerjev. Nasprotujejo zlorabam in kršenju človekovih pravic, kot so zahteve po obveznih testiranjih za spolno prenosljive bolezni, različne policijske racije in prisile v različne rehabilitacijske programe. Svoje delo vidijo v nasprotovanju stigmatizaciji in diskriminaciji, ki so jih deležni spolne delavke, njihove družine in partnerji. Njihov cilj je spolne delavke vključiti v družbo na način, da se spolno delo prizna kot vsako drugo delo in da se jim na ta način omogoči ekonomska neodvisnost.

⁸ Povzeto po : (<http://www.nswp.org/members/latin-america/parces-ngo>, 23. 2. 2016)

1.7.2 Želje in zahteve spolnih delavk in spolnih delavcev

Leta 2005 je bila v Bruslju prva evropska konferenca spolnih delavk in delavcev. Na konferenci so sprejeli tri temeljne dokumente, med drugimi tudi Manifest spolnih delavcev (»sexworkers in Europemanifesto«), katerega je podpisalo sto dvajset spolnih delavk in spolnih delavcev iz šestindvajsetih držav Evrope. V manifestu se zavzemajo za pravico do tega, da niso diskriminirani, pravico do svojega telesa, pravico biti slišani, pravico do združevanja in zbiranja, pravico do mobilnosti (da so lahko na vseh javnih krajih), definirajo tudi zlorabo in spolno delo in poudarjajo, da spolno delo ni zloraba in trdijo, da je vsaka taka teorija poenostavljen pristop, ki zanika njihovo avtonomijo in sposobnost samoodločanja ter jih predstavlja kot nemočne žrtve, kar zmanjšuje njihovo samostojnost in pravico do samoodločanja. Drugi del manifesta je naslovljen "naša življenja" ("ourlives") in se nanaša na področja, ki se dotikajo predvsem njihovega osebnega življenja. Opredeljuje, kaj pomeni biti spolni delavec v družbi, kako definirajo njihovo identiteto in njihovo delo. Opozarjajo na stigmo in predsodke, ki so jih deležni, zahtevajo pravico do privatnosti in družine, opozarjajo na nepravilno obravnavo spolnega dela in spolnih delavcev v medijih in menijo, da bi bilo potrebno družbo izobraziti na tem področju, saj bi to pripomoglo k napačnemu (ne)razumevanju spolnega dela in spolnih delavcev. Vlade pozivajo, da prepoznajo nasilje in diskriminacijo, ki so ju deležni spolni delavci, ter da se z njima soočijo in jih zaščitijo. Zahtevajo tudi, da se zagotovi dostop do zdravstvenih storitev za vse spolne delavce in migrante, dostop do sterilnih igel za uporabnike drog, dostop do zdravstvenih tretmajev za vse, ki živijo z virusom HIV, dostop do prehodne možnosti zdravljenja transseksualnih oseb itn. Tretji del manifesta se imenuje "naše delo" ("ourlabor"), kjer so zapisane zahteve, da se spolni delavci in delavke lahko združujejo in ustvarjajo sindikate, da lahko dostopajo do socialnega zavarovanja, ki daje pravico do brezposelnosti, dajatev, v primeru bolezni, pokojnine in zdravstvenega zavarovanja, zahtevajo brezplačni dostop do kondomov in ostalih pripomočkov za varno spolnost, zahtevajo pravico, da stranki rečejo "ne", da zapustijo seks industrijo, če jo želijo, da se prosto gibljejo v okvirih spolne industrije. Zavzemajo se tudi za dekriminalizacijo spolnega dela, predvsem ponudnic in ponudnikov spolnih storitev. (International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe)⁹.

⁹ Povzeto po: (<http://www.sexworkeurope.org/about/conference-2005>, 23. 2. 2016)

Na tej konferenci v Bruslju so spolni delavci in njihovi zavezniki oblikovali tudi Priporočila konference, kako naj se vlada »spopade« s spolnim delom. Vsebujejo ključna priporočila o varstvu spolnih delavcev, človekovih pravicah, nasilju nad spolnimi delavci, delavskih pravicah, migracijah in trgovini. Nekateri od teh predlogov so:

- Politike, katerih cilj je, da je seksualno delo nevidno in da izključuje spolne delavke/spolne delavce iz javnih mest, prispevajo k stigmatizaciji, družbeni izključenosti in ranljivosti spolnih delavk in delavcev. Poudarjajo zavračanje dvojne morale, ki omogočajo prostitucijo le, če je to skrito. Vsi zakoni in ukrepi, ki spodkopavajo dostojanstvo in lastne odločitve spolnih delavk/delavcev, je treba odpraviti. Spolne delavke/delavci imajo pravico, da se predstavljajo. Biti morajo del vsake razprave o zakonih in drugih politik in ukrepov, ki vplivajo na njihova življenja. Samo organizacijo seksualnih delavk in delavcev je treba podpreti.
- Vlade bi morale varovati človekove pravice vseh spolnih delavk/delavcev, tako kot varuje pravice vseh ostalih državljanov. To so skupne in že sprejete pravice, ki veljajo za vse državljane in pod katere so se vlade že podpisale, vendar jih ne upoštevajo in uresničujejo in niso dostopne seksualnim delavkam in delavcem.
- Spolno delo je delo in poklic, spolni delavci pa so delavci in morajo biti priznani kot taki. Zahtevajo zaščito delavcev, socialne in človekove pravice, ki bodo zagotavljale enakopravnost z drugimi delavci, zlasti pa socialne pravice, kot so dostop do socialne varnosti, zdravstvenega varstva in minimalnih plač.
- Spolni delavci, vključno z delavci migranti, bi morali imeti možnost delati zakonito.

Vlade bi morale zagotoviti varne in zdrave delovne razmere za spolne delavce, podobne kot jih zagotavljajo tudi drugim delavcem, obvezne zdravstvene preglede in obvezne policijske registracije, katerim so podvrženi samo spolni delavci, in druge diskriminatorne ukrepe pa bi bilo treba ukiniti. (International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe)¹⁰.

¹⁰ Povzeto po: (<http://www.sexworkeurope.org/resources/recommendations-brussels-2005-conference>, 23. 2. 2016)

2 PROBLEM

Decembra 2011 sva se udeležili konference »Getting out of the margins in Europe – changing realities and making the difference.«¹¹ Pritegnila sta naju predvsem prispevka dveh spolnih delavk, aktivistk, Pie Covre iz Italije in Marianne Jonker iz Nemčije, ki sta izpostavili probleme, s katerimi se soočajo spolni delavci in delavke ter se zavzeli za njihove pravice. Prispevka sta na naju naredila velik vtis.

Pri nas je spolno delo skrito očem javnosti. O njem se ne govori. Tema je potisnjena na stran, tako kot so na rob družbe potisnjene spolne delavke in spolni delavci. Pri pregledovanju literature sva ugotovili, da je raziskav na temo spolnega dela malo, še manj pa je raziskav ter prispevkov, ki bi predstavili določene teme s področja spolnega dela z vidika spolnih delavk in spolnih delavcev. V tujini se oblikujejo različne organizacije, metode dela, koncepti pomoči in ustrezni odgovori na potrebe spolnih delavk in spolnih delavcev. Pri nas pa organizacije, ki bi nudila pomoč spolnim delavkam ter spolnim delavcem, nisva zasledili. Prav tako med najinim izobraževanjem na Fakulteti za socialno delo o tej družbeni skupini nisva slišali ničesar.

Glavne akterke in akter v najini diplomski nalogi so spolne delavke in spolni delavec. Njihove življenjske zgodbe so zanimive, zapletene, večini neznane, predvsem pa pomembne in dragocene za socialno delo. Pomembne zato, ker nam omogočajo vpogled v njihovo življenjsko okolje. Socialnim delavkam omogočajo razumevanje njihove stvarnosti in resničnosti. Kažejo na njihove konkretne probleme, stiske, strahove ter potrebe, ki so socialnim delavkam in delavcem lahko v izziv, v smislu, da razvijajo nove koncepte, oblike in metode pomoči. Pomembne pa so tudi zato, ker omogočajo podlago za nadaljnje raziskovanje. S tem se razvija tudi socialno delo kot stroka in znanost.

Najin cilj je ugotoviti, kaj se dogaja s spolnim delom v Sloveniji, kdo so spolne delavke in kako živijo, s kakšnimi težavami, stiskami in nevarnostmi se srečujejo in kam se zatečejo po pomoč. V najini raziskavi želiva odgovoriti na naslednja vprašanja:

1. Kakšni so razlogi za vstop v svet spolnega dela, koliko časa se ukvarjajo s spolnim delom ter kaj si od njega obetajo?
2. S kakšnimi nevarnostmi se soočajo pri opravljanju svojega dela?

¹¹ Dostopno na: (http://www.correlation-net.org/correlation_conference/, 23.2.2016)

3. Kako se pred nevarnostmi zaščitijo?
4. Kaj naredijo in na koga se obrnejo, ko do nevarnosti pride?

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Najina raziskava je kvalitativna, saj sva o problemu, ki sva ga raziskovali, zbirali besedne opise. Raziskava, ki sva jo opravili, je tudi empirična oz. izkustvena, saj sva gradivo pridobivali neposredno na terenu, s spraševanjem. Pridobljene podatke sva kvalitativno analizirali. O področju, ki sva ga raziskovali, nisva vedeli skoraj ničesar. Najin namen je bil odkriti osnovne probleme in značilnosti nevarnosti spolnih delavk. Najina raziskava je torej eksplorativna ali poizvedovalna, saj je, kot razlaga Mesec (1997:37), zanje značilno, da so prvi korak oziroma uvod v neznano področje. Poleg tega pa je zanje značilno tudi to, da si ne prizadevamo proučiti celotne populacije ali reprezentativnega vzorca. Tudi v najini raziskavi sva se omejili na manjše število primerov, najinih ugotovitev pa ne moreva posplošiti.

3.2 Opredelitev ključnih pojmov:

- *Nevarnost*

Nevarnost pri spolnem delu sva opredelili kot slab izid oziroma negativen in nevaren dogodek, ki se zgodi spolnim delavkam/spolnim delavcem, ko opravljajo svoje delo.

- *Spolni delavec/spolna delavka*

S tem izrazom označujemo vsako osebo, ki v zameno za denar nudi kakršnokoli spolno uslugo.

- *Spolno delo*

S tem izrazom misliwa vsakršno spolno uslugo (tudi erotično masažo), za katero so spolne delavke/spolni delavci plačani.

3.3 Merski instrumenti in viri podatkov

»Merski instrument je pripomoček, ki ga uporabljamo pri merjenju;[...]« (Mesec 1997: 61). Merski instrument, ki sva ga v raziskavi uporabili je nestandardiziran, odprt intervju, saj si točnih vprašanj ali morebitnih odgovorov nisva zastavili vnaprej. Pred intervjujem sva si glede na zastavljen problem oziroma raziskovalna vprašanja pripravili teme in

smernice za pogovor. Pri tem sva si pomagali tudi s prebrano literaturo. Vsak intervju je potekal drugače. Razlikovali so se po vsebini, trajanju in načinu izvajanja.

Prva tema pogovora je bila vstop intervjuvanca v spolno delo. Vprašanja so se nanašala na vzrok in namen za vstop v dejavnost spolnega dela. Zanimalo naju je tudi, koliko časa se oseba ukvarja s spolnim delom in ali se preživlja izključno z njim, ali ji predstavlja le dodaten zaslužek. Druga tema pogovora so bile nevarnosti, s katerimi se srečujejo spolne delavke/spolni delavci pri svojem delu – nudenju spolnih uslug. Tretja tema so bile varovalke. Zanimalo naju je, kako se zavarujejo pred različnimi nevarnostmi, na kakšen način preprečijo oziroma skušajo preprečiti, da bi do njih prišlo. Zadnja, četrta tema, se je navezovala na odzive. Spraševali sva jih, kako reagirajo in na koga se obrnejo, če do nevarnosti vendarle pride.

Tri intervjuje sva izvedli osebno, ob kavi. Dva sva opravili po telefonu, enega pa preko elektronske pošte. Med potekom intervjuja sva si zapisovali le pomembne besedne zveze in kratke stavke. Sam intervju sva zapisali šele po pogovoru. Pogovorov nisva snemali, saj se intervjuvanke in intervjuvanec s tem niso strinjali.

3.4 Populacija in vzorčenje

Najino populacijo predstavljajo spolne delavke/spolni delavci v Sloveniji, ki se s spolnim delom ukvarjajo prostovoljno in niso žrtve trgovine z ljudmi. Najin vzorec je slučajnostni, saj sva spolne delavke/spolne delavce klicali naključno, po seznamu. S tistimi, ki so se odzvali najini prošnji, sva kasneje opravili intervju. Dobljenih rezultatov ni mogoče splošiti na celotno populacijo. Vzorec sestavljajo tri spolne delavke in en spolni delavec, s katerimi sva opravljale intervjuje med 9. 2. 2012 in 11. 2. 2012. V vzorec sta bili naknadno vključeni še dve spolni delavki. Z eno sva opravili intervju 4. 6. 2015, z drugo pa 2. 7. 2015. Vse spolne delavke in spolni delavec delujejo na območju Ljubljane.

3.5 Zbiranje podatkov

Leta 2012 sva opravili štiri intervjuje, na podlagi katerih sva pri predmetu Raziskovalni seminar naredili raziskavo na podobno temo. Odločili sva se, da bo najina diploma nadgradnja raziskovalnega seminarja in tako sva leta 2015 opravili še dva dodatna intervjuja z upoštevanjem podobnih smernic kot pri raziskovalnem seminarju. Vse intervjuje sva ponovno kvalitativno analizirali in interpretirali.

Predvidevali sva, da so spolne delavke/spolni delavci težko dosegljiva skupina, saj se zaradi strahu pred razkritjem in stigme nočejo izpostavljati. Bili sva prepričani, da bova v literaturi izvedeli, kako najlažje priti do njih. Ugotovili sva, da je veliko raziskovalcev do spolnih delavk/spolnih delavcev prišlo pod pretvezo, da so stranke. Za pogovor so jim plačali enako kot za spolno uslugo. Tak način pridobivanja informacij je bil za naju enostavno nedostopen, zaradi prevelikih stroškov.

Spoznali sva socialnega delavca, ki je z nama delil mnenje, da bi bilo potrebno raziskati problematiko spolnih delavk/spolnih delavcev v Sloveniji. Obljubil nama je pomoč pri pridobivanju kontaktov in naju spoznal z eno od spolnih delavk. Po večkratnem dogovarjanju smo se dogovorili, da gremo 9. 2. 2012 skupaj z njim na teren. Spolna delavka, ki jo pozna, namreč veliko časa preživi na ulici, zato jo je bilo potrebno najti, saj telefona ni imela. V četrtek, 9. 2. 2012, ob deseti uri, smo torej odšli na teren in iskali spolno delavko, ki jo pozna zgoraj omenjeni socialni delavec. Spolna delavka večino dneva preživi na Metelkovi ulici »za zidom« ali društvu Kralji ulice v Ljubljani. Najprej smo odšli do društva Kralji ulice. Tam je ni bilo, zato smo na mobilni telefon poklicali njenega prijatelja, ki je večino časa z njo. Njen prijatelj nas je napotil na Metelkovo ulico »za zid«, kjer smo jo našli. Najprej smo se spoznali, potem pa sva jo prosili za sodelovanje. Takrat na pogovor ni bila pripravljena. Sodelovanje je odklonila, ker je bila poškodovana zaradi padca, poleg nje pa je bil tudi njen fant, ki ga ni mogla kar pustiti. Dogovorili smo se, da se dobimo naslednji dan ob deseti uri na istem mestu. Kljub temu smo še nekaj časa ostali in opazovali kraj, ljudi in dogajanje »za zidom«. Potem sva odšli še na železniško postajo, na parkirišče, ker sva »za zidom« izvedeli, da naj bi tam postopale/postopali spolne delavke/spolni delavci. Prepoznali naj bi jih po zvitem časopisu, ki ga držijo v roki. Na parkirišču ni bilo nikogar. Predvidevava da zato, ker so bile ekstremno nizke temperature.

Kot je bilo dogovorjeno, sva v petek, 10. 2. 2012, ob deseti uri odšli na Metelkovo ulico »za zid«. Takoj sva našli spolno delavko in začele smo se pogovarjati. Ponovno sva jo prosili za sodelovanje in takoj je pristala. Pridružili so se nam še drugi, zato sva jo povabili na kavo. Z njo in socialnim delavcem smo torej odšli na kavo, kjer smo opravile intervju. Intervjuvanki je bilo med spraševanjem večkrat hudo, ob ponovnem doživljanju svojih izkušenj pa je tudi jokala. Po intervjuju smo odšli nazaj na Metelkovo ulico "za zid", kjer so naju že poznali, zato sva se z njimi zapletle v pogovor. Potem sva zopet odšli

na železniško postajo, na parkirišče, preverit, če bova našli spolne delavke/spolne delavce, ki naj bi z zvitim časopisom v roki čakali na stranke, vendar spet ni bilo nikogar.

Ugotovili sva, da bo iskanje ljudi po ulicah precej dolgotrajen postopek, zato sva se odločili, da se bova iskanja intervjuvank ali intervjuvancev lotili drugače. Pobrskali sva po oglasih, ki ponujajo spolne usluge na spletnih straneh. Registrirale sva se na spletni stran Moj oglasnik in pridobile deset kontaktov, od tega tri naslove elektronskih pošt in sedem telefonskih števil. En oglas sva takoj prečrtali, saj se je oglaševal kot masažni salon in ni ponujal spolnih uslug. Poklicali sva pet spolnih delavk, od tega se dve nista oglasili, niti nista odgovorili na sporočilo po telefonski tajnici, ena je sodelovanje zavrnila, ena je bila pripravljena odgovoriti na vprašanja samo preko elektronske pošte, druga pa po telefonu. Na poslana vprašanja nikoli nisva dobili odgovorov. Trem sva poslali prošnjo za sodelovanje v raziskavi preko elektronske pošte. Odgovorili so nama vsi trije. Eden naju je povabil na masažo, na javnem mestu pa se ni želel dobiti. Ko sva mu predlagali pogovor po telefonu ali preko elektronske pošte, se ni več odzval. S tretjim spolnim delavcem, ki sva mu poslali elektronsko sporočilo, pa sva se le uspeli dogovorili za sestanek.

Od desetih sva za sodelovanje pridobili dve spolni delavki in enega spolnega delavca. Z vsemi sva opravili intervjuje, ampak na različne načine. Z eno sva po telefonu naredili intervju še isti dan, torej 9. 2. 2012, z drugo pa 10. 2. 2012 preko elektronske pošte. S spolnim delavcem sva se dogovorili za sestanek v soboto, 11. 2. 2012 ob enaindvajseti uri v Domžalah. Intervju sva opravili v lokalu. Spolnemu delavcu so se na začetku pogovora tresle roke. V rokah je neprestano mečkal vrečko od čaja, sčasoma pa se je nekoliko sprostil. Večkrat je skomignil z rameni in se široko nasmehnil. Med poslušanjem je velikokrat pogledal v tla.

Dva intervjuja sva torej opravili v lokalu, kjer je bilo to možno opraviti dovolj diskretno, enega preko elektronske pošte in enega preko telefona.

Ker sva do spolnih delavk in spolnega delavca v letu 2012 najhitreje prišli preko spletnih oglasov, sva se odločili, da se bova iskanja oseb za sodelovanje lotili na enak način tudi leta 2015, ko sva ponovno začeli raziskovati. Pobrskali sva torej po oglasih na spletnih straneh in poskušali pridobiti spolne delavke/spolne delavce za sodelovanje po telefonu.

V sredo, 3. 6. 2015 sva se registrirali na spletni strani SloEscort. Tam sva preleteli vse oglase in si izpisali dvaindvajset telefonskih števil spolnih delavk. Šest spolnih delavk se na telefonski klic ni odzvalo. Tudi ob ponovnem klicanju naslednji dan v petih primerih ni bilo odziva. Oglasila se je le ena. Sodelovanje v raziskavi je sprva odklonila, potem pa je pristala na to, da ji po sms sporočilu pošljeva najina vprašanja, na katera naj bi na kratko odgovorila, vendar odgovorov nisva dobili. Štiri spolne delavke so bile ob prvem klicu zasedene. Ko sva jih klicali ponovno, sta bili dve še vedno zasedeni, pri eni ni bilo odziva, z eno spolno delavko pa smo se dogovorile, da bo na vprašanja odgovorila po elektronski pošti. Njenega odgovora nisva prejeli. Ena spolna delavka je bila ves čas nedosegljiva. Druga spolna delavka je preživljala počitnice na Hrvaškem in ni bila pripravljena sodelovati v intervjuju. Tri spolne delavke so se na klic odzvale, vendar so prekinile takoj, ko sva povedali kdo sva in kaj želiva. Dve spolni delavki nista mogli govorit, ker sva ju zmotili pri delu. Kljub temu da naj bi poklicali nazaj, tega nista storili. Ko sva jih ponovno poklicali midve, ni bilo odziva. Ena spolna delavka se je odzvala na klic, vendar je intervju najprej odklonila. Dala pa nama je nekaj napotkov, kako priti do spolnih delavk. Predlagala je, naj pod pretvezo, da si želiva delati kot spolni delavki, pokličeva kakšno dekle iz spletne strani in jo prosiva, naj naju uvede v ta »posel«. Šele ko bi se sestali z njo, naj bi ji povedali kdo sva in kaj želiva. Po dolgem pogovoru smo se zmenile za intervju po telefonu, do katerega ni nikoli prišlo, saj nikoli ni imela časa, ali pa se sploh ni odzvala na klic.

Prvi intervju sva dobili s spolno delavko, ki se je oglasila takoj. Zmenile smo se, da se slišimo naslednji dan okoli devetnajste ure zvečer, ko bo z nama opravila intervju preko telefona. V živo se ni želela sestati. V četrtek, 4. 6. 2015, sva z njo opravili intervju preko telefona. Napotila naju je še k eni spolni delavki. Po tem, ko sva na forumu SloEscort izbrskali njeno številko, sva jo tudi poklicali. Bila je pripravljena sodelovati v najini raziskavi. Po več tednih smo le našle termin za pogovor. Intervju sva opravili 2. 7. 2015 v ljubljanskem lokalu.

Poklicali sva tudi spolno delavko z okolice Maribora, ki poleti ponuja spolne usluge turistom na obali. Deluje skupaj s svojim možem, ki jo menda varuje in izbira stranke. Njeno številko sva dobili od znanca. Spolna delavka se je odzvala na klic in je bila pripravljena sodelovati v intervjuju pod pogojem, da prideva do obale. S tem sva se strinjali. Glede sodelovanja v raziskavi se je morala dogovoriti še z možem, tako da smo se zmenili, da se slišimo. Po tem se na najine klice in sporočila ni več odzivala.

Znova sva od znanca dobili kontakt druge spolne delavke. Z njo smo se dogovorile za sestanek v petek, 17. 6. 2015 v Portorožu. Ob razgovoru sva ugotovili, da se ne ukvarja s spolnim delom, ampak s striptizom. Opravičili sva se ji za nesporazum in zaključili pogovor.

Pogovori so trajali različno dolgo. Največ časa in najbolj obsežni so bili pogovori, ki so potekali osebno. Pogovori po telefonu so bili krajši.

3.6 Analiza podatkov

Vse pridobljene podatke sva analizirali po postopku za kvalitativno analizo.

Najprej sva vse zapiske intervjujev prepisali čim bolj točno, in sicer tako, kot je sledil pogovor. Potem sva gradivo uredili po temah. Intervjuje sva zapisali v tretji osebi, saj sodelujoči pogovorov niso dovolili posneti.

Glede na to, da sva podobno raziskavo že naredili, sva najprej določili kategorije, in sicer: vstop v svet spolnega dela, nevarnosti, odvisnost od drog in težave zaradi uživanja drog, težave s plačilom storitev, varovalke, odzivi, institucije in droge. Kasneje so nekatere kategorije odpadle, in sicer: težave s plačilom storitev, institucije in težave zaradi uživanja drog.

Potem sva s podčrtovanjem določili dele besedil, ki so bili relevantni za najino raziskavo. Besedilo, ki sva ga analizirali, sva najprej razčlenili na sestavne dele, da sva dobili enote kodiranja. Najine enote kodiranja so bile večinoma izjave intervjuvancev. Izjave intervjuvancev, torej najine enote kodiranja, sva najprej odprto kodirali. Enotam kodiranja sva določili kode. Te kode so imele velikokrat neposreden pomen enote.

Primer:

Izjave	Kode
»Zapisujem si tudi telefonske številke (neodgovorjene klice) in če vidim, da nekdo non stop kliče, se sploh ne javim, ker vem da nekaj ni ok.«	Zapisovanje telefonskih števil
Preden se sreča s stranko, želi vedno prej dobiti sliko stranke.	Slika stranke
Glede spolno prenosljivih bolezni ga ne skrbi, ker brez kondoma ne pristane na spolne odnose. »Obvezno kondom, brez kondoma ni nič.«	Uporaba kondoma
Zaupam samo sebi in si v takih trenutkih pomaga sama ali pa pokliče redke, dobre prijatelje, ki jim lahko zaupa.	Pomoč prijatelja
Prijateljice so ji večinoma stale ob strani. Bile so le radovedne glede posla.	Podpora prijateljic
V tem poslu je prisotnega veliko nasilja. Od (...) do tega, da jo je kdo tudi udaril (...).	Udarec

Tabela 3.1: Primer odprtega kodiranja

Po odprtem kodiranju sva enote kodiranja razvrstili po kategorijah. Bilo je kar nekaj izjav, ki bi jih lahko uvrstili v več kategorij. Kategorija institucije se je spremenila v podkategorijo nasilje s strani institucij, kategorijo težave s plačilom storitev pa sva odstranili, saj so se izjave na to temo razkropile pod več podkategorij nevarnosti. Enako se je zgodilo tudi s kategorijo težave zaradi uživanja drog, saj sva ugotovili, da so droge oziroma njihovo uživanje dejavnik tveganja za nekatere nevarnosti. Na koncu sva določili naslednje kategorije:

- vstop v svet spolnega dela,
- nevarnosti,
- varovalke,
- odzivi.

Najine enote kodiranja sva razvrstili pod določene kategorije na podlagi pomena enote kodiranja, torej na podlagi pomena izjav. Za temo vstop v svet spolnega dela v spodnjem izseku prikazujeva enote kodiranja, ki sva jih glede na pomen razvrstili pod to temo.

Vstop v svet spolnega dela
Z nudenjem erotične masaže, ki te pripelje do vrhunca, se ukvarja približno eno leto.
To počne ob redni službi. Je zaposlena, vendar s samo plačo težko pokrije vse svoje stroške.
Pravi, da je sedaj recesija, kriza in zato nujno potrebuje dodaten zaslužek.
Z nudenjem spolnih uslug se ukvarja natanko osem mesecev.
S tem se ukvarja zato, da si lahko plača stroške šolanja, bivanja, najemnino in ostale stroške.
Je študentka, dela tudi drugje, tako da je nudenje spolnih uslug le dodatno delo.
(...) si s tem denarjem veliko lažje pokrije vse stroške.
z nudenjem spolnih uslug se je ukvarjala približno 17 let.
Pri petnajstih letih je zaradi nasilja in različnih težav zbežala od doma. Živela je na cesti in takrat se je tudi vpeljala v nudenje različnih spolnih uslug, v zameno za denar, ki ga je <i>»krvavo potrebovala.«</i>
Zanjo je bila prostitucija vedno neke vrste služba.
Z nudenjem spolnih uslug se ukvarja malo več kot eno leto.
Trenutno je brezposeln.
S spolnim delom se je začel ukvarjati zaradi finančne krize, v kateri se je znašel po izgubi službe.
(...) vendar se je zavedal, da dela za preživetje.
V ta posel je prišla zaradi finančne stiske. Pred tem je imela »normalno« službo, vendar premajhno plačo.
Velikokrat je razmišljala o tem, da bi poskusila in si z večjim prihodkom omogočila udobnejše življenje.
Sprva je spolne storitve in spremstvo nudila ob delu, sedaj pa je že tri mesece to njena osnovna dejavnost.
(...) se s spolnim delom ukvarja 8 let.
Je ena tistih redkih punc, ki se je za spolno delo odločila zgolj zaradi užitka.
Vedno je rada veliko seksualno eksperimentirala.
Zaradi narave dela je opustila študij, saj takega tempa enostavno ni zmogla.

Tabela 3.2: Primer izpisa enot kodiranja pod kategorijo vstop v svet spolnega dela

Po tem sva se vrnila nazaj k najinim kodam in jih ponovno osno kodirale. Tokrat sva izjave kodirale glede na njihov dejanski pomen. Veliko izjav je bilo podobnih, zato imajo pripisano enako kodo.

Vstop v svet spolnega dela	
Z nujenjem erotične masaže, ki te pripelje do vrhunca, se ukvarja približno eno leto.	Čas
To počne ob redni službi. Je zaposlena, vendar s samo plačo težko pokrije vse svoje stroške.	Dodatno delo
Pravi, da je sedaj recesija, kriza in zato nujno potrebuje dodaten zaslužek.	Finančna stiska
Z nujenjem spolnih uslug se ukvarja natanko osem mesecev.	Čas
S tem se ukvarja zato, da si lahko plača stroške šolanja, bivanja, najemnino in ostale stroške.	Lažje pokrivanje življenjskih stroškov
Je študentka, dela tudi drugje, tako da je nudenje spolnih uslug le dodatno delo.	Dodatno delo
(...) si s tem denarjem veliko lažje pokrije vse stroške.	Lažje pokrivanje življenjskih stroškov
z nujenjem spolnih uslug se je ukvarjala približno 17 let.	Čas
Pri petnajstih letih je zaradi nasilja in različnih težav zbežala od doma. Živela je na cesti in takrat se je tudi vpeljala v nudenje različnih spolnih uslug, v zameno za denar, ki ga je »krvavo potrebovala.«	Beg iz nevzdržnih razmer
Zanjo je bila prostitucija vedno neke vrste služba.	Osnovna dejavnost
Z nujenjem spolnih uslug se ukvarja malo več kot eno leto.	Čas
Trenutno je brezposeln.	Osnovna dejavnost
S spolnim delom se je začel ukvarjati zaradi finančne krize, v kateri se je znašel po izgubi službe.	Finančna stiska
(...) vendar se je zavedal, da dela za preživetje.	Preživetje
V ta posel je prišla zaradi finančne stiske. Pred tem je imela »normalno« službo, vendar premajhno plačo.	Finančna stiska
Velikokrat je razmišljala o tem, da bi poskusila in si z večjim prihodkom omogočila udobnejše življenje.	Udobnejše življenje
Sprva je spolne storitve in spremstvo nudila ob delu, sedaj pa je že tri mesece to njena osnovna dejavnost.	Osnovna dejavnost
(...) se s spolnim delom ukvarja 8 let.	Čas
Je ena tistih redkih punc, ki se je za spolno delo odločila zgolj zaradi užitka.	Užitek
Vedno je rada veliko seksualno eksperimentirala.	Užitek
Zaradi narave dela je opustila študij, saj takega tempa enostavno ni zmogla.	Osnovna dejavnost

Tabela 3.3: Primer osnega kodiranja

Po končanem osnem kodiranju sva združili podobne, enake ali sorodne kode in jim določili nadpomenko. Nadpomenke so bile v bistvu najine podkategorije. Pod podkategorije sva potem pripisali vse enote kodiranja.

V nadaljevanju je prikazan primer najinega kategoriziranja. Pod glavno kategorijo so še podkategorije, pod katerimi so pripisane različne izjave.

VSTOP V SVET SPOLNEGA DELA

Čas:

- (...) se s spolnim delom ukvarja 8 let.
- Z nudenjem spolnih uslug se ukvarja malo več kot eno leto.
- z nudenjem spolnih uslug se je ukvarjala približno 17 let.
- Z nudenjem spolnih uslug se ukvarja natanko osem mesecev.
- Z nudenjem erotične masaže, ki te pripelje do vrhunca, se ukvarja približno eno leto.

Vrsta dela:

1. Osnovna dejavnost

- Zaradi narave dela je opustila študij, saj takega tempa enostavno ni zmogla.
- Sprva je spolne storitve in spremstvo nudila ob delu, sedaj pa je že tri mesece to njena osnovna dejavnost.
- Trenutno je brezposeln,
- Zanja je bila prostitucija vedno neke vrste služba.

2. Dodatno delo

- Je študentka, dela tudi drugje, tako da je nudenje spolnih uslug le dodatno delo.
- To počne ob redni službi. Je zaposlena, vendar s samo plačo težko pokrije vse svoje stroške.

Vzroki:

1. Finančna stika

- V ta posel je prišla zaradi finančne stiske. Pred tem je imela »normalno« službo, vendar premajhno plačo.
- S spolnim delom se je začel ukvarjati zaradi finančne krize, v kateri se je znašel po izgubi službe.

- Pravi, da je sedaj recesija, kriza in zato nujno potrebuje dodaten zaslužek.
- 2. *Beg iz nevzdržnih razmer*
- Pri petnajstih letih je zaradi nasilja in različnih težav zbežala od doma. Živela je na cesti in takrat se je tudi vpeljala v nudenje različnih spolnih uslug, v zameno za denar, ki ga je »krvavo potrebovala.«
- 3. *Užitek*
- Vedno je rada veliko seksualno eksperimentirala.
- Je ena tistih redkih punc, ki se je za spolno delo odločila zgolj zaradi užitka.

Namen:

1. *Lažje pokrivanje življenjskih stroškov*
- S tem se ukvarja zato, da si lahko plača stroške šolanja, bivanja, najemnino in ostale stroške.
- (...) si s tem denarjem veliko lažje pokrije vse stroške.
2. *Preživetje*
- (...) vendar se je zavedal, da dela za preživetje.
3. *Udobnejše življenje*
- Velikokrat je razmišljala o tem, da bi poskusila in si z večjim prihodkom omogočila udobnejše življenje.

Po določitvi glavnih kategorij in podkategorij sva naredili primerjano tabelo za vsako kategorijo in glavne podkategorije, da sva lahko primerjali izjave med intervjuvankami in intervjuvancem. Naredili sva sedem primerjalnih tabel.

1. VSTOP V SVET SPOLNEGA DELA						
	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
VZROKI	finančna stiska	finančna stiska	beg iz nevzdržnih razmer doma na cesto	finančna stiska - brezposelnost, -slabe izkušnje s preteklimi zaposlitvami -dolgčas	finančna stiska in slabe izkušnje s preteklimi zaposlitvami -veliki pritiski na delovnem mestu, -izkoriščanje -premajhna plača	užitek
ČAS	1 leto	8 mesecev	17 let	1 leto	1 leto	8 let
VRSTA DELA	dodatno delo	dodatno delo	osnovna dejavnost	osnovna dejavnost	sprva dodatno delo, sedaj tri mesece osnovna dejavnost	osnovna dejavnost
NAMEN	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	preživetje	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	z zaslužkom bi si omogočila udobnejše življenje	služba, lagodno življenje

Tabela 3.4: Primer primerjalne tabele z enotami kodiranja

Na ta način sva torej lahko vsebinsko primerjali teme. Ti podatki so nama povedali, na primer s kakšnimi nevarnostmi se spolne delavke/spolni delavec soočajo.

Želeli pa sva dobiti tudi numerične vrednosti za nevarnosti, da bi lahko primerjali, kakšna je resnost problema in kolikšna je verjetnost, da do posameznega problema pride. Podali sva subjektivne ocene za vsako podkategorijo nevarnosti, za vsako osebo posebej, glede na to, kaj je oseba v intervjuju povedala.

Resnost posameznega problema, s katerim se srečujejo pri opravljanju svojega dela, sva ocenili glede na naslednje kriterije:

- 1- Ni pereč problem: Nikoli se s tem ni srečala ali je problem zaznala le nekajkrat, o problemu ne razmišlja, ni je strah, da bi do problema prišlo, glede problema je sploh ne skrbi, problem je sploh ne obremenjuje, nima nikakršnih posledic.

- 2- Manj pereč problem: S tem problemom ima nekaj izkušenj, ki niso tako pomembne, o problemu je malo razmišljala, malce jo je strah, da bi do problema prišlo, glede problema jo malce skrbi, problem jo malce obremenjuje, vendar nima nikakršnih posledic.
- 3- Srednje pereč problem: S tem problemom se srečuje, o problemu srednje razmišlja, problema jo je srednje strah, glede problema jo srednje skrbi, problem jo srednje obremenjuje, ima manjše posledice.
- 4- Pereč problem: S tem problemom se pogosto srečuje, o problemu precej razmišlja, problema jo je precej strah, glede problema jo precej skrbi, problem jo precej obremenjuje, ima precej hude posledice.
- 5- Zelo pereč problem: S tem problemom se zelo pogosto srečuje, o problemu zelo veliko razmišlja, problema jo je zelo strah, glede problema jo zelo skrbi, problem jo zelo obremenjuje, ima zelo hude posledice.

Tudi verjetnost sva ocenili glede na povedano v intervjujih, na podlagi lastne presoje. Verjetnost, da bi do opredeljene nevarnosti prišlo, je lahko:

- 1- Zelo majhna ali je sploh ni
- 2- Majhna
- 3- Srednja
- 4- Velika
- 5- Zelo velika

Ocene sva zapisali v tabeli, za vsako osebo posebej, nato pa sešteli vrednosti, da sva lahko seštevke primerjali med osebami, ki so opravile intervju. Višja kot je vrednost seštevka, resnost problema, bolj je problem pereč in višji kot je seštevek za verjetnost, več možnosti je, da pride do nevarnosti.

1. Renata		
Podkategorije	Verjetnost	Resnost
Fizično nasilje	4 – velika verjetnost	4 – pereč problem
Psihično nasilje	5 – zelo velika verjetnost	4 – pereč problem
Spolno nasilje	5 – zelo velika verjetnost	4 – pereč problem
Ekonomsko nasilje	1 – zelo majhna verjetnost	3 – srednje pereč problem
Nasilje s strani strank	5 – velika verjetnost	4 – pereč problem
Nasilje s strani zvodnika	1 – zelo majhna verjetnost	3 – srednje pereč problem
Nasilje s strani institucij	2 – majhna verjetnost	4 – pereč problem
Σ	29	26

Tabela 3.5: Primer ocen za resnost – nasilje

Ocenili sva samo nevarnosti, to pomeni, da sva ocenili naslednje podkategorije: nasilje, razkritje, spolno prenosljive bolezni in zasvojenost z drogami. Ostalih kategorij nisva ocenjevali, ker ne bi bilo smiselno.

Ocene in njeni seštevki so prikazani v tabelah in grafih v naslednjem poglavju. Pod vsako tabelo ocen in pod vsakim grafom, ki prikazuje seštevek ocen, je zabeležen komentar, na podlagi česa sva prišli do ocen, ter kakšne so razlike in podobnosti pri srečevanju nevarnosti pri spolnem delu glede na različne okoliščine.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

4.1 Vstop v svet spolnega dela

4.1.1 Vzroki za vstop v svet spolnega dela

Strinjava se s Popovom (2008:157), ki pravi, da je vzrokov za vstop v spolno delo toliko, kolikor je spolnih delavk in spolnih delavcev. Univerzalnega vzroka oziroma razloga ni, so si pa med seboj lahko podobni. V najini raziskavi so tri spolne delavke in spolni delavec, torej štirje od šestih, vstopili v svet spolnega dela zaradi finančne stiske. Vse več je ljudi, ki težko shajajo s svojo plačo. Do tega je privedla vse večja brezposelnost, nižanje plač in vsak dan dražje dobrine. Nekatere intervjuvanke poročajo o velikih pritiskih in izkoriščanju na delovnem mestu, kar jih je še dodatno spodbudilo k iskanju druge zaposlitve.

Izjema med njimi sta Sanja in Renata. Sanja je zaradi nasilja v družini pobegnila od doma in se znašla na ulici. Spolno delo ji je tako predstavljalo edini vir zaslužka. Za Renato lahko rečeva, da je spolno delo njen izbrani poklic. Je ena redkih žensk, ki se je za spolno delo odločila zaradi užitka. Delo spolne delavke jo privlači, ker je zahtevno in ji predstavlja velik izziv.

4.1.2 Čas ukvarjanja s spolnim delom

Čas ukvarjanja s spolnim delom je pomemben podatek, tako kot pri kateremkoli drugem poklicu. V kolikor se spolna delavka ali spolni delavec dlje časa ukvarja s spolnim delom, upravičeno pričakujemo, da ima več izkušenj in bolj pozna delovne razmere kot spolna delavka, ki se s spolnim delom ukvarja kratek čas.

Najina raziskava je pokazala, da sta spolni delavki, ki se s spolnim delom ukvarjata dlje časa, v večji meri izpostavljeni nevarnostim kot ostale, ki se s spolnim delom ukvarjajo eno leto ali manj. Najdlje sta v tem poslu Sanja in Renata. Sanja 17 let, Renata pa 8 let. Ostali se s spolnim delom ukvarjajo leto dni ali manj.

4.1.3 Je spolno delo edini vir dohodka ali le dodatno delo?

S prostitucijo se nekdo lahko ukvarja profesionalno, lahko je le prehodno obdobje, začasno delo, za katerega se nekdo odloči, da bi lahko rešil določen problem, npr. finančno stisko, lahko pa je eden od načinov preživetja (Zaviršek, 1993:3, 4).

Spolno delo lahko za posameznika predstavlja osnovno dejavnost in s tem edini prihodek, ali pa dodatno delo in s tem dodatni zaslužek.

V najini raziskavi se štiri od šestih oseb ukvarjajo izključno s spolnim delom in od tega dostojno živijo. Dvema spolno delo predstavlja le dodaten vir zaslužka, da lažje shajata in pokrivata življenjske stroške, ena od njiju pa si z zaslužkom od spolnega dela poleg tekočih stroškov plačuje še šolnino. Razen dvema je skupno to, da jim spolno delo predstavlja zgolj začasno delo in ga nameravajo opravljati le do izboljšanja razmer – dokler si ne najdejo zaposlitve, dokler se šolajo ipd. Za njih je torej le izhod v sili, za določen čas.

4.1.4 Namen ukvarjanja s spolnim delom

Flaker in Grebenc (2008:1) v internem gradivu Ocena tveganja ali ogroženosti razlagata, da se vsak posameznik, ki se spusti v kakršnokoli tvegano situacijo, pa naj bo to nakup avtomobila ali nova zaposlitev, sooči z določenim tveganjem in ga tudi oceni. Ocena tveganja je torej nekaj vsakdanjega. Posledice tveganj so lahko negativne ali pozitivne. Ljudje ne tvegamo zato, ker bi pričakovali, da se nam bo zgodilo nekaj hudega, ampak ker si nekaj obetamo. Svojo razlago podkrepita z geslom, ki velja za današnjo družbo: »Kdor riskira, profitira!« (prav tam).

Na ta način razmišljajo tudi najine intervjuvanke in intervjuvanec, ki z vstopom v spolno delo pričakujejo določen profit. V svet spolnega dela so torej vstopili, ker so pričakovali pozitiven izid, pozitivno bilanco oziroma dobiček, kljub tveganju, da lahko utrpijo hude posledice. Večina najinih intervjuvank si obeta, da bo z zaslužkom lažje shajala in si omogočila udobnejše življenje. Želja po lažjem pokrivanju življenjskih stroškov, želja po študiju, želja po nakupu lastnega stanovanja in želja po lažnjem življenju so skupna točka in skupen cilj petih intervjuvank. Zaradi zgoraj naštetih želja so pripravljene sprejeti tveganje za posledice, ki bi jih lahko utrpele zaradi različnih nevarnih situacij, ki pretijo v svetu spolnega dela.

Sanja je med njimi izjema. Večino časa je živela na cesti ali pod nadzorom zvodnikov, ki so nad njo izvajali nasilje. Poleg tega je Sanja odvisna od ilegalnih drog. Spolno delo je za njo vedno predstavljalo način, kako priti do sredstev za nakup ilegalnih drog. Njen cilj je bil torej golo preživetje. In preživela je. Sedaj se s spolnim delom ne ukvarja več, ampak živi v varni hiši.

4.2 Nevarnosti, s katerimi se srečujejo spolne delavke in spolni delavci pri svojem delu

4.2.1 Nasilje

Nasilje je pri spolnem delu bolj ali manj prisotno. Spolne delavke in spolni delavec se pri svojem delu soočajo z različnimi oblikami nasilja s strani različnih akterjev. V najini raziskavi sva evidentirali različne oblike nasilja: fizično nasilje, psihično nasilje, spolno nasilje in ekonomsko nasilje. Nasilje nad spolnimi delavkami izvajajo različni povzročitelji nasilja, in sicer stranke, zvodniki ter institucije. Oblike nasilja se med seboj prepletajo, saj je spolno nasilje v vsakem primeru tudi fizično in psihično nasilje. Enako velja za fizično nasilje, saj je le-to tudi psihično, medtem ko vsako psihično in ekonomsko nasilje ni nujno tudi fizično in spolno nasilje.

Dve od šestih oseb, udeleženih v raziskavi, poročata o fizičnem nasilju s strani zvodnika in strank. Zaznati je pretepanje, odrivanje in fizično zadrževanje v prostoru.

Psihično nasilje je prisotno v obliki žalitev, poniževanja, ustrahovanja, groženj, povzdigovanja glasu, kritiziranja, opravljanja z namenom zmanjšati ugled spolne delavke ipd. Pri tem bi izpostavili predvsem nasilno držo institucij, saj se je v raziskavi pojavilo kar nekaj primerov, ko so bile spolne delavke deležne žaljenja, uporabe dvojnih meril in diskriminacije. Ena od njih poroča, da jo je nekdo od medicinskega osebja užalil z uporabo dvojnih rokavic.

Udeleženci v raziskavi pa se soočajo tudi s spolnim nasiljem. Dve od šestih oseb poročata o posilstvu. Veliko strank misli, da spolna delavka ne more odkloniti storitve, ki jo plačajo. Njihovih zavrnitev pogosto ne upoštevajo. Ena od spolnih delavk poroča o spolnih praksah svojih strank, ki ne samo, da so jo ponižale, ampak »razčlovečile«, kot se je izrazila sama.

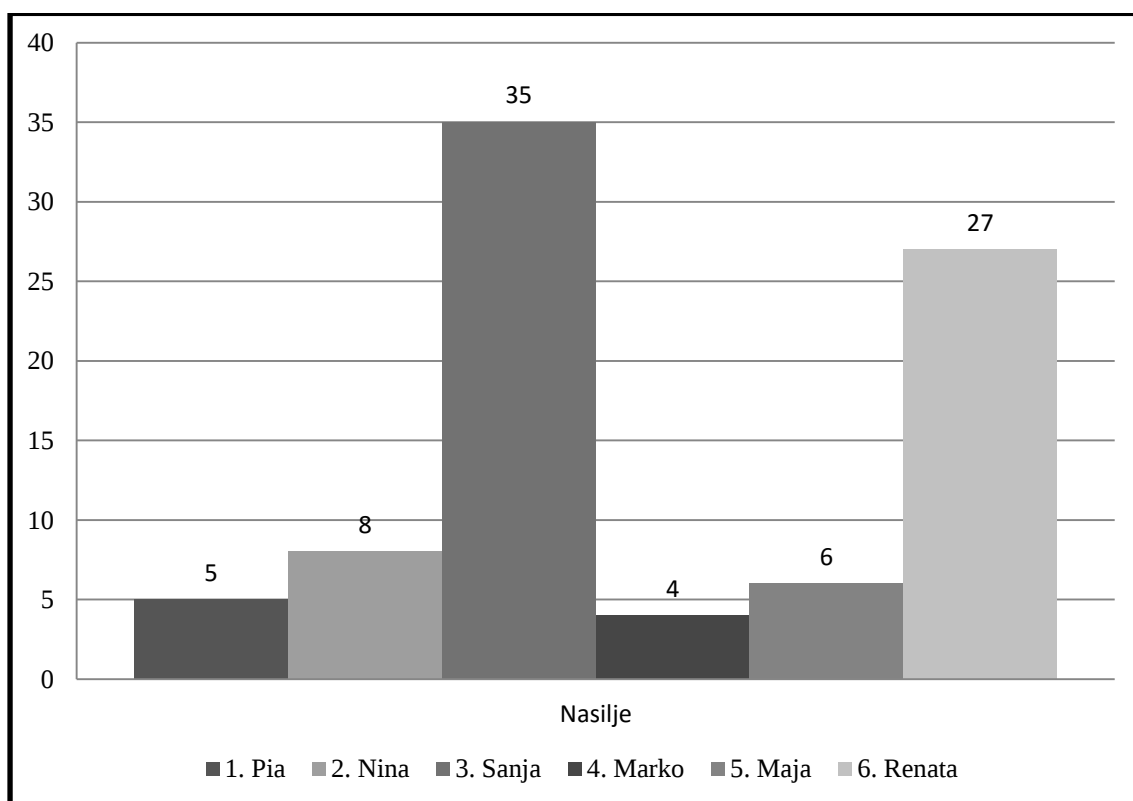
Ekonomsko nasilje je težje zaznati, čeprav je močno prisotno v vsakdanjem, družinskem življenju, kjer običajno moški upravlja s skupnim premoženjem, ženska pa pri tem

pogosto nima besede. V najini raziskavi sva zaznali izkoriščanje v ekonomskem smislu na relaciji spolna delavka – zvodnik. Pokazalo se je, da je zvodnik spolne delavke, ki so delale zanj, obravnaval kot lastnino. Zaklepal jih je v stanovanje in jim prisluškoval. Pod nadzorom je imel ves zaslužek, prisilil jih je v delo, kljub bolezni ali hudi utrujenosti, v primeru, da niso dosegle norm, jih je pretepel, prav tako jim je od zaslužka trgal denar za vsako napako, ki si jih je sproti izmišljeval.

Zaznali sva tudi institucionalno nasilje, ki je velikokrat nevidno. V najini raziskavi sva zaznali žaljenje (»Ne dihaj vame, doma imam otroka!«) in stigmatizacijo (uporaba dvojnih rokavic), pa tudi hude kršitve zakona, kot je izdaja občutljivih osebnih podatkov bodočemu delodajalcu. Lahko bi rekli, da so institucije velikokrat že zaradi svoje strukture in svojega načina delovanja, ki pogosto ljudi sankcionira, izključuje in ponižuje, nasilne do svojih uporabnikov.

4.2.1.1 Primerjava ocen za nevarnost – nasilje

Slika 1: Ocene resnosti za nevarnost - nasilje

Graf prikazuje, kako resen problem predstavlja nasilje za najine intervjuvanke in intervjuvanca, na podlagi najinih subjektivnih ocen, ki so razložene v prilogah.

Po najinih subjektivnih ocenah ugotavlja, da je nasilje najbolj pereč problem za Renato in Sanjo. Skupno jima je to, da se obe s spolnim delom ukvarjata že dolgo časa. Sanja 17 let, Renata pa 8 let. Obe sta imeli zvodnika ali zvodnico in težave z uživanjem drog. Različne oblike nasilja s strani različnih akterjev sta doživljali zelo pogosto, na zelo krut način. Obe sta torej dosegli zelo visoko število točk, pa vendar iz grafa lahko razberemo, da je nasilje za Saro bolj pereč problem, tudi posledice nasilja so pri njej veliko večje in bolj izražene kot pri Renati.

Renata je vsekakor v boljšem položaju kot Sanja, saj ima svoje stanovanje in je finančno neodvisna, kljub vsemu pa je doživela veliko nasilja, predvsem spolnega, s strani strank. Vsako spolno nasilje pa je tudi fizično in psihično. Renato je kritiziranje in žaljenje strank velikokrat prizadelo. Vidno je, da so žalitve močno načele njeno samopodobo, saj je o tem veliko govorila. Najbolj kritično pa je po najinem mnenju doživljanje nasilja s strani institucij. Nekdo od zaposlenih v zdravstveni ustanovi, kjer se je znašla zaradi zasvojenosti, je posredoval podatke o njenem zdravstvenem stanju in spolnem delu potencialnemu delodajalcu. S tem so Renato močno oškodovali, ki službe seveda ni dobila. Zaprli so ji pot iz sveta spolnega dela. Želela si je namreč, da bi se rešila težav z uživanjem drog in si našla »običajno« službo. Kljub vsem udarcem, ki jih je Renata doživela na svoji poti, pa iz nasilnih situacij izhaja dokaj neprizadeta, in glede na količino nasilja, z minimalnimi posledicami. Krute preizkušnje je sprejela kot del svojega življenja. O njih lahko govori in normalno funkcionira.

Drugačna pa je Sanjina zgodba, saj je kot ulična spolna delavka, ki je zasvojena z ilegalnimi in legalnim drogami, najbolj ranljiva ali kot pravi Zaviršek (1994:127), sodi med najbolj ogroženo skupino prostitutk, saj imajo nizko ceno in so nezavarovane pred nasiljem zvodnikov. To se je izkazalo tudi pri Sanji, ki je bila deležna največ nasilja, tako s strani zvodnika kot s strani strank. Zvodnik jo je pretepal ob najmanjši »napaki«, enkrat jo je vrgel po stopnicah, jo zapiral v stanovanje, ko jo je po pobegu našel, pa jo je priklenil za radiator. Kljub hudi izčrpanosti ali bolezni jo je prisilil v delo, kar je na njenem fizičnem in duševnem zdravju pustilo velike posledice. Vsaj enkrat je resno ogrozil njeno življenje, ko je ni pustil k zdravniku. Izkazalo se je, da se je Sanja okužila z življenjsko nevarno bakterijo »sepsa«. V kolikor ne bi zbežala in pravočasno prišla do zdravniške oskrbe, bi umrla. Zvodnik je imel tudi popoln nadzor nad denarjem. Zahteve po neprestanem delu, preveč strank, siljenje v delo, kljub bolezni in hudi utrujenosti, podpisovanje dokumentov o fiktivnem dolgu, odtegotanje denarja, ki bi ga lahko označili za krajšo zaslužka, pričajo o ekonomskem izkoriščanju, ki ga je Sanja doživljala s strani

različnih zvodnikov. Sanja se je zvodniku zaradi strahu bala upreti. Občutek nemoči jo je onеспособil. Zvodnik je z nasiljem dosegel popoln nadzor nad njo, kar je bil tudi njegov cilj. Sanja pa ni bila izpostavljena le nasilju zvodnika, ampak tudi nasilju strank. Zaradi norme, nadzora zvodnika, ko je delala na ulici, pa tudi zaradi preživetja si ni mogla privoščiti zavrnitve nasilnih strank. Najbolj kruti so bili pijani, mladi moški. Zapiranje v stanovanje, fizična sila, žaljenje, čudne spolne prakse so pustile hude posledice, kot je sama to najbolje opisala, so jo »razčlovečili.« Zase in za svoje življenje ji je bilo vseeno. Srečala se je tudi z nasiljem s strani institucij. S strani zdravstvenega osebja je doživela veliko hudih žalitev, npr. uporaba dvojnih rokavic, zdravnica ji je enkrat rekla: »Ne dihaj vame, doma imam otroka«. Od kadra, ki naj bi bili strokovnjaki in naj bi poznali naravo težav svojih uporabnikov, so take žalitve ne zgolj neprimerne, ampak predvsem nestrokovne, saj kršijo vsako etično in strokovno načelo. Sedaj živi v varni hiši. V njej vladajo institucionalna pravila in sankcije v primeru kršitev, ki so že same po sebi naravnane tako, da človeka v skupnosti ne podprejo, ampak izključijo. Sanji zaradi kršitve pravila, in sicer zaradi omamljenosti z ilegalnimi drogami, grozi izključitev iz varne hiše. Za njo bi ta ukrep pomenil povratek na ulico in posledično v prostitucijo, kjer bi bila spet izpostavljena nasilju zvodnikov, strank in še koga. Kljub zavedanju, kaj to pomeni zanjo, pa ji zaposleni razen groženj ne ponudijo nobene alternative. Govora ni o nobenih izvirnih projektih, individualnem načrtu in drugih metodah, ki jih imamo na voljo kot socialni delavci, socialne delavke. Tako ravnanje je sporno, prav tako ni v skladu s Kodeksom etičnih načel v socialnem varstvu, ki med drugim pravi: »Delavci socialnega varstva so dolžni pomagati ali poiskati ustrezno pomoč vsem uporabnikom tudi v primerih, ko je treba nuditi pomoč s strani več izvajalcev.« (Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu)¹².

Varne hiše so, podobno kot stanovanjske skupine, institucije v malem, v njih velja institucionalen red, ki se ga morajo stanovalci držati, sicer sledijo sankcije. Izključitev iz varne hiše bi Sanjo pahnila nazaj v svet spolnega dela, na skrajni rob družbe. Naš sistem institucionalnega varstva je torej neustrezen, saj tiste, ki ne zmorejo upoštevati pravil in bi potrebovali največ podpore, izključijo. Iz tega razloga se strinja z Videmšek P. (King et al., 1971 v Videmšek, 2012:83), ki pravi: »Potrebna je prenova programa stanovanjskih skupin, če hočemo zagotoviti ustrezno bivanje in če hočemo ljudi podpreti v skupnosti.

¹² Dostopno na: (<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20142101>, 27. 2. 2015)

Potrebno je preiti iz starih zasnov »institucionalno usmerjenega skrbstva« na novo »ideologijo stanovalčevih potreb.«

Sanja in Renata sta bili torej od vseh intervjuvank in intervjuvancev v največji meri izpostavljeni različnim oblikam nasilja s strani različnih povzročiteljev nasilja. Skupno jima je to, da sta v tem poslu že dolgo časa in da sta bili deležni več nasilja kot ostale intervjuvanke in intervjuvanec. Vsekakor pa je Sanja z nasilno izkušnjo in begom od doma, kot ulična spolna delavka, zasvojena z ilegalnimi drogami, finančno izkoriščena s strani zvodnikov, finančno nestabilna, brez stanovanja, v slabšem položaju, kot Renata, ki si z zaslužkom lahko privošči stanovanje, potovanja in še marsikateri priboljšek. Med drugim lahko zavrne nasilne stranke in si omogoči pomoč, ki ji dejansko pomaga (psihoterapevtka). Sanja je bila že v izhodišču vsekakor v slabšem položaju, omejena z možnostmi, zato so tudi posledice nasilja zelo hude. Sedaj je zelo utrujena in se kljub pomoči težka postavlja na noge. Nasilje je za Sanjo torej bolj pereč problem kot za Renato, ki se je tudi zaradi boljših možnosti in okoliščin, ustrezne pomoči in finančne stabilnosti s posledicami dobro spopadla in danes lahko normalno funkcionira.

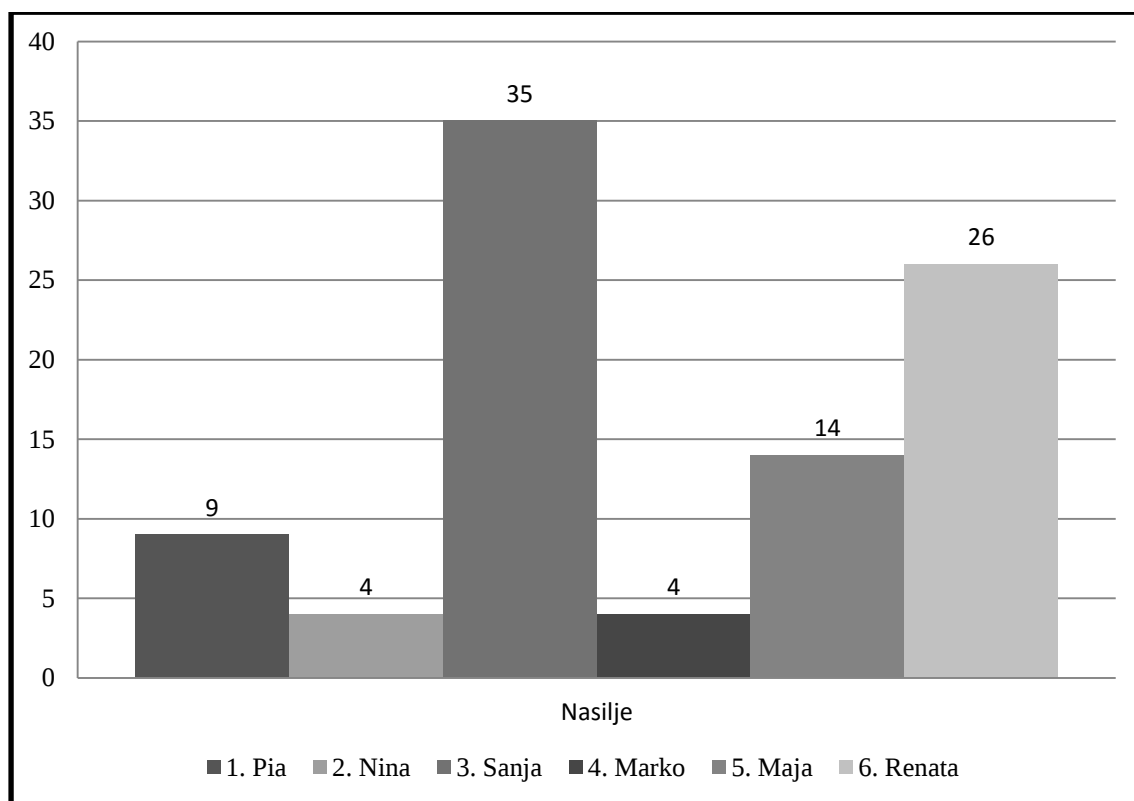
Pii, Nini, Marku in Maji je skupno to, da imajo vsi zelo nizko število točk za nasilje, kar pomeni, da nasilja niso pogosto doživeli, pa tudi če so ga, je bilo to v blažji obliki. Vsi se ukvarjajo s spolnim delom le leto dni ali manj in nihče nima zvodnika. Fizičnega, spolnega in ekonomskega nasilja ni doživel nihče, poročajo pa o blažjem psihičnem nasilju s strani strank, kot je teženje, prepričevanje v uživanje drog ipd. Hujših posledic ni bilo, z nasiljem tudi niso obremenjeni. Poročajo kvečjemu o nevšečnostih in psihičnih pritiskih, ki pa so del vsake zaposlitve. Maja je pri tem izpostavila, da občuti psihičen pritisk zaradi preveč prijateljskih in poglobljenih odnosov s strankami, pri čemer jo je strah predvsem izsiljevanja. Sama pravi, da jo peče vest, ker spi s poročenimi moškimi, kar je v nasprotju z njenimi vrednotami in jo to precej obremenjuje. Opazila je tudi, da spolno delo močno vpliva na njeno psihično stabilnost in čustva. Strah jo je, da kasneje, ko bo s spolnim delom prenehala, ne bo mogla vzpostaviti normalnega partnerskega odnosa in pristnih stikov s partnerjem.

Najmanj pereč problem nasilje predstavlja Marku, Pii in Nini. Nina ima več točk samo zaradi tega, ker sva od nje dobili več podatkov in sva lahko ocenili resnost problem za več podkategorij. Sicer pa Nina ni doživela nikakršnega nasilja, nasprotno, s strankami se razume, običajno jo zasipavajo s komplimenti in jo spoštujejo. Pia se za razliko od ostalih

ukvarja izključno z erotično masažo, ki stranke pripelje do vrhunca. Z nasiljem se je srečala le v najblažji obliki, in sicer je šlo za to, da jo je stranka poskusila prepričati v spolne odnose. Stranki se je odločno uprla, kar je stranka razumela. Razen »teženja«, kot se je izrazila sama, v poslu ni doživela neprijetnih ali celo nasilnih situacij. Z najmanj točkami, in sicer s štirimi točkami, je ocenjen Marko, kar pomeni, da je najmanj izpostavljen nasilju in je to zanj najmanj pereč problem. Marko, kot edini predstavnik spolnih delavcev v najinem vzorcu, nasilja ni doživel nikoli. Pri tem ne moreva mimo dejstva, da je Marko moški in zato tudi fizično močnejši od večine svojih strank, ki so le ženske. Strinjava se z M. Dobnikar, D. Lešnik Mugnaioni in M. Plaz (2000), ki pravijo: »Najpogostejše žrtve [...] nasilja izhajajo iz šibkejših skupin prebivalstva, kamor sodijo ženske, otroci, telesno ali duševno prizadeti, medtem ko so storilci večinoma moški.« Tako kot v družini in širši družbi nasploh, so tudi v svetu spolnega dela v večini povzročitelji nasilja moški, žrtve pa predstavnice ženskega spola. Izjava se je pokazala za točno tudi v najini raziskavi. Večinoma so vse žrtve nasilja predstavnice ženskega spola, medtem ko so povzročitelji nasilja vsi, z izjemo Renatine zvodnice, moški.

4.2.1.2 Primerjava ocen verjetnosti – nasilje

Slika 2: Ocene verjetnosti za nevarnost - nasilje

Graf prikazuje, kolikšna je verjetnost, da bo prišlo do nasilja pri najinih intervjuvankah in intervjuvancu glede na najine ocene. Večje število točk pomeni večjo verjetnost, da bo prišlo do nasilja.

Pri spolnih delavkah, kjer je nasilje predstavljalo pereč problem, je tudi ocena verjetnosti, da bo oziroma je do nasilja prišlo, visoka. Renata in Sanja imata torej najvišji oceni, saj je verjetnost, da pride do nasilja zelo visoka. Nobena pred nasiljem ni zaščitena oziroma imata le nekaj zelo šibkih varovalk, ki jih le s težavo imenujeva tako. Na primer Sanjo pred nasiljem zvodnika lahko zaščiti le drug zvodnik, ki je manj nasilen. Renata je, kot je to pogosto za žrtve nasilja, razvila občutek, ki ji pove, kdaj se mora nehati upirati, da ne bi prišlo do še večjega nasilja, zato v takih primerih popusti. Te šibke varovalke ju torej ne ščitita pred nasiljem, ampak bolj pred hujšimi posledicami nasilja. Predvsem pri Sanji tudi okoliščine in dejavniki tveganja, kot so ulica, zasvojenost z drogami, slaba socialna mreža zaradi stigmatizacije, nasilno domače okolje, kamor se pred nevarnostjo ne more zateči, povečujejo verjetnost za nasilje. Do nasilja tudi dejansko prihaja zelo pogosto, zato ima najvišjo oceno 35. Verjetnost, da bi prišlo do nasilja je najnižja pri Pii, Nini in

Marku. Vsem je skupno to, da imajo veliko močnih varovalk (varnostnik, o stranki se pozanima, »črna lista strank«, o sebi na začetku ne povejo točnih podatkov itd.), ki jih učinkovito zavarujejo pred nasiljem. Poleg tega so to spolne delavke in spolni delavec na višjem nivoju, imajo prijatelje, h katerimi se lahko zatečejo po pomoč, nimajo težav z uživanjem drog, zato so tudi storitve in stranke drugačne. Predvsem izstopata Nina in Marko, ki imata najnižjo stopnjo verjetnosti, da bi prišlo do nasilja. Marko zato, ker ga poleg veliko močnih varovalk ščiti tudi dejstvo, da je moški in s tem fizično močnejši. Nina pa ima najnižjo oceno zato, ker jo varuje varnostnik, ki je moškega spola in prav tako močnejši od večine moških strank. Ocene verjetnosti so torej premo sorazmerne z ocenami resnosti problema. Edina, ki pri tem malce izstopa, je Maja. Za Majo nasilje ni pereč problem, zato je zbrala le 6 točk, pri verjetnosti, da bo prišlo do nasilja, pa enkrat več, in sicer 14. Verjetnost, da pride do nasilja, je torej večja od dejanske resnosti problema nasilja. Razloga, da je prišlo do obratnega sorazmerja, sta dva. Maja se s strankami velikokrat spusti na zelo prijateljsko raven. Stranke pa lahko naklonjenost interpretirajo drugače in se vanjo zaljubijo. Z eno stranko se ji je to že zgodilo, zato bi se rada od nje oddaljila. Ker stranka razpolaga z njenim pravim imenom in drugimi podatki, jo je precej strah, da bi prišlo do izsiljevanja, saj gre za maščevalen tip človeka. Glede na to, da se velikokrat spusti v zelo osebni odnos s strankami, je na vidiku lahko tudi več maščevalnih strank, ki za dosego svojih namenov lahko uporabijo tudi nasilje. Drug dejavnik tveganja pa je uživanje drog. Maja nekritično uživa ilegalno drogo, kar lahko privede do zasvojenosti, ki lahko poslabša njen položaj do te mere, da se uvrsti v eno najbolj ranljivih in za nasilje najbolj dovzetnih skupin. Uživanje ilegalne droge pa lahko sproži tudi nerazsodnost stranke, kar lahko privede do nasilja, kot smo videli pri Renati.

4.2.2 Razkritje

Razkritja se boji večina spolnih delavk in delavcev, predvsem zaradi stigme. Bojijo se nerazumevanja in obsojanja s strani najbližjih, pa tudi s strani družbe.

Najine intervjuvanke in intervjuvanca je najbolj strah razkritja družini. Bojijo se obsojanja, zaničevanja, pa tudi tega, da bi morali zaradi nesprejemanja, nerazumevanja ali celo prezira staršev od doma. Ena od intervjuvank je še študentka in bi jo tak ukrep zelo prizadel. Po eni strani se intervjuvanke in intervjuvanec najbolj bojijo razkritja družini, po drugi strani pa jim tudi najbolj zaupajo, saj nekateri družinski člani (npr. sestra) vejo za njihovo početje. Marko meni, da bi ga starši razumeli. Prepričan je, da starši vedno razumejo svojega otroka, tudi če počne kaj sramotnega, še posebno pa, če to počne zaradi stiske. Sanja je edina, ki se je soočila z razkritjem družini. Pravi, da njen oče nikoli ne bo sprejel, da je spolna delavka. Zaradi razkritja je morala od doma, odnosi med družinskimi člani pa so se precej ohladili.

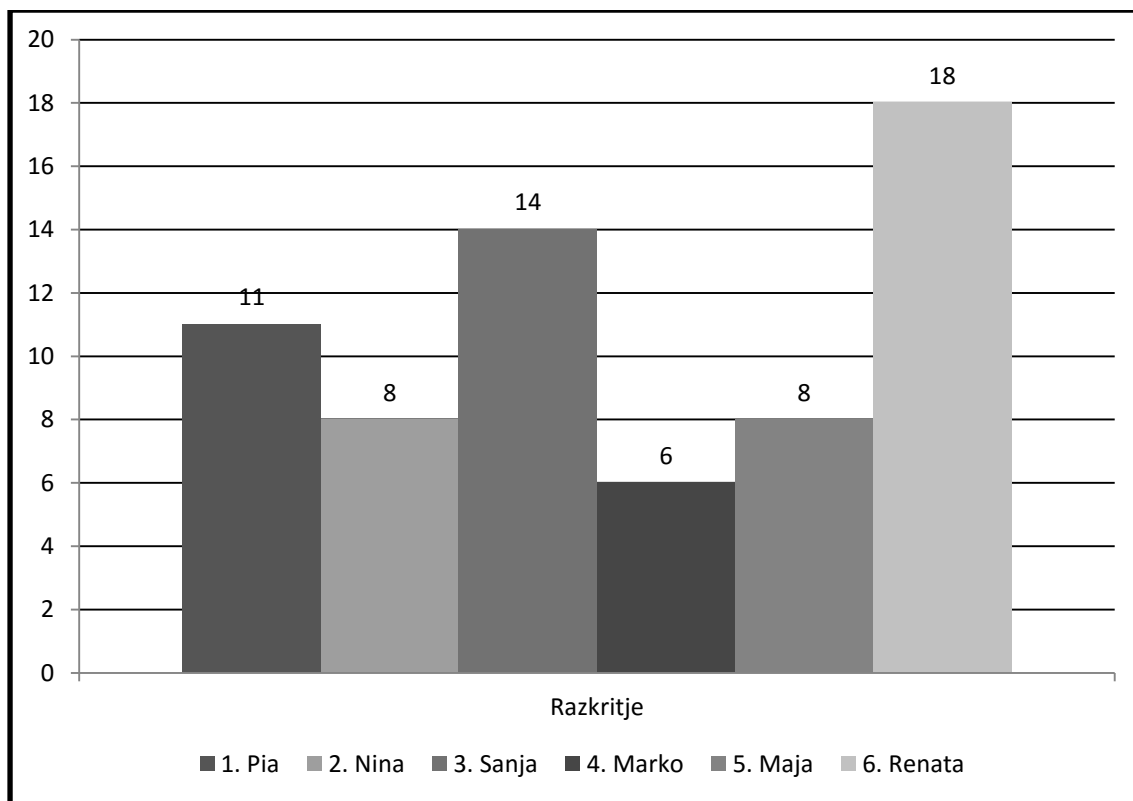
Udeležencev raziskave je manj strah razkritja prijateljem, čeprav jih prav tako skrbi njihova reakcija. Strah jih je, da bi jih zapustili. Kljub temu pa prijateljem največkrat povejo za svojo dejavnost. Kar štiri spolne delavke (od šestih) so svojim najbližjim prijateljicam povedale, s čim se ukvarjajo. Večina jih razume. Prijateljice so tudi tiste, ki večini stojijo ob strani. Za nekatere prijateljice pa so spolne delavke prepričane, da bi se z njimi prenehale družiti, če bi izvedele, kaj delajo, ker so mnenja, da je to, kar počnejo, moralno sporno, sramotno. Sanja je zopet edina, ki se je soočila z razkritjem prijateljicam. Večinoma ni bilo težav, ena, zelo dobra prijateljica, pa jo je zapustila, kar jo je zelo prizadelo.

Glede razkritja na delovnem mestu nikogar ne skrbi pretirano, predvsem zato, ker večini spolno delo predstavlja edino dejavnost. Pie, ki ima zaposlitev, prav tako ne skrbi, saj je mnenja, da bo vse v redu, dokler bo stvari oddajala v rokih.

Razkritja na sploh pa je precej strah večinoma vseh intervjuvank. Razkritje lahko privede do stigmatizacije in diskriminacije. Nasprotno pa je najinemu edinemu spolnemu delavcu za mnenje okolice čisto vseeno, saj že tako in tako izstopa in je že navajen opravljanja.

4.2.2.1 Primerjava ocen resnosti za nevarnost – razkritje

Slika 3: Ocene resnosti za nevarnost - razkritje

Graf prikazuje, kako pereč je problem razkritja za posamezno spolno delavko/spolnega delavca. Več točk kot ima posamezna oseba, bolj je pereč problem.

Vrednosti med intervjuvankami in intervjuvancem so si dokaj podobne, kar pomeni, da je razkritje, z nekaj odstopanji, za vse srednje pereč problem. Najina raziskava je pokazala, da se razkritja in njegovih posledic bojijo vse intervjuvanke, razen Renate, ki je edina, ki se je soočila z razkritjem in njegovimi posledicami. Ta trenutek razkritja za njo ni več pereč problem. Kljub temu pa ima najvišje število točk, saj je ob razkritju prišlo do precej hudih posledic. Soočila se je z nerazumevanjem in obsodbami družine in prijateljic. Posledično je bila prisiljena izbrati med družino in prijateljicami ter spolnim delom. Odločila se je za slednje, zato je morala od doma, poleg tega jo je zapustila prijateljica. Diskriminacije in odrivanja na rob je bila deležna tudi s strani bodočega delodajalca, saj ni dobila niti možnosti za razgovor, ko je izvedel, s čim se je ukvarjala. Utrpela je torej

precej hude posledice, zato sva ocenili, da je razkritje, in z njim povezana stigmatizacija, za njo predstavljalo najbolj pereč problem.

Najmanj pereč problem predstavlja razkritje za Marka. S tem problemom se sploh ne obremenjuje. Moški tudi sicer s strani družbe niso obsojani, če imajo spolne odnose z več ženskami, prej obratno. Družba jih obravnava kot »frajerje«, medtem ko so ženske, ki občujejo z več partnerji, označene za »lahke«. V družbi so »lahke ženske« manj spoštovane in deležne marsikaterih žalitev, zato je tudi razkritje okolici načeloma zanje bolj pereč problem.

Izstopata torej Marko in Renata, sicer pa so ocene podobne. Najina raziskava je pokazala, da se vse spolne delavke bojijo razkritja. Najbolj se bojijo reakcij s strani najbližjih, bojijo se sodb, žalitev, bojijo se, da jih bodo najbližji zapustili, »vrgli na cesto« itd. Na sploh se bojijo stigmatizacije in zaničevanja s strani družbe, ki jih obravnava kot manj vredne in jih s tem porine na rob družbe. Kot ena izmed marginalnih skupin imajo spolne delavke/spolni delavci v družbi manj možnosti in priložnosti uspeti, saj jih družba obravnava kot manj vredne. Iz tega razloga je razkritje tudi eden bolj perečih problem posebno takrat, ko so z njim soočene.

Položaj spolnih delavk in spolnih delavcev je odvisen torej od obravnave družbe, kako družba definira spolno delo, pa tudi, kako je zakonsko urejeno. Poznamo različne modele zakonske ureditve. Problem v zvezi z razkritjem se pojavlja pri tistih ureditvah, ki imajo uzakonjeno obvezno registracijo. Spolne delavke in spolni delavci se je bojijo ravno zaradi stigmatizacije in nespoštljivega odnosa družbe. Pri nas je bilo spolno delo po letu 2003 dekriminalizirano. Spolnih delavk in spolnih delavcev se torej ne preganja. Poklic je uvrščen v register poklicev že od leta 1997, vendar to področje ni urejeno. Spolne delavke in spolni delavci so prepuščeni sami sebi, odrinjeni na rob, kar je že samo po sebi diskriminatorno. Poleg tega spolni delavci in spolne delavke, tako kot v Nemčiji, kjer se kažejo elementi regulativnega sistema, nimajo zagotovljenih delavskih pravic kot ostali delavci. Država jim ne zagotavlja zdravstvenega in socialnega varstva. Ne pripada jim nadomestilo v primeru brezposelnosti ali v primeru bolezni. Pokojnina, porodniška, redni letni dopust so pravice, ki jih niso deležni. Kot se je izkazalo tudi v najini raziskavi, nimajo zagotovljenih varnih delovnih pogojev. Čeprav spolno delo ni prepovedano, ga spolne delavke in spolni delavci ne morejo opravljati zakonito, saj zakonodajalec tega

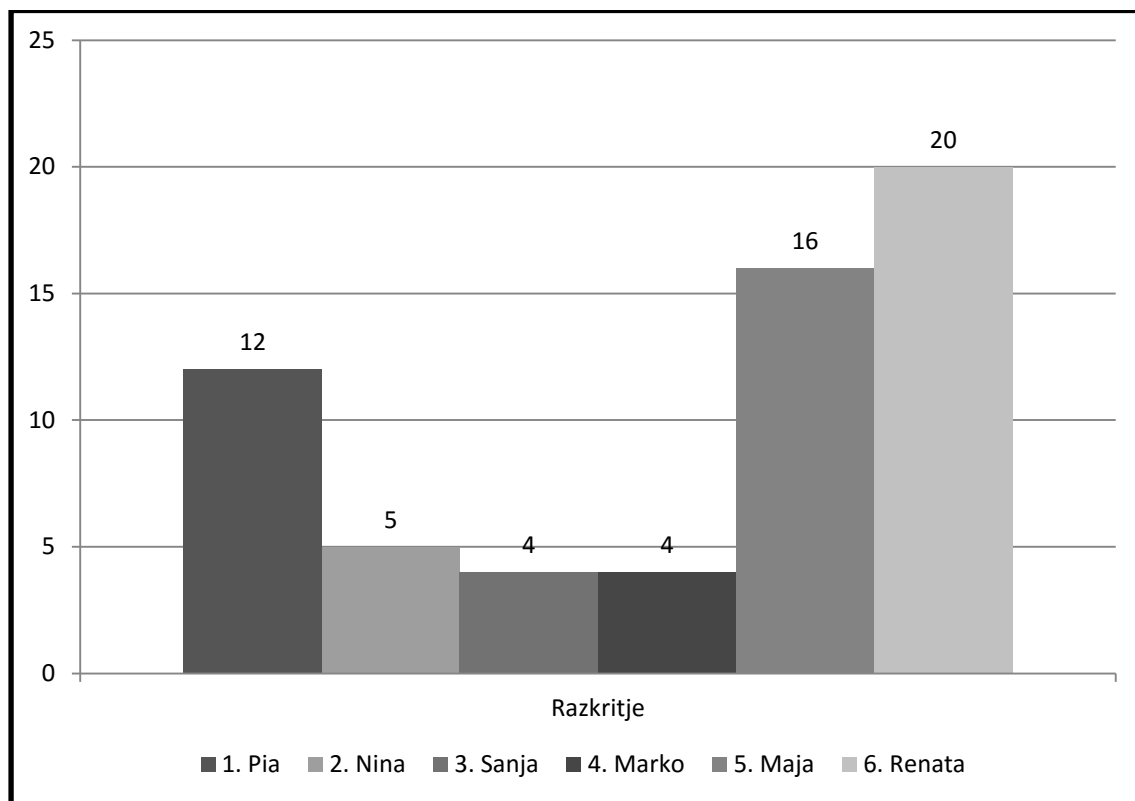
področja ne ureja. Intervjuvanka naju je opozorila na paradoks – spolno delo je dovoljeno, dejavnosti pa ni mogoče registrirati. Spolno delo torej lahko obravnavamo tudi kot delo na črno, ki se v Sloveniji, še posebej v zadnjem času, preganja. Intervjuvanka je povedala, da se boji inšpekcije. Spolno delo je po eni strani torej dovoljeno, po drugi pa prepovedano.

Takšne in podobne zagate bi rešila legalizacija. Pri tem pa znova trčimo na številna vprašanja in pomisleke. Predvsem so spolne delavke in spolni delavci kritični do registracije, ki jih lahko zaznamuje. Glede na zaničujoč odnos družbe, svoje dejavnosti ne bi nikoli registrirali. Veliko se jih s spolnim delom ukvarja le začasno, zato si nikakor ne bi želeli, da je v katerikoli evidenci zapisano, s čim se ali pa so se ukvarjali. Iz tega razloga večina spolnih delavk ne bi registrirala svoje dejavnosti in bi še naprej delale na črno. Spolna delavka v najini raziskavi je v zvezi s tem predlagala, da bi država morala omogočiti, da se spolne delavke in spolni delavci registrirajo pod psevdonimom. Kljub temu bi legalizacija po najinem mnenju prinesla veliko pozitivnega tistim, ki si želijo obravnave, kot jo imajo vsi drugi delavci v državi. Tiste/tisti, ki si tega ne želijo, pa bi še vedno lahko delale na črno, kot do sedaj.

Kakšen sistem je najboljši in katera zakonska ureditev bi bila najbolj primerna za spolne delavke in spolne delavce, je vprašanje, na katerega ni mogoče enoznačno odgovoriti. Glede tega so razdvojeni tako strokovnjaki, kot same spolne delavke in spolni delavci. Nama se pri oblikovanju politik in zakonov zdi ključnega pomena, da se v razpravo in odločanje vključi tudi spolne delavke in spolne delavce.

4.2.2.2 Primerjava ocen verjetnosti za nevarnost – razkritje

Slika 4: Ocene verjetnosti za nevarnost - razkritje

Graf prikazuje, kolikšna je verjetnost, po najini oceni, da pride do razkritja pri posamezni spolni delavki in spolnem delavcu. Višja kot je vrednost, večja je možnost, da bo prišlo do razkritja, glede na najine ocene.

Kot je razvidno iz grafa, je verjetnost, da bi prišlo do razkritja pri Pii, Nini, Sanji in Marku razmeroma majhna. Vsem, razen Sanji, je skupno to, da se s spolnim delom ukvarjajo eno leto ali manj, o svojem delu ne govorijo, za njihovo dejavnost ve le nekaj zelo dobrih prijateljic ali celo nihče. Nina živi in dela v drugem kraju kot njena družina, zato je možnost, da bi izvedeli, s čim se ukvarja, še manjša. Marko je moški, kar še zmanjša verjetnost, da bi prišlo do razkritja. Za Marka namreč nihče ne bi pomislil, da se ukvarja s spolnim delom, tudi če bi ga videli z več strankami. V naši družbi je namreč sprejemljivo, če ima nevezan moški več punc, s katerimi je spolno aktiven. Sanja se za

razliko od Pie, Nine in Marka s spolnim delom ukvarja dalj časa, pa kljub temu ni prišlo do razkritja. Predvidevava da zato, ker vsi vse njene težave pripisujejo odvisnosti od drog in ne pomislijo, da se za tem skriva še kaj. Morda pa tudi sumijo ali celo vejo za njeno dejavnost, pa ji tega nočejo povedati, ker bi jim bilo ob tem nerodno in nelagodno.

Med intervjuvankami z visokimi ocenami verjetnosti, da bo prišlo do razkritja, izstopata Maja in Renata. Renata zato, ker je do razkritja dejansko prišlo. Izdal jo je bivši partner, zaradi ljubosumnosti. Maja je o svojem delu povedala že veliko prijateljicam, poleg tega pa si kljub brezposelnosti privošči drage stvari. Tudi sama je prepričana, da veliko ljudi ve, ali pa vsaj sumi, s čim se ukvarja. Zaradi tega obstaja večja verjetnost, da pride do razkritja.

Spolne delavke se pred razkritjem skušajo zaščititi predvsem tako, da o svojem delu ne razpravljajo v družbi. Običajno za njihovo dejavnost ve le kakšna bližja prijateljica. Verjetnost, da bi jih izdale stranke, je zelo majhna, saj tudi njim ni v interesu, da bi se izdali, kot odjemalci spolnih storitev, kljub temu pa morajo biti v razmerju do njih previdne, saj jih lahko z razkritjem izsiljujejo. Pia ima s strankami poseben dogovor o diskretnosti. Verjetnost, da bo prišlo do razkritja, je odvisna predvsem od dejavnikov tveganja in okoliščin. V kolikor spolna delavka živi in dela v istem kraju, je verjetnost, da se bo razvedelo, s čim se ukvarja, večja. Manj ljudi ko ve, s čim se ukvarjajo, manjša je možnost širjenja informacij. Na sploh pa je pomembno, da so čim bolj diskretne in nevpadljive.

4.2.3 Spolno prenosljive bolezni

Jurij Popov (2008:210–212) definira spolno prenosljive bolezni kot bolezni, ki se prenašajo s partnerja na partnerja, in sicer prek različnih spolnih praks. Poudarja, da se spolne delavke in spolni delavci zavedajo možnosti okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi pri neuporabi zaščite. Zato so veliki zagovorniki uporabe kondoma, kot enega izmed najzanesljivejših možnosti zaščite. Iz tega razloga spolne delavke in delavci niso rizična skupina za različne spolne bolezni.

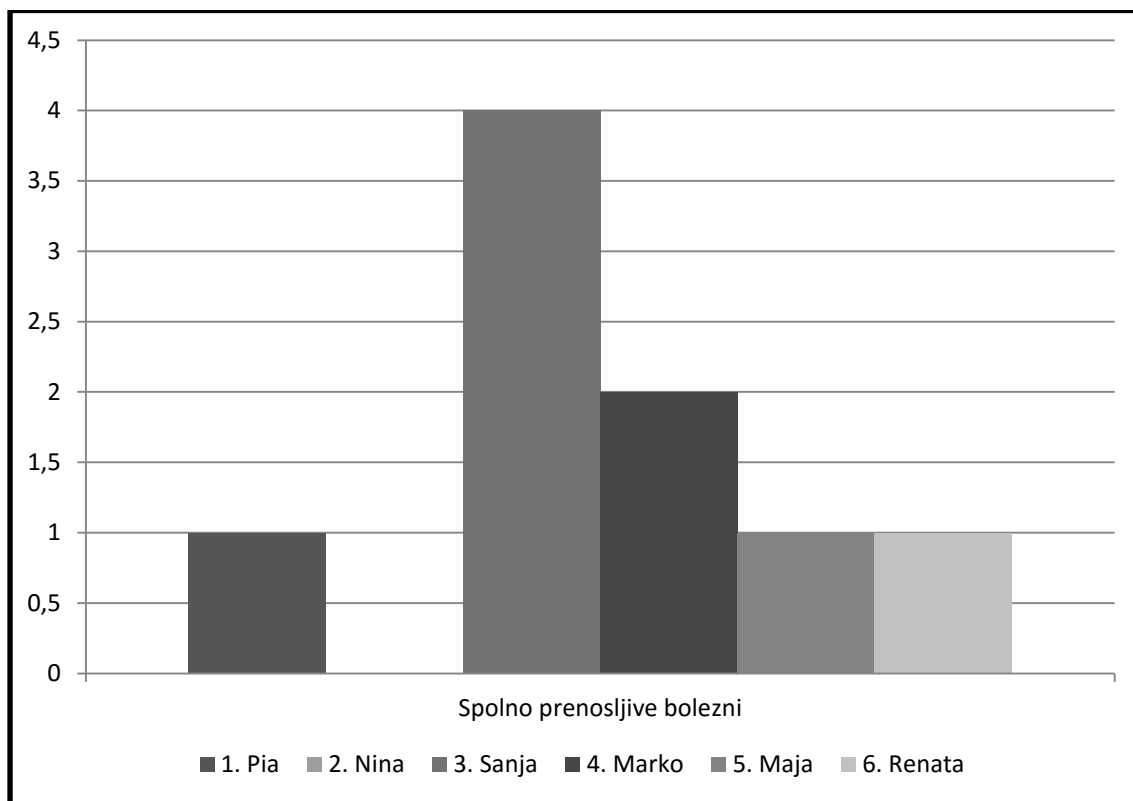
Glede na to, da na rizičnost okužbe vpliva predvsem to, ali gre za zaščiten ali nezaščiten spolni odnos, lahko za skoraj vse najine spolne delavke in spolnega delavca trdimo, da niso rizična skupina za okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi. Vse intervjuvanke in

intervjuvanec pri spolnih odnosih uporabljajo zaščito, kondome. »Obvezno kondom, brez kondoma ni nič,« je ena izmed izjav spolnega delavca glede uporabe zaščite pri spolnih odnosih. Spolne delavke so glede spolnih bolezni zaskrbljene, kljub uporabi kondomov, še posebej v primeru, če ta poči. Zelo jih je strah različnih okužb, predvsem se bojijo okužbe z virusom HIV. Ena izmed spolnih delavk se je že okužila z klamidijo. Spolne delavke se redno testirajo za spolno prenosljive bolezni. To počnejo zase in seveda tudi za svoje stranke. Ker se zavedajo, da je tudi njihovim strankam pomembno, da niso okužene s spolno prenosljivo boleznijo, zdravniška potrdila o tem, da niso okužene, velikokrat skenirajo in objavijo že v svojem oglasu, kjer ponujajo različne spolne storitve.

Ena spolna delavka, ki se prav tako zaveda možnosti okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi, pa kljub temu zaščite velikokrat ni uporabljala. V preteklosti, ko se je ukvarjala z nudenjem spolnih uslug, ji je bilo za spolno prenosljive bolezni »čisto vseeno«, saj se je zaradi nasilja, izkoriščanja s strani zvodnika in tudi strank ter zaradi nevzdržnih delavnih razmer počutila čisto »razčlovečeno, na dnu«. Takrat je bila njena najmanjša skrb strah pred različnimi okužbami, saj je v življenju imela veliko večje težave. Njenemu zvodniku je bilo čisto vseeno, ali uporablja zaščito ali ne, ali je že okužena s spolno prenosljivo boleznijo ali ne. Zaščito je uporabljala le na željo stranke, in še to, če jo je imela. Zaradi nabitega delavnika ji je velikokrat zmanjkalo kondomov, zato jih je bila prisiljena prati in kasneje uporabiti na drugi stranki.

4.2.3.1 Primerjava ocen resnosti za nevarnost – spolno prenosljive bolezni

Slika 5: Ocene resnosti za nevarnost - spolno prenosljive bolezni

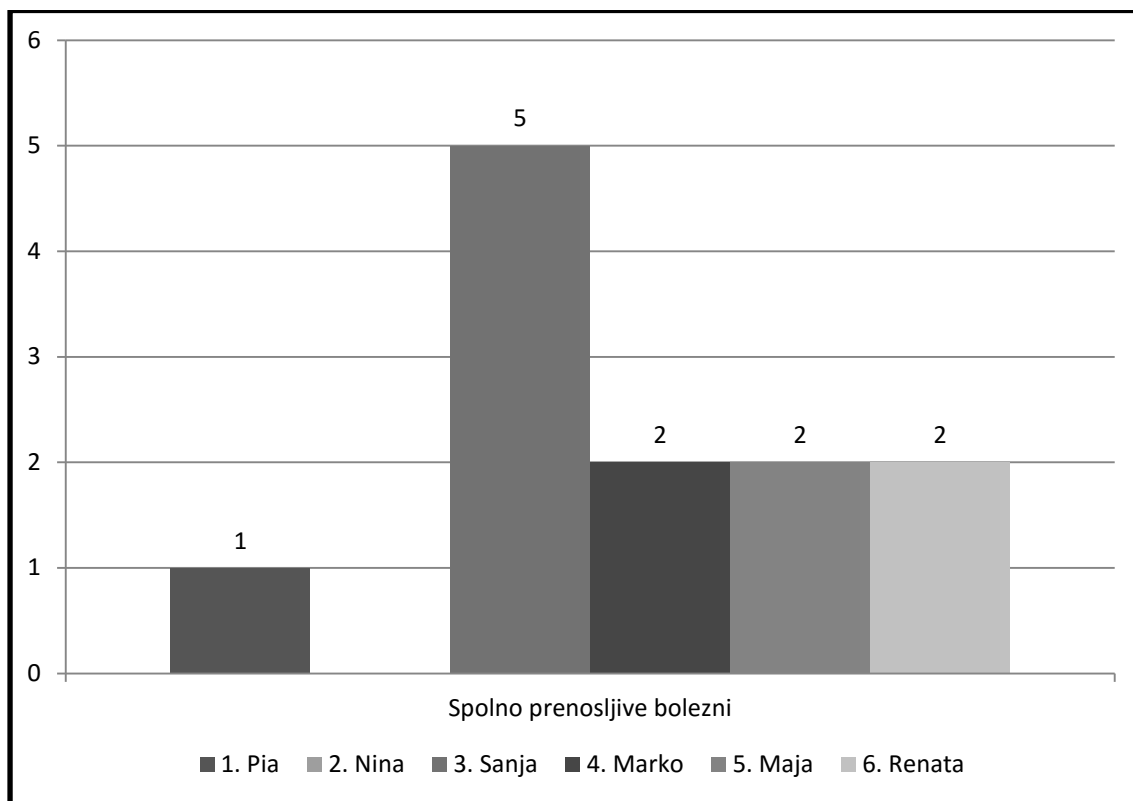
Graf prikazuje, kako resen problem predstavljajo spolno prenosljive bolezni najinim intervjuvankam in intervjuvancu, na podlagi najinih subjektivnih ocen, ki so razložene v prilogah.

Najina raziskava prikazuje, da za skoraj vse spolne delavke in spolnega delavca, ki so sodelovali v raziskavi, spolno prenosljive bolezni niso pereč problem, niso problem, s katerim bi se obremenjevali. Pri eni spolni delavki spolno prenosljive bolezni niso resen problem, saj sama ne nudi spolnih uslug, le erotične masaže, ki pripeljejo do orgazma, zato o spolnih boleznih oziroma o možnosti okužbe ne razmišlja, saj do okužbe brez spolnega odnosa ne more priti. Druga spolna delavka prav tako ni izpostavila problema možnosti okužbe s spolnimi boleznimi, zato sklepava, da o njih ne razmišlja in da poskrbi za zaščito. Ker pa nimava dovolj podatkov, nisva podali ocene o resnosti problema zanjo. Dve spolni delavki in en spolni delavec prakticirajo spolne odnose le, če so zaščiteni. Vsi trije ne pristanejo na spolne odnose brez kondoma, ki je po njihovem mnenju najboljša

zaščita. Zanje možnost okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi ni resen problem, saj verjamejo, da zaradi ustrezne zaščite do okužbe ne more priti. Kljub temu pa včasih pomislijo na to, če počí kondom. Zato obe spolni delavki pogosto hodita na testiranje za ugotavljanje spolno prenosljivih bolezni in se tako pomirita, da nista okuženi z nobeno spolno boleznijo. Ker se redno testirata, bi verjetno dokaj hitro ugotovili, če bi prišlo do okužbe, in bi lahko posledično takoj začeli z zdravljenjem in vsaj omilili posledice, v kolikor ozdravitev ne bi bila možna. Ena izmed njiju je tudi cepljena proti hepatitisu A in B. Spolni delavec se pred spolno prenosljivimi boleznimi vedno zaščiti z uporabo kondoma. V primeru, da bi počil, bi lahko prišlo do prenosa spolno prenosljivih bolezni in ker ne hodi na testiranja, bi lahko bile posledice v primeru okužbe veliko večje, saj bi okužbo odkril verjetno zelo pozno. Kljub temu zanj to ni pereč oziroma resen problem saj ne vidi možnosti okužbe. Za eno spolno delavko pa sva ocenili, da je možnost okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi velika. Ocenili sva, da je zanjo to pereč problem, kljub temu da se sama s spolno prenosljivimi boleznimi, zaradi vsakodnevnega doživljanja nasilja, ni veliko ukvarjala. Ocenjujeva, da se je okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi bala, predvsem potem, ko se je s spolnim delom nehala ukvarjati in je začela razmišljati, kako hude bi lahko bile posledice. Takrat se je šla tudi testirat.

4.2.3.2 Primerjava ocen verjetnosti za nevarnost – spolno prenosljive bolezni

Slika 6: Ocene verjetnosti za nevarnost – spolno prenosljive bolezni

Graf prikazuje, kolikšna je verjetnost, da bi lahko prišlo do okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi, na podlagi najinih subjektivnih ocen, ki so razložene v prilogah.

V zgornjem grafu lahko vidimo, da je skoraj pri vseh spolnih delavkah in spolnemu delavcu, ki so sodelovali v najini raziskavi, majhna verjetnost, da bi se ti okužili s spolno prenosljivimi boleznimi. Izstopata le dve spolni delavki. Ena zato, ker zanjo nisva mogli oceniti verjetnosti, da bi do okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi prišlo, saj nisva imeli dovolj podatkov. Druga spolna delavka pa izstopa zato, ker je pri njej verjetnost za okužbo s spolno prenosljivimi boleznimi zelo velika.

Ocenjujemo, da je verjetnost, da bi prišlo do okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi, pri skoraj vseh spolnih delavkah in enemu spolnemu delavcu zelo majhna, saj vsi pri spolnih

odnosih uporabljajo zaščito. Uporabljajo namreč kondome. Ob pravilni uporabi kondomov je njihova zanesljivost zelo visoka (95–98 %). (Tom)¹³

Dve spolni delavki se pogosto testirata za spolno prenosljive bolezni. Ena je tudi cepljena proti okužbi s hepatitisom A in B. Ena spolna delavka nudi le erotično masažo, zato ni nobene možnosti, da bi prišlo do okužbe s spolnimi boleznimi. Za eno spolno delavko ne moreva oceniti, kakšne so možnosti za okužbo s spolno prenosljivimi boleznimi, lahko le sklepava, na podlagi tega, da spolnih bolezni ni izpostavila kot problem, da uporablja zaščito. Ker pa nimava dovolj podatkov, ocene nisva podali. Pri eni spolni delavki sva ocenili verjetnost, da pride do okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi, kot zelo veliko. Tako zvodniku kot tudi njej je bilo za spolno prenosljive bolezni vseeno (Takrat je bilo tudi njej vseeno za spolne bolezni, saj se je počutila čisto »razčlovečeno, na dnu.«). Pred okužbami s spolno prenosljivimi boleznimi je bila zelo slabo zaščitena. Kljub temu da je imela zelo natrpan urnik, zvodnik za zaščito ni poskrbel. Kondome je hodila iskat na nevladno organizacijo Stigma, saj so bili tam brezplačni. Ob tako hudem tempu pa vedno ni utegnila, zato je bila prisiljena kondom oprati in ga ponovno uporabiti, kar je seveda zelo neprimerna zaščita, če jo lahko sploh tako imenujemo. Zaradi različnih oblik nasilja se je počutila »razčlovečeno«. Posledično ji je bilo zase in svoje zdravje vseeno. Kondom je uporabila zgolj na željo strank, da so se počutile varne. Zato sklepava, da je imela zelo pogosto nezaščitene spolne odnose, in ocenjujeva, da je bila verjetnost, da bi prišlo do okužbe s spolno prenosljivo boleznijo, zelo velika.

Vesna Leskošek (2002:126) v svojem delu navaja, da tuje raziskave dokazujejo, da prostitutke niso glavni vir okužb s spolno prenosljivimi boleznimi. V najini raziskavi sva ugotovili, da skoraj vse intervjuvanke in intervjuvanec pri spolnih odnosih vedno uporabljajo zaščito, in sicer kondome. Tako je možnost, da bi oni širili spolno prenosljive bolezni, zelo majhna. Samo ena spolna delavka, in sicer spolna delavka, ki je svoje delo opravljala na prostem, tako imenovana »ulična prostitutka«, je kondome uporabljala le, če je to želela stranka in če jih je sploh imela. Delala je po cele dneve za minimalno plačilo, s katerim si ni mogla privoščiti nakupa kondomov. Njen zvodnik pa za to prav tako ni poskrbel. Zaradi psihičnega in fizičnega nasilja, ki ga je neprenehoma doživljala tako s strani zvodnika kot uporabnikov spolnih uslug, je bila že čisto izmučena, sama pravi »razčlovečena«. Za nič več ji ni bilo mar, še najmanj pa za njo samo, zato je spolne

¹³ Dostopno na: (<http://www.e-tom.si teme/spolnost/kotracepcija>)

bolezni niso skrbele, saj je imela veliko večje probleme. Z mislijo na možnost okužbe se je začela ukvarjati šele takrat, ko je prekinila s ponujanjem spolnih storitev.

Spolne delavke in spolni delavci niso rizična skupina za prenašanje spolnih bolezni. Pri spolnih odnosih uporabljajo zaščito, hodijo na testiranja, nekateri so celo cepljeni proti hepatitisu A in B. Jurij Popov (2008:210–212) poudarja, da se spolne delavke zavedajo možnosti okužbe pri neuporabi zaščite, zato so velike zagovornice uporabe kondoma, kot enega izmed najzanesljivejših možnosti zaščite. Ravno zaradi tega do rizičnega seksa ne prihaja, razen v določenih okoliščinah, zaradi specifičnih razlogov (prisilna prostitucija). Veliko večja možnost širjenja okužbe je s strani strank oziroma uporabnikov storitev spolnih delavk, saj imajo ti največkrat s svojimi partnerji/partnericami nezaščitene spolne odnose (prav tam). To je pokazala tudi najina raziskava. Spolne delavke in spolni delavci poskrbijo za zaščitene spolne odnose. Na ta način preprečijo okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi.

4.2.4 Odvisnost od drog

Droge so pri spolnem delu stalnica. Tako moški kot ženske, ki nudijo spolne storitve, pogosto uživajo droge, in sicer legalne droge, na primer alkohol, in ilegalne droge, na primer kokain. Za dve spolni delavki nimava nobenega podatka glede uživanja drog. Spolni delavec zanika kakršnokoli uživanje drog. Alkohol uživa le občasno, ilegalne droge pa nikoli. Tri spolne delavke redno uživajo drogo. Ena izmed spolnih delavk, ki je sodelovala v najini raziskavi, največkrat uživa »speed«, travo ali kokain.

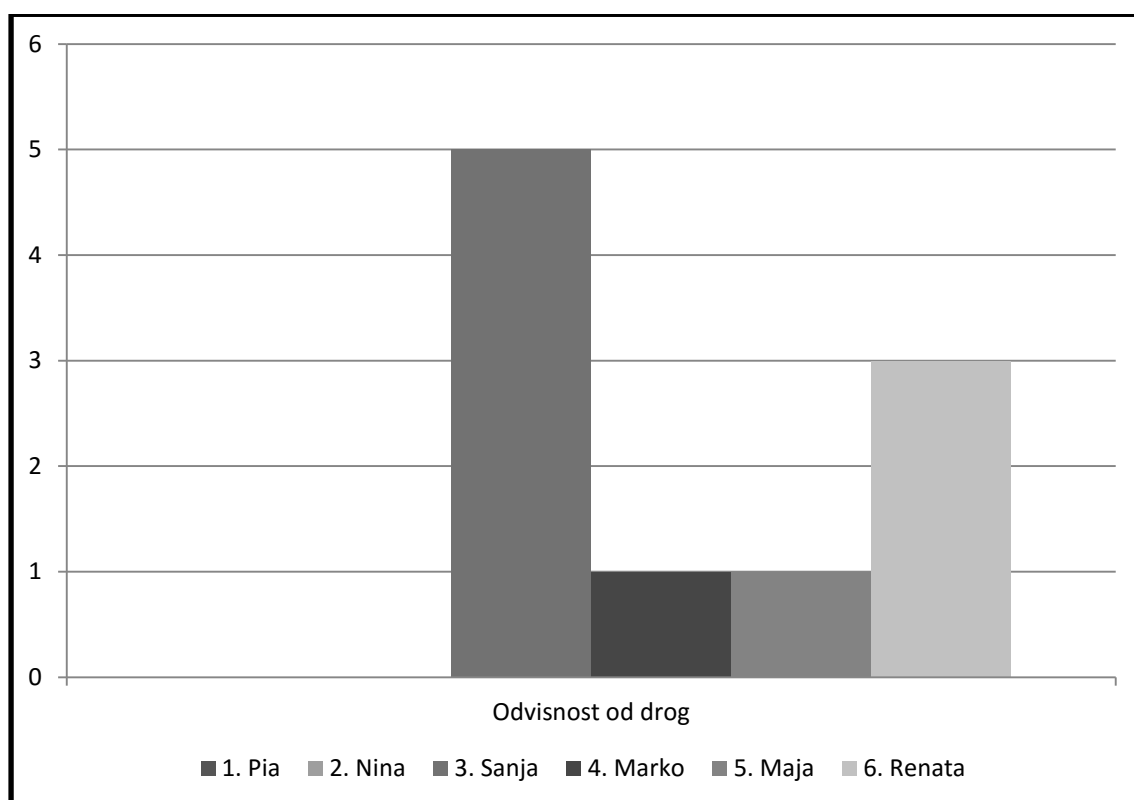
Droga sama po sebi ni nevarna. Nevarna postane takrat, ko uživanje drog pri posamezniku začne vplivati še na druga področja v njegovem življenju. Ena izmed področij, na katerega vpliva, so odnosi z bližnjimi in širšo okolico. Ena izmed spolnih delavk, ki je sodelovala v raziskavi, pravi, da ima zaradi uporabe drog težave v vsakdanjem življenju. Ko se pomešajo zabava, seks in droge, zjutraj ne more vstati in če je prehudo, še cel dan ne more normalno funkcionirati. Takrat pravi, da marsikoga »skensla« (»Tako zajebeš posel naslednji dan, zajebeš prijatelja, ki te čaka na kosilu.«). Velikokrat pride tudi do zamer s strani strank. Stranke na primer ne razumejo, da so stvari prejšnji večer ušle izpod nadzora in da enostavno zjutraj ne more vstati in funkcionirati. Droge ji predstavljajo vrsto zabave, sprostitve in tudi popestritve med seksom in na sploh, ko se žura in seksa »to gre z roko v roki«. Droge uporablja tudi zato, ker ji predstavljajo

nekakšen ventil za sprostitve po težkem dnevu (»Brez tega nebi šlo.«). Zaveda pa se, da ima težave z zasvojenostjo od drog. Trenutno se trudi ostati »clean«. Ena spolna delavka uživa drogo, ker drugače v tem poslu ne zmore delovati (»To si kot mašina, če nisi zadet, tega ne zmoreš«). Z drogami je zasvojena. Da si lahko kupi drogo, ali pa tudi za en sam odmerek, je pripravljena narediti marsikaj, tudi po zelo nizki ceni. To je uvršča na dno lestvice. Ulične spolne delavke, zasvojene z ilegalnimi drogami, so običajno plačane najmanj. Poleg tega je tveganje za nasilje največje, saj so podvržene izkoriščanju zvodnikov in strank.

Ena od intervjuvank uživa drogo še kar pogosto. Zaenkrat nima nobenih znakov, da bi imela težave z odvisnostjo od drog. Drogo uživa predvsem v svoje in strankino zadovoljstvo. S strankami je že kadila travo in se »zadela« s kokainom.

4.2.4.1 Primerjava ocen resnosti za nevarnost – odvisnost od drog

Slika 7: Ocene resnosti za nevarnost – odvisnost od drog

Graf prikazuje, kako resen problem predstavljajo najinim intervjuvankam in intervjuvancu droge, in sicer na podlagi najinih subjektivnih ocen, ki so razložene v prilogah.

V najini raziskavi se je pokazalo, da droge niso pretirano pereč problem za najine intervjuvane spolne delavke in spolne delavce. Dve spolni delavki nista izpostavili problema z drogo. Ena intervjuvana spolna delavka je izpostavila, da so jo stranke že skušale prepričati v uživanje droge, vendar se s tem ni strinjala. Glede na to, da nimava dovolj podatkov o njunem uživanju droge, nisva mogli oceniti njune situacije. Lahko samo sklepava, da na podlagi tega, da nista izpostavili droge kot problem, slednje ne uporabljata. Ker pa je to samo najino sklepanje, sva se vzdržali ocenjevanja. Intervjuvani spolni delavec med nudenjem spolnih storitev ne uživa drog. Temu tudi odločno nasprotuje. Do drog ima zelo odklonilen odnos. Zanj uživanje drog ni pereč problem. V grafu lahko vidimo, da je le za eno spolno delavko uživanje droge zelo pereč problem. Za ostali dve spolni delavki uživanje drog ni pretirano pereč problem, saj menita, da nimata zaradi tega nobenih težav. Ena sicer omenja, da zaradi drog, ki jih uživa na določenih zabavah, potem težko funkcionira. Na zabavah so prisotne tako dovoljene (alkohol) kot nedovoljene droge (speed, kokain). Običajno na takšnih zabavah zaužije preveč različnih substanc in tako naslednji dan ne more normalno funkcionirati. Posledično odpadejo vsi dogovori s kolegicami in s strankami. Z uživanjem drog tako škoduje svojemu poslu in odnosom s prijatelji in prijateljicami, saj ji tako stranke kot prijatelji in prijateljice zamerijo, ker se pogosto ne drži dogovorov (npr. ne pride na kavo ali na kosilo, stranke prestavi na drug termin itd.). Tako tudi manj zasluži, prijateljice pa je pogosto ne razumejo in menijo, da ni resna. Ravno iz tega razloga sva zanjo ocenili uporabo drog kot srednje pereč problem in ne kot manj pereč problem, kljub temu da zanjo droga ni pereč problem.

Zgoraj omenjeni spolni delavki v drogi velikokrat vidita sredstvo, s katerim se lažje, skupaj z uporabniki njunih storitev, sprostita in pozabavata. Ena izmed njiju vidi razlog za uporabo droge tudi v težkih pogojih »dela«, kot je npr. nehuman urnik, nočno življenje, zabave, tudi različni psihični pritiski in nasilje. Takrat drogo vidi kot »ventil« za sprostitev. V drogi vidi način, da se sprosti, da za trenutek pozabi težave, s katerimi se sooča ob nudenju spolnih storitev. Tudi Popov (2008:214–218) omenja, da prostitucija pusti na posameznikih določene posledice, predvsem psihološke, ki so posledica tega, da so ženske in moški, ki se ukvarjajo z nudenjem spolnih uslug, pa tudi sama prostitucija, močno stigmatizirani. Spolne delavke in spolni delavci so zaradi svojega »posla« pogosto izpostavljeni preziru, poniževanju in diskriminaciji, njihovo početje pa je obravnavano

kot nemoralno. Zato ni nič presenetljivega, če spolni delavec ali spolna delavka uživa droge, saj na ta način želi ubežati določenim pritiskom. V drogah vidi »pomoč«, da lahko lažje opravlja svoje delo, to je nudenje spolnih uslug v zameno za denar.

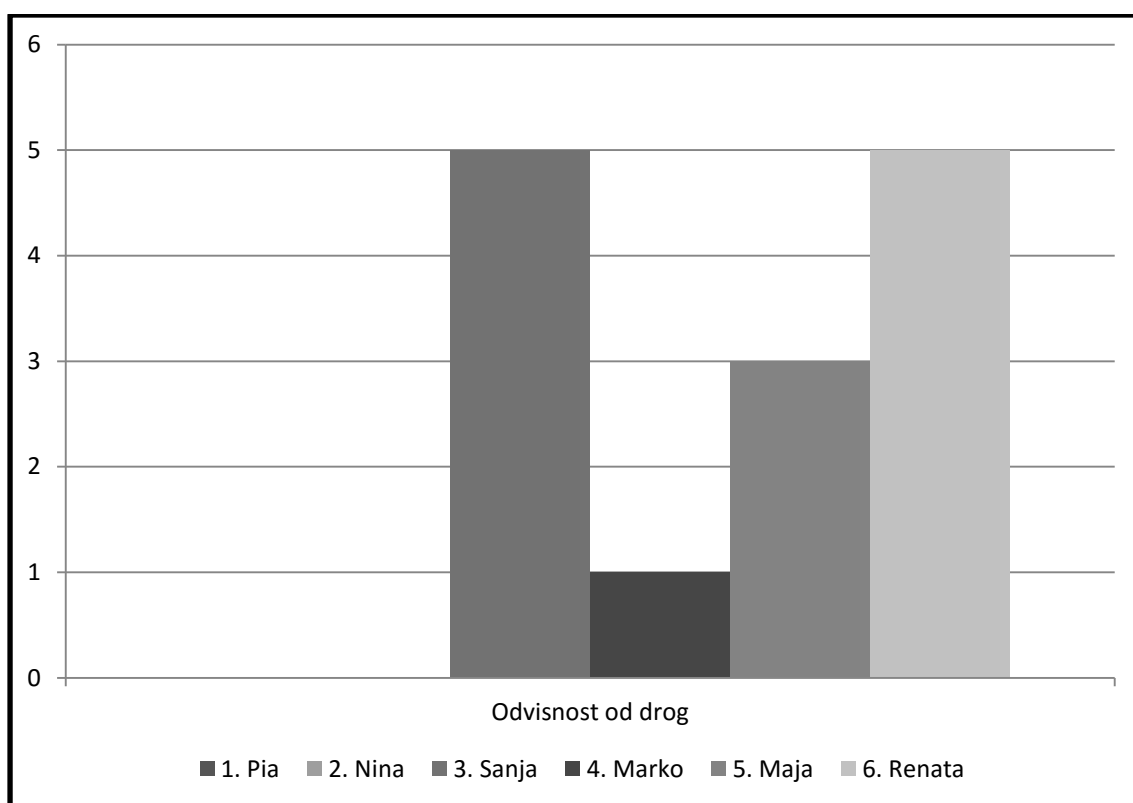
Uporaba drog postane zelo resen problem takrat, ko postane spolno delo in nudenje spolnih storitev za posameznika način, s katerim pridobi sredstvo za nakup droge. Droga lahko tako posameznika potisne v prostitucijo, saj je to eden od načinov, da nekdo pride do potrebnega denarja, s katerim si bo lahko privoščil drogo. Darja Zaviršek (1994:127) poudarja, da je ravno takrat spolna delavka ali spolni delavec tudi najbolj ranljiv. Ko je oseba odvisna od drog oziroma ima težave z uporabo drog, je pripravljena narediti marsikaj, da bi le prišla do nje. Po navadi spolne delavke in spolni delavci, ki ne samo uživajo droge, ampak so tudi odvisni od njih, ponujajo spolne usluge za nižjo ceno kot ostale spolne delavke in spolni delavci na »trgu dela«. Pripravljene so narediti marsikaj in pretrpeti vse vrste izkoriščanja, da bi le prišli do sredstva za nakup droge. To prikazuje tudi naša raziskava, saj je ena izmed spolnih delavk, ki ima težave z odvisnostjo od drog, pripravljena ugoditi vsaki strankini želji, kot so npr. različni fetiši, da bi le lahko prišla do potrebnega denarja za nakup droge. Pripravljena je ugoditi željam in prenašati različne vrste poniževanja, fizičnega nasilja, izkoriščanja, katerih verjetno ne bi, če ne bi tako nujno potrebovala denarja za nakup droge. Zanj so droge velik in resen problem. Brez drog ne zmore. Preživlja se s spolnim delom, katerega opravlja na prostem, »na cesti«. Iztok Šori (2005:63) v svoji raziskavi o oblikah prostitucije v Sloveniji omenja tudi pojav ulične prostitucije. Ravno ta oblika prostitucije je najbolj izpostavljena določenim nevarnostim. Ena izmed nevarnosti je tudi sama uporaba in odvisnost od droge. V najinem primeru je spolna delavka za odmerek določene substance pripravljena narediti marsikaj, kar drugače verjetno ne bi. Zaradi tega lahko droga postane tudi dejavnik za nasilje, saj je spolna delavka pripravljena prenesti marsikaj, kot so različni spolni fetiši, nasilje, da le pride do sredstva za nakup droge ali celo samega odmerka. Ravno zaradi odvisnosti od droge je bila velikokrat prepuščena na milost in nemilost zvodnikov in uporabnikov njenih storitev, ker so slednji izkoriščali njeno odvisnost in posledično njeno pripravljenost, da bi za odmerek naredila vse. Tudi sama omenja drogo kot eno vrsto »pomoči«, ki ji pomaga preživeti, saj takega tempa dela in pritiskov brez tega »da bi bila zadeta« ni možna opraviti.

Zanjo je droga zelo resen problem, še posebej, ker je v trenutno vključena v visokopražni program varne hiše, kjer dnevni red zahteva, da v varno hišo ne sme priti omamljena.

Zaradi večkratnih kršitev tega pravila ji grozi izključitev iz programa. To pomeni, da lahko spet pristane na cesti. Če bo prišlo do tega, je zelo velika verjetnost, da se bo zopet začela ukvarjati z nudenjem spolnih uslug, s čimer bo zopet izpostavljena določenim nevarnostim pri spolnem delu. Prejema tudi metadonsko terapijo, pogostokrat pa jo doletijo sankcije, tudi zato, ker se v njeni terapiji velikokrat znajde prepovedana substanca. Včasih znajo te sankcije povzročiti izpad dohodka, kar jo lahko zopet potisne v spolno delo. Zaradi odvisnosti od drog ima velike težave in zato ocenjujeva, da je odvisnost od drog zanjo zelo resen problem.

4.2.4.2 Primerjava ocen verjetnosti za nevarnost – odvisnost od drog

Slika 8: Ocene verjetnosti za nevarnost – odvisnost od drog

Graf prikazuje, kolikšna je verjetnost, da pri spolnih delavkih in spolnem delavcu pride do odvisnosti od drog, na podlagi najinih subjektivnih ocen, ki so razložene v prilogah.

Graf prikazuje, da sva za spolnega delavca verjetnost, da pride do odvisnosti od drog in kasnejših posledic, ocenili kot majhno, saj drog ne uporablja. Za dve spolni delavki oceni nisva podali, ker o njuni uporabi drog nimava nobenih informacij. Dve spolni delavki sta

ocenjeni z najvišjo oceno za verjetnost, da pride do odvisnosti od drog in kasnejših posledic, ki so povezane z odvisnostjo, saj droge uporabljata že vrsto let. Ena se bori z odvisnostjo od drog že leta, druga pa se je zaradi odvisnosti od drog tudi že zdravila, sedaj pa se trudi abstinirati. Za eno spolno delavko sva verjetnost, da pride do zasvojenosti z različnimi drogami, ocenili kot srednje veliko. Droge velikokrat uživa tudi skupaj s stranko. To počne v obojestransko zadovoljstvo in ji je v zabavo in sprostitev. Sama meni, da nima nobenih težav z drogami, saj po njih ne čuti nujne potrebe. Kljub temu sva pri njej verjetnost, da pride do odvisnosti od drog, ocenili kot srednjo, saj droge uporablja redno in so stalnica pri spolnem delu. Prav tako pravi, da jih bo uporabljala še naprej, kar pa lahko privede do zasvojenosti.

4.3 Varovalke

Spolne delavke in spolni delavci se pri opravljanju svojega dela, torej pri nujenju različnih spolnih storitev, srečujejo z različnimi nevarnostmi. Spolno delo samo po sebi ni nevarno, vendar so spolne delavke in spolni delavci, zaradi negativno nastrojenega odnosa družbe do te obrti, izpostavljeni različnim nevarnostim.

Nevarnostim se skušajo izogniti na različne načine. Spolne delavke in spolni delavci uporabljajo določene tehnične pripomočke ali pa razvijejo določeno strategijo, kako preprečiti, da bi prišlo do nevarnosti. Načine, ki preprečujejo, da bi prišlo do nevarnosti, imenujeva varovalke. Varovalke so neke vrsta zaščita, ki jo imajo ali pa so jo razvili, da bi se obranili pred različnimi nevarnostmi.

Z namenom, da bi preprečile/preprečil nasilje, uporabljajo različne strategije. Ena je ta, da ne sprejemajo/sprejema vseh strank. Če se jim zdi kakšna stranka čudna, jo tudi zavrnejo. Sprejemajo predvsem starejše stranke, ker naj bi bile bolj umirjene. Velikokrat imajo stalne stranke, za katere vejo, da so korektne. O stranki se tudi pozanimajo, predvsem preko različnih forumov in spletnih strani. Preverijo tudi, če je določena oseba na »črni listi«. V kolikor ugotovijo, da je na seznamu, se preprosto ne oglašajo več. Ena od strategij je tudi ta, da se spolne delavke/delavec s stranko dobijo najprej na bolj obljudenem kraju. Šele potem, ko preverijo, da je vse v redu, se napotijo na samo. Ena od varovalk je tudi, da stranke ne odpeljejo domov, ali pa najprej povejo napačen naslov, ki je blizu njih in jih opazujejo. Ko stranka pokliče ponovno in s tem pokaže resnost, jo napotijo na pravi naslov. Ena izmed spolnih delavk je, v primerjavi z drugimi spolnimi delavkami, postavila zelo visoko ceno za svoje storitve. Prepričana je, da se tako oglasijo

samo bolj resne stranke in da je posledično manj možnosti, da bi se zgodile kakšne »čudne stvari«. Tako spolne delavke kot spolni delavec se zanašajo tudi na svojo intuicijo. Pravijo, da že po telefonu dobijo občutek, če je kdo »čuden«. Na podlagi intuicije stranko tudi zavrnejo. Ena spolna delavka pred nasilnimi strankami ščiti varnostnik, saj je imela z njimi v preteklosti že veliko težav. Tri spolne delavke in spolni delavec imajo veliko varovalk, kako preprečiti nasilje oziroma se mu izogniti. Dve spolni delavki, ki imata najmanj varovalk, sta posledično najbolj izpostavljeni različnim oblikam nasilja. Več kot ima spolna delavka oziroma spolni delavec varovalk, manjša je verjetnost, da pride do nasilja. Manj kot ima spolni delavec/spolna delavka varovalk, bolj je izpostavljen/a različnim oblikam nasilja. Spolni delavki, ki sta bili deležni največ nasilja, sta imeli najmanj varovalk, pa še te so bile bolj šibke, in spolnih delavk očitno niso zaščitile pred nasiljem. Ena izmed njih je zaradi nasilja s strani zvodnika zbežala k drugemu zvodniku, da bi se zaščitila. Velikokrat je bil ta še hujši, tako da se nasilju ni izognila. Druga spolna delavka pa je razvila občutek, ki ji pove, kdaj bo prišlo do stopnjevanja nasilja. Ko začuti, da se bo nasilje stopnjevalo, velikokrat popusti in se neha upirati stranki, da ne bi bila deležna še večjega nasilja.

Spolne delavke in spolni delavci se želijo zaščititi tudi pred razkritjem. Sami ne želijo razkriti, da za denar nudijo spolne storitve. Predvsem se skušajo zaščititi pred razkritjem ožjim družinskim članom, prijateljem in okolici. Ker se želijo izogniti različnim oblikam poniževanja, prezira, izobčenja, stigmatizacije razvijejo varovalke, s katerimi skušajo preprečiti, da pride do razkritja njene/njegove dejavnosti. Spolni delavci in spolne delavke zato o spolnem delu govorijo redko in samo s tistimi, ki vedo, s čim se ukvarjajo. Svojo skrivnost običajno zaupajo redkim prijateljicam/prijateljem. Ena spolna delavka s svojimi strankami sklene dogovor o diskretnosti. Če se slučajno srečata na ulici, se le bežno pozdravita. Druga iz previdnosti zahteva slike strank in če kakšno stranko slučajno pozna, jo prepusti drugi sodelavki. Spolni delavec se o stranki skuša čim bolj pozanimati, tudi prek različnih družbenih omrežij. Ena spolna delavka se pred razkritjem skuša zaščititi tako, da si vedno pripravi izgovor, če jo kdo vpraša po sumljivo dragih stvareh, ki si jih privošči, kljub temu da je brezposelna. Izmisli si na primer, da ji drage stvari kupuje »bogati ljubček«, ali da si je drage stvari kupila, ko je bila še zaposlena. Spolne delavke in spolni delavci torej uporabljajo različne načine, da bi preprečili razkritje svojega »dela« ostalim.

Zaščitijo pa se tudi pred nevarnostjo okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi. Najlažje se ji je izogniti z uporabo kondoma, kar tudi počnejo. Dve spolni delavki in en spolni delavec prakticirajo le varno spolnost, to pomeni, da vsakič, brez izjeme, uporabijo kondom (»Brez kondoma ni nič.«). Ena spolna delavka nudi le erotično masažo, ki pripelje do orgazma, zato ni možnosti okužbe. Za eno spolno delavko žal nimava podatka o njeni uporabi kondoma. Samo ena spolna delavka je prakticirala nezaščitene spolne odnose, saj kondomov ni imela vedno na voljo. Ko je izvedela, da jih delijo brezplačno na Stigmi, si jih je takoj priskrbel. Zgodilo pa se je tudi, da je že uporabljene kondome oprala in ponovno uporabila. V tem primeru težko govorimo o zaščiti, saj je takšna uporaba kondoma neprimerna in predvsem ne zaščiti osebe pred spolno prenosljivimi boleznimi.

Tri spolne delavke uživajo droge. Dve sta že imeli težave z odvisnostjo. Niti pri eni ni moč opaziti kakršnekoli varovalke, ki bi jih zaščitila, da do odvisnosti od različnih drog ne bi prišlo.

Spolne delavke in spolni delavci skušajo preprečiti različne nevarnosti na različne načine. Razvili so varovalke, ki so neke vrste preventiva, pred določeno nevarnostjo. Žal se jim kljub varovalkam velikokrat ne uspe izogniti različnim nevarnostim. Za situacije, ko pride do nevarnosti, imajo razvite načine in strategije, kako ukrepati in kako se odzvati.

4.4 Odzivi

Spolne delavke in spolni delavci se kljub varovalkam, ki jih imajo, soočijo z različnimi nevarnostmi in problemi. V tem primeru se po pomoč lahko obrnejo na različne institucije, na primer na policijo, centre za socialno delo, zdravstvene ustanove, nevladne organizacije itn.

V tujini obstaja kar nekaj nevladnih organizacij, ki se spolnim delavkam in spolnim delavcem pomagajo boriti za njihove pravice. Spolne delavke in spolni delavci so deležni pomoči v obliki pravnega svetovanja. Spolnim delavkam/delavcem so socialne delavke in socialni delavci na voljo tudi kot njihovi zagovorniki. Veliko je izobraževalnih programov, kjer spolne delavce in spolne delavke informirajo o različnih možnostih na različnih področjih, razvija pa se tudi terensko delo.

Pri nas do tega razvoja še ni prišlo. Sami niso zasledili nobene organizacije, ki bi bila namenjena pomoči spolnim delavkam in spolnim delavcem. Tudi v najini raziskavi se je

pokazalo, da spolne delavke in spolni delavci ne poznajo organizacij v svojem okolju, kamor bi se lahko obrnili po pomoč. Tako se največkrat znajdejo sami, ali pa se obrnejo na bližje prijatelje, ki jim zaupajo.

V primeru, da bi bili deležni nasilja, bi se v skrajni sili obrnili na policijo, kljub temu, da se bojijo, da bi se njihova imena znašla v zapisnikih. V primeru, ko pride do nasilja, se tako največkrat znajdejo sami – poskušajo se upreti, se izmikajo, zbežijo ali pa na pomoč pokličejo prijatelja.

Sanja in Renata sta pomoč zaradi odvisnosti od drog poiskali v zdravstvenih in socialnih ustanovah, vendar z njima nimata dobrih izkušenj. Sara se je zatekla v varno hišo. Ker ne zmore abstinence, v varno hišo prihaja omamljena, kar ni v skladu s pravili. Tako ji grozi izključitev in s tem povratek na cesto. Zdravi se tudi z metadonsko terapijo, kjer je deležna ponižujočih in žaljivih izjav. Renata je odšla na detoksikacijo in se trudi abstinirati, posluša pa se tudi psihoterapije. Psihoterapevtka ji je v veliko pomoč.

Najina raziskava je pokazala, da zaposleni v institucijah nimajo potrebnega znanja za delo s to marginalizirano skupino. Delujejo predvsem na način, da nadzorujejo in sankcionirajo. Spolne delavke in spolni delavci niso deležni nujno potrebne podpore in pomoči s strani različnih institucij. Poleg tega se spolni delavci in spolne delavke ne obrnejo na institucije, ker se bojijo, da jim ta ne bo zagotovila anonimnosti. Sklepava, da se bojijo predvsem obsojanja in nerazumevanja s strani zaposlenih v institucijah. Zaradi strahu pred stigmatizacijo si raje poskušajo pomagati sami ali pa se obrnejo na dobre prijatelje.

4.5 Zaključek

V najini raziskavi sva prišli do nekaj povezav in ugotovitev, ki sva jih deloma predstavili in obrazložili že v prejšnjih podpoglavjih, v nadaljevanju pa jih želiva še povzeti in združiti, da bodo bolj pregledne in jasne.

V najini raziskavi sva ugotovili, da se s spolnim delom ukvarjajo večinoma ženske, medtem ko so odjemalci spolnih storitev večinoma moški. O moškem spolnem delu se govori veliko manj kot o ženskem spolnem delu. Moški, ki se ukvarjajo s spolnim delom so tudi težje dosegljivi. Nama je uspelo priti le do enega. Spolno delo je odrinjeno na rob družbe, kar privede do stigmatizacije spolnih delavk in spolnih delavcev.

Položaj spolnih delavk je odvisen od tolerantnosti družbe do tega pojava, kar se med drugim kaže tudi v zakonski ureditvi spolnega dela. V Sloveniji je spolno delo dekriminalizirano, kar pomeni, da samo delo ni kaznivo, sankcionirano pa je vsako posredništvo in napeljevanje v spolno delo z namenom izkoriščanja.

Strinjava se s Popovom (2008:157), ki pravi, da je vzrokov za vstop v spolno delo toliko, kolikor je spolnih delavk in spolnih delavcev. Trditev se je za resnično izkazala tudi v najini raziskavi, saj ima vsaka spolna delavka svojo zgodbo, kljub temu pa je kot vzrok večina navedla finančno stisko. Le ena se je za spolno delo odločila iz čistega užitka do seksa. Spolno delo nekaterim, sploh na začetku, predstavlja dodatno delo, drugi pa se preživljajo izključno z njim. Spolne delavke in spolni delavci si od spolnega dela običajno obetajo hiter, dober zaslužek in s tem udobnejše življenje.

Spolne delavke in spolni delavci so pri svojem delu izpostavljeni različnim nevarnostim. V najini raziskavi sva evidentirali naslednje nevarnosti: različne oblike nasilja, razkritje in s tem povezano stigmatizacijo, spolno prenosljive bolezni in zasvojenost z drogami.

Pokazalo se je, da več časa kot se spolna delavka ukvarja s spolnim delom, večja je verjetnost, da do nevarnosti pride. Hkrati se je pokazalo, da dalj časa kot se spolna delavka ukvarja s spolnim delom, bolj so pereči problemi, s katerimi se srečuje.

Na višjo ali nižjo verjetnost, da pride do nevarnosti, vplivajo različne okoliščine, dejavniki tveganja in stopnja zaščite. Več varovalk kot ima spolna delavka/delavec in bolj kot so varovalke močne, večja je stopnja zaščite. Večja kot je stopnja zaščite, manjša je verjetnost, da bo do nevarnosti prišlo (npr. če spolno delavko varuje varnostnik, je stopnja zaščite visoka, verjetnost, da bo prišlo do nasilja, pa zelo majhna).

Zaviršek (1994:127) pravi, da so ženske, ki so odvisne od ilegalnih drog, ena najbolj ogroženih skupin spolnih delavk. Tudi najina raziskava je pokazala, da je bila različnim nevarnostim najbolj izpostavljena Sanja, ulična spolna delavka, zasvojena z ilegalnimi drogami. Za odmerek je bila pripravljena narediti marsikaj, zato je bila bolj ranljiva. Sanja, ki je večino časa preživela na ulici in pod okriljem zvodnikov ter madam, je bila v največji meri izpostavljena tudi nasilju in izkoriščanju.

Droge so v tem poslu stalnica. Pokazalo se je, da je uživanje drog velik dejavnik tveganja za nasilje. Uživanje drog lahko privede do odvisnosti, kar pa, kot sva že razložili, potisne spolno delavko na dno družbene lestvice in jo uvrsti v skupino najbolj ranljivih spolnih

delavk. Ogrožena je ravno zato, ker je v primeru odvisnosti od drog pripravljena narediti marsikaj, da bi prišla do sredstev za nakup droge. Pripravljena je pretrpeti različna izkoriščanja strank, tudi nasilje, da bi le prišla do svojega odmerka.

Uživanje drog pa ni tvegano zgolj zato, ker lahko privede v odvisnost, ampak lahko tudi samo po sebi privede do nasilja, zaradi njenih učinkov. Ena od intervjuvank je poročala, da s strankami velikokrat skupaj uživajo droge, konkretno kokain. Nemalokrat se je zgodilo, da so stranke zaradi prekomernega uživanja substanc postale nerazsodne in agresivne, kar je privedlo do nasilja.

Po drugi strani pa droge za nekatere spolne delavke pomenijo sprostitev, »ventil«, sredstvo, s katerim lažje shajajo v tem poslu. Nekaterim spolnim delavkam, tako kot Sanji, droge predstavljajo edino sredstvo, ki omogoči preživetje in umik iz njenega krutega vsakdana.

Odzivi ob soočenju z nevarnostmi so tisti, ki nam pokažejo, kako se spolne delavke soočajo z nevarnostmi in njihovimi posledicami. Pokažejo, ali spolne delavke in spolni delavci poznajo organizacije, kamor se lahko obrnejo po pomoč, ali je pomoč dostopna, ali sploh obstaja in ali so odgovori na njihove potrebe ustrezni. V Sloveniji ni razvitih posebnih programov, metod in konceptov za pomoč spolnim delavkam in spolnim delavcem. Organizacij, ki bi bile senzibilizirane za pomoč spolnim delavkam in spolnim delavcem v stiskah, nisva zasledili.

Spolne delavke in spolni delavec bi se v primeru nasilja v skrajni sili obrnili na policijo, sicer pa bi se znašli sami ali na pomoč poklicali prijatelje, ki jim zaupajo. Na socialno službo se ne bi obrnili, saj jih je strah obsojanja in nerazumevanja, predvsem pa se bojijo, da bi njihova skrivnost prišla v javnost. Bojijo se stigmatizacije družbe in tega, da bi jih družina, prijatelji in širša okolica zaničevali in zapustili, če bi izvedeli, s čim se ukvarjajo.

Na socialno službo bi se obrnili le, če bi jim bila zagotovljena popolna anonimnost. Ta se jim zdi najpomembnejša. Poleg tega si želijo, da jih strokovni delavci ne bi obsojali, da bi jih razumeli in podprli pri njihovih odločitvah, tudi če bi se želeli še naprej ukvarjati s spolnim delom, navkljub nevarnostim, ki so jim izpostavljeni. Njihovim željam se pridružujeva z upanjem, da bodo slišane, z upanjem na določene premike na tem področju, ki bi spolnim delavkam in spolnim delavcem omogočili bolj varno opravljanje

spolnega dela, tistim, ki bi radi izstopili iz sveta spolnega dela, pa zagotovili ustrezno podporo in pomoč.

Sedemnajsti december je Mednarodni dan proti nasilju nad spolnimi delavkami in spolnimi delavci. Z namenom, da bi obeležili 12. Mednarodni dan proti nasilju nad spolnimi delavkami/spolnimi delavci in v spomin na deseto obletnico Deklaracije o pravicah spolnih delavk/spolnih delavcev v Evropi, je Mednarodni odbor za pravice spolnih delavk/spolnih delavcev v Evropi (ICRSE) objavil poročilo o desetih letih aktivizma, pravicah spolnih delavk/spolnih delavcev in zagovorništva v Evropi in centralni Aziji. Za konec dodajava naslov poročila, zahtevo spolnih delavk in spolnih delavcev, ki se tudi nama zdi ključna pri oblikovanju politik, zakonov, programov pomoči in na sploh pri delu z uporabniki: »Nič o nas, brez nas!« (»Nothing about us, without us!«) (Awid women's rights)¹⁴.

4.6 Omejitve raziskave

Nastanek najine diplomske naloge je potekal v dveh delih. Prvi del sva opravili že leta 2012, ko sva v okviru predmeta Raziskovalni seminar naredili raziskavo na podobno temo. Odločili sva se, da bo najina diploma nadgradnja raziskovalnega seminarja. Leta 2015 sva tako opravili še dodatna intervjuja glede na smernice, ki sva jih upoštevali že pri raziskovalnem seminarju. Ker je raziskovanje potekalo v dveh delih in v velikem časovnem zamiku, ima najina raziskava nekaj pomanjkljivosti.

Rezultati, ki sva jih dobili v raziskovalnem seminarju, so nama poleg doslej prebrane literature pomagali pri oblikovanju intervjujev oziroma smernic pogovora. Ker sva točno vedeli, kaj raziskujeva in kaj želiva ugotoviti, so bile te smernice veliko bolj natančne. Imele so veliko več podvprašanj, saj sva na podlagi raziskovalnega seminarja in že opravljenih intervjujev vedeli, kaj pričakovati. Na pogovore z intervjuvanci sva se lahko veliko bolje pripravili. Ravno zaradi te priprave sva sedaj dobili veliko bolj podrobne intervjuje, več informacij in posledično več odgovorov na vprašanja, ki sva jih raziskovali. Pomanjkljivost najine diplomske naloge pa je v tem, da nama ni uspelo vzpostaviti ponovnega stika z intervjuvanci iz preteklosti, da bi jim lahko zastavili dodatna vprašanja. Najini rezultati so zato v določenih primerih pomanjkljivi.

¹⁴ Dostopno na: <http://www.awid.org/publications/nothing-about-us-without-us-ten-years-sex-workers-rights-activism-and-advocacy-europe>, 20. 2. 2016)

Pomanjkljivost raziskovalnega dela je tudi v tem, da so spolne delavke in spolni delavci težko dostopna skupina. Potrebovali sva ogromna časa, da sva z njimi sploh vzpostavili stik. Večinoma nama je v stik uspelo priti s tistimi, ki svoje storitve oglašujejo preko različnih spletnih strani. Najtežje dostopna skupina so ulične spolne delavke, moški spolni delavci in spremljevalke, ki delajo na višjem nivoju. Kljub temu nama je uspelo priti v stik z eno ulično spolno delavko in z enim spolnim delavcem. Če bi nama uspelo priti v stik z več »vrstami« spolnih delavk in na sploh z večjim številom oseb, bi bili rezultati bolj podrobni in natančni. Lahko bi bolj jasno odgovorili na zastavljena problemska vprašanja. Spolne delavke in spolni delavci se zaradi strahu pred razkritjem, ki velikokrat privede do stigmatizacije, ne želijo izpostavljati, zato sva težko pridobili osebe, ki so bile pripravljene sodelovati v raziskavi.

Kljub temu da sva si za diplomsko delo vzeli veliko časa, ga je bilo še vedno premalo za kvalitetne in poglobljene intervjuje. S spolnimi delavkami in spolnim delavcem bi se morali večkrat dobiti in vzpostaviti bolj osebni odnos, ki bi temeljil na zaupanju, vendar za to niso imeli časa. Midve pa nisva imeli več časa, da bi iskali spolne delavke ali spolne delavce, ki bi si bili za naju pripravljene večkrat vzeti več časa. Zadovoljiti sva se morali s tem, kar so nama povedali v času, ki so ga imeli na razpolago. Na podlagi prebrane literature sva ugotovili, da je veliko raziskovalcev do spolnih delavk/delavcev in informacij prišlo pod pretvezo, da so stranke. Za pogovor so jim plačali enako kot za spolno uslugo. Tako so lažje prišli do poglobljenih intervjujev. Tudi midve bi verjetno s takšnim načinom pridobili kakšno osebo za pogovor več. Tako bi prišli do več intervjujev in s tem do več informacij. Tak način pridobivanja informacij je bil za naju enostavno nedostopen zaradi prevelikih stroškov.

Pomanjkljivost najine raziskave vidiva tudi v tem, da sva do empiričnih podatkov prišli na različne načine. Sami intervjuji so potekali na več načinov, in sicer osebno, po telefonu in preko elektronske pošte. Le s tremi intervjuvanci se nama je uspelo dobiti osebno. Ti intervjuji so zato tudi bolj obširni in kakovostni. Lahko sva opazovali mimiko in neverbalno komunikacijo. V intervjujih, ki so potekali preko telefona in elektronske pošte, je možnih več nesporazumov in nerazumevanja zastavljenih vprašanj. Odgovori so tudi bolj skopi. Verjetnost, da je prišlo do napačnega razumevanja, je še večja pri opravljanju intervjuva preko elektronske pošte, saj nisva mogli preveriti, ali se prav razumemo. Prav tako ni bilo mogoče zastaviti dodatna podvprašanja, najin vprašanj nisva mogli dodatno razložiti in podkrepiti s primeri.

Pomanjkljivost vidiva tudi v tem, da intervjujev nisva mogli snemati, saj nama intervjuvanci tega niso dovolili. Med samimi intervjuji sva zato samo zapisovali pomembne besede, besedne zveze in kratke stavke. Šele po pogovoru sva zapisali sam intervju. Zaradi tega so intervjuji zapisani v tretji osebi. V prvi osebi sva zapisali le njihove stavke, fraze in besedne zveze. Kljub temu da sva si poskušali med pogovorom zapisati čim več stvari, je možno, da sva kaj izpustili, pozabili ali si napačno zapomnili.

5 SKLEPI

- Na strani ponudbe spolnih storitev so večinoma ženske, na strani povpraševanja po spolnih storitvah pa moški. O moških kot ponudnikih spolnih storitev se govori veliko manj in so težje dostopni kot ženske ponudnice spolnih storitev.
- Položaj spolnih delavk je odvisen od tolerantnosti družbe do tega pojava, kar se med drugim kaže tudi v zakonski ureditvi spolnega dela.
- Vzrokov, zakaj se nekdo začne ukvarjati z nudenjem spolnih storitev, je lahko več. Večina intervjuvank kot razlog za vstop v spolno delo navaja finančno stisko, prav tako tudi spolni delavec. Samo ena spolna delavka vidi razlog za vstop v spolno delo tudi v lastnem užitku.
- Za nekatere spolne delavke/delavce je nudenje spolnih storitev le dodatno delo, ki ga opravljajo ob službi. Od spolnega dela si obetajo hiter, dober zaslužek in s tem posledično udobnejše življenje. Za nekatere pa je spolno delo osnovna dejavnost, ki jim omogoča preživetje.
- Spolne delavke in spolni delavci so pri svojem delu, pri nudenju spolnih storitev, pa tudi zaradi samega statusa, ki ga imajo kot spolni delavci oz. spolne delavke, izpostavljeni večim nevarnostim.
- V raziskavi se je pokazalo, da so spolni delavci in delavke izpostavljeni različnim oblikam nasilja s strani različnih akterjev. Izpostavljeni so tudi diskriminaciji in stigmatizaciji tako v ožjem družinskem krogu kot v širši okolici. Zato o svojem delu spolne delavke in spolni delavci velikokrat molčijo in ne želijo, da drugi izvedo, s čim se ukvarjajo. Ena od nevarnosti, s katero se soočajo pri nudenju različnih spolnih storitev, je tudi možnost okužbe z različnimi spolnimi boleznimi. Kot nevarnost za spolno delavko ali spolnega delavca pa smo obravnavali tudi droge oziroma odvisnost od drog in njene posledice.
- Več časa kot se spolna delavka/delavec ukvarja z nudenjem spolnih storitev, večja je verjetnost, da bo do določene nevarnosti prišlo. Dalj časa kot se spolna delavka/delavec ukvarja s spolnim delom, bolj so zanjo/zanj pereči problemi, s katerimi se srečuje.

- Na verjetnost, da do določene nevarnosti pride, vplivajo različne okoliščine, dejavniki tveganja in stopnja zaščite, ki je odvisna od števila in moči varovalk, ki jih spolni delavec/delavka uporablja. Več varovalk kot ima spolni delavec/delavka, manjša je verjetnost, da do določene nevarnosti pride. In bolj kot so varovalke močne (npr. varnostnik), manjša je verjetnost, da do nevarnosti dejansko pride.
- Najbolj ranljive so spolne delavke/delavci, ki se ukvarjajo z »ulično« prostitucijo. Ti so najbolj izpostavljeni različnim nevarnostim.
- Droge so pri spolnem delu stalnica. Spolne delavke/delavci velikokrat drogo uporabljajo kot sprostitvev in zabavo, velikokrat skupaj s svojimi strankami. Drogo uživajo tudi, da bi pobegnile/pobegnili iz krutega vsakdana, kot je nehuman urnik, nočno življenje ter različni psihični pritiski in nasilje. Takrat je droga način, sredstvo, da se sprostijo in za trenutek pozabijo na vse težave in pritiske, s katerimi se soočajo ob nudenju spolnih storitev.
- Za spolne delavke/delavce, ki ne samo da uporabljajo drogo, ampak imajo tudi težave z odvisnostjo od drog, lahko postane spolno delo način, da pridobijo sredstvo za nakup droge. Ko je oseba odvisna od drog oziroma ima težave z uporabo drog, je pripravljena narediti marsikaj, da bi le prišla do nje. Pripravljena je ugoditi vsaki strankini želji (različni fetiši), prenašati različne vrste poniževanja, nasilja, izkoriščanja, katerih verjetno ne bi, če ne bi tako nujno potrebovala denarja za nakup droge.
- Spolne delavke/delavci niso glavni vir okužbe z različnimi spolnimi boleznimi. Vsi zagovarjajo uporabo kondoma in poskrbijo za zaščitene spolne odnose.
- Spolne delavke/delavci se z nevarnostmi soočijo na različne načine. Ko pride do določene nevarnosti, se največkrat odzovejo tako, da se znajdejo sami ali na pomoč pokličejo prijatelje. V skrajni sili, kot je na primer nasilje, bi se obrnili na policijo.
- Na socialno službo se ne bi obrnili, saj jih je strah obsojanja in nerazumevanja, predvsem pa se bojijo, da bi njihova skrivnost prišla v javnost. Bojijo se stigmatizacije družbe in tega, da bi jih družina, prijatelji in širša okolica zaničevali in zapustili, če bi izvedeli, s čim se ukvarjajo.

6 PREDLOGI

6.1 Predlogi glede metodologije in nadaljnjega raziskovanja

- Vzorec bi moral biti večji in bolj raznovrsten. Če bi vzorec vseboval več spolnih delavk in več spolnih delavcev, ki bi spolno delo opravljali na različne načine bi bili rezultati veliko bolj natančni. Vsekakor pa bi pokazali večje in najverjetneje bolj bistvene razlike med različnimi ravnmi spolnega dela. Z tako oblikovanim vzorcem bi dobili pomembne razlike med ženskim in moškim spolnim delom. Dobili pa bi tudi bistvene razlike med spolnimi delavkami in delavci, ki so prisiljeni v spolno delo (npr. žrtev trgovine z ljudmi) ter spolnimi delavkami in delavci, ki se za to odločijo prostovoljno.
- Potrebno bi bilo oblikovati raziskovalen tim, ki bi z metodo »hitra ocena potreb in storitev«¹⁵ v zelo kratkem identificiral njihove potrebe in oblikoval ustrezne odgovore na njih. (Blog prijatelj dezinstitutionalizacije)

6.2 Predlogi za oblikovanje pomoči spolnim delavkam in spolnim delavcem

- Spolno delo v socialnem delu zahteva nove koncepte in nove metode dela za ta specifičen pojav. Zavzemati se moramo za dekriminalizacijo, demarginalizacijo in destigmatizacijo spolnega dela ter žensk in moških, ki se ukvarjajo z nudenjem spolnih uslug. Delo socialnih delavk in delavcev ne sme temeljiti na različnih moralnih obsojanjih, ki so predvsem posledica različnih stereotipov o spolnih delavkah in delavcih (Zaviršek, 1994:121–124).
- Pomembno je, da je socialno delo usmerjeno antidiskriminacijsko. Delo socialnega delavca ali delavke mora biti antidiskriminatorno usmerjeno, kar pomeni, da socialne delavke/delavci pri svojem delu uporabnikov ne smejo izključevati, omejevati ali zapostavljati na podlagi videza, etničnega porekla, družbenega položaja, življenjskega stila itn. (v našem primeru na podlagi ukvarjanja s spolnim delom). O tem opozarja tudi svoje kolege, vodstvo, po potrebi tudi obvesti pristojno ter širšo javnost. Prav

¹⁵ Dostopno na: (http://prijateljidi.blogspot.si/2015/08/predstavitev-nacina-zbiranja-podatkov_12.html, 9. 3. 2016)

tako je delo socialnega delavca/delavke, da zavrne kakršnokoli sodelovanje v postopkih, ki niso v skladu z načeli antidiskriminatorne prakse (Mali, 2008:70–78).

- Socialnim delavkam in socialnim delavcem bi bilo potrebno zagotoviti posebno znanje, da bi bili posebej občutljivi in usposobljeni za delo s spolnimi delavkami in delavci.
- V Sloveniji bi bilo potrebno razviti posebne programe, metode in koncepte za pomoč spolnim delavkam in spolnim delavcem. Pri oblikovanju programov je nujno, da vključimo tudi spolne delavke/spolne delavce, saj oni najbolj vedo, kaj potrebujejo in kaj si želijo. Omogočiti jim moramo večjo varnost pri delu ter pomoč in podporo pri njihovih potrebah in uresničitvah.
- Pri oblikovanju programov je potrebno zagotoviti anonimnost in diskretnost, saj bi le tako pridobili zaupanje spolnih delavk/delavcev, kar je nujno za kvalitetno delo z njimi.
- Predlagava, da se oblikuje poseben program, ki bi bil usmerjen v zagovorništvo spolnih delavk/spolnih delavcev. Zagovornik bi tako branil, zagovarjal in zastopal njene/njegove interese, želje, potrebe, o katerih bi se prej pogovorila, jih opredelila in soustvarila strategijo, kako priti do njih. Temeljne naloge tega programa bi bile tudi krepitev uporabnika ali skupine uporabnikov, preko informiranja in učenja spretnosti. Drugi dve ravni pa sta zavzemanje za uporabniške cilje (npr. ustanovitev varne hiše za spolne delavke) in spremembe v širšem okolju (npr. odpravljanje diskriminatornih praks) (Mali, 2008:70–78).
- Pomembno bi bilo ustanoviti krizni center, namenjen spolnim delavkam in delavcem. Krizni center bi moral biti uporabnikom na voljo 24 ur na dan. To bi bil prostor, kamor bi se spolne delavke/spolni delavci lahko zatekli/e po pomoč. V kriznem centru bi bili zaposleni načrtovalci in koordinatorji. Z načrtovalcem bi skupaj oblikovali osebni načrt, ki bi bil osnova za koordinatorja. Koordinatorjeva naloga pa bi bila, da koordinira storitve, ki jih uporabnik/uporabnica potrebuje, in si skupaj z uporabnikom oz. uporabnico prizadeva za njegovo uresničenje.
- Spolnim delavkam in delavcem bi bilo pomembno zagotoviti brezplačno pravno pomoč.

- Spolne delavke in spolne delavce je potrebno spodbujati in jim tudi pomagati pri samoorganiziranju in ustanavljanju skupin za samopomoč, pa tudi pri organizaciji aktivistično naravnanih akcij, v katerih bi se zavzeli za svoje pravice.

7 UPORABLJENA LITERATURA

1. Bataille. G. 2001. Erotizem. Ljubljana: Založba /*cf., Rdeča zbirka.
2. Dobnikar M., Lešnik Mugnaioni D., Plaz M. 2000. Poškodbe notranjosti : pogovori z ženskami, ki so preživele spolno nasilje. Ljubljana: Krtina.
3. Flaker, V., Grebenc V. 2008., Ocena tveganja ali ogroženosti. Fakulteta za socialno delo (interno gradivo)
4. Kanduč. Z. 2003. Onkraj zločina in kazni. Ljubljana: Študentska založba.
5. Leskošek. V. 2002. Zavrnjena tradicija: ženske in ženskost v slovenski zgodovini od 1890 do 1940. Ljubljana: Založba /cf*.
6. Leskošek. V., Antić. G. M., Selišnik. I., Filipčič. K., Urek. M., Matko. K. idr. 2013. Nasilje nad ženskami v Sloveniji. Maribor: Založba Aristej.
7. Mesec. B. 1997. Metodologija raziskovanja v socialnem delu I. Študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
8. Kozmik V. in Dobnikar M. (ur.). 1999. Dosje: Nasilje nad ženskami. Ljubljana: Urad vlade Republike Slovenije za žensko politiko.
9. Mali J. 2008. Od hiralnic do domov za stare. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
10. Oman, Mateja (2011). Doživljanje institucionalnega nasilja z vidika otrok in mladostnikov, nameščenih v vzgojni zavod. *Socialna pedagogika (Ljubljana), letnik 15, številka 4, str. 365-382.*
11. Pajnik. M. 2008. Prostitucija in trgovanje z ljudmi: Perspektive spola, dela in migracij. Ljubljana: Mirovni inštitut, Inštitut za sodobne družbene in politične študije.
12. Petrovec, D. 2015. Nasilje pod masko. Ljubljana: Sanje.
13. Primorac. I. 2002. Etika in seks. Ljubljana: Krtina.
14. Popov, J. 2008. Prostitucija: priročnik za prostitute/ke, stranke in moraliste/ke po lastni pameti in pri polni zavesti zbral in spisal Jurij Popov. Maribor: Založba Pivec.
15. Scott. G. R. 1969. Najstarejša obrt: Prostitucija od antike do današnjih dni. Ljubljana: Cankarjeva založba.
16. Šori. I. 2005. Prostitucija v Sloveniji: Akterji, podoba in odnosi. *Etnolog*, 15, 61- 80

17. Tomažič. K. 2005. Kriminalizacija, dekriminalizacija in legalizacija prostitucije. diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo
18. Videmšek, Petra (2012). Prehodnost stanovanjskih skupin - kje se izgublja proces dezinstitutionalizacije?. *Časopis za kritiko znanosti, letnik 39 i. e. 40, številka 250, str. 74-85, 293, 301.*
19. Zaviršek. D. 1993. Prostitucija- izziva za drugačno socialno delo. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 44(1), 3-10
20. Zaviršek. D. 1994. Ženske in duševno zdravje: o novih kulturah skrbi. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Internetni viri:

21. Awid women's rights,:
<http://www.awid.org/publications/nothing-about-us-without-us-ten-years-sex-workers-rights-activism-and-advocacy-europe> (4.3.2016)
22. Conference 2005: The european conference on sex work, human labour and migration rights :
<http://www.sexworkeurope.org/about/conference-2005> (23.2. 2016)
23. Correlation Conference:
http://www.correlation-net.org/correlation_conference/ (23.2.2016)
24. Društvo za nenasilno komunikacijo:
<http://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju.html>, (20.2.2016)
25. Kazenski zakonik: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=109161> (28. 2. 2016)
26. Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu:
<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20142101> (27.2.2015)
27. Mladina: Dekriminalizacija zdaj!:
<http://www.mladina.si/94146/dekriminalizacija-zdaj/> (20. 2. 2016)
28. Sex workers in Europe Manifesto :
<http://www.sexworkeurope.org/resources/sex-workers-europe-manifesto> (23. 2. 2016)
29. P.A.R.C.S.E.: <http://www.nswp.org/members/latin-america/parces-ngo> (23.2.2016)

30. Recommendations From the Brussels 2005 Conference:
<http://www.sexworkeurope.org/resources/recommendations-brussels-2005-conference>) (23. 2. 2016)
31. Tom: <http://www.e-tom.si/teme/spolnost/kotracepcija> (1.3.2016)
32. Wikipedija: https://sl.wikipedia.org/wiki/Spolno_prenosljiva_bolezen (26.2.2016)
33. Ženska svetovalnica: Kaj je nasilje:
<http://www.drustvo-zenska-svetovalnica.si/nasilje-nad-zenskami/kaj-je-nasilje#en>
(26.11.2015)

8 PRILOGE

8.1 Intervjuji

1. intervju: INTERVJU S PIO

Datum: 9.2.2012

Intervju je potekal preko telefona

Pia se z nudenjem erotične masaže, ki te pripelje do vrhunca ukvarja približno eno leto. To počne ob redni službi. Je zaposlena, vendar s samo plačo težko pokrije vse svoje stroške. Pravi, da je sedaj recesija, kriza in zato nujno potrebuje dodaten zaslužek.

Najbolj nevarno pri njenem delu se ji zdi to, da bi okolica izvedela. *»Verjetno sploh ne bi verjeli, ker drugače nisem oz. ne zgledam tak tip ženske, ki bi se s tem ukvarjala«*. Za to, kar počne, ve samo ena njena kolegica in sestra, ki temu ni preveč naklonjena, vendar jo razume. Tudi sama je sprva imela predsodke do tega dela, vendar se jih je znebila in s tem nima več težav.

Zgodilo se ji je že, da je stranko srečala tudi potem, zunaj na ulici, vendar je ni strah, da bi jo te razkrile, ker bi bilo to tudi za njih slabo. Že vnaprej se dogovorijo za diskretnost. Če se slučajno srečajo, se obrnejo stran ali pa le bežno pozdravijo. *»Kaj pa imajo oni od tega, da me razkrijejo, saj s tem tudi sebi škodujejo. Razen, če bi kateremu bilo vseeno in bi hotel biti žleht, ampak to se ji še ni zgodilo«*.

V redni službi nobeden ne ve, s čim se ukvarja in ne zna si predstavljati, kako bi ravnali, če bi to odkrili. Meni, da bi jo sigurno gledali postrani, vendar ne verjame, da bi jo zaradi tega odpustili, saj vse oddaja v rokih.

Sama pravi, da nikoli ni doživela nasilja s strani strank. Slišala je že, da se to dogaja, *»ampak takim, ki ne pazijo in dejansko sprejmejo vse«*.

Pri svojem delu se največkrat ravna po svoji intuiciji. *»Dejansko slišiš če je človek čuden po glasu, pristopu, ki ga ima po telefonu. Če na primer ful teži, vem da nekaj ne štima. Zapisujem si tudi telefonske številke (neodgovorjene klice) in če vidim, da nekdo non stop kliče, se sploh ne javim, ker vem da nekaj ni ok.«*

Pravi, da so jo stranke že skušale prepričati v kaj več, kot samo masažo, ampak se je temu vedno odločno uprla. Pravi, da se zna postaviti zase. *»Nisem tip ženske, ki se bojim nasilja. Če bi se karkoli zgodilo, se seveda ne bi kar pustila. Branila bi se z vsemi štirimi. Enkrat se mi je zgodilo, da je en tip ful težil. Takrat sem poklicala enega znanca in še preden sem odložila slušalko, je tip že pobegnil.«*

Sama se skuša pred nadležnimi strankami zaščititi tako, da zaupa svoji intuiciji, zapisuje si številke, več ali manj ima stalne stranke. Najraje sprejema starejše stranke, ker naj bi bile bolj umirjene.

Omenja tudi črno listo, ki kroži po internetu. Iz črne liste je razvidno, katere stranke ne plačujejo storitev. Verjame, da je to veliko bolje urejeno v tujini.

V primeru, da bi prišlo do nasilja bi najprej poklicala enega znanca, ki bi ji takoj priskočil na pomoč. Od institucij bi se obrnila na policijo. Ne pozna nobene ustanove ali nevladne organizacije, ki bi ji lahko nudila kakršnokoli pomoč, če bi jo slučajno rabila, v kar pa dvomi.

S tem se namerava ukvarjati še kakšno leto ali dve, toliko, da si nabere *»lep kupček denarja«*.

2. intervju: INTERVJU Z NINO

Datum: 10.2.2012

Intervju je potekal preko elektronske pošte

Nina se z nudenjem spolnih uslug ukvarja natanko osem mesecev. S tem se ukvarja zato, da si lahko plača stroške šolanja, bivanja, najemnino in ostale stroške. To kar počne, je le trenutno stanje. Poleg tega je študentka, dela tudi drugje, tako da je nudenje spolnih uslug le dodatno delo. V prihodnosti se s tem delom ne namerava ukvarjati. S ponujanjem spolnih uslug se je začela ukvarjati po tem, ko je opravila tečaj masaže. Dobila je službo v masažnem salonu, kjer naj bi opravljala samo masažo. Izkazalo se je, da si stranke v sobi želijo več in so za to pripravljene tudi več plačati. Ponudbe je izkoristila, saj si s tem denarjem veliko lažje pokrije vse stroške.

Pravi, da se je med svojim delom že soočila z nasiljem. Ena stranka je po opravljenem delu hotela z njo fizično obračunati in se tako izogniti plačilu. Pravi, da se takrat ni obrnila na nobeno institucijo in se tudi nikoli ne bo.

Zgodilo se ji je tudi, da jo je stranka silila v uživanje prepovedanih drog. Govorili so ji, da se bo bolj sprostila, da bo bolj uživala in da se bo počutila, kot da je v nebesih. Seveda se ni dala prepričati. Kasneje je izvedela, da so jo želeli le omamiti, si potešiti željo in ji ukrasti dnevni zaslužek, ki ga je imela v predalu.

Zaupam samo sebi in si v takih trenutkih pomaga sama ali pa pokliče redke, dobre prijatelje, ki jim lahko zaupa.

Pravi, da je sedaj za nasilne stranke poskrbljeno, saj imajo varnostnika, ki jih varuje pred njimi. Plačilo zahteva v naprej, ker je bilo že preveč neplačanih storitev. Pravi, da si telefonskih številk potencialno nevarnih strank ne zapisuje, ker taki vedno znova kličejo iz drugih števil in se izdajajo za lažnim imenom.

Orožja nima in ga tudi nikoli ne bi uporabila. Pravi, da jih policija ne ščiti, ker jih *»dobesedno prezira«*.

Nina ne pozna nobenih formalnih ali neformalnih organizacij, na katere bi se lahko obrnila v stiski, ali v kolikor bi potrebovala kakšen nasvet/informacijo. Pravi, da vsi le nekaj obljublajo, vendar ničesar ne storijo.

Njena družina ne ve, s čim se ukvarja in tudi ne želi, da bi izvedeli. Boji se njihovega odziva. Prepričana je, da je ne bi razumeli in da bi jo vrgli na cesto. Po njenem mnenju ni veliko možnosti, da bi izvedeli, saj sama živi in se šola v Ljubljani, starši pa živijo v Mariboru. Edina, ki ve in ji stoji ob strani, je njena dobra prijateljica Ana.

Preden se sreča s stranko, želi vedno prej dobiti sliko stranke. Če se slučajno zgodi, da to osebo pozna, jo prepusti sodelavki. S tem se na nek način zavaruje, da ljudje, ki jih pozna, nebi odkrili kaj počne.

3. intervju: INTERVJU S SANJO

Datum: 10.2.2012

Čas srečanja: 10.00-12.00

Kraj srečanja: Ljubljana.

Sanja se je z nudenjem spolnih uslug ukvarjala približno 17 let. Sedaj je stara 36 let in trenutno se s tem ne ukvarja. Pri petnajstih letih je zaradi nasilja in različnih težav zbežala od doma. Živela je na cesti in takrat se je tudi vpeljala v nudenje različnih spolnih uslug v zameno za denar, ki ga je *»krvavo potrebovala.«* Zaključeno ima samo osnovno šolo. Poklica nima. Trenutno stanuje v varni hiši.

Zanjo je bila prostitucija vedno neke vrste služba.

Sanja vidi pri opravljanju svojega dela veliko nevarnosti, predvsem fizično in psihično nasilje. Delala je v vseh mogočih razmerah in doživela marsikaj (*»Kaj nisem?!«*).

Najhujše stranke so bili mladi, pijani moški, predvsem južnjaki, ki so se izživiljali nad njo. Na dan je sprejela tudi 10 do 15 strank. (*»To si kot mašina, če nisi zadet tega ne zmoreš«*). S strani strank je doživela veliko poniževanja, s čimer so jo razčlovečili – čudni fetiši (lulanje, kakanje ipd.).

Delo so opravljale v stanovanju, ki ga je najel zvodnik. Nadzoroval jih je v zgornjem stanovanju, kjer so se tudi *»zadevali«*. *»Sobe so bile ozvočene,«* (opremljene s prisluškovalno napravo) zato so se nedovoljene stvari (dodaten denar za kakšno dodatno uslugo) s strankami dogovarjale na balkonu ali pa šepetaje. (*»Za dodatno plačilo, za katero šef ne ve, narediš tudi kaj, kar drugače ne bi. Ti je že čisto vseeno.«*) Delo so opravljale tudi na domu strank - *»tempirane na dom«*. Enkrat se ji je zgodilo, da je stranka ni hotela spustiti iz svojega stanovanja. Takrat se je rešila tako, da je naredila *»štalo«*. Začela je kričati, razbijati ipd. Če se ni pravočasno vrnila nazaj k zvodniku, je bila tepena.

Delo je večinoma potekalo tako, da so se preko telefona same dogovarjale s strankami. Vsaka je dala 5 oglasov. Zvodniku je bilo pomembno samo to, da izpolnijo postavljeno normo. V nasprotnem primeru so bile tepene. Prostega časa niso imele, saj so neprestano delale. Pri svojem delu je za svojo lastno zaščito največkrat poskrbela kar sama. Intuicija ji veliko pove, saj že po glasu po telefonu ve, kakšen je človek (ali bo nasilen, čuden itd.). Takšni stranki se je lahko izognila samo če je bilo veliko dela in je lahko dosegla normo, ki ji jo je določil zvodnik. V primeru, da dela ni bilo, je bila prisiljena sprejeti tudi takšne *»malo čudne«* stranke. Ko je zvodnik izvedel, da je sposobna in da lahko zasluži več, ji je zvišal normo.

Če je bila bolna ali utrujena to ni bil razlog, da ne bi delala. Vse je prekrila s pudrom in delala kot običajno (*»Kilo pudra pa grem«*). Vedno so bile v sobah rdeče luči, ki so skrile vse sledi poškodb, utrujenosti, bolezni (*»Rdeča luč prekrije vse rane«*). Zanimivo se ji zdi, kako to, da stranke nikoli niso vprašale, zakaj je taka tema.

Spolne delavke so si vedno pomagale med seboj in ščitile druga drugo. *"Edino ena drugo smo imele. Bila sem kot bodyguard."* Punce je spremljala tako, da je pustila priprta vrata in poslušala, če je vse v redu. Če bi zaslišala kaj nenavadnega, bi posredovala.

Za zaščito pred spolno prenosljivimi boleznimi so morale poskrbeti same. Zaradi nabitega delavnika jim je zmanjkalo kondomov, zato so bile prisiljene prati kondome in jih še enkrat uporabiti. Zvodnik jim kondomov ni kupoval. Ko je izvedela, da jih zastoj delijo na Stigmi, jih je vzela cel kup, da jih ja ne bi zmanjkalo. Zvodnika ni zanimalo, če imajo kako spolno bolezen, nikoli se niso hodile testirati. Takrat je bilo tudi njej vseeno za spolne bolezni, saj se je počutila čisto *»razčlovečeno, na dnu.«* Kondomov ni uporabljala za svojo varnost ampak zato, da so se stranke počutile varno. Ko se je nehala prostituirati, se je šla testirati. Test je bil negativen.

Zvodnik torej ni poskrbel za njihovo varnost, bil je le zaščita pred drugimi, po možnosti še hujšimi zvodniki.

Ljubljana je bila razdeljena na dele - na vsakem delu je deloval in imel oblast določen zvodnik. Iz tega razloga je bilo težko delovati na lastno pest. *»Ko sem delala sama, sem imela svoje punce, ki sem jim nudila stanovanje, glede denarja smo bile dogovorjene. Za njih sem bila človek. Nisem jih izkoriščala"*. Enkrat so ji v stanovanje vdrl trije južnjaki. Vedela je, da se ne sme upirati, drugače bi jo *»prebutali«*. Samo usedla se je za mizo in na vse pristala. To je pomenilo, da je pristala na to, da bo delala za njih. Ko so odšli, je vsa dekleta poslala domov, strgala vse kartice, stanovanja vrnila lastniku in zbežala. Kmalu so jo našli in takrat so jo *»prebutal, ko vola.«* Odvlekli so jo v stanovanje in jo z lisicami priklenili za radiator. Čuval jo je Meho. Z njim sta se bežno poznala. Takrat se mu je očitno zasmilila, zato jo je odklenil in ji rekel, da gre na stranišče in da bo *»slučajno«* pustil odklenjena vrata. Spustil jo je. Zbežala je k drugemu zvodniku, saj je bil on edina zaščita pred južnjaki, čeprav se je potem izkazalo, da je bil on še hujši. To je bila edina, čeprav slaba zaščita pred tem, da bi jo ubili.

Zvodnik jih je ustrahoval, zato se mu ni upala upreti. Zagotovil si je, da so bile punce od njega odvisne. To je dosegel na različne načine npr. punca je morala pri notarju podpisati dokument v katerem je bilo navedeno, da si je od njega izposodila določeno vsoto denarja (čeprav si je v resnici ni), ki mu jo bo vrnila.

Ko so zbolele, jih je zaklepal in jim ni dovolil iti k zdravniku. Enkrat je močno zbolela - visoka vročina, 40 stopinj, močna utrujenost, slabost, gnojne bule itd. Takrat je prišla do zdravnika tako, da je ob odsotnosti zvodnika (ko je šel v trgovino) *»sesula vrata«*. Poslali so jo v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima sepso. V bolnišnici naj bi ostala tri mesece, saj je nujno potrebovala počitek, da bi prišla k sebi. Kljub temu je zvodnik že po dveh tednih prišel v bolnišnico in zahteval, da podpiše papirje in se vrne na delo, češ, da ima zaradi nje veliko izgubo. Uprla se mu je tako, da mu je zagrozila z varnostnikom bolnišnice. Takrat se je ustrašil in odšel. Še preden je zapustila bolnišnico, so ga zaprli za eno leto. Ni ji bilo jasno, kako so ga spustili tako hitro. Prepričana je, da je imel *»ornge veze.«* Ko je prišla iz bolnišnice, se je nehala drogirati. Našla si je podnajemniško stanovanje, vendar si ga ni mogla privoščiti. To jo je pahnilo nazaj v prostitucijo.

Sanja navaja tudi primer svoje prijateljice, ki je zbolela, vendar ji ni uspelo priti do bolnišnice, zato je umrla. Zvodnik naj bi jo zavrnil v preprogo in njeno truplo odvrnil.

Sanja meni, da imajo pri spolnem delu veliko vlogo tudi droge. Vedno več je »narkomank«, ki so pripravljene za 20, 30 evrov narediti marsikaj, samo da pridejo do svoje doze. Tudi, če se želiš odvaditi od drog, te organizacije in institucije lahko sankcionirajo. Sankcije te pahnejo nazaj na ulico in posledično nazaj v prostitucijo. Če v varno hišo pride »zadeta« jo lahko po nekaj opominih izključijo. Podobno je v zdravstvenih ustanovah: »Če v ordinaciji, kjer delijo metadon, posumijo, da si se drogiral (npr. če ti iz žepa padejo tablete, ki niso v tvoji terapiji) sledijo sankcije. Največkrat moraš hoditi po metadon v drugi kraj (več zapravi za pot in posledično nima denarja za vlak, da bi obiskala sina na primorskem in tako se v želji po dodatnem zaslužku spet zateče v prostitucijo). Lahko ti ukinejo metadonsko terapijo. Iz desetih tablet na nulo...To te lahko ubije.«

Z institucijami v glavnem nima dobrih izkušenj.

Zelo slabe izkušnje ima z zdravstvenimi ustanovami. O njih pove: »Tudi zdravstvo te stigmatizira« npr. uporabljajo dvojne rokavice. Na svoj račun je slišala veliko ponižujočih izjav s strani zdravstvenega osebja: "Enkrat mi je ena zdravnica potisnila glavo v stran in rekla: Ne dihaj vame, doma imam otroke!" Druga zdravnica ji je rekla: »Škoda davkoplačevalskega denarja zate!«

Nikoli več se ne bi obrnila na policijo, ker je tudi z njimi imela slabo izkušnjo. Enkrat jo je zvodnik vrgel po stopnicah. Poklicala je policijo in ga hotela prijaviti. Ko so prišli, jim je razkazala prostore, kjer delajo in kjer »se fiksajo«. Policija jo je pod pretvezo, da jo peljejo na policijsko postajo, kjer naj bi ovadila oz. prijavila zvodnika, odpeljala v uklonilni zapor na Ig. Na policijo se ne bi obrnila zaradi kakršnegakoli kaznivega dejanja (posilstvo, fizično in psihično nasilje strank), ker so jo obravnavali kot kurbo in narkomanko in ne kot človeka.

Na socialo se ni nikoli obrnila, ker jo je bilo sram povedati s čim se ukvarja, saj je to tabu tema. Vedela je, da bi jo obsojali. Iz tega razloga o svojem delu ne govori nobenemu (družini, socialnim delavkam, prijateljem itd.).

Na socialno službo bi se glede težav zaradi prostitucije obrnila le, če je socialne delavke ne bi obsojale. Meni, da bi bilo potrebno k nam prinesiti prakso nekaterih drugih držav in sicer, da ima ženska možnost poklicati na nek telefon, kamor sporoči, da je ogrožena in da jo po tem klicu takoj nekdo pride iskat in odpelje v varno okolje - "dobesedno ugrabi in odpelje v varno okolje." Ko je enkrat poskrbljeno za varnost, se ji zdi pomembno, da se človeku vrne dostojanstvo. To se doseže preko spoštljivega medsebojnega odnosa, preko tople besede in "da ti da nekdo vedeti, da si vreden." Na tem lahko gradiš zaupanje in nek odnos.

Sanja tudi v svoji neformalni mreži nima nikogar, na katerega bi se lahko obrnila v stiski, saj prijatelji (iz preteklosti) in družina ne vedo, da se je ukvarjala s prostitucijo, poleg tega pa njena družina živi v drugem kraju – na Primorskem, ona pa v Ljubljani. Družina ve, da ima težave z uživanjem prepovedanih drog. Sin je ne obsoja, kar ji veliko pomeni. Na ostalo družino se ne more zanesti ali zateči v kakršnikoli stiski, saj čuti, da je bila v družini vedno grešni kozel. Mama jo je krivila za vse. "Moja mama je nora. Ne pašem v njeno sliko "happy family".

Trenutno živi v varni hiši. Z zaposlenimi ni zadovoljna. Drugačno mnenje ima o prostovoljkah, za katere meni, da so zelo v redu punce. Občutek ima, da je ona (in ostale punce) tam zaradi socialnih delavk (da imajo one službo) in ne obratno. Socialne delavke ji nalagajo sankcije za vsako napako.

Sedaj je dobila opomin pred izključitvijo (če bi prišlo do izključitve, bi pristala na cesti, kar bi bila velika nevarnost za povratak v prostitucijo – kot se je že zgodilo).

Od vsega je zelo utrujena. Želi si urediti svoj položaj (*"Moram si zrihtati stanovanje in socialo"*), vendar ima občutek da je z vseh strani stigmatizirana. Za vsako pravico mora izpolnjevati več pogojev in stalno nekaj dokazovati npr. psihiatrično mnenje o tem, da je stabilna. Vložila je prošnjo za neprofitno stanovanje, kamor naj bi prišel tudi sin, ko bo začel študirati v Ljubljani. Sedaj je dobila tudi *"krasno socialno delavko"* v Mostah, ki ji je »zrihtala« socialno pomoč, s katero zdaj skuša preživeti. Morala ji je obljubiti, da bo socialno pomoč izkoristila sebi v dobro in da bo zadovoljna s tem, za kar bo denar porabila. S to socialno delavko je zelo zadovoljna.

4. intervju: INTERVJU Z MARKOM

Datum: 11.2.2012

Čas srečanja: 21.00-22.00

Kraj srečanja: lokal v Domžalah.

Marko se z nudenjem spolnih uslug ukvarja malo več kot eno leto. Trenutno je brezposeln. S spolnim delom se je začel ukvarjati zaradi finančne krize, v kateri se je znašel po izgubi službe. Star je 35 let in živi sam, v svojem stanovanju.

S spolnim delom se je začel ukvarjati tako, da je objavil oglas na spletno stran Kupid. Po treh mesecih mu je prvič pisala ženska, in sicer, naj jo pokliče in se bosta zmenila za srečanje. Na začetku ga je bilo malo strah, vendar se je zavedal, da dela za preživetje. (*»Na začetku je mal straha..Sam jaz vem zakaj to delam. Da preživim.«*)

Sprejema samo ženske stranke. Nima postavljenih cen za določeno storitev, ampak se glede cene sproti dogovori s stranko. Pojasni jim, da mu lahko dajo, kolikor želijo, da je v finančni stiski, brez službe in rabi denar, vendar nikoli ne zaračuna manj kot 50 EUR. Če bi se moral na delo peljati v kakšen drug kraj, bi zaračunal tudi potne stroške. Za spremljanje (lahko tudi cel večer, ali pa cel dan) zaračuna *»mal več«*.

Večkrat med pogovorom je poudaril, da dela to iz *»zajebancije«* in da je to samo *»trenutno stanje«*. Pravi, da se dobro zasluži, vendar tega dela ne bi mogel opravljati v nedogled. *»Vsak hoče družino..in nisem več star 20 let.«*

»Da delam vsaj to, da ne ležim samo doma in ne gledam sam v ta portal za zaposlovanje.« Preden je začel z nudenjem spolnih uslug, je zamenjal že 11, 12 služb. *»Imel sem katastrofalne službe z minimalno slovensko plačo.«*

Sam ne omenja, da bi se pri opravljanju svojega dela srečeval z nevarnostmi, mogoče prej z nevšečnostmi. *»Včasih pridejo kakšne stranke, psihično bolne ženske in me potem uporabljajo za psihologa. Jaz nisem zato tukaj.«*

Zgodilo se je, da je stranka hotela posneti njun seks. Snemanje je odklonil, vendar ga je vseeno hotela prisiliti v to dejanje, češ da je dolžan izpolniti njeno zahtevo, ker ga ona plača, vendar se ni pustil. Potem sta se dogovorila za storitev brez snemanja, vendar je imel čuden občutek. Strah ga je bilo, da ga vseeno snema, ves čas se je spraševal: »Kaj, če je že prej dala kam kamero?«

Zgodilo se mu je tudi, da ga je stranka »verbalno napadla«. Stranko je klical mož. Po telefonu sta se prepirala in »je pol jezo na mene stresala«.

Ena ženska je hotela, da bi njen mož prišel zraven in ju opazoval med seksom. Odklonil je in ji povedal, da se lahko dobita sama. »Mogoče je njen mož isto spolno nagnjen. Nikol ne veš.«

Tudi moške strank so ga že klicali. Eden je zanj izvedel od sosedu. Poklical ga je po telefonu in ga vprašal »Kdo ste?«. On se je odzval z istim vprašanjem: »Ja kdo ste pa vi?« in mu povedal, da se je najbrž zmotil. Ta moški je potem še dvakrat klical. Zanimalo ga je, če se sestaja z njegovo ženo, vendar je vse zanikal. Če bi ga mož kakšne stranke besedno napadel, bi rekel, da se je zmotil. Če bi prišlo do groženj, bi najprej skušal ukrepati sam, če ne bi pomagalo bi poklical policijo. (*»Bi ga probal tud sam nagnat, sam se ne bi z nekim maniakom ukvarjal.«*)

Ima nekaj stalnih strank, vendar pravi da ne veliko: »Ni zdej to, da bi mel cel avtobus.« Pravi, da večina strank z njim ravna spoštljivo. On stranke ne sili v stvari, ki jih ne želijo. »Jo mal zmasiram, mal pobožam in je to to. Jaz nobene ne silim v nič.«

Ponavadi delo poteka tako, da ga stranka pokliče, on pa ji pove kaj vse nudi (masaža, spremstvo,...). Pove ji, da vse računa. (*»V glavnem se vse plača.«*) Stranke nikoli ne pelje k sebi domov. Še preden se s stranko dobi, se o njej čim bolj pozanima. (*»Vprašam po statusu, kaj dela, da mal vidim.«*). Stranki razloži, da ga sicer ne zanima njena zgodovina in ostalo, ampak sprašuje le zato, da se malo zaščiti. S strankami se vedno najprej dobi v obljudenem lokalu oz. v množici ljudi (*»Ker ne veš kaj te čaka. Raje prej počekiram.«*). Stranke ob srečanju na podlagi intuicije preceni. (*»Mora biti res dobra igralka, da bi me pretentala.«*). Na podlagi intuicije, odgovora na oglas in po prvem vtisu se odloči, na kakšen način bo z njo sodeloval (ali bo seksual ali ji bo ponudil samo masažo). V kolikor mu ženska ni všeč, jo zavrne z izgovorom, da nudi samo masažo. »Če je res nikakva. Ampak jo zavrnem na lep način.« Če bi že po telefonu ugotovil, da stranko pozna, bi jo zavrnil. Če bi se zgodilo, da bi se sestal z osebo, ki jo pozna bi ji pojasnil situacijo in sicer, »da je trenutno pač v finančni krizi, če pa ve za kakšno službo pa... (širok nasmeh).«

V oddaljenih in neobljudenih krajih se ne sestaja s strankami. (*»Lahko me potem tam čakajo kakšni moški in me pretolčejo.«*) Včasih sam najame sobo in potem najem sobe vključi v ceno.

Marko je prepričan, da nobeden iz njegove formalne in neformalne mreže ne ve, s čim se ukvarja in želi, da tako tudi ostane. »Noben ne ve, niti ne želim da zvedo, če bi, bi bilo vse sorte...«

Boji se, da bi straši izvedeli, s čim se ukvarja, vendar predvideva, da bi ga razumeli. Če bi izvedeli, bi jim obrazložil, da se je v to spustil zaradi trenutne finančne situacije in da jih ni več hotel prositi za denar, ker je želel sam poskrbeti zase. Če bi starši izvedeli samo za eno žensko, bi rekel, da mu je finančno pomagala, on pa ji je v zameno vrnil na takšen način (masaže, spolne usluge ipd.). Razložil bi jim, da je bila to samo trenutna kriza. »Starši bi me razumeli. Prvo bi debelo gledal, pol bi se pa sprijaznil. Vsak ma svojega otroka rad, nočem pa da kdo to zve.«

Za odziv širše okolice mu je vseeno. Sosedu in sovaščani so ga vedno »postrani gledal« ker je »vpadljiv«. »Itak imajo vsi nekaj proti meni...se mi fučka za druge.«

Glede spolno prenosljivih bolezni ga ne skrbi, ker brez kondoma ne pristane na spolne odnose. *»Obvezno kondom, brez kondoma ni nič.«*

Droge ne vidi kot eno izmed nevarnosti v svojem trenutnem delu ali pa kot dejavnik, ki bi ga pahnil v prostitucijo. V droge ga niso nikoli silili, niti ni nikoli posegal po njih: *»Droge pa nikol. Niti alkohol. Mislim no tako, sam na žurih, ne pa da bi bil zapit. Zadnja stvar, ki bi jo šel delat je drogo prodajat.«*

Na socialne službe se ne bi obrnil, ker je spolno delo le trenutna služba in ni dolgoročno. Če bi imel službo, se s tem ne bi imel časa ukvarjati.

Strinja se z legalizacijo prostitucije – da bi imeli sindikate in bi priznali spolno delo, kot vsako drugo delo. Težavo vidi v tem, da bi podatek, da se je ukvarjal s prostitucijo, vplival na to ali bi dobil službo kje drugje in kakšna bi ta služba bila. *»Bi ti potem tam pisalo s čim si se prej ukvarjal. To je isto, kot če si v zaporu, greš iz zapora in potem ne dobiš službe.«*

Pozna nekaj punc, ki se ukvarjajo s prostitucijo. *»Rekle so, da vse sorte ljudi spoznaš. Vse živo doživiš. Ponavadi delata vedno dve puncici skupaj, da se tako zaščitijo. Imajo tudi svoje stanovanje, v katerem delajo. Mlajše študentke majo zvodnika, da jim nudi zaščito, ampak to je krinka.«*

Punce, s katerimi se je pogovarjal in jih pozna, so mu rekle da zvodnika ne potrebujejo. V primeru, da bi bilo karkoli narobe, bi poklicale policijo. Policiji bi povedale, da so tega moškega že prej spoznale na pijači in ga povabile na obisk. Potem se je izkazalo, da je *»psihič.«* Policiji ne bi povedale, da so prostitutke. *»Vedno neki lažejo, vedno neki izgovori. Noben noče o sebi govorit, s čim se ukvarja.«*

Pozna eno žensko, ki je bila 5 let *»kurba«*. *»Potem je enega pomembneža zagrabila in zdaj živi na veliki nogi. On (njen mož) ne verjame, da je bila prej kurba.«*

Enkrat ga je poklicala ena ženska, ki je mislila da ima za sabo več ljudi. Rabila je spremljevalce za ženske. *»Jaz sem potem razmišljal o tem. Kolega se je ponudil, da bi mi naredil spletno stran: Spremlstva...za kaj več se pa pol zмениš. Poslovne ženske pridejo iz tujine v Ljubljano pa rabijo enega vodiča, da se počutijo bolj varno, pa da jih malo stisne, vendar je več ženskih spremljevalk kot moških. Slovenci smo bolj sramežljiv narod.«* Ko je v vlogi spremljevalca, se obleče bolj elegantno. *»Kravata, rekle, da sem na nivoju.«* Pravi, da so največkrat tujke tiste, ki rabijo spremljevalca. On ne gre s tujkami, ker ne zna angleščine. *»Sem bil butl da se nisem uču. Mora pa bit komunikacija.«*

Če bi uspel odpreti s.p. (najraje v Ljubljani) in bi imel za sabo ljudi za spremstvo, sam ne bi več delal in bi samo pobiral določen procent od ljudi, ki bi delali zanj. Pravi, da bi najraje delal s kakšnimi tujci. *»Sam da bi jim zaupal.«*

O sebi pravi: *»Jaz sem čist normalen človek, kot vsi ostali.«*

5. intervju: INTERVJU Z MAJO

Datum: 4.6.2015

Intervju je potekal preko telefona.

V ta posel je prišla zaradi finančne stiske. Pred tem je imela »normalno« službo, vendar premajhno plačo. Poleg tega je na delovnem mestu doživljala velike pritiske. Nikoli ni imela predsodkov do tega posla. Velikokrat je razmišljala o tem, da bi poskusila in si z večjim prihodkom omogočila udobnejše življenje.

Prvi profil na spletni strani Slo Escort je naredila že leta 2011. Bila je samo v vlogi »opazovalke«. Prebrala je vse forume in se pozanimala o cenah in izkušnjah drugih punc.

Do prvega plačanega dela je prišlo po naključju. Njen prijatelj je v Slovenijo na poslovni obisk pripeljal tujca, ki je potreboval spremstvo. Takrat je prvič seksala za denar. »*Fant je bil lušten. Imela sva se prav lepo.*« Kljub temu, je bila zelo živčna, negotova in nervozna, ker ni vedela kako bo šlo. Strah jo je bilo, da bo obema nerodno in neprijetno, vendar sta se na koncu lepo ujela in sprostila.

Po tej izkušnji se je opogumila in leta 2014 prvič dala oglas na spletno stran Slo Escort tudi kot ponudnica spolnih storitev. Sprva je spolne storitve in spremstvo nudila ob delu, sedaj pa je že tri mesece to njena osnovna dejavnost.

Nima še nobene slabe izkušnje ali težave zaradi tega posla. Najbolj neprijetna situacija je, ko nekomu smrdi iz ust. Meni, da na slabe izkušnje še ni naletela zaradi iznajdljivosti in previdnosti.

Za svoje storitve je, glede na ostale punce, postavila visoko ceno. Cene na spletni strani Slo Escort in podobnih straneh se vrtijo od 50 do 150,00 EUR na uro. Največkrat je cena za eno uro od 80 do 100 EUR. Maja je začela z nižjo ceno in jo že dvakrat dvignila, saj strank zaradi višje cene ni nič manj. Ima skoraj najvišjo postavko in sicer 150 EUR na uro. Prepričana je, da so iz tega razloga stranke bolj resni ljudje (»*Stranke zato niso tako smotane. So bolj resni.*«) in posledično je manj možnosti, da bi se zgodile kakšne »čudne stvari«.

Punce se med sabo povezujejo na forumu. Obstaja črna lista strank in njihovih telefonskih števil. Omenjena lista je skrivnost. Dostopna je samo puncam in se je ne da dobiti.

Na začetku, ko še ni vedela, kako se stvarjem streže je bila manj previdna. Vsaki stranki je zaupala resnične in točne podatke (naslov in številko stanovanja). Enkrat se je zgodilo, da stranka ni prišla, poleg tega se gospod ni več javljal na telefon. O tem je razmišljala še dolgo. Bilo jo je strah, ker ima popoln tujec njen točen naslov in nikoli ne veš kaj namerava. Od tega dogodka je veliko bolj previdna. Stranki (razen če gre za redno stranko) pove naslov sosednjega bloka in v kolikor jo pokliče, da je spodaj, mu pove pravilen naslov. Tako ve, da je resen.

Strank načeloma ne preverja. Ne ve niti, kako bi jih, ker ji po telefonu običajno ne povejo imena in priimka. V kolikor ji kdo pove, pogleda malo na facebook, ampak bolj iz radovednosti kot iz previdnosti. Če stranka ni resna, (to pomeni, da pokliče pa potem dejansko ne pride) to hitro ugotovi

iz telefonskega pogovora. Sumljivo je, če nekoga preveč stvari zanima, ali če ne vpraša skoraj ničesar. Še posebej je pozorna, če človek ne vpraša za lokacijo. Po tem ve, da ni resen, razen če je pozabil vprašati za naslov, ampak v tem primeru hitro pokličejo nazaj. Velikokrat se zgodi, da potencialne stranke rečejo, da je so v bližini in da pridejo čez pet minut. To je tudi znak, da nekaj ni v redu. Ne razume, zakaj ljudje to počnejo. Telefonske številke takih strank se gotovo znajdejo na črni listi.

Maja je v tem poslu sama. Delo opravlja v svojem stanovanju, zvodnika nima. Po njenem mnenju zvodnikov v Sloveniji ni. Vse punce, ki jih pozna, delajo same. V kolikor bi se pojavil kakšen zvodnik, ki bi na silo želel dobiti dekleta, ki bi delala zanj, bi o tem gotovo pisali na forumu. Enkrat je slišala, da naj bi se v Sloveniji pojavil zvodnik, ki je sicer iz Beograda. Govorilo se je, da naj bi s silo skušal doseči, da bi dekleta delala zanj. Tistim, ki njegove ponudbe pod nobenim pogojem niso sprejele, naj bi z nožem porezal obraz. V zvezi s tem se je takoj pozanimala pri uredniku foruma. Govorica o nasilnem zvodniku naj ne bi bila resnična. Včasih jo je zaradi takih »*psihičev*« strah.

Za njeno delo vejo zelo redki, in sicer le nekaj prijateljic. Zaradi dela je ne obsojajo, večinoma so samo »firbčene«. Postavljajo veliko vprašanj v zvezi z njenim delom in v zvezi z njenimi strankami – predvsem jih zanima, kdo so. Družinski člani za njeno delo ne vedo, saj je prepričana, da bi jo obsojali in da bi se jim »*zagnusila*«. Svojo družino ima rada in jo je zelo strah, da bi zvedeli za njeno delo.

Obstaja precejšnja verjetnost, da bi kolegice, ki še ne vejo, in domači izvedeli za delo, saj jim je velikokrat čudno in se sprašujejo, kako si lahko privoščijo določene stvari, saj naj bi bila brezposelna. Kljub temu si privoščijo drage torbice, čevlje in ostale stvari, ki jih ženske obožujemo in so navadno zelo drage. Iz tega razloga mora imeti vedno na zalogi kakšen dober izgovor. Kolegicam reče, da ji drage stvari kupuje »*bogati ljubček*«. Domači se na firme tako in tako ne spoznajo in če že kaj vprašajo, pove, da je bila torbica zelo poceni, da je določeno stvar dobila za darilo, da jo je kupila še takrat, ko je bila zaposlena ali da si jo je sposodila od prijateljice. Izgovorov in pojasnil za nove, drage stvari ji sicer nikoli ne zmanjka, vendar jo skrbi, koliko časa bodo nasedali.

Zaskrbljena je tudi glede spolnih bolezni. Zaščita je na prvem mestu. To pomeni, da vedno seksa s kondomom, tudi pri oralnem seksu mora stranka obvezno natakniti kondom. Zgodilo se ji je že, da je kondom počil. Takrat ji je bilo zares neprijetno. Najbolj se boji okužbe z virusom HIV, pa tudi drugih, manj usodnih spolnih bolezni, ki znajo biti zelo neprijetne. Spolnih bolezni se res zelo boji, zato je občutljiva na to, kdo in s kakšnimi rokami se je dotika po intimnih delih telesa.

Ima stranko s katero hodi v swingerski klub. Zelo neprijetno ji je, ker se tam stranka dotika drugih punc, ki jih ne pozna in ne ve, kako skrbijo za zaščito in higieno. »*S takimi, umazanimi rokami se potem dotika tudi mene, kar se mi dobesedno gravža.*« Vsakokrat jo je strah, da se ni česa nalezla, vendar je bilo do sedaj vse v redu.

Cepljena je proti hepatitisu A in B. Poleg tega se nekajkrat na leto testira. Kljub temu, da na testiranja hodi precej pogosto, je medicinske sestre ali zdravniki ne poznajo in nobeden ne ve, s kakšno dejavnostjo se ukvarja. Predvideva, da zaradi tega tudi nikoli ni bila šikanirana, nikoli ni dobila občutka, da bi jo kdo »*postrani gledal*«.

Zaveda se, kako pomembna je zaščita pred spolnimi boleznimi in meni, da je večina punc (ne samo spolnih delavk) glede tega zelo neodgovornih. Prijateljice ji govorijo, da je paranoična in da pretirava, vendar sama ve, da pravilno ravna.

Nikoli še ni prišlo do nasilja. V kolikor bi bila stranka nasilna in bi bilo hudo, bi se po pomoč zatekla na policijo. O tem bi sicer dobro razmislila, saj ne želi, da bi se v policijski zapisnik napisalo njeno ime in njen priimek. Po drugi strani, pa bi v primeru hudega nasilja imela v mislih ostale punce. Prijavo bi naredila že zato, da zaščiti njih, da se jim ne bi zgodilo isto.

Po pomoč bi se na socialno službo ali katerokoli drugo institucijo/organizacijo obrnila le v primeru, če bi bila prepričana, da je zagotovljena popolna anonimnost. To ji je najpomembnejše. Seveda bi morala biti socialna delavka brez predsodkov do spolnih delavk, jim nuditi »suport«, jih razumeti in predvsem jih ne bi smela obsojati, »gledati zviška« ali se obnašati pokroviteljsko. Poleg tega se ji zdi zelo pomembno, da socialna delavka ne bi spolne delavke poskušala odvrniti od tega dela, če spolna delavka tega ne želi. Meni, da je vsako delo častno in da bi se odločitev o tem, da nekdo želi nuditi spolne usluge, moralo v neki taki službi spoštovati. Od vsega pa se ji zdi najbolj pomembno, da je zagotovljena anonimnost.

Prepričana je, da bi legalizacija in neka pametna ureditev tega dela prinesla pozitivne učinke tako za spolne delavke, kot za državo. *»Vsaka spolna delavka, ki se s tem želi resno ukvarjat bi registrirala svojo dejavnost, če bi bila seveda zagotovljena anonimnost. Pod pravim imenom in priimkom se ne bi nikoli registrirala«*. Slišala je, da imajo v Avstriji možnost, da se spolne delavke registrirajo pod psevdonimom, kar se ji zdi super ideja. V tem primeru bi plačevale tudi davke in bi tudi država imela nekaj od tega. Trenutno se intenzivno preganja delo na črno. Boji se prijave in inšpekcije, saj so globe precej visoke.

Droge so v njihovem poslu stalnica. Z drogami ni imela negativnih izkušenj. Stranke so ji že ponudile drogo, nikoli pa je nobeden ni silil v uživanje drog. S strankami je kadila travo in se »zadela« s kokainom in drugimi prepovedanimi substancami, vendar je bilo vedno v obojestransko zadovoljstvo. Najbolj se ji smilijo punce, ki so odvisne in bi za drogo naredile karkoli. Najhujše se ji zdijo tiste na heroinu, ampak to je čisto »filmska scena« in po njenem opažanju tega v Sloveniji v glavnem ni.

Stranke se pogosto pritožujejo nad visokimi cenami. Iz tega razloga se velikokrat »cenkajo«. Želijo znižati ceno ali pa želijo kakšno storitev »gratis« oziroma podaljšati čas storitve. Vse je natančno dogovorjeno vnaprej, zato načeloma težav s plačilom nima, razen treh izjem.

Ena stranka ji je bila sumljiva že po telefonu. Ko se je želela dogovoriti glede cene, ji je hotel plačati s kozmetiko. Ni bil vztrajen, niti tečen. Na koncu do seksa ni prišlo. Prijazno ga je odslovila. Enkrat ji je stranka plačala manj, kot je bilo dogovorjeno, en gospod pa sploh ni plačal. Po koncu seksa je rekel, da pri sebi nima gotovine, da bo skočil na bankomat in seveda ni prišel nazaj. Takoj, ko je omenil bankomat, ji je bilo jasno, da bo pobegnil. Take stranke dajo na črno listo, da ne bi izkoristil še drugih punc. Velikokrat že po telefonu začuti, če kdo ni resen in v tem primeru vedno za vsak slučaj preveri telefonsko številko na črni listi. V kolikor ugotovi, da je imela prav, se preprosto ne javlja več.

Obstaja torej nekaj takih izjem, v večini pa so stranke poštene in korektne. Vsekakor imajo bolj spoštljiv odnos, kot ga je imel v prejšnji službi do nje šef, sodelavci ali stranke. V prejšnji službi so jo tako in tako vsi izkoriščali, v kolikor si kaj rekel, je bil najbolj pogost stavek: *Če ti kaj ni všeč, pojdi na zavod!*«

Ko je enkrat odhajala iz trgovine, je v garaži zagledala mlado punco, ki je prodajala časopis Kralji ulice. Stisnilo jo je v srcu, ko je videla, da namesto denarja za revijo, dobiva same zaničljive poglede, ali pa jo mimoidoči sploh ne pogledajo. V tistem momentu se ji je punca tako zasmilila, da je šla do nje in se pogovorila z njo. Povedala ji je kaj počne, kakšni so zasluški in da ji niti približno ni tako grozno, kot njej na ulici. Predlagala ji je, da tudi sama poskusi s tem poslom vsaj za toliko časa, da se postavi na noge, saj je zaslužek dober, stranke pa te razvajajo z darili, zasipavajo s komplimenti in imajo na sploh spoštljiv odnos. Nikoli ni izvedela, kaj se je zgodilo s to punco.

Pri strankah torej nikoli ni imela težav z nasiljem, nespoštljivim odnosom, se je pa kar nekajkrat zapletlo, ko se je stranka v njo zaljubila. V takih primerih se brani tako, da je zelo jasna. Stranki pojasni, da je profesionalna, da gre le za neke vrste storitev, da se nikoli ne zapleta s strankami v ljubezenska razmerja in da je to ne zanima.

Večkrat se ji je zgodilo tudi to, da je odnos postal preveč prijateljski. S tem, se začne mešati privatno življenje in služba, kar zna pripeljati do nevšečnosti. Po eni strani ji te stranke veliko pomenijo, saj ji velikokrat svetujejo in pomagajo tudi glede njenega privatnega življenja, kar zelo ceni in spoštuje. Po drugi strani, pa jo taki odnosi močno obremenjujejo, saj se dostikrat stranke preveč vmešavajo v njeno življenje. V tem primeru vejo veliko o njej, mogoče celo preveč. Poznajo njeno pravo ime, poznajo njene težave in skrbi, kar lahko izkoristijo.

Z eno od strank sta zelo poglobila odnos. Poleg nudenja spolnih uslug sta se veliko družila. V življenju ji je zelo pomagal tako z nasveti, kot z dejanji. Iz tega razloga ga zelo ceni in spoštuje. Za vse, kar je za njo naredil, mu je hvaležna. Zdi se ji čudovit človek. O njem ve veliko – tudi to, da je posesiven in maščevalen, zato se ga malo boji. Predvsem se boji tega, da bi jo začel izsiljevati s tem, da jo bo razkril ali ji kako drugače škodil, v kolikor bi zaslutil, da se od njega želi oddaljiti. Boji se, da ne bi razumel, da je odnos za njo postal preveč oseben in prijateljski in da želi imeti posel ločen od osebnega življenja. Če bi hotel, bi se ji lahko maščeval na sto načinov. Iz tega razloga se ga boji zavrniti in je prijazna do njega, kar je precej psihično naporno, včasih nevzdržno.

Grožnjo oziroma nevarnost v tem poslu predstavljajo tudi žene oziroma partnerke. (Ko sem jo klicala po telefonu, je bila prepričana, da sem ena izmed njih, zato je takoj začela razmišljati, kaj bo rekla in me na začetku sploh ni poslušala.) Nekajkrat se je že zgodilo, da je po telefonu govorila z ženo svoje stranke. Enkrat je vračala klic, pa se je oglasila žena. Malce jo je presenetilo, vendar se je takoj znašla in rekla, da je pomota. V nekem drugem primeru je žena videla njen sms. Žena jo je poklicala in vprašala za kaj gre. Takoj ji je bilo jasno, kaj se je zgodilo. Imela je srečo, da sta se po sms-ih dogovarjala samo glede termina, pa se je potem hitro izgovorila, da sporoča, da ta teden ni prostega termina za pedikuro. To je bila redna stranka in je vedela, da hodi na pedikuro.

Za žene ji je zelo hudo. Pravi, da je to edina stvar v tem poslu, ki se ji zdi je sporna – da spi z vezanimi moškimi. Glede tega jo precej peče vest. Kaj takega v privatnem življenju ne bi nikoli naredila in je v nasprotju z njenimi vrednotami.

Zdi se ji, da nudenje spolnih uslug močno vpliva tudi na psihično stabilnost in čustva. Spolne partnerje menja hitro. Obremenjena je s tem, kaj je prav in kaj ne. Kljub temu, da je z nekaterimi poglobila odnos in je le-ta bolj na prijateljski ravni in bolj oseben, se po drugi strani na nobenega ne naveže. Meni, da ni več zmožna čustvovanja in da ni več sposobna ustvariti nek pristen odnos z nekom, kar jo zelo skrbi, saj si tudi ona nekoč želi partnerja in družino. Skrbi jo, če bo sploh sposobna ustvariti nek normalen partnerski odnos.

Žal ji je punc, ki so leta in leta v tem. Pravi, da je ta posel samo začasna rešitev in da bi morale vse punce gledati na to, da s tem denarjem naredijo kaj pametnega.

6. intervju: INTERVJU Z RENATO

Datum: 2.7.2015

Čas srečanja: 20.00-22.00

Kraj srečanja: Ljubljana.

Renata je stara 33 let in se s spolnim delom ukvarja 8 let. Izhaja iz družine, v kateri je bilo vedno pomembno biti uspešen in ugleden član družbe. Sama je bila vedno malce drugačna. Zanimale so jo drugačne stvari, kot večino prijateljic. Študirala je medicino, ker se ji zdi poklic zdravnice zelo zanimiv in srčen. Vseeno pa jo je tekom študija zaneslo v druge vode.

Je ena tistih redkih punc, ki se je za spolno delo odločila zgolj zaradi užitka. Do tega je prišlo spontano. Vedno je rada veliko seksala in eksperimentirala. Večkrat jo je poneslo v svingerski klub. Tam ji je nekdo predlagal, naj začne seksat za denar, glede na to, da tako rada seksa. Do spolnega dela ni imela nikakršnih predsodkov in ideja se ji ni zdelala slaba. Tako se je začelo in počasi se je vpeljala v ta posel. Takrat je imela 25 let. Bila je še zelo mlada in naivna. Zaradi narave dela je opustila študij, saj takega tempa enostavno ni zmogla.

Spolno delo se ji zdi zelo zahtevno, kar jo privlači. Stranke so v večini prijazne, včasih pa imajo nemogoča pričakovanja. Delo ima po eni strani veliko negativnih plati, po drugi strani pa ji prinese tudi veliko pozitivnega: nikoli ji ni dolgčas, vedno jo čaka nova pustolovščina, nekaj zanimivega.

Ena pozitivnih stvari so ljudje, njene stranke. Všeč ji je, ker se veliko ukvarjajo z njo, veliko se tudi pogovarjajo. Zaupajo ji zelo osebne stvari iz svojega življenja. S tem se odnos s stranko poglobi in je nekaj več kot samo seks. Spolni odnos je v tem primeru veliko bolj oseben, strankam je pomembno, da zadovoljijo tudi njo. V takih odnosih se je prvič počutila ljubljeno in to šteje kot velik plus tega poklica. S takšnimi iskrenimi pogovori je pridobila vpogled v zakulisje »uglednih in vzornih«¹ družin. Ve, da ni vse tako rožnato, kot na prvi pogled izgleda. S tem je spoznala moške in njihove potrebe, zaradi česar meni, da bo tako lahko nekoč dobra žena in mati. Ne zatiska si oči pred resnico, kot ostale ženske. Ve, da ima človek potrebe in da nismo monogamna bitja. Skoki čez plot so nekaj vsakdanjega, nekaj običajnega. Sama bo to upoštevala v svojih zvezah. Prepričana je, da bo tako imela bolj uspešno zvezo, kot ostale ženske. Predvsem bo njeno partnerstvo bolj sproščeno, brez tabujev, partner ji bo lahko povedal karkoli. Sedaj se velikokrat sreča z ljudmi, ki svoji ženi ne zaupajo svojih skrbi, želja, spolnih fantazij itd., kar se ji zdi katastrofalno.

Trenutno ima partnerja oziroma *»ljubimca.«* Ima težave v duševnem zdravju, kar jo precej skrbi. Strah jo je, da bi ji kaj naredil, če bi se mu *»odpeljalo«* (večkrat med pogovorom me je vprašala, če se mi zdijo takšni ljudje nevarni). Ve, da to ni partner, s katerim bo preživela celo življenje, ampak trenutno ji tako ustreza.

Njeni bivši fantje so sami čudni ljudje – *»šleparji, izkoriščevalci ali kriminalci«*. Po eni strani fantom težko zaupa, ker so jo že velikokrat izkoristili – za denar ali pa so potrebovali njeno moralno podporo.

Imela je fanta, ki je imel težave z drogo. Glede tega ga je razumela in mu skušala pomagati. Zdela se ji je, da ji je uspelo in da se ni več drogiral. Enkrat sta šla skupaj v Zagreb na dopust. Skupaj s prijatelji so zvečer malo spili, ko je on postal zelo živčen. Kar naenkrat je hotel, da gresta v Ljubljano. Kljub temu, da je kar nekaj spila, jo je silil voziti. Ni razumela, kaj se dogaja, ni vedela da je *»nakrizeran«* in da *»se ga je nazaj navlekel«*. Še sama ne ve, kdaj *»je padel nazaj v droge.«* V tistem momentu je nuno potreboval drogo, zato je na vsak način hotel v Ljubljano. Namesto, da bi ga pomirila, sta se skregala, vztrajala je pri svojem in s tem še malo *»prilila olje na ogenj«*. *»Zašamaril«* jo je in ji *»razbil nos«*. Pomagala mu je čez vse krize, čistila celoten dopust in *»v zahvalo dobim razbit nos.«* Še danes ima zaradi poškodbe težave.

Ob tem se je spomnila tudi na fanta, ki je deloval zelo prijazen. Zelo sta se zblížala, zaupala mu je, imela sta se lepo. Potem ji je enkrat sredi noči iz stanovanja ukradel 5000 EUR prihrankov. Takim ona pravi *»pijavke«*.

Običajno je vedno tako, da se stranke zaljubijo v njo, ne obratno. Enkrat pa se je zgodilo, da je en fant naredil vse, da jo je očaral. Prepričal jo je, da se je v njo zaljubil. Na začetku ji sploh ni bil všeč, ampak se je kasneje zares zagrela zanj. *»Ko sem zagrabila, je odšel brez pojasnil«*. Takšno početje se ji zdi zelo podlo in izkoriščevalsko. Meni, da je to načrtno naredil, čeprav ne ve zakaj. Potrebovala je precej časa, da ga je prebolela, ker je zanj res mislila, da bi bil lahko tisti pravi. Še sedaj ji je malo hudo, ko se spomni na tega fanta.

Do sedaj torej ni spoznala nobenega potencialnega partnerja, ampak samo *»izkoriščevalce, šleparje, pijavke in kriminalce«* kot jim pravi sama.

(Tema vprašanja je bilo torej spolno delo in pozitivne strani tega dela, vendar sva malo zašli. Njene partnerje sva obdelali zato se vrneva na prvotno vprašanje.)

Kot pozitivno pri tem delu je izpostavila denar. *»V temu poslu je veliko denarja in veliko uživancije. Veliko lahko prišparaš, zaslužki so ogromni, če si priden.«* Veliko denarja pomeni lagodno življenje. Marsikaj si lahko privošči. Veliko je prepotovala, bila je že na vseh kontinentih. Ravno kar je prišla z jadrana, kjer so se imeli zelo lepo. (*»Veliko smo ga žural in prdelal kazen za motenje javnega reda in miru. Zdaj moram mal več delat, da bom to kazen lahko plačala.«*) Jutri odhaja na Eurotrip, kjer bo tudi veliko zapravila. Poleg *»uživancije«* pa so tukaj še *»tipi, ki ti non stop loudajo ego«*. V tem poslu je v glavnem veliko dobrega. Spoznala je veliko dobrih ljudi, videla veliko zanimivih krajev in se v glavnem zabavala.

Vsaka stvar ima tudi svojo negativno plat in tudi v tem poslu ni nič drugače. Posel terja veliko naporov in trpljenja. Doživela je že marsikaj hudega.

Na začetku ji je veliko skrbi povzročil strah pred tem, da bi kdo izvedel, kaj počne. Predvsem se je bala, da bo izvedela njena družina, saj tega početja ne bi odobraval. Tega skrivanja jo je »rešil« nekdanji fant.

Z nekim fantom sta se precej zbližala. Imela sta se lepo. Njeno početje naj ga ne bi motilo, vendar v resnici temu ni bilo tako. Postal je posesiven. Po eni strani ga je motilo, da se prostituira, po drugi strani, mu je bil vseč zaslužek. Sploh ne ve točno, kaj ga je motilo, njun odnos je bil čedalje slabši in ni hotela biti več z njim. Začel jo je izsiljevati in groziti, da bo vsem povedal, kaj počne, če ga bo zapustila. Nekaj časa se je obotavljala in ga ubogala, ampak na eni točki se je zlomila. V zvezi z njim ni mogla več vztrajati, zato ga je zapustila, ne glede na posledice. Svoje napovedane grožnje je uresničil. Njeni družbi je povedal, s čim se ukvarja. Novica o njeni »službi« je prišla tudi do njene družine. Maščeval se je še v večji meri, kot je napovedal, in sicer jo je na forumu očrnil in ji dal najslabšo oceno. Napisal je, da je slaba v postelji, da stranke ne zna zadovoljiti ipd. S tem je škodil tudi njenemu poslu. Za njo je bilo to zelo težko obdobje, saj se je morala boriti na več frontah – družina, prijatelji, posel. Vse je šlo navzdol. Doma so bili ogorčeni. Mama se je nekako še držala, oče pa nikakor ni mogel verjeti. Postavili so ji ultimat – ali bo prenehala s spolnim delom ali pa mora od doma. Takrat se je odselila in se s tem tudi osamosvojila. Prijateljice so ji večinoma stale ob strani. Bile so le radovedne glede posla. Prizadela pa jo je zelo dobra prijateljica, ki se je z njo nehala družiti zaradi tega, ker seksa za denar. Dejala ji je, da je to sramotno. Prekinila je vse stike z njo. Renata ji je velikokrat pomagala z denarjem in vedno ji je bila »fouš« zaradi denarja.

Če sedaj pogleda nazaj, je bilo to res težko obdobje zanjo. Kljub temu pa ji je nekdanji fant naredil ogromno uslugo, saj jo je rešil velikega bremena in pritiska, ki ga prinese s sabo skrivanje in iskanje izgovorov, ko nekdo opazi višek denarja, podočnjake od prekrokane noči itd.

Danes z družino nekako shajajo. Vidi jo se nekajkrat letno. Oče ji tega nikoli ne bo odpustil in nikoli se ne bo sprijaznil s tem. Vedno je bil nanjo ponosen, še posebej zaradi študija medicine. O njej je imel popolnoma drugačno predstavo. Ugotovitev, da je njegova hči prostitutka, ga je prizadela in pretresla. *»Enkrat mi je celo rekel, da ne smem imeti otrok, kar me je ful prizadel.«*

Sedaj nobenemu ne skriva, kaj je in kaj dela, tako da ji je veliko lažje.

Zaveda se, da ta posel v veliki meri tudi negativno vpliva nanjo, tako psihično kot fizično.

Renata pove, da ima zaradi tega posla *»zjeban privat life in totalno zjebano psiho.«*

Delo je zelo nepredvidljivo, zato si težko kaj organizira ali planira. Primer je že današnji sestanek ali kakšen drug dogovor. Danes se je z mano dogovorila, da se ob kosilu dobiva med 16. in 18. uro, vmes je padla stranka in tako se je lahko z mano dobila šele ob 20. uri. Take stvari se dogajajo zelo pogosto. Zelo ji je *»zoprno«*, ko se s prijateljico dogovori za kosilo ali kavo, potem pa jo mora v zadnjem trenutku *»skenslati«*, ker *»pade vmes posel ali pa se posel zavleče«*. Stranke so vedno na prvem mestu, ker jih v nasprotnem primeru lahko izgubi in je tako ob delo in zaslužek. Vedno je tako, da dela ni, ko ga nujno potrebuje zaradi financ, ko ima čas ali ko ji je dolgčas. Ure in ure lahko previsi ob telefonu, pa je ne bo nihče poklical, ko pa je *»na polno zasedena«*, bi jo vsi radi in telefon ne neha zvoniti.

Zvečer se posel lahko tudi močno zavleče, »še posebej, če imamo kakšen žur (bang bang ipd.) in s strankami kaj popijemo ali povlečemo.« V takih primerih je dostikrat pokonci do jutranjih ur in potem seveda zjutraj ne funkcionira. Tako vsi jutranji posli ali kakršenkoli druge aktivnosti odpadejo. To jo precej moti, ker tako izpade neresna. Na tak način ima čisto »zjeban privat« življenje.

Stranke so različne tako kot povsod drugje – ene so naporne, druge prijazne. V vsakem primeru pa je grozno, ko »moraš seksat tudi, ko nisi zrajcan.«

Doživela je marsikaj in o tem lahko odkrito govori. V tem poslu je prisotnega veliko nasilja. Od žalitev, izsiljevanja, do tega, da jo je kdo tudi udaril in posilil.

Enkrat je prišla k enemu moškemu, ki je bil že čisto »zadet«. Takrat popustijo vse zavore in stranke si marsikaj privoščijo. Ta moški je imel očitno neka nerealna pričakovanja, vseh mu je bil bolj grob seks. Njej ni bilo do tega, zato se je začela izmikati. Moški tega ni razumel in je začel povzdigovati glas. V tistem momentu je vedela, da mora nekaj narediti, sicer bo še hujše. Karkoli je naredila, ni bilo v redu. Začel jo je žaliti, da nima pojma, kaj dela, da ni dobra itd. Kljub vsemu je seksala z njim, ker je vedela, da je moški »zadet« in grob in če se bo upirala, bo samo še slabše. Med seksom je v enem momentu čisto zmrznila. Ničesar ni slišala. Naenkrat je ugotovila, da je bilo vsega konec, da se stranka dere na njo, da je bila »za nič« in da ima 10 minut, da »pobere svoje cunje in se spoka, sicer jih bo dobila«. Nekaj časa je bila čisto nepremična, sploh ni vedela kaj se dogaja, potem pa je le došla in odšla. Seveda je bila prisotna droga, ampak to se ji ni nikoli zgodilo.

Posiljena je bila večkrat. Nikoli ne bo pozabila, ko jo je posililo 5 moških. Bil je »razvraten žur«, veliko je bilo alkohola in vse mogoče droge in stvari so malo ušle izpod nadzora. Na takšni zabavi se je nedavno spontano razvil »grupič«, ampak tokrat ji ni bilo do seksa. Fantje pa so bili vse bolj zagreti za seks. Bolj, ko se jim je izmikala in govorila, da ji ne paše, bolj so bili oni zainteresirani in agresivni. Ko je človek »zadet«, se mu zameglijo meje in drugače dojemajo stvari. V skupini so še močnejši. Upirala se jim je eno uro. Bila je že tako fizično in psihično utrujena, da je popustila in poskušala opraviti čim hitreje in na način, da bo čim bolj znosno.

Podobno jo je posilil moški kar v salonu avtomobilov. Bilo ji je neprijetno, ker je bila stavba zastekljena, zato je seks odklonila. Moški tega sploh ni razumel in »si je kar postregel«, kljub temu, da je večkrat jasno izgovorila besedo »ne«, ker se vse vidi skozi steklo. Stranka ni odnehala, »non stop« je silila vanjo. Vedela je, da lahko pride do fizičnega napada, če se bo uprla, zato je popustila.

Meni, da veliko moških izgubi nadzor in ne razmišlja jasno, predvsem, ko so pod vplivom drog. Takrat »spustijo vsi ventili« in jih je nemogoče ustaviti. Prepričana je, da oni ne mislijo, da so jo posilili, ker drugače razumejo njeno upiranje, izmikanje in besedo ne. Mislijo, da je to del igre, da se s tem dela samo fino in nedostopno, da bi jih še bolj »zrajcala«. Ima nek občutek in ve, v katerih momentih ne sme odkloniti seksa in prenehati z upiranjem, ker bi s tem pohodila moški ego. Ranjen ponos in droge pa so po njenem odlična kombinacija, ki privede tudi do fizičnega nasilja. Ko se je z bivšim skregala o tem, da ga ne bo peljala iz Zagreba v Ljubljano, jih je dobesedno dobila po nosu. Prepričana je, da bi v takih situacijah moški enako reagirali. Iz tega razloga v primerih, ko vidi, da stranke ne bo mogla ustavit, raje popusti. »V glavi se ufuram v to.« Poskuša čim prej opraviti in narediti spolni odnos čim bolj znosen.

Veliko je strank, ki se pritožujejo, žalijo in niso z ničemer zadovoljne. Žalitve se nanašajo na, po njihovem, slabo storitev (seks) ali imajo pripombe na njeno zunanost/karakter. Veliko strank misli, da lahko delajo kar hočejo, ker so plačali za seks. Njej seks pomeni »dam- daj«, zadovoljstvo mora biti na koncu na obeh straneh, zato ne mara egoistov, ki so se prišli samo »izpraznit«. Take stvari jemlje osebno, so zelo ponižujoče in to »zjebe psiho.« Že v njenem oglasu je zapisano: »Seveda pa želim in pričakujem korekten in spoštljiv odnos tudi iz vaše strani - tisti, ki bi radi zadovoljili samo sebe - prosim moj profil preskočite. Spolnost tretiram kot DAJANJE IN PREJEMANJE, ne pa kot "servisiranje"»

Zgodi se, da kakšna stranka ne plača. V veliko primerih nima kaj narediti. Enkrat ji je ena stranka ukradla tudi njen zaslužek iz stanovanja. Takrat ji je pomagal njej prijatelj, ki je tega moškega poklical in mu zagrozil, da mu bo »polomil noge,« če ne vrne denarja in če ne plača seksa. To je zaleгло in dobila je vse nazaj.

Take izkušnje se prenašajo v privatno življenje. Nikoli ne ve, komu zaupati. Velikokrat ima pomisleke o kakšni prijateljici – »je to resnična prijateljica ali me samo izkorišča za denar?« Veliko je takih ljudi, ki jo dejansko samo izkoristijo in potem meni nič tebi nič odidejo. »Postaneš sumničav, strah te je, da te bo kdo okradel, izkoristil zaupanje in odšel.«

Od tega človek potrebuje odklop in izhod. Obiskuje psihoterapevko, ki je »res super ženska in ji veliko pomaga. «Čisto sem se ufurala v to sceno.« Tam lahko pove vse in potem skupaj povedano razdelata. Danes lahko o svojih izkušnjah govori normalno tudi zaradi nje.

Druga stvar so droge. »Brez tega ne bi šlo.« Za takšen tempo: žuranje, seks, nehuman delovnik, različne negativne izkušnje s strankami in na sploh v življenju (razočaranja glede fantov, prijateljic, žaljenje strank, poniževanja), potrebuje sprostitev in potrebuje »ventil« – droge. Prepričana je, da se vse punce v temu poslu pečajo z drogo, ker drugače po njenem mnenju ne gre. Droge ji torej predstavljajo »ventil«, zabavo, sprostitev. So tudi odlična popestritev med seksom in na sploh, ko se žura in seksa (»to gre z roko v roki«). Največkrat uživajo kakšen »speed«, travo in pa seveda kokain. Droge s sabo prinesejo odvisnost in težave zaradi odvisnosti pa tudi težave, ki so povezane z vsakdanjim življenjem. Ko se pomešajo žur, seks in droge, zjutraj ne more vstati in če je prehudo, še cel dan ne funkcionira: »Marsikoga skenslam. Tako zajebeš posel naslednji dan, zajebeš prijatelja, ki te čaka na kosilu itd.« Tako pride tudi do zamer s strani prijateljic in strank: »Marsikdaj ne razumejo, da so stvari prejšnji večer pač ušle izpod nadzora in da enostavno ne more zjutraj vstati in funkcionirati.« Dela in živi v stanovanju z drugimi puncami. »Ko si zadet in pride do razvrata, nimaš filinga in pozabiš, da so v sosednji sobi sostanovalke, ki si želijo spat.« V tistem momentu ji je vseeno, ker ne razmišlja trezno in se ne ozira na druge. Takrat ji je važno samo, »da se imajo fajn«, ne glede na to kdo je v sosednji sobi in ne glede na to kako glasni so. Naslednji dan jo sostanovalke gledajo grdo, veliko je preprirov na to temo. Taki prepiri se hitro zgladijo, ampak ji ni vseeno. Poleg sostanovalk so tukaj tudi sosedje in potem pride do težav. Iz tega razloga so tudi dobili kazni za kaljenje javnega reda in miru na zadnjem dopustu. Nikoli pa ni prišlo do resnejših težav.

Trenutno je že 14 dni »clean«. Bilo je že precej hudo zaradi drog, ker se jih je precej »navlekla« zato je šla enkrat na »detoks«. Tam so jo spodbujali k temu, da jim zaupa svoje težave. Povedala jim je veliko o spolnem delu, o tem kaj vse doživlja in zaradi česa ji je hudo. Takrat se je hotela rešiti tega posla. Želela si je nadaljevati s študijem in najti drugo delo. Izkazalo se je, da tudi njim ne bi smela

zaupat, saj so do bodočega delodajalca prišli kočljivi podatki, tako da službe ni dobila. S tem so ji preprečili, da bi se vrnila nazaj v »normalno službo« in spet se je začela ukvarjati s spolnim delom, saj ji drugega ni preostalo (detajlov intervjuvanka ni hotela razkriti. Detajli so izbrisani in se hranijo v zapiskih pri nama). Tako so tudi droge z vsemi prednostmi in slabosti spet postale del njenega življenja. Sedaj se trudi ostati »clean.« Dejstvo pa je, da uradnim ustanovam ne zaupa več.

Od neke službe za pomoč bi pričakovala več diskretnosti in več razumevanja.

Grožnjo v tem poslu predstavljajo tudi spolne bolezni. Renata prakticira samo varno spolnost in zato je ne skrbi. Prebolela je samo klamidijo. Vsake pol leta hodi na testiranje za HIV. V oglasu ima tudi skenirana potrdila, da je HIV negativna. Ne dolgo nazaj se je stranka bala, da se je okužila z virusom HIV. Toliko časa mu ni dalo miru, da ji je plačal testiranje, tako da ima sedaj še en strošek manj.

Če je v težavah, ji na pomoč priskočijo prijatelji. V kolikor bi bila stranka res nasilna, bi poklicala policijo. S težavami se skupaj soočajo in si pomagajo punce med sabo. Trenutno živi in dela skupaj z eno punco. To ji najbolj odgovarja, ker malo popazita drugo na drugo, pa tudi ni prevelike gneče v stanovanju. Eni se je lažje prilagajati. Bilo jih je tudi več. Trenutno dela sama, torej nima zvodnika.

Na začetku, ko je bila še mlada in naivna je imela zvodnico. Zvodniki prežijo na mlada dekleta na primer v klubih, predvsem svingerskih, pa tudi na splošno v vsakdanjem življenju mimogrede zavedejo kakšno naivno, mlado dekle, če se jim zdi, da npr. potrebuje oporo, denar ali kakšno drugo pomoč. Ta posel jim predstavijo v lepi luči in naivne punce se jim prepustijo. Z vsemi delajo v rokavicah, sami sebe prikazujejo kot izredno prijazne osebe, ki jim bodo pomagale iz najrazličnejših stisk (običajno finančne). Mladim dekletom se tudi na splošno »fajn zdi« da jih »oblajajo, starejši, urejeni moški.« Veliko koristi in zaslužka imajo od njih predvsem oni. Po njenem mnenju je zvodnik dobrodošel takrat, ko se punca sama ne znajde v tem poslu, ker jim oni vse »na pladnju prinesejo«. Imajo veze s hotelirji in imajo stanovanja, kjer lahko punca opravlja delo. Zvodnik poskrbi tudi za stranke in vse ostalo. Na nek način je poskrbljeno za »varnost«. Na ta način pa punca manj zasluži, saj mora del zaslužka dati zvodniku, pa tudi ostalim, če so vpleteni (recepција v hotelu, lokali...).

Sama je imela zvodnico – »hišno,« ki je skrbela za vse: sobe, oglase, čistočo, stranke itd. Plačala je določen pavšal in sicer 60,00 EUR. Vse se je slišalo lepo, ampak realnost še zdaleč ni bila taka. Za karkoli, kar je bilo po njenem narobe, je sledila denarna kazen (npr. nezadovoljna stranka). Hitro je bila ob denar, poleg tega pa jo je »hišna dajala v nič«. Prenašala je žaljivke, da ne dela dobro, da mora shujšati itd. Žaljivk ni nikoli zmanjkalo, po drugi strani pa se je zvodnica delala zelo prijazno, češ, da zelo lepo skrbi za njih, da brez nje ne bi zmogle, da se lahko na njo zanesejo. Besedam je začela verjeti, velikokrat se je sekirala, da je res slaba in poskušala na vse možne načine ugajati strankam in »hišni«. Enkrat je bilo dovolj. Te stvari je prerasla in se odločila, da bo šla na svoje. Takrat jo je »hišna« hotela prepričati, da ostane. Sprva jo je hotela zadržati s komplimenti. Obljubila ji je tudi več zaslužka. Ko je videla, da nič ne pomaga in da je pri odločitvi trdo vztrajala, je na njo začela izvajati močan psihični pritisk. Govorila ji je, da se sama v tem poslu ne bo znašla, da sama ne bo zmogla, ker ne bo dobila strank in ji bo zmanjkalo denarja. Strašila jo je s tem, da ne bo zaslužila niti toliko, da bi plačevala najemnino, da jo bodo stranke izkoriščale in da bo na koncu pristala na psihiatriji. Prišlo je tudi do groženj, da jo bodo pretepli, če gre na svoje. Navkljub vsemu je vztrajala in šla. Kmalu zatem je slišala, da je zvodnica pristala v zaporu.

Tudi sama se je enkrat preizkusila v vlogi zvodnice. Pod sabo sta s takratnim fantom imela dve punc. Zadeva se ni obnesla, ker je ona preveč prijazna in ne more izkoriščati, zato se je to obdobje zelo hitro končalo. Bilo je ravno obratno – ena od punc ji sploh ni plačala pavšala niti najemnine. Šla je tako daleč, da ji je celo ukradla denar iz stanovanja (sicer ga ni bilo veliko) in odšla. Takoj ji je bilo jasno, da ta vloga ni za njo in da bodo kvečjemu njo izkoristili.

Prihodnost in leta je ne skrbijo, ker je strankam všeč predvsem karakternost, ker je sproščena, odprta. Z njo se lahko o vsem pogovorijo. Poleg tega so trenutno »milfice« zelo popularne.

Po pavzi se je v ta posel vrnila bolj za hobi. Delo se ji zdi že malce dolgočasno, potrebuje nekaj novega, nekaj kar bo zaposlilo njene možgane. V temu poslu si je pridobila veliko izkušenj, ki bi jih lahko uporabila za »normalno« službo. Njena ideja oziroma cilj za prihodnost je, da bi nekako združila zahodno in vzhodno medicino, odprla s.p. in pomagala ljudem v stiskah.

8.2 Ocene

8.2.1 Ocena za nasilje

Ocena za nasilje – Pia

Pia		
Podkategorije	Verjetnost	Resnost
Fizično nasilje	2 – majhna	1 – ni pereč problem
Psihično nasilje	2 – majhna	1 – ni pereč problem
Spolno nasilje	2 – majhna	1 – ni pereč problem
Ekonomsko nasilje	/	/
Nasilje s strani strank	2 – majhna	1 – ni pereč problem
Nasilje s strani zvodnika	/	/
Nasilje s strani institucij	1 – zelo majhna	1 – ni pereč problem
Σ	9	5

a) Verjetnost

Ocenjujeva, da je v skoraj vseh podkategorijah verjetnost, da pride do nasilja, majhna. Pia dela v erotičnem masažnem salonu eno leto. Svojim strankam nudi le erotično masažo, s katero jih pripelje do orgazma. V tem času je le nekajkrat doživela blažjo obliko psihičnega nasilja. Pred nasiljem jo ščiti nekaj srednje močnih varovalk (ne sprejema vseh strank, stalne stranke, starejše stranke, zapisuje si telefonske številke, intuicija), ki so bile do sedaj učinkovite, saj je do psihičnega nasilja v blažji obliki prišlo le nekajkrat. Verjetnost, da bi prišlo do nasilja, je torej majhna, ni pa zelo majhna, saj se Pia dnevno sooča z različnimi strankami. Med njimi so lahko tudi nasilne stranke, kar glede na prebrano literaturo in glede na intervjuvanke, ki so v tem poslu že nekaj let, ni redkost. Vse podkategorije sva ocenili z enako stopnjo verjetnosti, razen nasilja s strani institucij, ki sva jo ocenili z najnižjo vrednostjo. Ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do nasilja s strani institucij zelo majhna, saj se Pia zaradi spolnega dela še nikoli ni obrnila na katerokoli institucijo. V kolikor bi prišlo do nasilja, bi se najprej branila sama. (»Če bi se karkoli zgodilo, se seveda ne bi kar pustila. Branila bi se z vsemi štirimi.«) V kolikor pri tem ne bi bila uspešna, bi poklicala znanca in šele na zadnjem mestu policijo. Razen policije ne pozna nobene institucije, na katero bi se lahko obrnila, v kolikor bi potrebovala kakršnokoli informacijo ali pomoč v zvezi s spolnim delom (»ne pozna nobene ustanove ali nevladne organizacije, ki bi ji lahko nudila kakršnokoli pomoč, če bi jo slučajno rabila, v kar pa dvomi.«). Verjetnost, da pride v interakcijo z institucijami, je majhna, da bi z njihove strani doživela nasilje pa posledično še manjša, oziroma zelo majhna. Verjetnosti za ekonomsko nasilje in nasilje s strani zvodnika nisva mogli oceniti, saj o tej temi nimava podatkov.

b) Resnost problema

Na podlagi zbranih podatkov ocenjujeva, da nasilje za Pio sploh ni pereč problem, zato sva vse podkategorije ocenili z najnižjo oceno. Pia dela v masažnem salonu in nudi le masažo, ki stranke pripelje do orgazma. V enem letu delovanja se je srečala le z blažjim psihičnim nasiljem, in sicer so jo stranke skušale prepričati v spolni odnos, ki ga ni želela imeti. Takšnim poskusom se je odločno uprla, enkrat je morala na pomoč poklicati celo prijatelja, vendar je stranka takoj zbežala. Pia se nasilja ne boji (»Nisem tip ženske, ki se boji nasilja«). Ta nevarnost je ne obremenjuje, o tem ne razmišlja in ne zaznava nikakršnih posledic, zato ocenjujeva, da zanjo nasilje ni pereč problem.

Ocena za nasilje - Nina

Nina		
Podkategorije	Verjetnost	Resnost
Fizično nasilje	1 – zelo majhna	2 – manj pereč problem
Psihično nasilje	1 – zelo majhna	2 – manj pereč problem
Spolno nasilje	/	/
Ekonomsko nasilje	/	/
Nasilje s strani strank	1 – zelo majhna	2 – manj pereč problem
Nasilje s strani zvodnika	/	/
Nasilje s strani institucij	1 – zelo majhna	1 – ni pereč problem
Σ	4	8

a) Verjetnost

Nina spolne usluge za dodatno plačilo nudi v masažnem salonu. Verjetnost, da pride do fizičnega nasilja, psihičnega nasilja, nasilja s strani strank in do nasilja s strani institucij, je zelo majhna. Nina se je v preteklosti vsaj nekajkrat soočila z grožnjami s fizičnim nasiljem. Bilo je precej verjetno, da bi stranke svoje grožnje uresničile, zato ima Nina v masažnem salonu sedaj na voljo varnostnika, ki jo varuje pred nasilnimi strankami. Ocenjujeva, da je varnostnik zelo močna zaščita pred vsakršnim nasiljem, ki verjetnost, da pride do njega, minimizira. Iz tega razloga sva vsem podkategorijam dali najnižjo oceno. Verjetnost, da pride do kakršnegakoli nasilja, je torej zelo majhna. Do podatkov o spolnem, ekonomskem nasilju in nasilju s strani zvodnika nisva prišli, zato teh podkategorij pri Nini nisva ocenili.

b) Resnost problema

Nina se je v manj kot letu dni svojega delovanja že srečala s strankami, ki so hotele z njo fizično obračunati, jo prisiliti v uživanje prepovedanih drog, si potešiti željo in ji ukrasti dnevni zaslužek. Grožnje sicer niso pustile nikakršnih posledic, vendar so bile dovolj, da jo je postalo strah in da je pričela razmišljati o zaščiti. Problem je bil tako pereč, da so v masažnem salonu najeli varnostnika. Iz tega razloga ocenjujeva, da so za Nino vse podkategorije nasilja manj pereč problem, razen podkategorije nasilja institucij, za katero ocenjujeva, da sploh ni pereč problem, saj Nina nima nikakršnih izkušenj z njimi. Predvidevava, da se zaradi nasilja strank tudi v prihodnosti ne namerava obrniti na katerokoli institucijo, saj ima na voljo varnostnika, pa tudi redke prijatelje, ki jim lahko

zaupa. O zvodništvu in ekonomskem nasilju nisva dobili podatkov, zato resnosti nevarnosti za ti dve podkategoriji ne moreva oceniti.

Ocena za nasilje – Sanja

Sanja		
Podkategorije	Verjetnost	Resnost
Fizično nasilje	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Psihično nasilje	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Spolno nasilje	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Ekonomsko nasilje	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Nasilje s strani strank	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Nasilje s strani zvodnika	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Nasilje s strani institucij	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Σ	35	35

Sanja se je z nudenjem spolnih uslug ukvarjala sedemnajst let. Trenutno se s spolnim delom ne ukvarja. Živi v varni hiši. Iz tega razloga sva ocenili, kolikšna je bila v preteklosti verjetnost, da je prišlo do različnih oblik nasilja, kolikšna je bila verjetnost, da je prišlo do nasilja s strani določenih akterjev, kako pereč problem je za njo predstavljalo nasilje in kolikšno je bilo tveganje za različne podkategorije nasilja. Poleg tega meniva, da so tudi za sedanost ocene realne, saj Sanji grozi izključitev iz varne hiše. To pomeni, da lahko ostane brez strehe nad glavo, kar jo bo, kot v preteklosti, po vsej verjetnosti pahnilo nazaj v svet spolnega dela in s tem bo spet v enaki meri kot prej izpostavljena nevarnostim.

a) Verjetnost

Verjetnost, da je prišlo do kateregakoli nasilja, je bila zelo velika. Na najvišjo stopnjo verjetnosti so vplivale Sanjine okoliščine. Zasvojenost z ilegalnimi drogami in dejstvo, da je veliko časa živela in delala na ulici, jo uvrščajo med najbolj ranljivo skupino spolnih delavk. Sanja pred nasiljem ni zavarovana. Pri svojem delu se je zanašala na intuicijo, ki ji je povedala ali bo stranka nasilna. Pred nasiljem s strani zvodnika jo je »zaščitil« kvečjemu drug zvodnik, ki je nad njo izvajal milejše nasilje. Za nasilje s strani institucij in ekonomsko nasilje Sanja ni imela nobene varovalke. Sanja ima veliko stikov z institucijami. V eni izmed njih celo živi in je velikokrat žrtev institucionalnega nasilja. Nasilje v vseh oblikah in z vseh strani je Sanja doživljala zelo pogosto. Pred nasiljem je imela le nekaj neučinkovitih varovalk, zato ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do vseh podkategorij nasilja, zelo velika.

b) Resnost problema

Sanja je bila sedemnajst let dnevno deležna vseh oblik nasilja z vseh strani.

Fizičnega nasilja je bila v veliki meri deležna s strani zvodnika in s strani strank. Zvodnik jo je zelo pogosto pretepal iz različnih razlogov – zaradi nepravočasnega prihoda, ko je delala na domu stranke, zaradi neizpolnjene norme ali zaradi poskusa pobega. Zvodnik jo je enkrat tudi »vrgel po stopnicah« in jo priklenil za radiator, da mu ne bi zbežala. Tako zvodnik, kot stranka sta jo fizično in proti njeni volji zadrževala v stanovanju. Strankinega razloga za zapiranje v stanovanje ne poznamo, zvodnik pa jo je v stanovanje zaklepal v času bolezni, da bi ji s tem onemogočil obisk zdravnika. Posledično je vsaj enkrat ogrozil njeno življenje. Ko je Sanja po pobegu iz stanovanja vendarle prišla do zdravnika, jo je ta nemudoma poslal v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima zelo nevarno bakterijsko okužbo »sepsa«, zaradi katere bi lahko umrla, če ne bi pravočasno prišla do zdravniške pomoči.

Zvodnik je nad njo vršil strog nadzor in jo ustrahoval na različne načine, zaradi česar se mu je bala upreti. Psihičnega nasilja v obliki poniževanja je bila deležna tudi s strani institucij, na katere se je obrnila po pomoč (»Tudi zdravstvo te stigmatizira npr. uporabljajo dvojne rokavice. [...] Enkrat mi je ena zdravnica potisnila glavo v stran in rekla: Ne dihaj vame, doma imam otroke!«).

Sanja je doživela tudi veliko spolnega nasilja. Stranke so se izživiljevale nad njo. Bizarne spolne prakse strank (čudni fetiši – lulanje, kakanje ipd.) so jo ponižale in jo »razčlovečile«, kot sama pravi. Zvodnik jo je prisilil v prekomerno delo. S tem jo je prisilil v spolnost, ji posredno povzročil fizično silo in jo hkrati psihično zlomil.

Zvodnik je vršil strog nadzor predvsem nad denarjem. Sanjo je izkoriščal, saj ji je vzel večino zaslužka. Z namenom, da bi z njo čim več zaslužil, ji je postavil normo. Ko je ugotovil, da je sposobna več, ji je normo zvišal. Zaradi neprestanega dela niso imele prostega časa. Na dan je sprejela tudi od 10 do 15 strank (»To si kot mašina, [...]). Prisiljena je bila sprejeti vse stranke. V kolikor norma ni bila izpolnjena, je bila tepena. V tej dejavnosti ni bolniške in tako tudi bolezen ni bil razlog za nedelo (»Kilo pudra pa grem«). Poleg tega, da je zvodnik že tako veliko zaslužil na račun spolnih delavk, pa je Sanjo prisilil v podpis dokumenta, iz katerega je izhajalo, da mu dolguje določeno vsoto denarja, ki mu jo bo vrnila. S tem si je zagotovil stalni dotok denarja, saj ji je od njenega zaslužka ves čas odtegoval denar za fiktivni dolg.

S strani strank in zvodnika je Sanja doživela veliko fizičnega, psihičnega in spolnega nasilja. Zvodnik je nad njo v veliki meri s krutimi prijemi izvajal tudi ekonomsko nasilje.

S strani institucij pa je Sanja poleg že omenjenega poniževanja doživela tudi zlorabe zaradi njihovega nestrokovnega ravnanja. Enkrat je na pomoč poklicala policiste, ki so jo pod pretvezo, da jo peljejo na policijsko postajo, kjer naj bi prijavila zvodnika, brez pojasnil odpeljali v uklonilni zapor na Ig. Sanja poroča tudi o sankcijah varne hiše, ki so namenjene zgolj nadzoru, kaznovanju in so zelo ponižujoče. Sanji zaradi kršitve pravil grozi opomin pred izključitvijo. Če ponovno krši katero od pravil institucije, ji grozi brezdomstvo in s tem povratek v spolno delo. V kolikor pride do tega, bo Sanja spet izpostavljena vsem zgoraj opisanim nevarnostim. Sanja ima občutek, da je z vseh strani stigmatizirana, saj mora za pridobitev različnih socialnih transferjev stalno nekaj dokazovati, npr. psihiatrično mnenje o tem, da je stabilna. Taka dejanja sva označili za nasilna dejanja s strani institucij.

Glede na zgoraj opisane situacije ugotavljava, da je Sanja v veliki meri in zelo pogosto doživljala nasilje vseh oblik in s strani vseh akterjev. Nasilje ne le, da jo obremenjuje, ampak ima tudi zelo hude posledice. Večkrat je bilo ogroženo njeno zdravje, vsaj enkrat celo njeno življenje. Zaradi nasilja se počuti »razčlovečeno, čisto na dnu«. Iz teh razlogov ocenjujeva, da je nasilje v vseh oblikah in s strani vseh akterjev za njo zelo pereč problem.

Ocena za nasilje – Marko

Marko		
Podkategorije	Verjetnost	Resnost
Fizično nasilje	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Psihično nasilje	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Spolno nasilje	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Ekonomsko nasilje	/	/
Nasilje s strani strank	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Nasilje s strani zvodnika	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Nasilje s strani institucij	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Σ	6	6

a) Verjetnost

Marko ne poroča, da bi kadarkoli doživel katerokoli obliko nasilja.

Ne moreva mimo dejstva, da je Marko moški in fizično močnejši od večine strank, ki so v njegovem primeru le ženske, saj moškim ne nudi spolnih uslug. Poleg tega se pred nasiljem zaščiti tako, da se o potencialni stranki pozanima (»vprašam po statusu, kaj dela, da mal vidim«). Stranko na podlagi intuicije, glede na njen odgovor na oglas in po prvem vtisu preceni in se odloči, če bo z njo sodeloval. Stranko zavrne že, če mu ni všeč, zato sva prepričani, da bi zavrnil tudi stranko, za katero bi precenil, da mu predstavlja grožnjo. S stranko se vedno najprej dobi na obljudenem kraju. Nikoli se ne dogovori za srečanje v oddaljenih in samotnih krajih. Stranke prav tako nikoli ne pripelje k sebi domov. Pred nasiljem ima torej šest močnih varovalk, ki znatno zmanjšajo verjetnost, da bi prišlo do nasilja. Poleg tega ima tudi nekaj stalnih strank, ki jih pozna in niso nasilne, kar še dodatno minimizira verjetnost, da bi prišlo do nasilja. Na institucije se ni še nikoli obrnil. Ocenjujeva, da je majhna verjetnost, da bi z njimi prišel v stik zaradi spolnega dela, zato je tudi minimalna verjetnost, da bi z njihove strani doživel nasilje.

Marko je moški, kar že samo po sebi zmanjša verjetnost, da bi prišlo do nasilja, saj je načeloma fizično močnejši od strank, ki so ženskega spola. Poleg tega ima nekaj močnih varovalk, kar pomeni, da je stopnja zaščite pred nasiljem zelo visoka. Iz teh razlogov ocenjujeva, da je verjetnost, da bi prišlo do kateregakoli nasilja, zelo majhna.

b) Resnost problema

Marko je izrecno poudaril, da se z nevarnostmi v spolnem delu ali zaradi spolnega dela, nikoli ni soočil. Med pogovorom je omenil le manjše psihične pritiske, vendar le-teh ne moremo označiti za

nasilje. Sam jih je poimenoval »nevšečnosti«. Pri spolnem delu se včasih sooči s tem, da mora poslušati probleme svojih strank (*»Včasih pridejo kakšne stranke, psihično bolne ženske in me potem uporabljajo za psihologa. Jaz nisem zato tukaj.«*) ali se zgodi, da stranka »strese jezo nanj«. Enkrat ga je stranka vznemirila z zahtevo po snemanju njenega spolnega odnosa.

Pri delu se Marko sooča prej z nevšečnostmi, kot nevarnostmi. Nasilja v katerikoli obliki pri opravljanju spolnega dela ali zaradi njega ni nikoli doživel. S tem se ne obremenjuje, ne skrbi ga, da bi do nasilja prišlo, pa tudi če bi, bi ukrepal sam ali bi poklical policijo. Ocenjujeva, da za Marka katerakoli oblika nasilja ni pereč problem.

Ocena za nasilje – Maja

Maja		
Podkategorije	Verjetnost	Resnost
Fizično nasilje	3 – srednja verjetnost	1 – ni pereč problem
Psihično nasilje	3 – srednja verjetnost	1 – ni pereč problem
Spolno nasilje	3 – srednja verjetnost	1 – ni pereč problem
Ekonomsko nasilje	/	/
Nasilje s strani strank	3 – srednja verjetnost	1 – ni pereč problem
Nasilje s strani zvodnika	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Nasilje s strani institucij	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Σ	14	6

a) Verjetnost

Maja se s spolnim delom ukvarja približno eno leto. V tem času se še ni srečala s katerokoli obliko nasilja. Pred fizičnim, psihičnim in spolnim nasiljem s strani strank ter pred nasilnimi zvodniki jo ščiti kar nekaj varovalk. Ena izmed njih je ta, da je za svojo storitev postavila visoko ceno. Posledično so po njenem mnenju stranke »manj smotane«. Stranki sprva ne pove točnega naslova, na forumu se povezuje z drugimi spolnimi delavkami in se pozanima glede govoric o potencialnih nevarnostih. Na »črni listi« preverja telefonske številke strank. Kljub obstoječim varovalkam, ki zmanjšujejo verjetnost, da bi prišlo do nasilja, pa sva ocenili, da je verjetnost, da pride do nasilja, srednja. Maja se namreč velikokrat s strankami zaplete v globlje odnose. Izpostavila je stranko, moškega, ki ga po eni strani spoštuje, po drugi strani pa se ga boji. Z njim želi prekiniti stike, vendar ocenjuje, da obstaja precejšnja verjetnost, da tega ne bi razumel in bi se ji maščeval. Verjetnost, da pride do različnih oblik nasilja s strani omenjene stranke, ni majhna. Poleg tega je Maja poročala, da se v globlji odnos s stranko ni zapletla prvič. Na vidiku je lahko torej več maščevalnih strank, ki so velik dejavnik tveganja za nasilje. Poleg tega Maja skupaj s strankami uživa različne droge, kar je lahko povod za

nasilje, kot pri Renati. Maja ima torej veliko varovalk, ki jo očitno dobro ščitijo pred nasiljem, saj ga nikoli še ni doživela. Hkrati pa obstaja kar nekaj dejavnikov tveganja, ki povečajo verjetnost, da bi prišlo do različnih oblik nasilja s strani določenih akterjev. Iz tega razloga ocenjujeva, da je tveganje, da bi prišlo do nasilja s strani strank, fizičnega nasilja, psihičnega nasilja, spolnega nasilja, srednja. Maja zvodnika nima, prav tako zaradi spolnega dela ni imela stikov s katerokoli institucijo. Tudi v prihodnosti ne vidiva veliko možnosti, da bi se zapletla z zvodnikom, saj dela sama in ji tako čisto ustreza. Ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do nasilja s strani zvodnika ali do nasilja s strani institucij, zelo majhna.

b) Resnost problema

Maja se z nasiljem pri svojem delu ni srečala. Zvodnika nima, stranke pa so spoštljive. Težave oziroma psihične pritiske doživlja kvečjemu zato, ker se kakšna stranka v njo zaljubi. Včasih jo osebni odnosi s strankami obremenjujejo. Psihični pritisk doživlja tudi zaradi slabe vesti, ker spi z vezanimi moškimi, kar je v nasprotju z njenimi vrednotami. Meni, da spolno delo močno vpliva na psihično stabilnost in čustva. V zvezi s tem jo skrbi, da v prihodnosti ne bo mogla vzpostaviti normalnega partnerskega odnosa.

Ocenjujeva, da katerakoli podkategorija nasilja za Majo sploh ni pereč problem, saj nasilja ni doživela in se posledično s tem ne obremenjuje.

Ocena za nasilje – Renata

Renata		
Podkategorije	Verjetnost	Resnost
Fizično nasilje	4 – velika verjetnost	4 – pereč problem
Psihično nasilje	5 – zelo velika verjetnost	4 – pereč problem
Spolno nasilje	5 – zelo velika verjetnost	4 – pereč problem
Ekonomsko nasilje	1 – zelo majhna verjetnost	3 – srednje pereč problem
Nasilje s strani strank	5 – velika verjetnost	4 – pereč problem
Nasilje s strani zvodnika	1 – zelo majhna verjetnost	3 – srednje pereč problem
Nasilje s strani institucij	2 – majhna verjetnost	4 – pereč problem
Σ	29	

Renata se s spolnim delom preživlja že osem let. V tem času se je že srečala z nasiljem vseh vrst. Trenutno nima zvodnika, tako da nasilja z njegove strani ne doživlja. Posledično tudi ekonomskega nasilja, ki ga je doživljala v preteklosti, ko je delala za zvodnico, ne doživlja več. Kljub temu sva verjetnost in resnost problema ocenjevali za preteklost, torej za obdobje, ko je imela zvodnico. Sedaj

se s spolnim delom ukvarja bolj »za hobi«. Intervju je bil naravnan tako, da je Renata govorila o preteklih izkušnjah, zato sva verjetnost in resnost problema ocenili za preteklo obdobje, ko je do nevarnosti dejansko prihajalo.

a) Verjetnost

Najbolj pogosta oblika nasilja, ki ga je doživljala Renata, je bilo spolno nasilje. Uživanje drog s strani strank je velikokrat močno pripomoglo k temu, da je prišlo do nasilja (Enkrat je prišla k enemu moškemu, ki je bil že čisto »zadet«. Takrat popustijo vse zavore in stranke si marsikaj privoščijo.). Renata ima le eno varovalko. Razvila je notranji občutek, ki ji pove, kdaj se mora osebi, ki nad njo izvaja nasilje, nehati upirati in popustiti, da ne pride še do fizičnega nasilja. Varovalka na prvi pogled deluje šibka, vendar je Renato velikokrat že rešila pred še hujšim nasiljem. Iz tega razloga je verjetnost, da pride do fizičnega nasilja za eno stopnjo manjša od verjetnosti, da pride do spolnega nasilja. Ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do fizičnega nasilja, velika.

Renata se je v osmih letih velikokrat srečala s psihičnim nasiljem s strani strank in zvodnice. Pred psihičnim nasiljem ni razvila nobene varovalke. Iz teh razlogov ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do psihičnega nasilja in nasilja s strani strank, zelo velika.

V času, ko je Renata delala za zvodnico, je z njene strani konstantno prihajalo do psihičnega nasilja v obliki žaljenja, podcenjevanja, nadzorovanja. Zvodnico je zanimal predvsem zaslužek, zato si je velikokrat izmišljevala nepravilnosti, da je Renati lahko odtegnila pri zaslužku. Verjetnost, da je prišlo do nasilja s strani zvodnice in do ekonomskega nasilja, je bila torej velika. Danes dela sama, poleg tega nihče ne upravlja z njenim denarjem, tako da je verjetnost, da bi prišlo do nasilja s strani zvodnika in ekonomskega nasilja, zelo majhna.

Renata se je enkrat že srečala z nasiljem institucij. V bodoče se zaradi slabe izkušnje ne namerava obrniti na katerokoli institucijo. Po drugi strani pa je Renata uporabnica prepovedanih drog, ki se želi znebiti odvisnosti. Meniva, da se bo slej ko prej zopet obrnila na katero od institucij za zdravljenje odvisnosti od drog in s tem se bo tveganje, da pride do nasilja s strani institucij, povečalo. Predvidevava, da bo glede na slabo izkušnjo v preteklosti previdnejša in zadržana, tako da ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do nasilja s strani institucij, majhna.

b) Resnost problema

Ocenjujeva, da je nasilje s strani zvodnika in ekonomskega nasilje za Renato srednje pereč problem. S strani zvodnice je bila sicer deležna veliko psihičnega nasilja v obliki ustrahovanja. Prepričevala jo je, da brez nje in njene skrbi ni sposobna preživeti. Hkrati jo je žalila in »dajala v nič«. Zvodnica si je izmišljevala razloge, da ji je lahko odtegnila od zaslužka in se s tem okoriščala. Enkrat je bila za odtegnitev kriva nezadovoljna stranka, drugič je bilo kaj drugega.

Preostale podkategorije nasilja (fizično nasilje, psihično nasilje, spolno nasilje, nasilje s strani strank, nasilje s strani institucij) za Renato po najini oceni predstavljajo pereč problem, saj ga doživlja v veliki meri in precej pogosto. Nasilje je v veliki meri že ogrozilo Renatino zdravje. Žaljenje, izsiljevanje, grožnje s pretepom, poniževanje je načelo Renatino samopodobo. Številna posilstva in udarci so pustili posledice. Renata ni razvila veliko varovalk, vendar se poslužuje kar nekaj ukrepov, ki znatno ublažijo posledice. Po eni strani se nasilju skuša upreti, po drugi strani pa je razvila občutek, ki ji pove, kdaj je zanj boljše, če popusti, da bo nasilna situacija čim prej mimo in da bo iz nasilne situacije izšla z najmanjšimi možnimi posledicami ([...] [P]opustila [je] in poskušala opraviti čim

hitreje in na način, da bo čim bolj znosno. Iz tega razloga v primerih, ko vidi, da stranke ne bo mogla ustaviti, raje popusti. »V glavi se ufuram v to.«). Med posilstvom se ji je zgodilo, da je popolnoma izklopila zavest (Med seksom je v enem momentu čisto zmrznila. Ničesar ni slišala. Naenkrat je ugotovila, da je bilo vsega konec, [...]. Nekaj časa je bila čisto nepremična, sploh ni vedela kaj se dogaja, potem pa je le dojela in odšla.). Renata je o vsem, kar je doživela, govorila dokaj neprizadeto, za kar je, kot sama pravi, zaslužna tudi njena psihoterapevtka (Od tega človek potrebuje odklop in izhod. Obiskuje psihoterapevtko, ki je »res super ženska« in ji veliko pomaga. »Čisto sem se ufurala v to sceno.« Tam lahko pove vse in potem skupaj povedano razdelata. Danes lahko o svojih izkušnjah govori normalno tudi zaradi nje.).

Renata se je po pomoč zaradi odvisnosti od drog in s tem povezanimi težavami zatekla na zdravstveno ustanovo. Šla je na detoksikacijo, vendar z njimi ni imela dobre izkušnje. Nasprotno, zlorabili so osebne podatke, ker so izdali zaupne informacije o njenem zdravstvenem stanju in predvsem informacije o njenem »poklicu« bodočemu delodajalcu in ji s tem onemogočili pridobitev zaposlitve, saj se ni želela več ukvarjati s spolnim delom. Omenjena praksa ni zgolj slaba praksa, ampak tudi institucionalno nasilje, katerega posledice so zelo škodljive za Renato. Sedaj se s tem ne obremenjuje več in že kuje nove karierni cilje. Nasilje je za Renato torej precej pereč problem, saj ga doživlja zelo pogosto in v zelo krutih oblikah. Kljub temu pa se Renata z nasiljem in posledicami zelo dobro spopada, zato ji nisva dali najvišje ocene, ampak sva ocenili, da je nasilje zanjo pereč problem.

8.2.2 Ocena za razkritje

Ocena za razkritje - Pia

Pia		
Podkategorije:	Verjetnost	Resnost
Razkritje družini	3 – srednja verjetnost	3 – srednje pereč problem
Razkritje prijateljem	3 – srednja verjetnost	3 – srednje pereč problem
Razkritje na delovnem mestu	3 – srednja verjetnost	2 – manj pereč problem
Razkritje širši okolici	3 – srednja verjetnost	3 – srednje pereč problem
Σ	12	11

a) Verjetnost

Ocenjujeva, da je verjetnost za razkritje družini, prijateljem, na delovnem mestu in širši okolici srednja. Nekaj oseb (prijateljica, sestra) ve, da Pia za dodaten zaslužek nudi spolne usluge. S tem obstaja možnost širjenja informacije. Sklepava, da dela in živi v istem kraju, kar poveča možnost za razkritje, saj se več ljudi med seboj pozna in povezuje zaradi različnih interesov. Tako lahko v različnih krogih pogovor teče tudi o njej, kar poveča možnost za razkritje. Večja je tudi možnost, da sprejeme stranko, ki jo pozna. Pred razkritjem se Pia ni dobro zaščitila, saj ima le dve šibki varovalki

– skoraj nobenemu ni povedala, s čim se ukvarja, s strankami imajo dogovor o diskretnosti. Če se slučajno srečajo, se obrnejo stran ali pa se le bežno pozdravijo. Hkrati pa verjetnost razkritja ni velika ali zelo velika, ker za njeno dejavnost ve majhen krog ljudi. Možnost, da bi jo izdale stranke je minimalna, ker imajo dogovor o diskretnosti, hkrati pa tudi njim ni v interesu, saj se s tem tudi oni razkrijejo kot uporabniki spolnih storitev.

b) Resnost problema

Nasploh ocenjujeva, da razkritje za Pio predstavlja srednje pereč problem. Pri spolnem delu je kot največjo nevarnost izpostavila prav razkritje (Najbolj nevarno pri njenem delu se ji zdi to, da bi okolica izvedela. »Verjetno sploh ne bi verjeli, ker drugače nisem oz. ne zgledam tak tip ženske, ki bi se s tem ukvarjala«.). Pia je skrivnost o njenem dodatnem zaslužku zaupala prijateljici in sestri. Sestra temu ni naklonjena, vendar jo tako kot njena prijateljica razume. Pia o možnosti razkritja torej razmišlja in ga ocenjuje kot največjo nevarnost, hkrati pa ima z odzivom tistih, ki že vedo za njeno dodatno delo dobre izkušnje in ravno za to glede razkritja ni pretirano zaskrbljena. Iz tega razloga sva ocenili, da je razkritje družini, prijateljem in širši okolici srednje pereč problem. Ocenilo za razkritje na delovnem mestu sva še zmanjšali za eno stopnjo, saj sklepava, da jo za razkritje v službi še manj skrbi. Prepričana je, da ne bi prišlo do nikakršnih posledic v primeru, da bi se razvedelo, da se ukvarja s spolnim delom (V redni službi nihče ne ve s čim se ukvarja in ne zna si predstavljati kako bi ravnali, če bi to odkrili. Meni, da bi jo sigurno gledali postrani, vendar ne verjame, da bi jo zaradi tega odpustili, saj vse oddaja v rokih.).

Ocena za razkritje - Nina

Nina		
	Verjetnost	Resnost
Razkritje družini	1 – zelo majhna verjetnost	4 – pereč problem
Razkritje prijateljem	2 – majhna	2 – manj pereč problem
Razkritje na delovnem mestu	/	/
Razkritje širši okolici	2 – majhna	2 – manj pereč problem
Σ	5	11

a) Verjetnost

Sklepava, da Nina živi in dela v istem kraju, kar sicer na splošno poveča možnost, da pride do razkritja. Kljub temu ocenjujeva, da je verjetnost, da bi prišlo do razkritja prijateljem ali širši okolici, majhna, saj je Nina glede tega zelo previdna. Pred razkritjem jo ščitijo tri precej močne varovalke (stranka ji mora poslati sliko; če stranko s slike prepozna, jo prepusti sodelavki; o svojem delu ne govori), ki znatno znižajo verjetnost, da bi prišlo do razkritja. Poleg tega za njeno delo ve le ena prijateljica, ki ji zaupa. Ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do razkritja družini, zelo majhna, saj

poleg vseh zgoraj opisanih varovalk, njena družina živi v Mariboru, ona pa v Ljubljani, kar verjetnost minimizira. Za razkritje na delovnem mestu ne moreva podati ocene, saj o tem nisva zbrali nikakršnega podatka.

b) Resnost problema

Nina se najbolj boji razkritja družini. Prepričana je, da z njihove strani ne bi bila deležna razumevanja, še več, prepričana je, da bi jo starši vrgli na cesto. Posledice bi bile torej v primeru razkritja družini precej hude. Nino misel, da bi starši izvedeli, da za dodaten zaslužek ponuja spolne storitve, precej obremenjuje. Glede na zgoraj opisano ocenjujeva, da razkritje družini za Nino predstavlja pereč problem. Razkritje prijateljem in širši okolici ocenjujeva kot manj pereč problem, saj Nino ti dve podkategoriji precej manj obremenjujeta, kot razkritje družni. O tem je komaj spregovorila, poleg tega ima pozitivno izkušnjo z razkritjem prijateljici. Edina prijateljica, ki ve s čim se ukvarja, jo razume in ji stoji ob strani. Glede razkritja na delovnem mestu ne moreva podati ocene, saj na to temo nismo spregovorili ničesar.

Ocena za razkritje – Sanja

Sanja		
	Verjetnost	Resnost
Razkritje družini	1 – zelo majhna verjetnost	5 – zelo pereč problem
Razkritje prijateljem	1 – zelo majhna verjetnost	4 – pereč problem
Razkritje na delovnem mestu	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Razkritje širši okolici	1 – zelo majhna verjetnost	4 – pereč problem
Σ	6	14

a) Verjetnost

Njena primarna družina, njen sin in prijatelji živijo v drugem kraju, zato je verjetnost, da bi izvedeli s čim se ukvarja, zelo majhna. Poleg tega se videva le s svojim sinom. Z ostalimi družinskimi člani nima stikov. Sanja se je s spolnim delom ukvarjala sedemnajst let. V kolikor ji je v tem času uspelo prikriti s čim se ukvarja, je možnost, da bi za spolno delo kdo izvedel, tudi v bodoče minimalna. S spolnim delom se je sedaj prenehala ukvarjati, kar še zmanjša možnost, da bi prišlo do razkritja. Sanja se o spolnem delu ne pogovarja z nikomer. Glede na to, da se s spolnim delom ne ukvarja več, je verjetnost, da bi kdorkoli izvedel, minimalna oziroma zelo majhna. Spolno delo je bilo Sanjino edino delo, zato tudi ni bilo možnosti, da bi prišlo do razkritja na delovnem mestu.

b) Resnost problema

Sanja je že kot uživalka prepovedanih drog stigmatizirana in obsojana s strani družbe. Iz tega razloga se zelo boji, da bi okolica, prijatelji in družina izvedeli še to, da je spolna delavka. Prepričana je, da bi

jo obsojali, če bi izvedeli kaj dela. Za njo je torej razkritje precej pereč problem. Najbolj jo skrbi, da bi za spolno delo izvedel njen sin, ki je praktično še edini od družine, s katerim ima stike. Sprejel jo je kljub težavam z uživanjem drog, zelo pa jo skrbi, da bi jo obsojal v primeru, da bi izvedel, da se je preživljala s spolnim delom. Iz tega razloga ocenjujeva, da je razkritje sinu za njo zelo pereč problem, razkritje prijateljem in širši okolici pa pereč problem. Edino razkritje na delovnem mestu za njo ni pereč problem, saj zaposlitve nima.

Ocena za razkritje - Marko

Marko		
Podkategorija	Verjetnost	Resnost
Razkritje družini	1 – zelo majhna verjetnost	2 – manj pereč problem
Razkritje prijateljem	1 – zelo majhna verjetnost	2 – manj pereč problem
Razkritje na delovnem mestu	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Razkritje širši okolici	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Σ	4	6

a) Verjetnost

Ocenjujeva, da je verjetnost, da bi prišlo do razkritja, v vseh podkategorijah zelo majhna. Ne moreva mimo dejstva, da je Marko moški. Večina ljudi nikoli ne pomisli, da bi se moški ukvarjal s spolnim delom, saj spolno delo v večini opravljajo ženske. V kolikor bi Marka okolica videvala z več ženskami, bi večina kvečjemu pomislila, da je zelo zaželen fant in kakšen »frajer« je. Poleg tega ima tri zelo močne varovalke. Marko nikomur ni zaupal s čim se ukvarja. O stranki se pozanima. V kolikor bi že po telefonu ugotovil, da osebo pozna, bi jo zavrnil. Strank nikoli ne pripelje k sebi domov, tako da v svoji bližnji okolici ni na očeh nikomur. Spolno delo je njegova edina zaposlitev, tako da delodajalec nikakor ne more izvedeti kaj počne, saj ne obstaja. Verjetnost, da bi kdorkoli izvedel s čim se ukvarja, je torej minimalna oziroma zelo majhna.

b) Resnost problema

Marka skrbi le razkritje družini in prijateljem (»Noben ne ve, niti ne želim da zvedo, če bi, bi bilo vse sorte...«). Prepričan je, da bi ga starši razumeli (»Starši bi me razumeli. Prvo bi debelo gledal, pol bi se pa sprijaznil. Vsak ma svojega otroka rad, nočem pa, da kdo to zve.«). Posledic torej ne pričakuje in se jih ne boji. Za odziv širše okolice mu je popolnoma vseeno (»Itak imajo vsi nekaj proti meni..se mi fučka za druge.«). Prav tako ga ne more skrbeti razkritje delodajalcu, saj nima zaposlitve. Razkritje družini in prijateljem ga torej skrbi, medtem ko mu je za razkritje širši okolici popolnoma vseeno. Iz tega razloga ocenjujeva, da razkritje na delovnem mestu in razkritje širši okolici ni pereč problem, razkritje družini in prijateljem pa manj pereč problem.

Ocena za razkritje – Maja

Maja		
	Verjetnost	Resnost
Razkritje družini	5 – zelo velika verjetnost	4 – pereč problem
Razkritje prijateljem	5 – zelo velika verjetnost	2 – manj pereč problem
Razkritje na delovnem mestu	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem
Razkritje širši okolici	5 – zelo velika verjetnost	1 – ni pereč problem
Σ	16	8

a) Verjetnost

Ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do razkritja v vseh podkategorijah, razen pri podkategoriji razkritje na delovnem mestu, zelo velika. Možnosti, da pride do razkritja na delovnem mestu ni, saj Maja trenutno nima druge zaposlitve. Vse ostale podkategorije sva ocenili z maksimalno oceno, saj sva glede na njen opis prepričani, da večina vsaj sumi s čim se ukvarja. Predvsem je sumljivo to, da si Maja kljub temu, da naj bi bila brezposelna, privošči drage stvari. Izgovorov in pojasnil za drage stvari ji sicer ne zmanjka. Poleg tega, da o spolnem delu govori le z nekaj prijateljicami, so izgovori za drage stvari edina, pa še to zelo slaba varovalka pred razkritjem. Živi in dela v istem kraju, za njeno delo ve nekaj prijateljic, zato je možnosti za širjenje te informacije kar nekaj. Poleg tega Maja poroča o tem, da se s strankami velikokrat spusti v zelo osebni odnos in da se stranke v njo velikokrat zaljubijo. Obstaja torej potencialna nevarnost, da bi kateri od njih postal ljubosumen in jo začel izsiljevati z razkritjem. V kolikor se ne bi podredila njihovim zahtevam, bi jo lahko razkrili, tako kot se je to zgodilo Renati.

b) Resnost problema

Majo najbolj skrbi, da bi za spolno delo izvedela njena družina. Misel na to jo precej obremenjuje, saj je prepričana, da bi jo obsojali in da bi se jim »zagnusila«. Iz tega razloga ocenjujeva, da razkritje družini za Majo predstavlja pereč problem. Drugače je s prijateljicami. Malo se sicer boji, da bi za spolno delo izvedele tudi prijateljice, ki za to še ne vedo. Po drugi strani pa strah ni tako velik, saj kar nekaj prijateljic že ve s čim se ukvarja in jo kljub temu ne obsojajo, ampak so le radovedne. Z vsemi prijateljicami, ki se jim je razkrila, ima torej pozitivno izkušnjo, kar po najinem prepričanju precej omili strah in posledično tudi obremenjenost s tem problemom. Iz tega razloga ocenjujeva, da razkritje prijateljem za Majo predstavlja manj pereč problem. Še manj pa se Maja obremenjuje z razkritjem širši okolici, saj le-te ni niti omenila, zato ocenjujeva, da razkritje širši okolici za njo ni pereč problem. Enako sva ocenili tudi razkritje na delovnem mestu. Za njo to ni pereč problem, saj druge zaposlitve nima, tako da se s tem ne more obremenjevati.

Ocena za razkritje – Renata

2. Renata		
	Verjetnost	Resnost
Razkritje družini	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Razkritje prijateljem	5 – zelo velika verjetnost	3 – srednje pereč problem
Razkritje na delovnem mestu	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Razkritje širši okolici	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem
Σ	20	18

a) Verjetnost

Do razkritja družini, prijateljem in širši okolici je že prišlo v preteklosti. Renata si želi s stranko vzpostaviti globlji, bolj osebni odnos. Stranke ji velikokrat zaupajo svoje težave in druge osebne stvari iz svojega privatnega življenja. Moški so se nemalokrat zaljubili vanjo in postali njeni partnerji. V takih razmerjih je tvegala, da pride do razkritja, saj bi jo lahko kdorkoli ob najmanjšem nelagodju v zvezi izsiljeval z razkritjem. Verjetnost, da pride do razkritja družini, prijateljem in širši okolici, je bila torej zelo velika in dejansko je do razkritja tudi prišlo. Bivšega partnerja je po eni strani motilo, da je ponudnica spolnih storitev, po drugi strani pa mu je bil všeč njen zaslužek, saj je od njega verjetno tudi sam dobro živel. Postal je posesiven, njun odnos je bil vse slabši. Renata ni več videla smisla v njuni zvezi, zato ga je hotela zapustiti. Začel jo je izsiljevati in groziti z razkritjem. Nekaj časa se ga je zaradi groženj bala, vendar dolgo ni zdržala, zato ga je kljub vsemu zapustila. Verjetnost, da jo bo izdal je bila torej zelo velika in do razkritja je na koncu tudi prišlo. V tistem času Renata ni imela druge zaposlitve. V kolikor bi jo imela, bi po vsej verjetnosti prišlo tudi do razkritja na delovnem mestu, zato sva tudi to podkategorijo ocenili z oceno 5 – zelo velika verjetnost.

b) Resnost problema

Ta trenutek razkrije za Renato ni pereč problem, saj je do razkritja že prišlo. V preteklosti jo je tako prijatelj, kot družini in širši okolici izdal njen bivši partner. Renata se je s posledicami razkritja že spopadla. Danes ji je lažje, saj se je znebila bremena, ki ji ga je prineslo skrivanje in strah pred razkritjem. Pravi, da ji je bivši fant z razkritjem naredil uslugo. Trenutno za Renato razkritje torej ni pereč problem, vendar v preteklosti temu ni bilo tako. Ocenjevali sva resnost problema razkritja za nazaj, torej, ko je dejansko do njega prišlo.

Najbolj se je bala razkritja družini, saj je bilo v njeni družini vedno pomembno, da je človek ugleden in spoštovan član družbe. Vedela je, da družina tega, da se ukvarja s spolnim delom, ne bo odobravalala in imela je prav. Ko jo je njen partner izdal, so bili doma »ogorčeni« (Doma so bili ogorčeni. Mama

se je nekako še držala, oče pa nikakor ni mogel verjeti.). Razkritje družini je imelo hude posledice. Družina ji je postavila ultimat (Postavili so ji ultimat – ali bo prenehala s spolnim delom ali pa bo morala od doma.). Renati je bilo zelo težko, vendar se je kljub temu odločila, da bo vztrajala pri svojem, zato se je odselila in s tem tudi osamosvojila. Posledično so se družinski odnosi ohladili. Renata je prepričana, da se oče s tem ne bo nikoli sprijaznil (»Enkrat mi je celo rekel, da ne smem imeti otrok, kar me je ful prizadel.«). Sedaj nekako shajajo, vidijo se nekajkrat letno. Renata se je razkritja družini najbolj bala. Njen strah je bil upravičen, saj so bile posledice zelo hude – morala se je odseliti, njihovi odnosi pa so se precej ohladili. Iz tega razloga sva ocenili, da razkritje družini za njo predstavlja zelo pereč problem.

Ocenjujeva, da je razkritje prijateljem oziroma prijateljicam za Renato od vseh podkategorij najmanj pereč problem. Razkritja jo je bilo sicer strah, vendar so ji skoraj vse prijateljice stale ob strani in jo podpirale. Izjema je bila le ena prijateljica, ki je Renato zelo prizadela, saj je ob novici prekinila z njo vse stike. Renato je bilo pred razkritjem prijateljicam zelo strah, vendar posledice v primerjavi z drugimi podkategorijami niso bile tako hude, zato ocenjujeva, da je bilo razkritje prijateljem za Renato srednje pereč problem.

Renata v tistem času druge službe ni imela. Kasneje, ko si je zaradi težav zaradi uživanja drog poiskala pomoč, pa si je želela dobiti tudi običajno službo. Podatki o njenem zdravstvenem stanju in o tem, da se ukvarja s spolnim delom, so prišli do potencialnega delodajalca in s tem je zgubila kakršnokoli možnost, da bi službo dobila. Posledice razkritja so bile torej zelo hude, zato sva tudi podkategorijo razkritja na delovnem mestu ocenili z najvišjo oceno 5 – zelo pereč problem.

Prav tako sva tudi razkritje širši okolici ocenili za zelo pereč problem, saj se je Renata razkritja na sploh zelo bala, pa tudi posledice na vseh področjih življenja so bile zelo hude.

8.2.3 Ocena za spolno prenosljive bolezni

Ocena za spolno prenosljive bolezni - Pia

Pia		
	Verjetnost	Resnost
Spolno prenosljive bolezni	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem

a) Verjetnost

Ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do okužbe s spolno prenosljivo boleznijo zelo majhna oziroma je sploh ni. Pia s strankami nikoli nima spolnih odnosov, ampak nudi le masažo, ki stranke pripelje do orgazma. Pri tej vrsti storitve ni nikakršne možnosti, da pride do prenosa spolne bolezni.

b) Resnost problema

Spolno prenosljive bolezni za Pio niso pereč problem, saj o tem ne razmišlja, je ne skrbi, do posledic zaradi okužbe s spolno prenosljivo boleznijo ne more priti, saj s strankami nima spolnih odnosov, ampak nudi le masažo.

Ocena za spolno prenosljive bolezni - Nina

Nina		
	Verjetnost	Resnost
Spolno prenosljive bolezni	/	/

Z Nino o spolno prenosljivih boleznih nisva spregovorili niti besede. Glede na to, da problema sploh ni izpostavila, predvideva, da za njo to sploh ni pereč problem in da je pred okužbo zelo dobro zaščitena. To je le najino predvidevanje, ki sva ga pridobili zgolj po občutku. Pri Nini nimava podatkov, na podlagi katerih bi lahko ocenili verjetnost in resnost problema.

Ocena za spolno prenosljive bolezni – Sanja

Sanja		
	Verjetnost	Resnost
Spolno prenosljive bolezni	5 – zelo velika verjetnost	4 – pereč problem

Sanja se trenutno ne ukvarjala več s spolnim delom, zato sva podali oceno za nazaj, torej za obdobje, ko je za denar ponujala spolne storitve.

a) Verjetnost

Verjetnost, da je prišlo do okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi, je po najini oceni zelo velika. Tako zvodniku, kot njej je bilo za spolno prenosljive bolezni vseeno (Takrat je bilo tudi njej vseeno za spolne bolezni, saj se je počutila čisto »razčlovečeno, na dnu.«). Pred okužbami s spolno prenosljivimi boleznimi je bila zelo slabo zaščitena. Kljub temu, da je imela zelo natrpan urnik, zvodnik za zaščito ni poskrbel. Iz tega razloga so morale za zaščito poskrbeti same. Kondome je hodila iskat na nevladno organizacijo Stigma, saj so bili tam brezplačni. Ob tako hudem tempu pa te možnosti ni imela vedno na voljo, zato je bila prisiljena kondom oprat in ga ponovno uporabiti, kar je seveda zelo neprimerna zaščita, če jo lahko sploh tako imenujemo. Zaradi različnih oblik nasilja se je počutila »razčlovečeno«. Posledično ji je bilo zase in za svoje zdravje vseeno. Kondom je uporabila zgolj na željo strank, da so se počutile varne. Glede na to sklepava, da je imela zelo pogosto nezaščitene spolne odnose, zato ocenjujemo, da je bila verjetnost, da pride do okužbe s spolno prenosljivo boleznijo, zelo velika.

b) Resnost problema

Sanja se s spolno prenosljivimi boleznimi, glede na to, da je vsakodnevno doživljala vse oblike nasilja, z vseh strani ni veliko ukvarjala, saj je imela veliko drugih, bolj perečih problemov. Sama pravi, da se je počutila »razčlovečeno, na dnu«, zato ji je bilo zase vseeno. Kljub temu pa sva prepričani, da se je okužbe s spolno prenosljivimi boleznimi zelo bala, če ne prej potem, ko se je s

spolnim delom nehala ukvarjati in je začela razmišljati, kako hude so lahko posledice. Takrat se je šla tudi testirati. Kakšen je bil rezultat ni povedala, vendar na podlagi tega ocenjujeva, da so spolno prenosljive bolezni za njo predstavljale pereč problem, ne pa zelo pereč problem, ker je bil za njo najbolj pereč problem nasilje in kako ob njem preživeti.

Ocena za spolno prenosljive bolezni – Marko

Marko		
	Verjetnost	Resnost
Spolno prenosljive bolezni	2 – majhna verjetnost	1 – ni pereč problem

a) Verjetnost

Ocenjujeva, da je pri Marku verjetnost, da pride do okužbe s spolno prenosljivo boleznijo majhna, saj se Marko vedno zaščiti s kondomom (»Obvezno kondom, brez kondoma ni nič.«). Kljub temu pa verjetnost, da pride do okužbe s spolno prenosljivo boleznijo, ni zelo majhna, saj vedno obstaja možnost, da kondom poči. S tem obstaja tudi možnost, da pride do okužbe.

a) Resnost problema

Glede na to, da Marko pri spolnem delu vedno uporablja zaščito, ga niti malo ne skrbi, da bi prišlo do prenosa spolne bolezni. Marko ne omenja, da bi hodil na testiranja. Glede na to, da ga spolno prenosljive bolezni sploh ne skrbijo in glede na to, da daje vtis, da je kondom absolutna zaščita, predvidevava, da na testiranja ne hodi. V kolikor bi kljub zaščiti s kondomom prišlo do okužbe s spolno prenosljivo boleznijo in v kolikor najino predvidevanje, da ne hodi pogosto na testiranja, drži, bi bolezen lahko kasneje odkrili. Posledično bi bolezen hitreje napredovala, s tem pa bi bilo težje omiliti posledice. Ocenjujeva, da so spolno prenosljive bolezni zanj manj pereč problem, saj se kljub vsemu pred njimi zaščiti s kondomom.

Ocena za spolno prenosljive bolezni – Maja

Maja		
	Verjetnost	Resnost
Spolno prenosljive bolezni	2 – majhna verjetnost	1 – ni pereč problem

a) Verjetnost

Ocenjujeva, da je verjetnost, da bi prišlo do okužbe s spolno prenosljivo boleznijo pri Maji majhna. Maja se zaveda nevarnosti posledic, ki jih prinašajo spolne bolezni in zaščito pred njimi postavlja na prvo mesto. Izrazita skrb in odgovornost, ki jo ima Maja do spolno prenosljivih bolezni, je najmočnejša varovalka. Predvsem poskrbi za zaščito, kar pomeni, da mora stranka vedno, brez izjeme natakiniti kondom. Poleg tega je cepljena proti hepatitisu A in B. Pozorna in stroga je tudi glede

higijene, saj je prepričana, da se lahko zaradi slabe higijene »česa naleze.« Na testiranja hodi zelo pogosto. Glede na zelo odgovorno ravnanje in visoko stopnjo zaščite ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do okužbe s spolno boleznijo majhna, ni pa zelo majhna, saj kljub previdnosti lahko pride do tega, da kondom poči, kar se ji je že zgodilo.

b) Resnost problema

Ocenjujeva, da spolno prenosljive bolezni trenutno za Majo niso pereč problem, saj je zaradi varovalk in pogostih testiranj prepričana, da je zdrava. Poleg tega pa bi zaradi pogostih testiranj zelo hitro ugotovili, če bi bila okužena s katero od spolno prenosljivih bolezni. Zdravljenje bi se začelo takoj, tako da bi bila možnost ozdravitve večja, ali pa bi lahko vsaj znatno zavrli razvoj bolezni, oziroma omilili njene posledice.

Ocena za spolno prenosljive bolezni – Renata

Renata		
	Verjetnost	Resnost
Spolno prenosljive bolezni	2 – majhna verjetnost	1 – ni pereč problem

a) Verjetnost

Renata se grožnje spolno prenosljivih bolezni zaveda, zato prakticira le varno spolnost. Glede na to, da se grožnje zaveda in da se pred njo vedno zaščiti, ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do okužbe s spolno prenosljivo boleznijo majhna, ni pa zelo majhna, saj kljub previdnosti lahko pride do tega, da kondom poči. Glede na to, da Renata prakticira tudi »gang bange« in glede na to, da je bila večkrat posiljena in da je pri tem prišlo tudi do grobega spolnega odnosa, je možnost, da kondom poči, precejšnja. Pred spolno prenosljivimi boleznimi se je do sedaj uspešno zaščitila, zato sva prepričani, da bo tudi v bodoče za to področje ustrezno poskrbela. Ocenjujeva torej, da je verjetnost, da pridejo okužbe s spolno prenosljivo boleznijo, majhna.

b) Resnost problema

Spolne bolezni za Renato niso pereč problem. Od spolnih bolezni je prebolela le klamidijo, ki ni pustila nobenih posledic. Glede spolnih bolezni je ne skrbi, ker je vedno zaščitena. Zelo pogosto hodi na testiranja za HIV. Zaradi pogostih testiranj bi morebitno okužbo s spolno boleznijo zelo hitro ugotovili. Zdravljenje bi se pričelo takoj, tako da bi bila možnost ozdravitve večja, ali pa bi lahko vsaj znatno zavrli razvoj bolezni, oziroma omilili njene posledice. Renato torej glede spolnih bolezni ne skrbi, saj se redno testira. Iz tega razloga sva spolno prenosljive bolezni pri Renati ocenili z najnižjo vrednostjo – ni pereč problem.

8.2.4 Ocena za odvisnost od drog

Ocena za odvisnost od drog – Pia

Pia		
	Verjetnost	Resnost
Odvisnost od drog	/	/

Pia med pogovorom drog ali težav zaradi njih ni omenila. Predvidevava, da drog sploh ne uživa, ali pa zaradi njih nima težav. Kljub temu pa je najino predvidevanje premalo, da bi lahko ocenili verjetnost, in resnost problema. O tej temi nisva zbrali nobenega podatka, zato ocene nisva podali.

Ocena za odvisnost od drog – Nina

Nina		
	Verjetnost	Resnost
Odvisnost od drog	/	/

Nina se je z drogami pri svojem delu že srečala. Stranka jo je namreč že hotela prisiliti v uživanje drog, vendar se je temu odločno uprla. Sedaj ima varnostnika, tako da se kaj takega ne more več zgoditi. Iz tega sklepava, da Nina nima težav z odvisnostjo. Kljub temu pa je samo najino sklepanje premalo, da bi podali oceno za odvisnost od drog.

Ocena za odvisnost od drog - Sanja

Sanja		
	Verjetnost	Resnost
Odvisnost od drog	5 – zelo velika verjetnost	5 – zelo pereč problem

a) Verjetnost

Verjetnost, da pride do odvisnosti od drog, je ocenjena z najvišjo oceno 5 (zelo velika verjetnost), saj se Sanja že vrsto let bori z odvisnostjo od drog. Do tega problema je dejansko prišlo, zato je ocenjena z najvišjo vrednostjo.

b) Resnost problema

Ocenjujeva, da je odvisnost od drog za Sanjo zelo pereč problem in hkrati velik dejavnik tveganja za nasilje. Sanja se s spolnim delom ukvarja že 17 let. Brez drog ne zmore. Velikokrat je bila na cesti, kjer se je preživljala s spolnim delom. Govorimo torej o »ulični spolni delavki«, ki je za odmerek določene substance pripravljena narediti marsikaj, kar drugače ne bi. Glede na povedano predvidevava, da je bila Sanja velikokrat prepuščena na milost in nemilost zvodnikov in strank, ki so izkoriščali njeno odvisnost in posledično pripravljenost, da bi za odmerek naredila vse. Vse to lahko privede do hudih psihičnih in fizičnih posledic. Sama pravi, da se je počutila »razčlovečeno, na dnu.« Žal nisva uspeli tako poglobiti odnosa, da bi nama v zvezi s tem zaupala kaj več. Odvisnost od drog jo je torej pogosto pahnila v situacije, iz katerih je izšla z negativnimi posledicami. Po drugi strani pa so ji droge pomagale preživeti, saj brez njih ne bi zmogla takšnih pritiskov in takšnega tempa (»To si kot mašina, če nisi zadet tega ne zmoreš«). Sanja je trenutno vključena v visokopražni program varne hiše, kjer dnevni red zahteva, da v varno hišo ne sme priti omamljena. Zaradi večkratnih kršitev tega pravila ji grozi izključitev iz programa. To pomeni, da lahko spet pristane na cesti. Poleg tega prejema tudi metadonsko terapijo, kjer jo pogosto doletijo sankcije, med drugim tudi zato, ker se v njeni terapiji velikokrat znajde tudi prepovedana substanca. Sanja ima torej zaradi odvisnosti od drog veliko težav v vsakdanjem življenju, dejanja, ki jih je naredila za odmerek droge pa so pustile velike posledice. Poleg tega ji zaradi nezmožnosti abstiniranja grozi cesta. Problem je torej zelo resen. Sanja se glede tega zelo obremenjuje, posledice so hude in v kolikor pristane na cesti celo tragične, zato ocenjujeva resnost problema z najvišjo oceno – zelo pereč problem.

Ocena za odvisnost od drog – Marko

Marko		
	Verjetnost	Resnost
Odvisnost od drog	1 – zelo majhna verjetnost	1 – ni pereč problem

a) Verjetnost

Ocenjujeva, da je verjetnost, da bi prišlo do zasvojenosti od drog zelo majhna, ali je sploh ni, saj Marko prepovedanih drog sploh ne uživa. Do njih ima tudi zelo odklonilen odnos (»Droge pa nikol. Niti alkohol. Mislím no tako, sam na žuríh, ne pa da bi bil zapít. Zadnja stvar, ki bi jo šél delat, je drogo prodajat.«). Stranke ga nikoli niso niti skušale prisiliti v drogo. Poleg tega stranko zavrne že v primeru, da mu ni všeč po zunanosti, zato sva prepričani, da bi se uprl in zavrnil stranko, v kolikor bi ga poskušala prepričati v uživanje drog, saj ima o uživanju drog zelo negativno mnenje. Prepovedanih drog torej nikoli ni užival, alkohol uživa le priložnostno, poleg tega pa ima do njih zelo odklonilen odnos, zato ocenjujeva, da je verjetnost, da bi prišlo do zasvojenosti zelo majhna ali pa je sploh ni.

b) Resnost problema

Uživanje drog oziroma odvisnost od drog za Marka sploh ni pereč problem, saj od njih ni odvisen. Alkohol uživa le priložnostno, prepovednih drog pa sploh ne uživa.

Ocena za odvisnost od drog - Maja

Maja		
	Verjetnost	Resnost
Odvisnost od drog	3 – srednja verjetnost	1 – ni pereč problem

a) Verjetnost

O drogah se z Majo nisva veliko pogovarjali, saj za njo droge ne predstavljajo nikakršen problem. Glede na to, da je povedala, da so droge v temu poslu stalnica in da droge uživa skupaj s strankami, ocenjujeva, da jih uživa bolj rekreativno, vendar kar pogosto. Na splošno je v svetu spolnega dela pogosto prisotna droga pa tudi težave z odvisnostjo so precej pogoste. Glede na to, da Maja uživa droge in da je odvisnost od drog precej prisotna v tem poslu, ocenjujeva, da je verjetnost, da pride do zasvojenosti z drogami srednje velika. Po drugi strani pa ni velika, ali zelo velika, saj zaradi drog nima nikakršnih težav, jih ne pogreša in posledično tudi do zasvojenosti ne more priti zelo hitro.

b) Resnost problema

Kot sva že omenili, imava o drogah zelo skope podatke, vendar glede na povedano sklepava, da droge in odvisnost od njih za Majo sploh ni pereč problem. Poroča, da z drogami nima negativnih izkušenj. Nikoli je ni nihče prepričeval ali skušal prisiliti v uživanje drog. Skupaj s strankami sicer uživajo tako dovoljene, kot prepovedane droge, vendar je bilo to početje vedno v obojestransko zadovoljstvo. Glede na to, da ji droge predstavljajo prej prednost, kot oviro, ocenjujeva, da odvisnost od drog za njo sploh ni pereč problem.

Ocena za odvisnost od drog – Renata

Renata		
	Verjetnost	Resnost
Odvisnost od drog	5 – zelo velika verjetnost	3 – srednje pereč problem

a) Verjetnost

Renata se srečuje z odvisnostjo od drog. Iz tega razloga ima tudi najvišjo oceno 5 – zelo velika verjetnost, saj je do problema tekom spolnega dela prišlo. Renata se je zaradi odvisnosti od drog tudi zdravila, trenutno pa se trudi abstinirati.

b) Resnost problema

Ocenjujeva, da odvisnost od drog za Renato predstavlja srednje pereč problem. Zaradi odvisnosti od drog in zaradi uživanja drog se v vsakdanjem življenju sicer kažejo težave, vendar le te niso resne in ne povzročajo kakšnih tragičnih posledic. Renata poroča predvsem o težavah s funkcioniranjem po kakšni zabavi (običajno gre za zabavo tipa »gang bang«), kjer so v veliki meri prisotne tako dovoljene (alkohol), kot nedovoljene droge (speed, kokain). Običajno na takšnih zabavah zaužije preveč različnih substanc in tako naslednji dan ne more normalno funkcionirati. Posledično odpadejo vsi dogovori s kolegicami in s strankami. Iz tega razloga z uživanjem drog škoduje tako svojemu poslu, kot odnosom s prijatelji in prijateljicami, saj ji tako stranke kot prijatelji, prijateljice zamerijo, ker se pogosto ne drži dogovora in na primer ne pride na kavo ali na kosilo, stranke prestavi na drug termin in podobno. Tako manj zasluži, prijateljice pa je pogosto ne razumejo in menijo, da ni resna. Renata se sedaj sicer trudi abstinirati, vendar prizna, da brez drog ne zmore. Zaradi hudega tempa (nehuman delavnik, nočno življenje, zabave itd.) in velikih psihičnih pritiskov pa tudi nasilja, potrebuje sprostitev in ventil – droge. Droge ji torej ne prinašajo le težav, ampak tudi zabavo in sprostitev. Poleg tega je finančno preskrbljena in neodvisna. Droge si lahko privošči. S tem je veliko manj izpostavljena nasilju in drugim zapletom, kot na primer ulične prostitutke, ki bi za odmerek določene droge naredila marsikaj. Enkrat je odšla tudi na detoksikacijo in zdravljenje, kar je malce ublažilo njene težave. Sedaj je že 14 dni »clean« in se trudi, da bi tako tudi ostalo. Renati droge, ki so prisotne v tem poslu, pogosto in močno škodijo, vendar s tem misliva predvsem na uživanje drog njenih strank, ki jim pod vplivom drog popustijo zavore in tako je bila Renata že velikokrat deležna nasilja.

Droge so torej velik dejavnik tveganja v spolnem delu, vendar Renata zaradi lastne odvisnosti od drog nima velikih težav zato ocenjujeva, da odvisnost od drog za njo predstavlja srednje pereč problem

8.3 Tabela z enotami kodiranja

I. VSTOP V SVET SPOLNEGA DELA						
	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
VZROKI	finančna stiska	finančna stiska	Beg iz nevzdržnih razmer doma na cesto	Finančna stiska - brezposelnost, -slabe izkušnje s preteklimi zaposlitvami -dolgčas	Finančna stiska in slabe izkušnje s preteklimi zaposlitvami -veliki pritiski na delovnem mestu, -izkoriščanje -premajhna plača	Užitek
ČAS	1 leto	8 mesecev	17 let	1 leto	1 leto	8 let
VRSTA DELA	dodatno delo	dodatno delo	osnovna dejavnost	osnovna dejavnost	Sprva dodatno delo, sedaj tri mesece osnovna dejavnost	osnovna dejavnost
NAMEN	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	preživetje	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	z zaslužkom bi si omogočila udobnejše življenje	Služba Lagodno življenje
	<u>Pia se z nudenjem erotične masaže, ki te pripelje do vrhunca ukvarja približno eno leto.</u> <u>To počne ob redni službi. Je zaposlena, vendar s samo plačo težko pokrije vse svoje stroške.</u> <u>Pravi, da je sedaj recesija, kriza in zato nujno potrebuje dodaten zaslužek.</u>	<u>Nina se z nudenjem spolnih uslug ukvarja natanko osem mesecev. S tem se ukvarja zato, da si lahko plača stroške šolanja, bivanja, najemnino in ostale stroške. To kar počne, je le trenutno stanje. Poleg tega je študentka, dela tudi drugje, tako da je nudenje spolnih uslug le dodatno delo. V prihodnosti se s tem delom ne</u>	<u>Sara se je z nudenjem spolnih uslug ukvarjala približno 17 let. Sedaj je stara 36 let in trenutno se s tem ne ukvarja. Pri petnajstih letih je zaradi nasilja in različnih težav zbežala od doma. Živela je na cesti in takrat se je tudi vpeljala v nudenje različnih spolnih uslug v zameno za denar, ki ga je »krvavo</u>	<u>Marko se z nudenjem spolnih uslug ukvarja malo več kot eno leto. Trenutno je brezposeln. S spolnim delom se je začel ukvarjati zaradi finančne krize, v kateri se je znašel po izgubi službe. Star je 35 let in živi sam, v svojem stanovanju. S spolnim delom se je začel ukvarjati tako, da je objavil oglas na spletno</u>	<u>V ta posel je prišla zaradi finančne stiske. Pred tem je imela »normalno« službo, vendar premajhno plačo. Poleg tega je na delovnem mestu doživljala velike pritiske. Nikoli ni imela predsodkov do tega posla. Velikokrat je razmišljala o tem, da bi poskusila in si z večjim prihodkom omogočila udobnejše življenje.</u>	<u>Renata je stara 33 let in se s spolnim delom ukvarja 8 let. (...)Zanimale so jo drugačne stvari, kot večino prijateljic. Študirala je medicino, ker se ji zdi poklic zdravnice zelo zanimiv in srčen. Vseeno, pa jo je tekom študija zaneslo v druge vode. Je ena tistih redkih punc, ki se je za spolno delo odločila zgolj</u>

		namerava ukvarjati. S ponujanjem spolnih uslug se je začela ukvarjati po tem, ko je opravila tečaj masaže. Dobila je službo v masažnem salonu, kjer naj bi opravljala samo masažo. Izkazalo se je, da si stranke v sobi želijo več in so za to pripravljene tudi več plačati. Ponudbe je izkoristila, saj <u>si s tem denarjem veliko lažje pokrije vse stroške.</u>	<u>potrebovala.</u>« Zaključeno ima samo osnovno šolo. Poklica nima. Trenutno stanuje v varni hiši. <u>Zanjo je bila prostitucija vedno neke vrste služba.</u>	stran Kupid. Po treh mesecih mu je prvič pisala ženska, in sicer, da naj jo pokliče in se bosta zmenila za srečanje. Na začetku ga je bilo malo strah, <u>vendar se je zavedal, da dela za preživetje. (»Na začetku je mal straha..Sam jaz vem zakaj to delam. Da preživim.«)</u>	Prvi profil na spletni strani Slo Escort je naredila že leta 2011. Bila je samo v vlogi »opazovalke«. Prebrala je vse forume in se pozanimala o cenah in izkušnjah drugih punc. Do prvega plačanega dela je prišlo po naključju. Njen prijatelj je v Slovenijo na poslovni obisk pripeljal tujca, ki je potreboval spremstvo. Takrat je prvič seksala za denar. »Fant je bil lušten. Imela sva se prav lepo.« Kljub temu, je bila zelo živčna, negotova in nervozna, ker ni vedela kako bo šlo. Strah jo je bilo, da bo obema nerodno in neprijetno, vendar sta se na koncu lepo ujela in sprostila. <u>Po tej izkušnji se je opogumila in leta 2014 prvič dala oglas na spletno stran Slo Escort tudi kot ponudnica</u>	<u>zaradi užitka.</u> Do tega je prišlo spontano. <u>Vedno je rada veliko seksala in eksperimentirala.</u> Večkrat jo je poneslo v sfingerski klub. Tam ji je nekdo predlagal, naj začne seksat za denar, če že tako rada seksa. Do spolnega dela ni imela nikakršnih predsodkov in ideja se ji ni zdela slaba. Tako se je začelo in tako se je počasi vpeljala v ta posel. Takrat je imela 25 let. Bila je še zelo mlada in naivna. <u>Zaradi narave dela je opustila študij, saj takega tempa enostavno ni zmogla.</u> <u>Spolno delo se ji zdi zelo zahtevno, kar jo privlači.</u> »V temu poslu je veliko denarja in veliko uživancije. Veliko lahko prišparaš, zaslužiš so ogromni, če si priden.«
--	--	---	---	--	---	--

					<u>spolnih storitev.</u> <u>Sprva je spolne</u> <u>storitve in</u> <u>spremljanje nudila</u> <u>ob delu, sedaj pa je</u> <u>že tri mesece to</u> <u>njena osnovna</u> <u>dejavnost.</u>	
--	--	--	--	--	--	--

II. NEVARNOSTI, S KATERIMI SE SREČUJEJO SPOLNE DELAVKE IN SPOLNI DELAVEC

1. NASILJE

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
FIZIČNO NASILJE	ni doživela Sama pravi, da nikoli ni doživela nasilja s strani strank. Slišala je že, da se to dogaja, »ampak takim, ki ne pazijo in dejansko sprejmejo vse«.	ni doživela Ena stranka je po opravljenem delu <u>hotela</u> z njo fizično obračunati in se tako izogniti plačilu.	Fizično zadrževanje (zaklepanje) v stanovanje proti njeni volji: <u>Stranka je ni hotela spustiti iz stanovanja</u> Enkrat se ji je zgodilo, da je stranka ni hotela spustiti iz svojega stanovanja. <u>Ko so zbolele, jim je zvodnik prepovedal obisk zdravnika in jih zaklepal v stanovanje</u> Ko so zbolele, jih je zaklepal in jim ni dovolil iti k zdravniku. Pretepanje: <u>Zvodniki so jo pretepli zaradi bega</u> Ko so odšli, je vsa dekleta poslala domov, strgala vse	ni doživel Sam ne omenja, da bi se pri opravljanju svojega dela srečeval z nevarnostmi, mogoče prej z nevšečnostmi.	ni doživela - Pri strankah torej nikoli ni imela težav z nasiljem, nespoštljivim odnosom, [...] -Nima še nobene slabe izkušnje ali težave zaradi tega posla. Najbolj neprijetna situacija je, ko nekomu smrdi iz ust. - [...] stranke pa te razvajajo z darili, zasipavajo s komplimenti in imajo na sploh spoštljiv odnos. - Nikoli še ni prišlo do nasilja.	Udarec V tem poslu je prisotnega veliko nasilja. Od [...] do tega, da jo je kdo tudi udaril [...]

			<i>kartice, stanovanja vrnila lastniku in zbežala. Kmalu so jo našli in takrat so jo »prebutal, ko vola.«</i> <u>Zvodnik jo je pretepel zaradi neizpolnjene norme</u> <i>Zvodniku je bilo pomembno samo to, da izpolnijo postavljeno normo. V nasprotnem primeru so bile tepene.</i> Zvodnik jo vrgel je po stopnicah <i>Enkrat jo je zvodnik vrgel po stopnicah.</i> Zvodnik jo je priklenil za radiator <i>Odvlekli so jo v stanovanje in jo z lisicami priklenili za radiator.</i>			
PSIHIČNO NASILJE	Stranka ji je težila <i>Enkrat se mi je zgodilo, da je en tip ful težil.</i>	Grožnje s fizičnim nasiljem <i>Ena stranka je po opravljenem delu hotela z njo fizično</i>	Ustrahovanje s strani zvodnika: <i>- Zvodnik jih je ustrahoval, zato se mu ni upala upreti.</i>	ni doživel <i>Sam ne omenja, da bi se pri opravljanju svojega dela srečeval z</i>	Načeloma se z očitnim psihičnim nasiljem ne sooča <i>-Pri strankah torej nikoli ni imela težav z nasiljem, nespoštljivim odnosom, [...]</i>	Žaljenje: <i>- V tem poslu je prisotnega veliko nasilja. Od žalitev, [...] - Karkoli je</i>

		obračunati[...] Stranka jo je silila v uživanje drog Zgodilo se ji je tudi, da jo je stranka silila v uživanje prepovedanih drog.	- Enkrat so ji v stanovanje vdrli trije južnjaki. Vedela je, da se ne sme upirati, drugače bi jo »prebutali«. Nadzorovanje s strani zvodnika Nadzoroval jih je v zgornjem stanovanju, kjer so se tudi »zadevali«. Poniževanje s strani institucij -Poniževanje s strani zdravstvenih institucij »Tudi zdravstvo te stigmatizira" npr. uporabljajo dvojne rokavice. Na svoj račun je slišala veliko ponižujočih izjav s strani zdravstvenega osebja: "Enkrat mi je ena zdravnica potisnila glavo v stran in rekla: Ne dihaj vame, doma imam otroke!« Druga zdravnica ji je rekla: »Škoda	nevarnostmi, mogoče prej z nevšečnostmi. Načeloma se z očitnim psihičnim nasiljem ne sooča. Obstajajo pa psihični pritiski z elementi nasilja: <u>*Psihičen pritisk zaradi poslušanja problemov strank</u> »Včasih pridejo kakšne stranke, psihično bolne ženske in me potem uporabljajo za psihologa. Jaz nisem zato tukaj.« <u>*Stranka ga je poskusila prisiliti v snemanje spolnega odnosa proti njegovi volji</u> Zgodilo se je, da je stranka hotela posneti njun seks. Snemanje je odklonil, vendar ga je vseeno hotela	- Nima še nobene slabe izkušnje ali težave zaradi tega posla. Najbolj neprijetna situacija je, ko nekomu smrdi iz ust. -[...] stranke pa te razvajajo z darili, zasipavajo s komplimenti in imajo na sploh spoštljiv odnos. - Nikoli še ni prišlo do nasilja. Pri svojem delu se torej ne srečuje s psihičnim nasiljem, vendar so prisotni psihični pritiski: <u>*Strah pred neresnimi strankami – strankami, ki jim je dala točen naslov, vendar ne pridejo, niti se ne oglašajo na telefon.</u> Enkrat se je zgodilo, da stranka ni prišla, poleg tega se gospod ni več javljal na telefon. O tem je razmišljala še dolgo. Bilo jo je strah, ker ima popoln tujec njen točen naslov in nikoli ne veš kaj namerava. <u>*Psihičen pritisk zaradi poglobljenega/prijateljskega odnosa s strankami)</u> - [...]se je pa kar nekajkrat zapletlo, ko se je stranka v njo zaljubila. Večkrat se ji je zgodilo tudi to, da je odnos postal preveč prijateljski. [...]	naredila, ni bilo v redu. Začel jo je žaliti, da nima pojma, kaj dela, da ni dobra itd. - stranka [se] dere na njo, da je bila »za nič« [...] - Veliko je strank, ki se pritožujejo, žalijo in niso z ničemer zadovoljne. - Žalitve se nanašajo na, po njihovem, slabo storitev (seks) ali imajo pripombe na njeno zunanost/karakter. - [...] poleg tega pa jo je »hišna dajala v nič«. Izsiljevanje: V tem poslu je prisotnega veliko nasilja. Od žalitev, izsiljevanja [...] Ustrahovanje: <u>Grožnje s pretepom</u> -[...]/[S]tranka [se] dere na njo, da je bila »za nič« in da ima 10 minut, da »pobere svoje cunje in se spoka, sicer jih bo
--	--	--	--	--	---	---

			<i>davkoplačevalskega denarja zate!»</i> <u>-Poniževanje s strani policije</u> <i>Na policijo se ne bi obrnila zaradi kakršnegakoli kaznivega dejanja (posilstvo, fizično in psihično nasilje strank), ker so jo obravnavali kot kurbo in narkomanko in ne kot človeka.</i>	<i>prisiliti v to dejanje, češ da je dolžan izpolniti njeno zahtevo, ker ga ona plača, vendar se ni pustil. Potem sta se dogovorila za storitev brez snemanja, vendar je imel čuden občutek. Strah ga je bilo, da ga vseeno snema, ves čas se je spraševal: »Kaj, če je že prej dala kam kamero?«</i> <u>Stranka stresla jezo nad njim</u> <i>Zgodilo se mu je tudi, da ga je stranka »verbalno napadla«. Stranko je klical mož. Po telefonu sta se prepirala in »je pol jezo na mene stresala«.</i>	<i>[T]aki odnosi [jo]močno obremenjujejo, saj se dostikrat stranke preveč vmešavajo v njeno življenje. V tem primeru vejo veliko o njej, mogoče celo preveč. Poznajo njeno pravo ime, poznajo njene težave in skrbi, kar lahko izkoristijo.</i> <u>*Psihičen pritisk zaradi strahu pred izsiljevanjem s strani stranke</u> <i>Z eno od strank sta zelo poglobila odnos. Poleg nudenja spolnih uslug sta se veliko družila. [...]O njem ve veliko – tudi to, da je posesiven in maščevalen zato se ga malo boji. Predvsem se boji tega, da bi jo začel izsiljevati s tem, da jo bo razkril ali ji kako drugače škodil v kolikor bi zaslutil, da se od njega želi oddaljiti. Boji se, da ne bi razumel, da je odnos za njo postal preveč oseben in prijateljski in da želi imeti posel ločen od osebnega življenja. Če bi hotel, bi se ji lahko maščeval na sto načinov. Iz tega razloga se ga boji zavrniti in je prijazna do njega, kar je precej psihično naporno, včasih nevzdržno.</i> <u>*Psihičen pritisk, zaradi slabe vesti, ki jo ima zaradi</u>	<i>dobila«.</i> <i>-Prišlo je tudi do groženj, da jo bodo pretepli, če gre na svoje.</i> <u>Povzdigovanje glasu</u> <i>- Moški [...] je začel povzdigovati glas.</i> <u>Prepričevanje zvodnice, da brez nje niso sposobne preživeti</u> <i>-[...]po drugi strani pa se je zvodnica delala zelo prijazno, češ, da zelo lepo skrbi za njih, da brez nje ne bi zmogle, da se lahko na njo zanesejo. Besedam je začela verjeti, velikokrat se je sekirala, da je res slaba in poskušala na vse možne načine ugajati strankam in »hišni«.</i> <i>- Govorila ji je, da se sama v tem poslu ne bo znašla, da sama ne bo zmogla, ker ne bo dobila strank in ji bo manjkalo</i>
--	--	--	--	---	--	---

					<u>tega, ker spi s poročenimi moški, kar je v nasprotju z njenimi vrednotami</u> Pravi, da je to edina stvar v tem poslu, ki se ji zdi je sporna – da spi z vezanimi moškimi. Glede tega jo precej peče vest. Kaj takega v privatnem življenju ne bi nikoli naredila in je v nasprotju z njenimi vrednotami. <u>*Spolno delo kot tako</u> Zdi se ji, da nudenje spolnih uslug močno vpliva tudi na psihično stabilnost in čustva. Spolne partnerje menja hitro. Obremenjena je s tem, kaj je prav in kaj ne. Kljub temu, da je z nekaterimi poglobila odnos in je le-ta bolj na prijateljski ravni in bolj oseben, se po drugi strani na nobenega ne naveže. Meni, da ni več zmožna čustvovanja in da ni več sposobna ustvariti nek pristen odnos z nekom, kar jo zelo skrbi, saj si tudi ona nekoč želi partnerja in družino. Skrbi jo, če bo sploh sposobna ustvariti nek normalen partnerski odnos.	denarja. Strašila jo je s tem, da ne bo zaslužila niti toliko, da bi plačevala najemnino, da jo bodo stranke izkoriščale in da bo na koncu pristala na psihiatriji. »Spreminjanje vedenja«¹⁶ zvodnice Prenašala je žaljivke, da ne dela dobro, da mora shujšati itd. Žaljivk ni nikoli zmanjkalo, po drugi strani pa se je zvodnica delala zelo prijazno, češ, da zelo lepo skrbi za njih, da brez nje ne bi zmogle, da se lahko na njo zanesejo. Besedam je začela verjeti, velikokrat se je sekirala, da je res slaba in poskušala na vse možne načine ugajati
--	--	--	--	--	--	---

¹⁶ »SPREMINJANJE VEDENJA

Hitro spreminjanje vedenja in "igranje ljubečega partnerja" pred drugimi, žensko zmede in večkrat povzroči, da žrtev krivdo za teror, ki ga doživlja, prevzame nase.«

Ženska svetovalnica:(<http://www.drustvo-zenska-svetovalnica.si/nasilje-nad-zenskami/kaj-je-nasilje#en> , 26.11.2015)

						strankam in »hišni«.
SPOLNO NASILJE	Stranka jo je prepričevala v spolne odnose, ki jih ni hotela imeti. <i>Pravi, da so jo stranke že skušale prepričati v kaj več, kot samo masažo, ampak se je temu vedno odločno uprla.</i>	/	Stranke so se izživiljale nad njo <i>Najhujše stranke so bili mladi, pijani moški, predvsem južnjaki, ki so se izživiljali nad njo.</i> Poniževanje in razčlovečenje s strani strank – čudni fetiši <i>S strani strank je doživela veliko poniževanja, s čimer so jo razčlovečili – čudni fetiši (lulanje, kakanje ipd.).</i> Zvodnik jo je prisilil v prekomerno delo <u>-Preveč strank</u> <i>Na dan je sprejela tudi 10 do 15 strank. (»To si kot mašina, če nisi zadet tega ne zmoreš«).</i> <u>-Ni imela prostega časa</u> <i>Prostega časa niso imele, saj so neprestano delale.</i> <u>-Zviševanje norme</u>	ni doživel <i>Sam ne omenja, da bi se pri opravljanju svojega dela srečeval z nevarnostmi, mogoče prej z nevšečnostmi.</i>	ni doživela <i>-Pri strankah torej nikoli ni imela težav z nasiljem, nespoštljivim odnosom, [...]</i> <i>- Nima še nobene slabe izkušnje ali težave zaradi tega posla. Najbolj neprijetna situacija je, ko nekomu smrdi iz ust.</i> <i>-[...] stranke pa te razvajajo z darili, zasipavajo s komplimenti in imajo na sploh spoštljiv odnos.</i> <i>- Nikoli še ni prišlo do nasilja.</i>	Večkrat je bila posiljena Opisuje tri dogodke posilstva. Enkrat je bila posiljena celo s strani petih moških.

			<i>Ko je zvodnik izvedel, da je sposobna in da lahko zasluži več, ji je zvišal normo.</i> <u>-Prisiljena sprejeti vse stranke</u> <i>V primeru, da dela ni bilo, je bila prisiljena sprejeti tudi takšne »malo čudne« stranke.</i> <u>-Prisiljena v delo, kljub bolezni</u> <i>Če je bila bolna ali utrujena to ni bil razlog, da ne bi delala. Vse je prekrila s pudrom in delala kot običajno (»Kilo pudra pa grem«).</i>			
--	--	--	--	--	--	--

EKONOMSKO NASILJE	/	/	Strog nadzor nad denarjem s strani zvodnika <i>»Sobe so bile ozvočene,« (opremljene s prisluškovalno napravo) zato so se nedovoljene stvari (dodatni denar za kakšno dodatno uslugo) s strankami dogovarjale na balkonu ali pa šepetaje.</i> Izkoriščanje s strani zvodnika: <u>Zvodnik je zahteval, da zapusti bolnišnico in se vrne na delo</u> <i>Poslali so jo v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima sepso. V bolnišnici naj bi ostala tri mesece, saj je nujno potrebovala počitek, da bi prišla k sebi. Kljub temu je zvodnik že po dveh tednih prišel v bolnišnico in zahteval, da podpiše papirje in se vrne na delo, češ, da ima zaradi nje veliko izgubo.</i>	/	/	Izkoriščanje s strani zvodnika – stroga pravila in kaznovanje z odvzemom denarja <i>Za karkoli, kar je bilo po njenem narobe, je sledila denarna kazen (npr. nezadovoljna stranka). Hitro je bila ob denar, [...]</i>
----------------------	---	---	--	---	---	--

			<u>Podpisovanje dokumentov o nastanku dolga pod prisilo zvodnika</u> Zagotovil si je, da so bile punce od njega odvisne. To je dosegel na različne načine npr. punca je morala pri notarju podpisati dokument v katerem je bilo navedeno, da si je od njega izposodila določeno vsoto denarja (čeprav si je v resnici ni), ki mu jo bo vrnila. <u>Zvodnik jo je pretepel zaradi neizpolnjene norme</u> Zvodniku je bilo pomembno samo to, da izpolnijo postavljeno normo. V nasprotnem primeru so bile tepene.) <u>Zvodnik jo je prisili v prekomerno delo</u> -Preveč strank Na dan je sprejela tudi 10 do 15 strank. (»To si kot mašina, če nisi zadet tega ne zmoreš«).			
--	--	--	---	--	--	--

			<u>-Ni imela prostega časa</u> <i>Prostega časa niso imele, saj so neprestano delale.</i> <u>-Zviševanje norme</u> <i>Ko je zvodnik izvedel, da je sposobna in da lahko zasluži več, ji je zvišal normo.</i> <u>-Prisiljena sprejeti vse stranke</u> <i>V primeru, da dela ni bilo, je bila prisiljena sprejeti tudi takšne »malo čudne« stranke.</i> <u>-Prisiljena v delo, kljub bolezni</u> <i>Če je bila bolna ali utrujena to ni bil razlog, da ne bi delala. Vse je prekrila s pudrom in delala kot običajno (»Kilo pudra pa grem«).</i>			
NASILJE S STRANI STRANK	Stranka ji je težila <i>Enkrat se mi je zgodilo, da je en tip ful težil.</i> Stranka jo je prepričevala v spolne odnose, ki jih ni hotela	Grožnja s fizičnim nasiljem <i>Ena stranka je po opravljenem delu hotela z njo fizično obračunati [...]</i> Stranka jo je silila v uživanje	Fizično zadrževanje (zaklepanje) v stanovanje proti njeni volji: <u>Stranka je ni hotela spustiti iz stanovanja</u> <i>Enkrat se ji je zgodilo, da je</i>	Z nasiljem s strani strank ne sooča. <i>Sam ne omenja, da bi se pri opravljanju svojega dela srečeval z nevarnostmi, mogoče prej z</i>	ni doživela <i>-Pri strankah torej nikoli ni imela težav z nasiljem, nespoštljivim odnosom, [...]</i> <i>- Nima še nobene slabe izkušnje ali težave zaradi tega posla. Najbolj neprijetna situacija je, ko nekomu smrdi iz ust.</i> <i>-[...] stranke pa te</i>	Udarec <i>V tem poslu je prisotnega veliko nasilja. Od [...] do tega, da jo je kdo tudi udaril [...]</i> Žaljenje: <i>- V tem poslu je prisotnega veliko</i>

	imeti. odnose, ki jih ni hotela imeti Pravi, da so jo stranke že skušale prepričati v kaj več kot samo masažo, ampak se je temu vedno odločno uprla.	drog Zgodilo se ji je tudi, da jo je stranka silila v uživanje prepovedanih drog.	stranka ni hotela spustiti iz svojega stanovanja. Stranke so se izživljale nad njo Najhujše stranke so bili mladi, pijani moški, predvsem južnjaki, ki so se izživljali nad njo. Poniževanje in razčlovečenje s strani strank – čudni fetiši S strani strank je doživela veliko poniževanja, s čimer so jo razčlovečili – čudni fetiši (lulanje, kakanje ipd.).	nevšečnostmi. Sam pravi, da gre bolj za nevšečnosti, midve pa bi nevšečnosti lahko opisali kot psihičen pritisk s strani strank: <u>*Psihičen pritisk zaradi poslušanja problemov strank</u> »Včasih pridejo kakšne stranke, psihično bolne ženske in me potem uporabljajo za psihologa. Jaz nisem zato tukaj.« <u>*Stranka ga je poskusila prisiliti v snemanje spolnega odnosa proti njegovi volji</u> Zgodilo se je, da je stranka hotela posneti njun seks. Snemanje je odklonil, vendar ga je vseeno hotela prisiliti v to dejanje, češ da je dolžan izpolniti	razvajajo z darili, zasipavajo s komplimenti in imajo na sploh spoštljiv odnos. - Nikoli še ni prišlo do nasilja. Pri svojem delu se torej ne srečuje s psihičnim nasiljem, vendar so prisotni psihični pritiski: <u>*Strah pred neresnimi strankami – strankami, ki jim je dala točen naslov, vendar ne pridejo, niti se ne oglašajo na telefon.</u> Enkrat se je zgodilo, da stranka ni prišla, poleg tega se gospod ni več javljal na telefon. O tem je razmišljala še dolgo. Bilo jo je strah, ker ima popoln tujec njen točen naslov in nikoli ne veš kaj namerava. <u>*Psihičen pritisk zaradi poglobljenega/prijateljskega odnosa s strankami)</u> - [...]se je pa kar nekajkrat zapletlo, ko se je stranka v njo zaljubila. Večkrat se ji je zgodilo tudi to, da je odnos postal preveč prijateljski. [...] [T]aki odnosi [jo]močno obremenjujejo, saj se dostikrat stranke preveč vmešavajo v njeno življenje. V tem primeru vejo veliko o njej, mogoče celo preveč.	nasilja. Od žalitev, [...] - Karkoli je naredila, ni bilo v redu. Začel jo je žaliti, da nima pojma, kaj dela, da ni dobra itd. - stranka [se] dere na njo, da je bila »za nič« [...] - Veliko je strank, ki se pritožujejo, žalijo in niso z ničemer zadovoljne. - Žalitve se nanašajo na, po njihovem, slabo storitev (seks) ali imajo pripombe na njeno zunanost/karakter. Izsiljevanje: V tem poslu je prisotnega veliko nasilja. Od žalitev, izsiljevanja [...] Ustrahovanje: <u>Grožnje s pretepom</u> -[...]/[S]tranka [se] dere na njo, da je bila »za nič« in da ima 10 minut, da »pobere svoje cunje in se spoka, sicer jih bo
--	--	---	--	--	---	---

				njeno zahtevo, ker ga ona plača, vendar se ni pustil. Potem sta se dogovorila za storitev brez snemanja, vendar je imel čuden občutek. Strah ga je bilo, da ga vseeno snema, ves čas se je spraševal: »Kaj, če je že prej dala kam kamero?« <u>Stranka stresla jezo nad njim</u> Zgodilo se mu je tudi, da ga je stranka »verbalno napadla«. Stranko je klical mož. Po telefonu sta se prepirala in »je pol jezo na mene stresala«.	Poznajo njeno pravo ime, poznajo njene težave in skrbi, kar lahko izkoristijo. <u>*Psihičen pritisk zaradi strahu pred izsiljevanjem s strani stranke</u> Z eno od strank sta zelo poglobila odnos. Poleg nujenja spolnih uslug sta se veliko družila. [...] O njem ve veliko – tudi to, da je posesiven in maščevalen zato se ga malo boji. Predvsem se boji tega, da bi jo začel izsiljevati s tem, da jo bo razkril ali ji kako drugače škodil v kolikor bi zaslutil, da se od njega želi oddaljiti. Boji se, da ne bi razumel, da je odnos za njo postal preveč oseben in prijateljski in da želi imeti posel ločen od osebnega življenja. Če bi hotel, bi se ji lahko maščeval na sto načinov. Iz tega razloga se ga boji zavrniti in je prijazna do njega, kar je precej psihično naporno, včasih nevzdržno.	dobila«. <u>Povzdigovanje glasu</u> - Moški [...] je začel povzdigovati glas. Večkrat je bila posiljena (opisuje tri dogodke posilstva. Enkrat je bila posiljena celo s strani petih moških.)
NASILJE S STRANI ZVODNIKA	/	/	Fizično zadrževanje (zaklepanje) v stanovanje proti njeni volji: <u>Ko so zbolele, jim</u>	/	nima zvodnika Maja je v tem poslu sama. Delo opravlja v svojem stanovanju, zvodnika nima.	Trenutno dela sama, torej nima zvodnika. Na začetku je imela zvodnico, ki je nad njo izvajala

			<u>je zvodnik</u> <u>prepovedal obisk</u> <u>zdravnika in jih</u> <u>zaklepal v</u> <u>stanovanje</u> <i>Ko so zbolele, jih je</i> <i>zaklepal in jim ni</i> <i>dovolil iti k</i> <i>zdravniku.</i> Pretepanje: <u>Zvodniki so jo</u> <u>pretepli zaradi bega</u> <i>Ko so odšli, je vsa</i> <i>dekleta poslala</i> <i>domov, strgala vse</i> <i>kartice, stanovanja</i> <i>vrnila lastniku in</i> <i>zbežala. Kmalu so</i> <i>jo našli in takrat so</i> <i>jo »prebutal, ko</i> <i>vola.«</i> <u>Zvodnik jo je</u> <u>pretepel zaradi</u> <u>neizpolnjene norme</u> <i>Zvodniku je bilo</i> <i>pomembno samo to,</i> <i>da izpolnijo</i> <i>postavljeno normo.</i> <i>V nasprotnem</i> <i>primeru so bile</i> <i>tepene.</i> Zvodnik jo vrgel je po stopnicah <i>Enkrat jo je zvodnik</i> <i>vrgel po stopnicah.</i> Zvodnik jo je		nasilje: Žaljenje: <i>- [...] poleg tega</i> <i>pa jo je »hišna</i> <i>dajala v nič«.</i> Ustrahovanje: <u>Grožnje s</u> <u>pretepom</u> <i>-Prišlo je tudi do</i> <i>groženj, da jo bodo</i> <i>pretepli, če gre na</i> <i>svoje.</i> <u>Prepričevanje</u> <u>zvodnice, da brez</u> <u>nje niso sposobne</u> <u>preživeti</u> <i>-[...]po drugi</i> <i>strani pa se je</i> <i>zvodnica delala</i> <i>zelo prijazno, češ,</i> <i>da zelo lepo skrbi</i> <i>za njih, da brez nje</i> <i>ne bi zmogle, da se</i> <i>lahko na njo</i> <i>zanesejo. Besedam</i> <i>je začela verjeti,</i> <i>velikokrat se je</i> <i>sekirala, da je res</i> <i>slaba in poskušala</i> <i>na vse možne</i> <i>načine ugajati</i> <i>strankam in</i> <i>»hišni«.</i> <i>- Govorila ji je, da</i> <i>se sama v tem</i> <i>poslu ne bo znašla,</i> <i>da sama ne bo</i>
--	--	--	--	--	--

			priklenil za radiator <i>Odvlekli so jo v stanovanje in jo z lisicami priklenili za radiator.</i> Ustrahovanje s strani zvodnika: - Zvodnik jih je ustražoval, zato se mu ni upala upreti. - Enkrat so ji v stanovanje vdrli trije južnjaki. Vedela je, da se ne sme upirati, drugače bi jo »prebutali«. Nadzorovanje s strani zvodnika <i>Nadzoroval jih je v zgornjem stanovanju, kjer so se tudi »zadevali«.</i> Izkoriščanje s strani zvodnika: <u>Zvodnik je zahteval, da zapusti bolnišnico in se vrne na delo</u> <i>Poslali so jo v bolnišnico, kjer so</i>		<i>zmogla, ker ne bo dobila strank in ji bo zmanjkalo denarja. Strašila jo je s tem, da ne bo zaslužila niti toliko, da bi plačevala najemnino, da jo bodo stranke izkoriščale in da bo na koncu pristala na psihiatriji.</i> »Spreminjanje vedenja«¹⁷ zvodnice <i>Prenašala je žaljivke, da ne dela dobro, da mora shujšati itd. Žaljivk ni nikoli zmanjkalo, po drugi strani pa se je zvodnica delala zelo prijazno, češ, da zelo lepo skrbi za njih, da brez nje ne bi zmogle, da se lahko na njo zanesejo. Besedam je začela verjeti, velikokrat se je sekirala, da je res</i>
--	--	--	--	--	---

¹⁷ »SPREMINJANJE VEDENJA

Hitro spreminjanje vedenja in "igranje ljubečega partnerja" pred drugimi, žensko zmede in večkrat povzroči, da žrtev krivdo za teror, ki ga doživlja, prevzame nase.«

Ženska svetovalnica: (<http://www.drustvo-zenska-svetovalnica.si/nasilje-nad-zenskami/kaj-je-nasilje#en> 26.11.2015)

			ugotovili, da ima sepsa. V bolnišnici naj bi ostala tri mesece, saj je nujno potrebovala počitek, da bi prišla k sebi. Kljub temu je zvodnik že po dveh tednih prišel v bolnišnico in zahteval, da podpiše papirje in se vrne na delo, češ, da ima zaradi nje veliko izgubo. <u>Podpisovanje dokumentov o nastanku dolga pod prisilo zvodnika</u> Zagotovil si je, da so bile punce od njega odvisne. To je dosegel na različne načine npr. punca je morala pri notarju podpisati dokument v katerem je bilo navedeno, da si je od njega izposodila določeno vsoto denarja (čeprav si je v resnici ni), ki mu jo bo vrnila. <u>Zvodnik jo je pretepel zaradi neizpolnjene norme</u> Zvodniku je bilo		slaba in poskušala na vse možne načine ugajati strankam in »hišni«. Izkoriščanje s strani zvodnika–stroga pravila in kaznovanje z odvzemom denarja Za karkoli, kar je bilo po njenem narobe, je sledila denarna kazen (npr. nezadovoljna stranka). Hitro je bila ob denar, [...]
--	--	--	---	--	--

			<i>pomembno samo to, da izpolnijo postavljeno normo. V nasprotnem primeru so bile tepene.)</i> <u>Zvodnik jo je prisili v prekomerno delo</u> <u>-Preveč strank</u> <i>Na dan je sprejela tudi 10 do 15 strank. (»To si kot mašina, če nisi zadet tega ne zmoreš«).</i> <u>-Ni imela prostega časa</u> <i>Prostega časa niso imele, saj so neprestano delale.</i> <u>-Zviševanje norme</u> <i>Ko je zvodnik izvedel, da je sposobna in da lahko zasluži več, ji je zvišal normo.</i> <u>-Prisiljena sprejeti vse stranke</u> <i>V primeru, da dela ni bilo, je bila prisiljena sprejeti tudi takšne »malo čudne« stranke.</i> <u>-Prisiljena v delo, kljub bolezn</u> <i>Če je bila bolna ali utrujena to ni bil razlog, da ne bi delala. Vse je</i>			
--	--	--	--	--	--	--

			prekrila s pudrom in delala kot običajno (»Kilo pudra pa grem«).			
NASILJE S STRANI INSTITUCIJ	Nima izkušenj z institucijami Od institucij bi se obrnila na policijo. Ne pozna nobene ustanove ali nevladne organizacije, ki bi ji lahko nudila kakršnokoli pomoč, če bi jo slučajno rabila, v kar pa dvomi.	Nima izkušenj z institucijami Pravi, da se [...] ni obrnila na nobeno institucijo in se tudi nikoli ne bo. *Pravi, da jih policija ne ščiti, ker jih »dobesedno prezira«.	Poniževanje s strani institucij <u>-Poniževanje s strani zdravstvenih institucij</u> »Tudi zdravstvo te stigmatizira" npr. uporabljajo dvojne rokavice. Na svoj račun je slišala veliko ponižujočih izjav s strani zdravstvenega osebja: "Enkrat mi je ena zdravnica potisnila glavo v stran in rekla: Ne dihaj vame, doma imam otroke!« Druga zdravnica ji je rekla: »Škoda davkoplačevalskega denarja zate!« <u>-Poniževanje s strani policije</u> Na policijo se ne bi obrnila zaradi kakršnegakoli kaznivega dejanja (posilstvo, fizično in psihično nasilje strank), ker so jo obravnavali kot kurbo in	/	Ni še doživela nasilja s strani institucij Kljub temu, da na testiranja hodi precej pogosto, je medicinske sestre ali zdravniki ne poznajo in nobeden ne ve, s kakšno dejavnostjo se ukvarja. Predvideva, da zaradi tega tudi nikoli ni bila šikanirana, nikoli ni dobila občutka, da bi jo kdo »postrani gledal«.	Zloraba zaradi nestrokovnega ravnanja institucij <u>Zloraba osebnih podatkov – posredovanje kočljivih podatkov potencialnemu delodajalcu</u> Bilo je že precej hudo zaradi drog, ker se jih je precej »navlekla« zato je šla enkrat na »detoks«. Tam so jo spodbujali k temu, da jim zaupa svoje težave. Povedala jim je veliko o spolnem delu, o tem kaj vse doživlja in zaradi česa ji je hudo. Takrat se je hotela rešiti tega posla. Želela si je nadaljevati s študijem in najti drugo delo. Izkazalo se je, da tudi njim ne bi smela zaupat, saj so do bodočega delodajalca prišli

			<i>narkomanko in ne kot človeka.</i> Zlorabe zaradi nestrokovnega ravnanja institucij <u>Zavajanje in neupravičeno pridržanje s strani policije</u> <i>Enkrat jo je zvodnik vrgel po stopnicah. Poklicala je policijo in ga hotela prijaviti. Ko so prišli, jim je razkazala prostore, kjer delajo in kjer »se fiksajo«.</i> <i>Policija jo je pod pretvezo, da jo peljejo na policijsko postajo, kjer naj bi ovadila oz. prijavila zvodnika, odpeljala v uklonilni zapor na Ig.</i> <u>Sankcije institucij, ki so namenjene zgolj nadzorovanju, kaznovanju in ne pomoči:</u> <u>Izključitev iz programa</u> <i>-Tudi, če se želiš odvaditi od drog, te organizacije in institucije lahko</i>			<i>kočljivi podatki, tako da službe ni dobila. S tem so ji preprečili, da bi se vrnila nazaj v »normalno službo« in spet se je začela ukvarjati s spolnim delom, saj ji drugega ni preostalo.</i>
--	--	--	--	--	--	--

			sankcionirajo. Sankcije te pahnejo nazaj na ulico in posledično nazaj v prostitucijo. Če v varno hišo pride »zadeta« jo lahko po nekaj opominih izključijo. -Sedaj je dobila opomin pred izključitvijo (če bi prišlo do izključitve, bi pristala na cesti, kar bi bila velika nevarnost za povratak v prostitucijo – kot se je že zgodilo). <u>Po metadon mora v drug kraj</u> »Če v ordinaciji, kjer delijo metadon, posumijo, da si se drogiral (npr. če ti iz žepa padejo tablete, ki niso v tvoji terapiji) sledijo sankcije. Največkrat moraš hoditi po metadon v drugi kraj (več zapravi za pot in posledično nima denarja za vlak, da bi obiskala sina na primorskem in tako se v želji po			
--	--	--	--	--	--	--

			<i>dodatnem zaslužku spet zateče v prostitucijo).</i> <u>Dvojna merila – izpolnjevati mora več pogojev, kot ljudje brez nalepk</u> <i>Želi si urediti svoj položaj ("Moram si zrihtati stanovanje in socialo"), vendar ima občutek da je z vseh strani stigmatizirana. Za vsako pravico mora izpolnjevati več pogojev in stalno nekaj dokazovati npr. psihiatrično mnenje o tem, da je stabilna.</i>			
--	--	--	--	--	--	--

2. RAZKRITJE

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
RAZKRITJE DRUŽINI	Razkrila se je sestri <i>Za to, kar počne, ve samo[...]in sestra,[...])</i> Razumevanje s strani sestre <i>([...]Sestra] jo razume.)</i> Sestra ni naklonjena temu, da se ukvarja s spolnim delom <i>[...]Sestra] temu ni preveč naklonjena,[...]</i>	Družina ne ve s čim se ukvarja <i>Njena družina ne ve, s čim se ukvarja [...]</i> Strah jo je, kako bi se družina odzvala, če bi izvedeli, da nudi spolne usluge za denar. <i>Boji se njihovega odziva.</i> Strah jo je posledic razkritja družini. <i>Prepričana je, da je ne bi razumeli in da bi jo vrgli na cesto.</i> Prepričana je, da je družina ne bi razumela, če bi izvedeli kaj počne. <i>Prepričana je, da je ne bi razumeli[...]</i> Ocenjuje, da ni veliko možnosti, da bi družina izvedela s čim se ukvarja, saj živijo v drugem kraju <i>Po njenem mnenju ni veliko možnosti,</i>	Družina ne ve s čim se ukvarja <i>Sara tudi v svoji neformalni mreži nima nikogar, na katerega bi se lahko obrnila v stiski, saj prijatelji (iz preteklosti) in družina ne vedo, da se je ukvarjala s prostitucijo.[...]</i> Družina živi v drugem kraju <i>[...]poleg tega pa njena družina živi v drugem kraju – na primorskem, ona pa v Ljubljani.</i>	Nihče ne ve s čim se ukvarja <i>Marko je prepričan, da nobeden iz njegove formalne in neformalne mreže ne ve, s čim se ukvarja in želi, da tako tudi ostane.</i> <i>»Noben ne ve, niti ne želim da zvedo, če bi, bi bilo vse sorte...«</i> Pred razkritjem družini ga je strah <i>Boji se, da bi straši izvedeli, s čim se ukvarja,[...]</i> Predvideva, da bi ga starši razumeli, če bi izvedeli s čim se ukvarja <i>»Starši bi me razumel. Prvo bi debelo gledal, pol bi se pa sprijaznil.[...]</i>	Družina ne ve s čim se ukvarja <i>Družinski člani za njeno delo ne vedo,[...]</i> Strah jo je, da bi družina izvedela s čim se ukvarja <i>Svojo družino ima rada in jo je zelo strah, da bi zvedeli za njeno delo.</i> Prepričana je, da bi jo družinski člani obsojali, če bi izvedeli kaj počne. <i>[...]/P]repričana [je], da bi jo obsojali in da bi se jim »zagnusila«.</i> Ocenjuje, da obstaja precejšnja verjetnost, da bi prišlo do razkritja, ker si kupuje drage stvari kljub temu, da je brezposelna <i>Obstaja precejšnja verjetnost, da bi kolegice, ki še ne vejo, in domači</i>	Družina sedaj ve s čim se ukvarja. Izdal jo je bivši fant. <i>Tega skrivanja jo je »rešil« nekdanji fant.</i> Najbolj jo je bilo strah pred razkritjem družini <i>Predvsem se je bala, da bo izvedela njena družina, [...]</i> Vedela je, da družina tega početja nikakor ne bo odobraval. <i>[...]/saj tega početja ne bi odobraval.</i> Bivši partner ji je grozil in jo izsiljeval z razkritjem <i>Začel jo je izsiljevati in groziti, da bo vsem povedal, kaj počne, če ga bo zapustila.</i> Bivši partner je uresničil grožnje in

		da bi izvedeli, saj sama živi in se šola v Ljubljani, starši pa živijo v Mariboru.			izvedeli za delo, saj jim je velikokrat čudno in se sprašujejo, kako si lahko privoščijo določene stvari, saj naj bi bila brezposelna. [...] Izgovorov in pojasnil za nove, drage stvari ji sicer nikoli ne zmanjka, vendar jo skrbi, koliko časa bodo nasedali.	jo razkril tako družini, prijateljem kot širši okolici. Svoje napovedane grožnje je uresničil. Njeni družbi je povedal, s čim se ukvarja. Novica o njeni »službi« je prišla tudi do njene družine. Družina je bila ogorčena, ko so izvedeli, da ponuja spolne usluge v zameno za denar Doma so bili ogorčeni. Mama se je nekako še držala, oče pa nikakor ni mogel verjeti. Družina ji je postavila ultimat Postavili so ji ultimat – ali bo prenehala s spolnim delom ali pa mora od doma. Odselila se je in se osamosvojila Takrat se je odselila in se s tem tudi osamosvojila. Odnosi v družini so se ohladili
--	--	---	--	--	---	--

						<i>Danes z družino nekako shajajo. Vidijo se nekajkrat letno.</i> Oče se z dejstvom, da se njegova hči ukvarja s spolnim delom ne bo nikoli sprijaznil. <i>Oče ji tega nikoli ne bo odpustil in nikoli se ne bo sprijaznil s tem. [...]</i> <i>Ugotovitev, da je njegova hči prostitutka ga je prizadela in pretresla.</i> Kljub vsemu meni, da ji je nekdanji fant z razkritjem naredil veliko uslugo <i>-Kljub temu pa ji je nekdanji fant naredil ogromno uslugo, saj jo je rešil velikega bremena in pritiska, ki ga prinese s sabo skrivanje in iskanje izgovorov, ko nekdo opazi višek denarja, podočnjake od prekrokane noči itd.</i> <i>- Sedaj nobenemu ne skriva, kaj je in kaj dela, tako da ji je veliko lažje.</i>
--	--	--	--	--	--	--

RAZKRITJE PRIJATELJEM	Razkrila se je prijateljici <i>Za to, kar počne, ve samo ena njena kolegica [...]</i>	Razkrila se je prijateljici <i>Edina, ki ve [...]je njena dobra prijateljica Ana.</i> Prijateljica ji stoji ob strani. <i>[...]in ji stoji ob strani, je njena dobra prijateljica Ana.</i>	Prijatelji ne vedo s čim se ukvarja <i>Sara tudi v svoji neformalni mreži nima nikogar, na katerega bi se lahko obrnila v stiski, <u>saj prijatelji (iz preteklosti) in družina ne vedo, da se je ukvarjala s prostitucijo.[...]</u></i> Prepričana je, da bi jo vsi obsojali, če bi prišlo do razkritja <i>Vedela je, da bi jo obsojali. Iz tega razloga o svojem delu ne govori nobenemu (družini, socialnim delavkam, prijateljem itd.).</i>	Nihče ne ve s čim se ukvarja <i>Marko je prepričan, da nobeden iz njegove formalne in neformalne mreže ne ve, s čim se ukvarja in želi, da tako tudi ostane. »Noben ne ve, niti ne želim da zvedo, če bi, bi bilo vse sorte...«</i>	Za njeno delo ve le nekaj prijateljic <i>Za njeno delo vedo zelo redki in sicer nekaj prijateljic.</i> Prijateljice, ki vedo s čim se ukvarja je ne obsojajo <i>Zaradi dela je ne obsojajo, [...]</i> Prijateljice, ki vedo s čim se ukvarja so radovedne <i>[...]večinoma so samo »firbčne«.</i> <i>Postavljajo veliko vprašanj v zvezi z njenim delom in v zvezi z njenimi strankami – predvsem jih zanima, kdo so.</i> Strah jo je, da bi za njeno delo izvedele tudi ostale prijateljice <i>Izgovorov in pojasnil za nove, drage stvari ji sicer nikoli ne zmanjka, vendar jo skrbi koliko časa bodo nasedale.</i> Ocenjuje, da obstaja precejšnja verjetnost, da bi	Prijatelji sedaj vejo s čim se ukvarja. Izdal jo je bivši fant. <i>Tega skrivanja jo je »rešil« nekdanji fant.</i> Bilo jo je strah, da bo kdo izvedel kaj počne <i>Na začetku ji je veliko skrbi povzročil strah pred tem, da bi kdo izvedel, kaj počne.</i> Bivši partner ji je grozil in jo izsiljeval z razkritjem <i>Začel jo je izsiljevati in groziti, da bo vsem povedal, kaj počne, če ga bo zapustila.</i> Bivši partner je uresničil grožnje in jo razkril tako družini, prijateljem kot širši okolici. <i>Svoje napovedane grožnje je uresničil. Njeni družbi je povedal, s čim se ukvarja.</i> Prijateljice so ji v
------------------------------	--	--	---	---	--	--

					prišlo do razkritja, ker si kupuje drage stvari kljub temu, da je brezposelna <i>Obstaja precejšnja verjetnost, da bi kolegice, ki še ne vejo, in domači izvedeli za delo, saj jim je velikokrat čudno in se sprašujejo, kako si lahko privošči določene stvari, saj naj bi bila brezposelna.</i> <i>[...]Izgovorov in pojasnil za nove, drage stvari ji sicer nikoli ne zmanjka, vendar jo skrbi, koliko časa bodo nasedali.</i>	večini stale ob strani. <i>Prijateljice so ji večinoma stale ob strani.</i> Ena prijateljica je z Renato prekinila vse stike in jo s tem zelo prizadela. <i>Prizadela pa jo je zelo dobra prijateljica, ki se je z njo nehala družiti zaradi tega, ker seksa za denar. Dejala ji je, da je to sramotno. Prekinila je vse stike z njo.</i> Kljub vsemu meni, da ji je nekdanji fant z razkritjem naredil veliko uslugo <i>-Kljub temu pa ji je nekdanji fant naredil ogromno uslugo, saj jo je rešil velikega bremena in pritiska, ki ga prinese s sabo skrivanje in iskanje izgovorov, ko nekdo opazi višek denarja, podočnjake od prekrokane noči itd.</i> <i>- Sedaj nobenemu ne skriva, kaj je in kaj dela, tako da ji je veliko lažje.</i>
--	--	--	--	--	---	--

RAZKRITJE NA DELOVNEM MESTU	V redni službi nihče ne ve s čim se ukvarja <i>V redni službi nobeden ne ve, s čim se ukvarja in ne zna si predstavljati, kako bi ravnali, če bi to odkrili.</i> Ocenjuje, da resnejših posledic v primeru razkritja v službi ne bi bilo <i>Meni, da bi jo sigurno gledali postrani, vendar ne verjame, da bi jo zaradi tega odpustili, saj vse oddaja v rokih.</i>	/	Nima druge službe. <i>Zaključeno ima samo osnovno šolo. Poklica nima. Trenutno stanuje v varni hiši. Zanj je bila prostitucija vedno neke vrste služba.</i>	Nima druge službe <i>Trenutno je brezposeln.</i>	Nima druge službe. <i>Sprva je spolne storitve in spremstvo nudila ob delu, sedaj pa je že tri mesece to njena osnovna dejavnost.</i>	Nima druge službe. <i>Zaradi narave dela je opustila študij, saj takega tempa enostavno ni zmogla. [...] Spolno delo se ji zdi zelo zahtevno, kar jo privlači.</i>
RAZKRITJE ŠIRŠI OKOLICI	Malo ljudi ve s čim se ukvarja <i>Za to, kar počne, ve samo ena njena kolegica in sestra, ki temu ni preveč naklonjena, vendar jo razume.</i> Strah jo je pred razkritjem okolici <i>Najbolj nevarno pri njenem delu se ji zdi to, da bi okolica izvedela.</i>	Razkrila se je le prijateljici <i>Edina, ki ve [...] je njena dobra prijateljica Ana.</i>	Prepričana je, da bi jo vsi obsojali, če bi prišlo do razkritja <i>Vedela je, da bi jo obsojali. Iz tega razloga o svojem delu ne govori nobenemu (družini, socialnim delavkam, prijateljem itd.).</i>	Za odziv širše okolice mu je vseeno <i>Za odziv širše okolice mu je vseeno. Sosedu in sovaščani so ga vedno »postrani gledal« ker je »vpadljiv«. »Itak imajo vsi nekaj proti meni...se mi fučka za druge.«</i>	Ocenjuje, da obstaja precejšnja verjetnost, da bi prišlo do razkritja, ker si kupuje drage stvari kljub temu, da je brezposelna <i>Obstaja precejšnja verjetnost, da bi kolegice, ki še ne vejo, in domači izvedeli za delo, saj jim je velikokrat čudno in se sprašujejo, kako si</i>	Okolica sedaj ve s čim se ukvarja. Izdal jo je bivši fant. <i>Tega skrivanja jo je »rešil« nekdanji fant.</i> Bilo jo je strah, da bo kdo izvedel kaj počne <i>Na začetku ji je veliko skrbi povzročil strah pred tem, da bi kdo izvedel, kaj počne.</i>

					<i>lahko privošči določene stvari, saj naj bi bila brezposelna. [...] Izgovorov in pojasnil za nove, drage stvari ji sicer nikoli ne zmanjka, vendar jo skrbi, koliko časa bodo nasedali.</i>	Bivši partner ji je grozil in jo izsiljeval z razkritjem <i>Začel jo je izsiljevati in groziti, da bo vsem povedal, kaj počne, če ga bo zapustila.</i> Bivši partner je uresničil grožnje in jo razkril tako družini, prijateljem kot širši okolici. <i>Svoje napovedane grožnje je uresničil. Njeni družbi je povedal, s čim se ukvarja.</i> Bivši partner jo je očrnil na forumu in s tem škodil njenemu poslu. <i>Maščeval se je še v večji meri, kot je napovedal, in sicer jo je na forumu očrnil in ji dal najslabšo oceno. Napisal je, da je slaba v postelji, da stranke ne zna zadovoljiti ipd. S tem je škodil tudi njenemu poslu.</i> Kljub vsemu meni,
--	--	--	--	--	--	---

						da ji je nekdanji fant z razkritjem naredil veliko uslugo <i>-Kljub temu pa ji je nekdanji fant naredil ogromno uslugo, saj jo je rešil velikega bremena in pritiska, ki ga prinese s sabo skrivanje in iskanje izgovorov, ko nekdo opazi višek denarja, podočnjake od prekrokane noči itd.</i> <i>- Sedaj nobenemu ne skriva, kaj je in kaj dela, tako da ji je veliko lažje.</i>
--	--	--	--	--	--	--

3. SPOLNE PRENOSLJIVE BOLEZNI

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
	/	/	Za spolno prenosljive bolezni ji je bilo vseeno <i>Takrat je bilo tudi njej vseeno za spolne bolezni, saj se je počutila čisto »razčlovečeno, na dnu.«</i> Zvodniku je bilo vseeno za spolne bolezni <i>Zvodnika ni zanimalo, če imajo kako spolno bolezen, nikoli se niso hodile testirati.</i> Neprimerna zaščita <i>Zaradi nabitega delavnika jim je zmanjkalo kondomov, zato so bile prisiljene prati kondome in jih še enkrat uporabiti.</i> Ni hodila na testiranja za spolno prenosljive bolezni <i>[...]nikoli se niso</i>	Glede spolnih bolezni ga ne skrbi <i>Glede spolno prenosljivih bolezni ga ne skrbi, ker brez kondoma ne pristane na spolne odnose. »Obvezno kondom, brez kondoma ni nič.«</i>	Glede spolnih bolezni je zelo zaskrbljena <i>Zaskrbljena je tudi glede spolnih bolezni.</i> Strah jo je pred okužbo s spolno boleznijo <i>-Najbolj se boji okužbe z virusom HIV, pa tudi drugih, manj usodnih spolnih bolezni, ki znajo biti zelo neprijetne.</i> <i>-Spolnih bolezni se res zelo boji, zato je občutljiva na to, kdo in s kakšnimi rokami se je dotika po intimnih delih telesa.</i> <i>- Ima stranko s katero hodi v svingerski klub. Zelo neprijetno ji je, ker se tam stranka dotika drugih punc, ki jih ne pozna in ne ve, kako skrbijo za zaščito in higieno.</i> <i>»S takimi,</i>	Glede spolnih bolezni je ne skrbi, ker prakticira le varno spolnost <i>Renata prakticira samo varno spolnost in zato je ne skrbi.</i> Prebolela je samo klamidijo. Renata ima potrdila, da je HIV negativna <i>V oglasu ima tudi skenirana potrdila, da je HIV negativna.</i> Vsake pol leta hodi na testiranje za HIV.

			<i>hodile testirati.</i>		<i>umazanimi rokami se potem dotika tudi mene, kar se mi dobesedno gravža.«</i> <i>Vsakokrat jo je strah, da se ni česa nalezla, vendar je bilo do sedaj vse v redu.</i> Zgodilo se ji je, da ji je počil kondom. <i>Zgodilo se ji je že, da je kondom počil. Takrat ji je bilo zares neprijetno</i> <i>.</i> Na testiranja hodi precej pogosto <i>(Kljub temu, da na testiranja hodi precej pogosto, [...])</i>	
--	--	--	---------------------------------	--	---	--

4. ODVISNOST OD DROG

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
	/	/	Brez drog ne zmore <i>»To si kot mašina, če nisi zadet tega ne zmoreš«.</i> Za odmerek je pripravljena narediti marsikaj po smešno nizki ceni <i>Sara meni, da imajo pri spolnem delu veliko vlogo tudi droge. Vedno več je »narkomank«, ki so pripravljene za 20, 30 evrov narediti marsikaj, samo da pridejo do svoje doze. Tudi, če se želiš odvaditi od drog, [...]</i>	Prepovedanih drog ne uživa <i>V droge ga niso nikoli silili, niti ni nikoli posegal po njih: »Droge pa nikol. Niti alkohol. Mislim no tako, sam na žurih, ne pa da bi bil zapit.[...]»</i>	Droge so v njihovem poslu stalnica. V uživanje drog nikoli ni bila prisiljena <i>Z drogami ni imela negativnih izkušenj. Stranke so ji že ponudile drogo, nikoli pa je nobeden ni silil v uživanje drog. S strankami je kadila travo in se »zadela« s kokainom in drugimi prepovedanimi substancami, vendar je bilo vedno v obojestransko zadovoljstvo.</i>	Brez drog ne zmore <i>-»Brez tega ne bi šlo.« Za takšen tempo [...] potrebuje sprostitvev in potrebuje »ventil« – droge. [...] [D]rugače po njenem mnenju ne gre.</i> <i>- Droge s sabo prinesejo odvisnost [...]</i> <i>-Bilo je že precej hudo zaradi drog, ker se jih je precej »navlekla« [...]</i> Droge ji torej predstavljajo »ventil«, zabavo, sprostitvev. <i>So tudi odlična popestritev med seksom in na sploh, ko se žura in seksa (»to gre z roko v roki«).</i> Največkrat uživajo kakšen »speed«, travo in pa seveda kokain.

						Zaradi drog ima težave v vsakdanje življenju: <i>- Ko se pomešajo žur, seks in droge, zjutraj ne more vstati in če je prehudo, še cel dan ne funkcionira:</i> <i>»Marsikoga skenslam. Tako zajebeš posel naslednji dan, zajebeš prijatelja, ki te čaka na kosilu itd.«</i> Tako pride tudi do zamer s strani prijateljic in strank: <i>-»Marsikdaj ne razumejo, da so stvari prejšnji večer pač ušle izpod nadzora in da enostavno ne more zjutraj vstat in funkcionirat.«</i> Dela in živi v stanovanju z drugimi puncami. <i>-»Ko si zadet in pride do razvrata, nimaš filinga in pozabiš, da so v sosednji sobi sostanovalke, ki si želijo spat.«</i> Trudi se znebiti odvisnosti:
--	--	--	--	--	--	---

						<i>-Sedaj se trudi ostati »clean«)</i> <i>-Trenutno je že 14 dni »clean«.</i>
--	--	--	--	--	--	--

III. VAROVALKE

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
NASILJE	Ne sprejema vseh strank. Sama pravi, da nikoli ni doživela nasilja s strani strank. Slišala je že, da se to dogaja, »ampak takim, ki ne pazijo in dejansko sprejmejo vse«. Stalne stranke [...]več ali manj ima stalne stranke. Starejše stranke Najraje sprejema starejše stranke, ker naj bi bile bolj umirjene. Zapisovanje telefonskih števil [...]Zapisujem si tudi telefonske številke (neodgovorjene klice) in če vidim, da nekdo non stop kliče, se sploh ne javim, ker vem da nekaj ni ok.« Intuicija Pri svojem delu se največkrat ravna po svoji intuiciji.	Varnostnik Pravi, da je sedaj za nasilne stranke poskrbljeno, saj imajo varnostnika, ki jih varuje pred njimi.	Sodelavke so se ščitile med sabo Spolne delavke so si vedno pomagale med seboj in ščitile druga drugo. "Edino ena drugo smo imele. Bila sem kot bodyguard.« Punce je spremljala tako, da je pustila priprta vrata in poslušala, če je vse v redu. Če bi zaslišala kaj nenavadnega, bi posredovala. Intuicija Intuicija ji veliko pove, saj že po glasu po telefonu ve, kakšen je človek (ali bo nasilen, čuden itd.). *Zvodnik je bil zaščita le pred drugimi, (po možnosti) še hujšimi zvodniki Zvodnik torej ni poskrbel za njihovo varnost, bil je le zaščita pred drugimi, po možnosti še hujšimi zvodniki.	Ne sprejema vseh strank -Sprejema samo ženske stranke. - V kolikor mu ženska ni všeč, jo zavrne z izgovorom, da nudi samo masažo. stalne stranke Ima nekaj stalnih strank, vendar pravi da ne veliko: »Ni zdaj to, da bi mel cel avtobus.« O stranki se čim bolj pozanima Še preden se s stranko dobi, se o njej čim bolj pozanima. (»Vprašam po statusu, kaj dela, da mal vidim«). S stranko se najprej dobi v obljudenih krajih S strankami se vedno najprej dobi v obljudenem lokalu oz. v množici ljudi (»Ker ne veš kaj te čaka. Raje prej	Za svoje storitve je postavila visoko ceno Za svoje storitve je, glede na ostale punce, postavila visoko ceno. [...] Prepričana je, da so iz tega razloga stranke bolj resni ljudje (»Stranke zato niso tako smotane. So bolj resni.«) in posledično je manj možnosti, da bi se zgodile kakšne »čudne stvari«. Stranki ne pove točnega naslova Stranki (razen če gre za redno stranko) pove naslov sosednjega bloka in v kolikor jo pokliče, da je spodaj, mu pove pravilen naslov. Tako ve, da je resen. Intuicija Če stranka ni resna, (to pomeni, da pokliče pa potem dejansko ne pride) to hitro ugotovi iz telefonskega pogovora. Sumljivo je,	Razvila je občutek, ki ji pove kdaj bo prišlo do stopnjevanja nasilja Ima nek občutek in ve, v katerih momentih ne sme odkloniti seksa in prenehati z upiranjem, ker bi s tem pohodila moški ego. Ranjen ponos in droge pa so po njenem odlična kombinacija, ki privede tudi do fizičnega nasilja.

	»Dejansko slišiš če je človek čuden po glasu, pristopu, ki ga ima po telefonu. Če na primer ful teži, vem da nekaj ne štima.[...]			počekiram.«). S stranko se nikoli ne dobi v oddaljenih, samotnih krajih V oddaljenih in neobljudenih krajih se ne sestaja s strankami. (»Lahko me potem tam čakajo kakšni moški in me pretolčejo.«) Stranke nikoli ne pelje k sebi domov. Intuicija Stranke ob srečanju na podlagi intuicije preceni. (»Mora biti res dobra igralka, da bi me pretentala«). Na podlagi intuicije, odgovora na oglas in po prvem vtisu se odloči, na kakšen način bo z njo sodeloval (ali bo seksal ali ji bo ponudil samo masažo).	če nekoga preveč stvari zanima, ali če ne vpraša skoraj ničesar. Še posebej je pozorna, če človek ne vpraša za lokacijo. Punce se med sabo povezujejo na forumu. Govorice o potencialni nevarnosti takoj preveri na forumu Enkrat je slišala, da naj bi se v Sloveniji pojavil zvodnik, ki je sicer iz Beograda. Govorilo se je, da naj bi s silo skušal doseči, da bi dekleta delala zanj. Tistim, ki njegove ponudbe pod nobenim pogojem niso sprejele, naj bi z nožem porezal obraz. V zvezi s tem se je takoj pozanimala pri uredniku foruma. Črna lista -Obstaja črna lista strank in njihovih telefonskih števil. Omenjena lista je skrivnost. Dostopna je samo puncam in se je ne da dobiti. -Velikokrat že po	
--	--	--	--	---	--	--

					telefonu začuti, če kdo ni resen in v tem primeru vedno za vsak slučaj preveri telefonsko številko na črni listi.	
RAZKRITJE	O spolnem delu govori le z redkimi, ki vedo s čim se ukvarja. <i>Za to, kar počne, ve samo ena njena kolegica in sestra, [...]</i> S strankami imajo dogovor o diskretnosti <i>[S strankami se][ž]e vnaprej dogovorijo za diskretnost.</i>	Zahteva sliko stranke <i>Preden se sreča s stranko, želi vedno prej dobiti sliko stranke.</i> Stranke, ki jih po sliki prepozna prepusti sodelavki <i>Če se slučajno zgodi, da to osebo pozna, jo prepusti sodelavki.</i>	O spolnem delu ne govori z nikomer <i>Iz tega razloga o svojem delu ne govori nobenemu (družini, socialnim delavkam, prijateljem itd.).</i>	O stranki se čim bolj pozanima <i>Še preden se s stranko dobi, se o njej čim bolj pozanima. (»Vprašam po statusu, kaj dela, da mal vidim«).</i> Stranke nikoli ne pelje k sebi domov.	Za njeno delo vejo zelo redki, in sicer le nekaj prijateljic. Vedno ima pripravljen kakšen izgovor, glede dragih stvari, ki si jih kot brezposelna oseba ne bi mogla privoščiti. <i>Kolegicam reče, da ji drage stvari kupuje »bogati ljubček«. Domači se na firme tako in tako ne spoznajo in če že kaj vprašajo, pove, da je bila torbica zelo poceni, da je določeno stvar dobila za darilo, da jo je kupila še takrat, ko je bila zaposlena ali da si jo je sposodila od prijateljice.</i>	/
SPOLNO PRENOSLJIVE BOLEZNI	Pia nudi le masažo, ki te pripelje do orgazma <i>Pia se z nudenjem erotične masaže, ki te pripelje do vrhunca ukvarja približno eno leto.</i>	/	Za zaščito so morale poskrbeti same <i>Za zaščito pred spolno prenosljivimi boleznimi so morale poskrbeti same.</i> Kondome (ki jih drugače niso imele	Vedno se zaščiti s kondomom <i>»Obvezno kondom, brez kondoma ni nič.«</i>	Vedno se zaščiti s kondomom <i>Zaščita je na prvem mestu. To pomeni, da vedno seksa s kondomom, tudi pri oralnem seksu mora stranka obvezno natakniti kondom.</i>	Prakticira le varno spolnost <i>Renata prakticira samo varno spolnost in zato je ne skrbi.</i>

	Pravi, da so jo stranke že skušale prepričati v kaj več, kot samo masažo, ampak se je temu vedno odločno uprla.		na voljo) je hodila iskat na Stigmo, ker so bili brezplačni Ko je izvedela, da jih zastonj delijo na Stigmi, jih je vzela cel kup, da jih ja ne bi zmanjkalo. Ko je kondomov zmanjkalo, so jih prale Zaradi nabitega delavnika jim je zmanjkalo kondomov, zato so bile prisiljene prati kondome in jih še enkrat uporabiti.		Cepljena je proti hepatitisu A in B. Izrazita skrb glede spolno prenosljivih bolezni -Zelo neprijetno ji je, ker se tam stranka dotika drugih punc, ki jih ne pozna in ne ve kako skrbijo za zaščito in higieno. »S takimi, umazanimi rokami se potem dotika tudi mene, kar se mi dobesedno gravža.« Vsakokrat jo je strah, da se ni česa nalezla, vendar je bilo do sedaj vse v redu. -Poleg tega se nekajkrat na leto testira. -Zaveda se, kako pomembna je zaščita pred spolnimi boleznimi in meni, da je večina punc (ne samo spolnih delavk) glede tega zelo neodgovornih. Prijateljice ji govorijo, da je paranoična in da pretirava, vendar sama ve, da pravilno ravna.	
ODVISNOST OD DROG	/	/	/	/	/	/

IV. ODZIVI NA NEVARNOSTI

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
NASILJE	Uprla bi se (Če bi se karkoli zgodilo, se seveda ne bi kar pustila. Branila bi se z vsemi štirimi) Na pomoč je poklicala znanca (Enkrat se mi je zgodilo, da je en tip ful težil. Takrat sem poklicala enega znanca in še preden sem odložila slušalko je tip že pobegnil. «) Poklicala bi policijo Od institucij bi se obrnila na policijo. <i>*(ne pozna nobene ustanove ali nevladne organizacije, ki bi ji lahko nudila kakršnokoli pomoč, če bi jo slučajno rabila, v kar pa dvomi.</i>	Pomaga si sama Zaupam samo sebi in si v takih trenutkih pomagam sama [...] Na pomoč pokliče prijatelje. [...]ali pa pokliče redke, dobre prijatelje, ki jim lahko zaupa. <i>*Nina ne pozna nobenih formalnih ali neformalnih organizacij, na katere bi se lahko obrnila v stiski, ali v kolikor bi potrebovala kakšen nasvet/informacijo.</i>	Sama se je znašla: <u>Zvodniku se je uprla tako, da je zagrozila z varnostnikom bolnišnice</u> Uprla se mu je tako, da mu je zagrozila z varnostnikom bolnišnice. <u>Začela je kričati in razbijati</u> Takrat se je rešila tako, da je naredila »štalo«. Začela je kričati, razbijati ipd. <u>Sesula je vrata in odšla k zdravniku</u> Takrat je prišla do zdravnika tako, da je ob odsotnosti zvodnika (ko je šel v trgovino) »sesula vrata«. <u>Zbežala je pred zvodniki</u> - Ko so odšli, je vsa dekleta poslala domov, strgala vse kartice, stanovanja vrnila lastniku in zbežala.	Sam bi ukrepal -Če bi prišlo do groženj, bi najprej skušal ukrepati sam, [...] -«Bi ga probal tud sam nagnat, [...] Poklical bi policijo [...] če ne bi pomagalo bi poklical policijo.	Poklicala bi policijo V kolikor bi bila stranka nasilna in bi bilo hudo, bi se po pomoč zatekla na policijo. O tem bi sicer dobro razmislila, saj ne želi, da bi se v policijski zapisnik napisalo njeno ime in njen priimek. Po drugi strani, pa bi v primeru hudega nasilja imela v mislih ostale punce. Prijavo bi naredila že zato, da zaščiti njih, da se jim ne bi zgodilo isto. Po pomoč bi se na socialno službo ali katerokoli drugo institucijo/organizacijo obrnila le v primeru, če bi bila prepričana, da je zagotovljena popolna anonimnost. Telefonske številke problematičnih	Izmikala se je - Njej ni bilo do tega, zato se je začela izmikati. - Bolj, ko se jim je izmikala in govorila, da ji ne paše, [...] Upirala se je Upirala se jim je eno uro. Zmrznila je Med seksom je v enem momentu čisto zmrznila. Ničesar ni slišala. Naenkrat je ugotovila, da je bilo vsega konec, [...] Nekaj časa je bila čisto nepremična, sploh ni vedela kaj se dogaja, potem pa je le dojela in odšla. Podredila se je in se nehala upirat, da ne bi bilo še hujše - Kljub vsemu je seksala z njim, ker je vedela, da je moški »zadet« in grob in če se bo upirala, bo samo še slabše.

			- Zbežala je k drugemu zvodniku, saj je bil on edina zaščita pred južnjaki, čeprav se je potem izkazalo, da je bil on še hujši. To je bila edina, čeprav slaba zaščita pred tem, da bi jo ubili. <u>Beg k uživanjem drog</u> »To si kot mašina, če nisi zadet tega ne zmoreš« <u>Pristala je na vse pogoje, da bi se izognila pretepu.</u> Samo usedla se je za mizo in na vse pristala. To je pomenilo, da je pristala na to, da bo delala za njih. <u>Na pomoč je poklicala policijo in ga (zvodnika) hotela prijaviti.</u> Poklicala je policijo in ga hotela prijaviti.		strank vpiše na črno listo. <i>Telefonske številke takih strank se gotovo znajdejo na črni listi. Take stranke dajo na črno listo, da ne bi izkoristil še drugih punc.</i> V kolikor ugotovi, da je telefonska številka na črni listi se preprosto ne javlja več Velikokrat že po telefonu začuti, če kdo ni resen in v tem primeru vedno za vsak slučaj preveri telefonsko številko na črni listi. V kolikor ugotovi, da je imela prav, se preprosto ne javlja več. *Z zaljubljenostjo strank se bori tako, da je čim bolj jasna. V takih primerih se brani tako, da je zelo jasna. Stranki pojasni, da je profesionalna, da gre le za neke vrste storitev, da se nikoli ne zapleta s strankami v ljubezenska razmerja in da je to ne zanima.	- Vedela je, da lahko pride do fizičnega napada, če se bo uprla, zato je popustila. Popustila je, da je bilo čim hitreje mimo in da je bil spolni odnos čim bolj znosen -[...] je popustila in poskušala opraviti čim hitreje in na način, da bo čim bolj znosno. -Iz tega razloga v primerih, ko vidi, da stranke ne bo mogla ustavit, raje popusti. »V glavi se ufuram v to.« -Poskuša čim prej opraviti in narediti spolni odnos čim bolj znosen. Zaradi nasilja zvodnice se je odločila, da gre na svoje. <i>Enkrat je bilo dovolj. Te stvari je prerasla in se odločila, da bo šla na svoje. [...]</i> <i>Navkljub vsemu je vztrajala in šla.)</i> Punce si med sabo
--	--	--	---	--	--	--

						pomagajo <i>S težavami se skupaj soočajo in si pomagajo punce med sabo. Trenutno živi in dela skupaj z eno punco. To ji najbolj odgovarja, ker malo popazita drugo na drugo, [...]</i> Na pomoč pokliče prijatelje <i>Če je v težavah, ji na pomoč priskočijo prijatelji.</i> V kolikor bi bila stranka res nasilna, bi poklicala policijo. Psihoterapija <i>Od tega človek potrebuje odklop in izhod. Obiskuje psihoterapevko, ki je »res super ženska in ji veliko pomaga. »Čisto sem se ufurala v to sceno.« Tam lahko pove vse in potem skupaj povedano razdelata. Danes lahko o svojih izkušnjah govori normalno tudi zaradi nje.</i>
RAZKRITJE	/	/	/	V kolikor bi stranko prepoznal po	/	Odselila se je in se osamosvojila

				telefonu, bi jo zavrnil <i>Če bi že po telefonu ugotovil, da stranko pozna, bi jo zavrnil.</i> V kolikor bi se sestal s stranko, ki jo pozna bi ji pojasnil svojo finančno situacijo in obrnil na humor <i>Če bi se zgodilo, da bi se sestal z osebo, ki jo pozna bi ji pojasnil situacijo in sicer, »da je trenutno pač v finančni krizi, če pa ve za kakšno službo pa... (širok nasmeh).«</i> V kolikor bi starši izvedeli s čim se ukvarja, bi jim pojasnil svojo finančno situacijo <i>- Če bi izvedeli, bi jim obrazložil, da se je v to spustil zaradi trenutne finančne situacije in da jih ni več hotel prositi za denar, ker je želel sam poskrbeti zase. - Če bi starši izvedeli samo za eno žensko, bi rekel, da mu je finančno pomagala, on pa ji je v zameno vrnil na takšen način</i>	<i>Takrat se je odselila in se s tem tudi osamosvojila.</i>
--	--	--	--	---	--

				(masaže, spolne usluge ipd.). Razložil bi jim, da je bila to samo trenutna kriza.		
SPOLNE BOLEZNI	/	/	/	/	/	/
ODVISNOST OD DROG	/	/	<u>Odhod v varno hišo</u> Trenutno živi v varni hiši. Če v varno hišo pride »zadeta« jo lahko po nekaj opominih izključijo. <u>Zdravljenje z metadonsko terapijo</u> »Če v ordinaciji, kjer delijo metadon, [...] Lahko ti ukinejo metadonsko terapijo. Iz desetih tablet na nulo...To te lahko ubije.«)	/	/	<u>Odhod na detoksikacijo</u> Bilo je že precej hudo zaradi drog, ker se jih je precej »navlekla« zato je šla enkrat na »detoks«. Tam so jo spodbujali k temu, da jim zaupa svoje težave. Povedala jim je veliko o spolnem delu, o tem kaj vse doživlja in zaradi česa ji je hudo. Takrat se je hotela rešiti tega posla. Želela si je nadaljevati s študijem in najti drugo delo. Sedaj se trudi ostati »clean». Trenutno je že 14 dni »clean«.

8.4 Tabela s kodami

I. VSTOP V SVET SPOLNEGA DELA						
	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
VZROKI	finančna stiska	finančna stiska	Beg iz nevzdržnih razmer doma na cesto	Finančna stiska •brezposelnost, •slabe izkušnje s preteklimi zaposlitvami •dolgčas	Finančna stiska in slabe izkušnje s preteklimi zaposlitvami •veliki pritiski na delovnem mestu, •izkoriščanje •premajhna plača	Užitek
ČAS	1 leto	8 mesecev	17 let	1 leto	1 leto	8 let
VRSTA DELA	dodatno delo	dodatno delo	osnovna dejavnost	osnovna dejavnost	Sprva dodatno delo, sedaj tri mesece osnovna dejavnost	osnovna dejavnost
NAMEN	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	preživetje	lažje pokrivanje življenjskih stroškov	z zaslužkom bi si omogočila udobnejše življenje	Služba Lagodno življenje

II. NEVARNOSTI, S KATERIMI SE SREČUJEJO SPOLNE DELAVKE IN SPOLNI DELAVEC

1. NASILJE

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
FIZIČNO NASILJE	ni doživela	ni doživela .	Fizično zadrževanje (zaklepanje) v stanovanje proti njeni volji: • Stranka je ni hotela spustiti iz stanovanja • Ko so zbolele, jim je zvodnik prepovedal obisk zdravnika in jih zaklepal v stanovanje Pretepanje • Zvodniki so jo pretepli zaradi bega • Zvodnik jo je pretepel zaradi neizpolnjene norme Zvodnik jo vrgel je po stopnicah Zvodnik jo je priklenil za radiator	ni doživel .	ni doživela	Udarec

PSIHIČNO NASILJE	Stranka ji je težila	Grožnje s fizičnim nasiljem Stranka jo je silila v uživanje drog	Ustrahovanje s strani zvodnika Nadzorovanje s strani zvodnika Poniževanje s strani institucij •Poniževanje s strani zdravstvenih institucij •Poniževanje s strani policije	ni doživel *Psihičen pritisk zaradi poslušanja problemov strank *Stranka ga je poskusila prisiliti v snemanje spolnega odnosa proti njegovi volji *Stranka stresla jezo nad njim	Načeloma se z očitnim psihičnim nasiljem ne sooča *Strah pred neresnimi strankami – strankami, ki jim je dala točen naslov, vendar ne pridejo, niti se ne oglašajo na telefon. *Psihičen pritisk zaradi poglobljenega/prijateljskega odnosa s strankami) *Psihičen pritisk zaradi strahu pred izsiljevanjem s strani stranke *Psihičen pritisk, zaradi slabe vesti, ki jo ima zaradi tega, ker spi s poročenimi moški, kar je v nasprotju z njenimi vrednotami *Spolno delo kot tako močno vpliva na psihično stabilnost in čustva .	Žaljenje Izsiljevanje Ustrahovanje: •Grožnje s pretepom •Povzdigovanje glasu •Prepričevanje zvodnice, da brez nje niso sposobne preživeti »Spreminjanje vedenja« ¹⁸ zvodnice
-------------------------	----------------------	---	--	---	--	--

¹⁸ »SPREMINJANJE VEDENJA

Hitro spreminjanje vedenja in "igranje ljubečega partnerja" pred drugimi, žensko zmede in večkrat povzroči, da žrtev krivdo za teror, ki ga doživlja, prevzame nase.«

Stran postavila: Trbižan N: Kaj je nasilje, Ženska svetovalnica: <http://www.drustvo-zenska-svetovalnica.si/nasilje-nad-zenskami/kaj-je-nasilje#en> (26.11.2015)

SPOLNO NASILJE	Stranka jo je prepričevala v spolne odnose, ki jih ni hotela imeti.	/	Stranke so se izživljale nad njo Poniževanje in razčlovečenje s strani strank – čudni fetiši Zvodnik jo je prisili v prekomerno delo •Preveč strank •Ni imela prostega časa •Zviševanje norme •Prisiljena sprejeti vse stranke •Prisiljena v delo, kljub bolezni	ni doživel	ni doživela	Večkrat je bila posiljena
-------------------	--	---	--	------------	-------------	------------------------------

EKONOMSKO NASILJE	/	/	Strog nadzor nad denarjem s strani zvodnika Izkoriščanje s strani zvodnika: •Zvodnik je zahteval, da zapusti bolnišnico in se vrne na delo •Podpisovanje dokumentov o nastanku dolga pod prisilo zvodnika •Zvodnik jo je pretepel zaradi neizpolnjene norme •Zvodnik jo je prisilil v prekomerno delo -Preveč strank -Ni imela prostega časa -Zviševanje norme -Prisiljena sprejeti vse stranke . -Prisiljena v delo, kljub bolezn	/	/	Izkoriščanje s strani zvodnika– stroga pravila in kaznovanje z odvzemom denarja
----------------------	---	---	--	---	---	---

NASILJE S STRANI STRANK	Stranka ji je težila Stranka jo je prepričevala v spolne odnose, ki jih ni hotela imeti. odnose, ki jih ni hotela imeti	Grožnja s fizičnim nasiljem Stranka jo je silila v uživanje drog	Fizično zadrževanje (zaklepanje) v stanovanje proti njeni volji Stranke so se izživljale nad njo . Poniževanje in razčlovečenje s strani strank – čudni fetiši	Z nasiljem s strani strank ne sooča. *Psihičen pritisk zaradi poslušanja problemov strank *Stranka ga je poskusila prisiliti v snemanje spolnega odnosa proti njegovi volji Stranka stresla jezo nad njim	ni doživela *Strah pred_neresnimi strankami – strankami, ki jim je dala točen naslov, vendar ne pridejo, niti se ne oglašajo na telefon. *Psihičen pritisk zaradi poglobljenega/prijateljskega odnosa s strankami) *Psihičen pritisk zaradi strahu pred izsiljevanjem s strani stranke	Udarec Žaljenje Izsiljevanje Ustrahovanje: •Grožnje s pretepom •Povzdigovanje glasu Večkrat je bila posiljena
-------------------------------	--	---	--	--	---	---

NASILJE S STRANI ZVODNIKA	/	/	Fizično zadrževanje (zaklepanje) v stanovanje proti njeni volji: Nadzorovanje s strani zvodnika Izkoriščanje s strani zvodnika: •Zvodnik je zahteval, da zapusti bolnišnico in se vrne na delo •Podpisovanje dokumentov o nastanku dolga pod prisilo zvodnika •Zvodnik jo je pretepel zaradi neizpolnjene norme •Zvodnik jo je prisilil v prekomerno delo -Preveč strank -Ni imela prostega časa -Zviševanje norme -Prisiljena sprejeti vse stranke -Prisiljena v delo, kljub bolezni	/	nima zvodnika	Trenutno nima zvodnika, vendar jo je imela na začetku: Žaljenje: Ustrahovanje: •Grožnje s pretepom •Prepričevanje zvodnice, da brez nje niso sposobne preživeti »Spreminjanje vedenja«¹⁹ zvodnice Izkoriščanje s strani zvodnika– stroga pravila in kaznovanje z odvzemom denarja
---------------------------------	---	---	--	---	---------------	--

¹⁹ »SPREMINJANJE VEDENJA

Hitro spreminjanje vedenja in "igranje ljubečega partnerja" pred drugimi, žensko zmede in večkrat povzroči, da žrtev krivdo za teror, ki ga doživlja, prevzame nase.«

Stran postavila: Trbižan N: Kaj je nasilje, Ženska svetovalnica: <http://www.drustvo-zenska-svetovalnica.si/nasilje-nad-zenskami/kaj-je-nasilje#en> (26.11.2015)

NASILJE S STRANI INSTITUCIJ	Nima izkušenj z institucijami	Nima izkušenj z institucijami	Poniževanje s strani institucij •Poniževanje s strani zdravstvenih institucij •Poniževanje s strani policije Zlorabe zaradi nestrokovnega ravnanja institucij •Zavajanje in neupravičeno pridržanje s strani policije •Sankcije institucij, ki so namenjene zgolj nadzorovanju, kaznovanju in ne pomoči: Izključitev iz programa •po metadon mora v drug kraj •Dvojna merila – izpolnjevati mora več pogojev, kot ljudje brez nalepk	/	Ni še doživela nasilja s strani institucij	Zloraba zaradi nestrokovnega ravnanja institucij •Zloraba osebnih podatkov – posredovanje kočljivih podatkov potencialnemu delodajalcu
-----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	--	---	--	---

2. RAZKRITJE

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
RAZKRITJE DRUŽINI	Razkrila se je sestri Razumevanje s strani sestre Sestra ni naklonjena temu, da se ukvarja s spolnim delom	Družina ne ve s čim se ukvarja Strah jo je, kako bi se družina odzvala, če bi izvedeli, da nudi spolne usluge za denar. Strah jo je posledic razkritja družini. Prepričana je, da je družina ne bi razumela, če bi izvedeli kaj počne. Ocenjuje, da ni veliko možnosti, da bi družina izvedela s čim se ukvarja, saj živijo v drugem kraju	Družina ne ve s čim se ukvarja Družina živi v drugem kraju	Nihče ne ve s čim se ukvarja Pred razkritjem družini ga je strah Predvideva, da bi ga starši razumeli, če bi izvedeli s čim se ukvarja	Družina ne ve s čim se ukvarja Strah jo je, da bi družina izvedela s čim se ukvarja Prepričana je, da bi jo družinski člani obsojali, če bi izvedeli kaj počne. Ocenjuje, da obstaja precejšnja verjetnost, da bi prišlo do razkritja, ker si kupuje drage stvari kljub temu, da je brezposelna	Družina sedaj ve s čim se ukvarja. Izdal jo je bivši fant. Najbolj jo je bilo strah pred razkritjem družini Vedela je, da družina tega početja nikakor ne bo odobraval. Bivši partner ji je grozil in jo izsiljeval z razkritjem Bivši partner je uresničil grožnje in jo razkril tako družini, prijateljem kot širši okolici. Družina je bila ogorčena, ko so izvedeli, da ponuja spolne usluge v zameno za denar Družina ji je postavila ultimat Odselila se je in se

						osamosvojila Odnosi v družini so se ohladili Oče se z dejstvom, da se njegova hči ukvarja s spolnim delom ne bo nikoli sprijaznil. Kljub vsemu meni, da ji je nekdanji fant z razkritjem naredil veliko uslugo
RAZKRITJE PRIJATELJEM	Razkrila se je prijateljici	Razkrila se je prijateljici Prijateljica ji stoji ob strani.	Prijatelji ne vedo s čim se ukvarja Prepričana je, da bi jo vsi obsojali, če bi prišlo do razkritja	Nihče ne ve s čim se ukvarja	Za njeno delo ve le nekaj prijateljic Prijateljice, ki vedo s čim se ukvarja je ne obsojajo Prijateljice, ki vedo s čim se ukvarja so radovedne Strah jo je, da bi za njeno delo izvedele tudi ostale prijateljice Ocenjuje, da obstaja precejšnja verjetnost, da bi prišlo do razkritja, ker si kupuje drage stvari kljub temu, da je brezposelna	Prijatelji sedaj vejo s čim se ukvarja. Izdal jo je bivši fant. Bilo jo je strah, da bo kdo izvedel kaj počne Bivši partner ji je grozil in jo izsiljeval z razkritjem Bivši partner je uresničil grožnje in jo razkril tako družini, prijateljem kot širši okolici. Prijateljice so ji v večini stale ob strani. Ena prijateljica je z Renato prekinila vse stike in jo s tem zelo prizadela.

						Kljub vsemu meni, da ji je nekdanji fant z razkritjem naredil veliko uslugo
RAZKRITJE NA DELOVNEM MESTU	V redni službi nihče ne ve s čim se ukvarja Ocenjuje, da resnejših posledic v primeru razkritja v službi ne bi bilo	/	Nima druge službe..	Nima druge službe	Nima druge službe.	Nima druge službe.
RAZKRITJE ŠIRŠI OKOLICI	Malo ljudi ve s čim se ukvarja Strah jo je pred razkritjem okolici	Razkrila se je le prijateljici	Prepričana je, da bi jo vsi obsojali, če bi prišlo do razkritja	Za odziv širše okolice mu je vseeno	Ocenjuje, da obstaja precejšnja verjetnost, da bi prišlo do razkritja, ker si kupuje drage stvari kljub temu, da je brezposelna	Okolica sedaj ve s čim se ukvarja. Izdal jo je bivši fant. Bilo jo je strah, da bo kdo izvedel kaj počne Bivši partner ji je grozil in jo izsiljeval z razkritjem Bivši partner je uresničil grožnje in jo razkril tako družini, prijateljem kot širši okolici. Bivši partner jo je očrnil na forumu in s tem škodil njenemu poslu. Kljub vsemu meni, da ji je nekdanji fant z razkritjem naredil veliko uslugo

3. SPOLNE PRENOSLJIVE BOLEZNI

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
SPOLNO PRENOSLJIVE BOLEZNI	/	/	Za spolno prenosljive bolezni ji je bilo vseeno Zvodniku je bilo vseeno za spolne bolezni Neprimerna zaščita Ni hodila na testiranja za spolno prenosljive bolezni	Glede spolnih bolezni ga ne skrbi	Glede spolnih bolezni je zelo zaskrbljena Strah jo je pred okužbo s spolno boleznijo Zgodilo se ji je, da ji je počil kondom. Na testiranja hodi precej pogosto	Glede spolnih bolezni je ne skrbi, ker prakticira le varno spolnost <i>Prebolela je samo klamidijo.</i> Renata ima potrdila, da je HIV negativna Vsake pol leta hodi na testiranje za HIV.

4. ODVISNOST OD DROG

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
ODVISNOST OD DROG	/	/	Brez drog ne zmore Za odmerek je pripravljena narediti marsikaj po smešno nizki ceni	Prepovedanih drog ne uživa	<i>Droge so v njihovem poslu stalnica.</i> V uživanje drog nikoli ni bila prisiljena, vedno sta jih s stranko uživala v obojestransko zadovoljstvo	Brez drog ne zmore <i>Droge ji torej predstavljajo »ventil«, zabavo, sprostitvev.</i> <i>Največkrat uživajo kakšen »speed«, travo in pa seveda kokain.</i> Zaradi drog ima težave v vsakdanje življenju <i>Tako pride tudi do zamer s strani prijateljic in strank</i> Trudi se znebiti odvisnosti

III. VAROVALKE

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
NASILJE	Ne sprejema vseh strank. Stalne stranke Starejše stranke Zapisovanje telefonskih števil Intuicija	Varnostnik	Sodelavke so se ščitile med sabo Intuicija *Zvodnik je bil zaščita le pred drugimi, (po možnosti) še hujšimi zvodniki	Ne sprejema vseh strank stalne stranke O stranki se čim bolj pozanima S stranko se najprej dobi v obljudenih krajih S stranko se nikoli ne dobi v oddaljenih, samotnih krajih <i>Stranke nikoli ne pelje k sebi domov.</i> Intuicija	Za svoje storitve je postavila visoko ceno Stranki ne pove točnega naslova Intuicija <i>Punce se med sabo povezujejo na forumu.</i> Govorice o potencialni nevarnosti takoj preveri na forumu Črna lista	Razvila je občutek, ki ji pove kdaj bo prišlo do stopnjevanja nasilja
RAZKRITJE	O spolnem delu govori le z redkimi, ki vedo s čim se ukvarja. S strankami imajo dogovor o diskretnosti	Zahteva sliko stranke Stranke, ki jih po sliki prepozna prepusti sodelavki	O spolnem delu ne govori z nikomer	/	<i>Za njeno delo vejo zelo redki, in sicer le nekaj prijateljev.</i> Vedno ima pripravljen kakšen izgovor, glede dragih stvari, ki si jih kot brezposelna oseba ne bi mogla privoščiti.	/

SPOLNO PRENOSLJIVE BOLEZNI	Pia nudi le masažo, ki te pripelje do orgazma	/	Za zaščito so morale poskrbeti same Kondome (ki jih drugače niso imele na voljo) je hodila iskat na Stigmo, ker so bili brezplačni Ko je kondomov zmanjkalo, so jih prale	Vedno se zaščiti s kondomom	Vedno se zaščiti s kondomom Cepljena je proti hepatitisu A in B. Izrazita skrb glede spolno prenosljivih bolezni	Practicira le varno spolnost
ODVISNOST OD DROG	/	/	/	/	/	/

ODZIVI NA NEVARNOSTI

	PIA	NINA	SARA	MARKO	MAJA	RENATA
NASILJE	Uprla bi se Na pomoč je poklicala znanca Poklicala bi policijo	Pomaga si sama Na pomoč pokliče prijatelje.	Sama se je znašla: •Zvodniku se je uprla tako, da je zagrozila z varnostnikom bolnišnice •Začela je kričati in razbijati •Sesula je vrata in odšla k zdravniku •Zbežala je pred zvodniki •Beg k uživanjem drog •Pristala je na vse pogoje, da bi se izognila pretepu. •Na pomoč je poklicala policijo in ga (zvodnika) hotela prijaviti.	Sam bi ukrepal Poklical bi policijo	Poklicala bi policijo <i>Po pomoč bi se na socialno službo ali katerokoli drugo institucijo/organizacijo obrnila le v primeru, če bi bila prepričana, da je zagotovljena popolna anonimnost.</i> Telefonske številke problematičnih strank vpiše na črno listo. V kolikor ugotovi, da je telefonska številka na črni listi se preprosto ne javlja več <i>*Z zaljubljenostjo strank se bori tako, da je čim bolj jasna..</i>	Izmikala se je Upirala se je Zmrznila je Podredila se je in se nehala upirat, da ne bi bilo še hujše Popustila je, da je bilo čim hitreje mimo in da je bil spolni odnos čim bolj znosn Zaradi nasilja zvodnice se je odločila, da gre na svoje. Punce si med sabo pomagajo Na pomoč pokliče prijatelje <i>V kolikor bi bila stranka res nasilna, bi poklicala policijo.</i> Psihoterapija

RAZKRITJE	/	/	/	V kolikor bi stranko prepoznal po telefonu, bi jo zavrnil V kolikor bi se sestal s stranko, ki jo pozna bi ji pojasnil svojo finančno situacijo in obrnil na humor V kolikor bi starši izvedeli s čim se ukvarja, bi jim pojasnil svojo finančno situacijo	/	Odselila se je in se osamosvojila
SPOLNE BOLEZNI	/	/	/	/	/	/
ODVISNOST OD DROG	/	/	Odhod v varno hišo Zdravljenje z metadonsko terapijo	/	/	Odhod na detoksikacijo Sedaj se trudi ostati »clean«.